

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN BİR İNCELEME: İSKENDERUN ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

**Hazırlayan
Zeynep ERALDEMİR**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Yakup BULUT**

Hatay-2024

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN BİR İNCELEME: İSKENDERUN ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

**Hazırlayan
Zeynep ERALDEMİR**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Yakup BULUT**

Hatay-2024

ONAY

ZEYNEP ERALDEMİR tarafından hazırlanan **“YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN BİR İNCELEME: İSKENDERUN ÖRNEĞİ”** adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALINDA DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

../ ../2024

Jüri Üyeleri	İmza
Prof. Dr. Yakup BULUT (Tez Danışmanı – Başkan)	
Prof. Dr. Veysel EREN	
Prof. Dr. Şenol ADIGÜZEL	
Prof. Dr. Abdullah ÇELİK	
Doç. Dr. Abdullah AYDIN	

Zeynep Eraldemir tarafından hazırlanan **“Yerel Siyasetin Örgütlenmesine İlişkin Bir İnceleme: İskenderun Örneği”** adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım**.

Doç. Dr. Sinan ERDOĞAN
Enstitü Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (.../.../2024)

Zeynep ERALDEMİR

ÖNSÖZ

Yerelin doğru okunup anlaşılması, siyaset yapma kültürünün, alışkanlıklarının ve kentin dinamiklerinin doğru analizi, kentlerin daha yönetilebilir olmasında önemli mesajlar içermektedir. Kentin geleneksel siyasal dokusu içerisinde etkin olan aktörler, yerel örgütler, yerel siyasetçiler ve siyaset dışı aktörler siyasal süreci farklı düzeylerde de olsa etkilemektedir. Yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan örgütsel yapıların kentsel siyaset içerisindeki konumları, kentsel politikalara yönelik etki düzeyleri ve nasıl örgütlendikleri yerel siyaseti şekillendirmektedir. Belirtilen genel çerçeveye paralel olarak özellikle iletişim alanında gerçekleşen değişim, dönüşüm ve yenilikleri içeren teknolojik gelişmeler, tüm örgütsel yapılarda olduğu gibi yerel örgütlerde de zaman ve mekândan bağımsız bir örgütlenmeyi mümkün kılmıştır. Bu noktada, yerel siyasi örgütlenmelerdeki farklılıkların anlamlandırılıp açıklanabilmesi için yerel siyaset kuramları ve örgüt kuramları önem arz etmektedir. Bir diğer ifadeyle yerel örgütler ve yerel siyasetin örgütlenmesindeki rolleri, etkileşimleri ve yaklaşımları bunun yanı sıra yerel kültür, siyasal kültür etkileşimi, yerel siyasette temsil ve katılım konusu yerel siyasetin örgütlenmesine dair önemli bilgiler vermektedir. Türkiye’de yerel siyaseti etkileyen dinamiklerin başında göç olgusu gelmektedir. İskenderun özelinde de benzer şekilde kentin cumhuriyet dönemi itibariyle büyük sanayi yatırımlarının yapıldığı bir liman kenti olması iç göç hareketlerine; yakın geçmişte yaşanan Suriye krizi ise dış göç hareketlerine zemin hazırlamıştır. Bu durum, kent siyasetinde “göç” sürecinin önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmasına neden olmakta ve yerel siyaset ölçeğinde göç politikalarının kentin yönetilebilir olmasında önem arz ettiğini göstermektedir. Kentin sosyal dokusu, kentteki seçkin yapılar, kentin aktörleri ve bunlar arasında gerçekleşen birtakım ilişkiler kentsel siyasetin örgütlenmesinde ve şekillenmesinde rol oynamaktadır. Yerel siyasetin örgütlenmesinde klientalist ilişki ağları, bir takım kişi ya da gruplara belirli alanlarda ayrıcalıklar tanımaktadır. Bunun yerel siyaset için kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik sonuçları kent ölçeğinde kaçınılmaz olmaktadır. Klientalist ve patronaj ilişki ağlarının tamamen yok edilebilmesi mümkün ve gerçekçi görünmemektedir. Bağımlılığa dayalı bu ilişki ağlarının yerel siyaset içerisinde dar bir alana hapsedilerek, genel ve toplumsal çıkarı önceleyen politikaların hayata geçirilmesi ve yerel de bu anlayışa sahip bir siyasal kültürün yerleşmesi hem daha gerçekçi hem de arzu edilir bir tablo ortaya çıkaracaktır. Kentin dinamikleri, tarihi, ekonomik durumu, kültürel ve demografik özellikleri yerel siyaseti ve siyaset yapma alışkanlıklarını, geleneğini ve şeklini etkilemektedir. Dolayısıyla yerel siyasetin dinamik bir yapıya sahip olduğu, sıklıkla da

yerel kimlik tarafından üretildiği ifade edilebilir. Bu ölçekte İskenderun özelinde yerleşik siyaset yapma alışkanlıkları, bu alışkanlıklarla ihtiyaç duyulan, üretilmesi gereken politikaların ne denli örtüştüğü tartışılmaktadır.

Akademik hayatım boyunca bana yol gösteren, desteğini hiç esirgemeyen, danışmanım olmasından büyük onur ve gurur duyduğum kıymetli hocam Prof. Dr. Yakup Bulut'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmanın her aşamasında yapıcı eleştirileri ve saha çalışması sürecinde katkıları için değerli hocam Prof. Dr. Veysel Eren'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez İzleme Komitesi'nde yer alarak sürece katkı sunan eleştirileriyle birikimlerinden istifade etme imkanı bulduğum Doç Dr. Abdullah Aydın'a teşekkür ediyorum.

Doktora tezinin savunmasında yer alan ve eserlerinden çok şey öğrendiğim Prof. Dr. Şenol Adıgüzel ve Prof. Dr. Abdullah Çelik'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımı anlamlı kılan, anneliğın saflığını, doğallığını ve güzelliğini bana yaşatan canım evlatlarım Ömer Bartu ve Uras Berk'e...

Sabrı, desteği ve anlayışı için sevgili eşim Server Göksel Eraldemir'e en özel teşekkürlerimi sunuyorum.

Zeynep Eraldemir

YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN BİR İNCELEME: İSKENDERUN ÖRNEĞİ

Zeynep ERALDEMİR

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2024

Danışman: Prof. Dr. Yakup BULUT

ÖZET

Yerel siyasetin üzerinde mutabık kalınmış tek bir tanımından bahsetmek mümkün olmamakla birlikte farklı açılardan ele alınan kavram siyasal ölçekte değerlendirilmektedir. Yerel siyasetin örgütlenmesi açısından ele alınan kavram, seçimle göreve gelen yerel örgütler ve bunların dışında kalan birçok sivil toplum kuruluşu ile yerel halk ve merkezi otorite arasında gerçekleşen etkileşim alanı ile yerel dünyada yaşanan siyasal, ekonomik, sosyolojik ve hukuki her türlü değişim ve dönüşümün siyaset bilimi perspektifinden tartışılmasıdır. Türk siyasal hayatı, siyaset kültürünü oluşturan ve şekillendiren unsurlar, siyasete dair temel paradigmlar ve siyasal eylemi gerçekleştiren dinamiklerin örgütlenme biçimi ulusal siyaset açısından olduğu kadar yerel siyaset açısından da büyük öneme sahiptir. Kentlerin kimlikleri, sosyal profilleri, nüfus yapıları dikkate alındığında yerel örgütlenmeler, yerel siyasette rol oynayan unsurlar ve yerel siyasetin örgütlenmesinde bu örgütlenmelere giden yolların farklılık arz edebileceği düşünülmektedir. Özellikle kentlerin göçle beslenmesi ve kentsel profillerin farklılaşması da bu örgütlenme biçimine etki edebilmektedir. Sürekli göç alan kentlerde toplumsal ayrışmanın daha yoğun olduğu görülerek bununla ilgili kenti yönetenlerin birtakım stratejiler geliştirmesi, ayrışmayı önlemesi ya da en az seviyede hissedilir kılacak çözümler üretmesi beklenmektedir. Kentin kendi sosyal dokusu, kentteki seçkin yapılar ve dezavantajlı gruplar, kentin aktörleri, kentte kendisine ayrı rol biçenler, bir takım klientalist etkiler, patronaj ilişkileri gibi birçok faktörün kentsel siyasetin örgütlenmesinde rol aldığını söylemek mümkündür.

Bu çalışmada, İskenderun yerel siyasetinin nasıl örgütlendiği, bu örgütlenmede temel tetikleyici faktörlerin neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca yerel siyaset içerisinde aktif olan aktörlerle gerçekleştirilen saha çalışması ile özellikle kentte kimlerin ön planda olduğu, kenti kimlerin yönettiği, temsil ve katılım, yerel demokrasi açısından ne gibi etkilerinin olduğu araştırılmıştır. Bu kentsel örgütlenmenin kentte güç ayrımı ya da kentsel ayrışmanın kaynağı mı yoksa kenti bütünleştirici bir pozisyon mu içerdiği gibi konular tartışılmaktadır. Çalışmada nitel araştırma tekniklerinden biri olan derinlemesine mülakat

yöntemi kullanılmıştır. Saha çalışmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile birçoğu açık uçlu olarak hazırlanan sorular nitel veri işleme programlarından biri olan MAXQDA ile analiz edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER

Yerel Siyaset, Örgütlenme, Yerel Örgütler, Göç, Demokrasi, Katılım, Temsil

A STUDY ON THE ORGANIZATION OF LOCAL POLITICS: THE CASE OF İSKENDERUN

Zeynep ERALDEMİR

Department of Political Science and Public Administration, Doctoral Thesis, 2024

Supervisor: Prof. Dr. Yakup BULUT

ABSTRACT

Although it is not possible to talk about a single agreed definition of local politics, the concept, which is handled from different perspectives, is evaluated on a political scale. The concept discussed in terms of the organization of local politics is the political science of all kinds of political, economic, sociological and legal changes and transformations in the local world, with the interaction area between local organizations and many non-governmental organizations, local people and central authority. perspective is discussed. Turkish political life, the elements that form and shape the political culture, the basic paradigms of politics and the organization of the dynamics that carry out political action are of great importance in terms of local politics as well as national politics. Considering the identities, social profiles and population structures of the cities, it is thought that the local organizations, the elements playing a role in local politics and the ways to these organizations may differ in the organization of local politics. In particular, the feeding of cities by immigration and the differentiation of urban profiles can also affect this form of organization. It is seen that social segregation is more intense in cities that constantly receive immigration, and it is expected that the city managers will develop some strategies, prevent segregation or produce solutions that will make it felt at the minimum level. It is possible to say that many factors such as the city's own social fabric, elitist structures and disadvantaged groups in the city, the actors of the city, those who assign a separate role in the city, some clientalist influences, and patronage relations play a role in the organization of urban politics.

In this study, it has been tried to reveal how the local politics of Iskenderun is organized and what the main triggering factors are in this organization. In addition, with the fieldwork carried out with the actors active in local politics, it was investigated who is at the forefront in the city, who manages the cities, what effects they have in terms of representation and participation, and local democracy. Issues such as whether this urban organization includes power separation in the city, the source of urban segregation or an integrative position in the

city are discussed. In-depth interview method, which is one of the qualitative research methods, was used in the study. In the field study, the questions prepared with semi-structured interview technique, most of which were open-ended, were analyzed in the MAXQDA program.

KEYWORDS

Local Politics, Organization, Local Organizations, Migration, Democracy, Participation, Representation

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	III
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL KURAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHSEL SÜREÇ

1.1. YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
1.1.1. Yerel Siyaset Kavramı	4
1.1.2. Yerel Siyasetin Örgütlenmesi Kavramı	7
1.2. YEREL SİYASET KURAMLARI VE YEREL SİYASETE DAİR YAKLAŞIMLAR.....	8
1.2.1. İşlevselci Kuram	9
1.2.2. Empirik Gelenek	10
1.2.3. Çoğulculuk	11
1.2.4. Marksist Kuram	12
1.2.5. Rejim Teorisi ve Yönetişim Yaklaşımı.....	14
1.2.6. Merkez-Çevre Kuramı	15
1.2.7. Elitist Kuram.....	16

1.2.8. Sistem Yaklaşımı	17
1.2.9. Birleştirmeci ve Reformcu Gelenek.....	18
1.2.10. Kamu Tercih Kuramı	18
1.2.11. Karmaşıklık Kuramı.....	19
1.2.12. Büyüme Koalisyonu Kuramı	19
1.2.13. Davranışçı Yaklaşım	19
1.2.14. Yeni Muhafazakarlık-Yeni Sağ Kuramı	20
1.2.15. Kaos Kuramı	20
1.2.16. Meso Kuram.....	21
1.2.17. Araçsalcılık	21
1.2.18. Sistem Yaklaşımı	21
1.2.19. Koşul Bağımlılık Kuramı.....	23
1.2.20. Yapısalcı Görüş.....	24
1.3. YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN SÜREÇ	25
1.3.1. Cumhuriyet Öncesi	25
1.3.2. Cumhuriyet Sonrası	30
1.3.3. 1950'ye kadar Olan Süreç	30
1.3.4. 1960-1990 Arası Süreç	31
1.3.5. 1990-2000 Arası Süreç	33
1.3.6. 2000 ve 2018 Arası Süreç	34
1.3.7. 2018 ve Sonrası Dönemi	36

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL ÖRGÜTLER VE YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNDEKİ ROLLERİ, ETKİLEŞİMLERİ VE YAKLAŞIMLARI

2.1.YEREL ÖRGÜTLENMELER.....	39
2.1.1. Sivil Toplum Kuruluşları	39
2.1.1.1. Hemşehri Örgütleri.....	42
2.1.1.2. İş Adamı Örgütleri	45
2.1.1.3.Sanayi ve Ticaret Odaları.....	46
2.1.2. Siyasi Partiler ve Yerel Örgütleri.....	49
2.2.YEREL ÖRGÜTLERİN YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNDEKİ ROLÜ	54
2.3.YEREL KÜLTÜR VE SİYASAL KÜLTÜR ETKİLEŞİMİ	56
2.3.1.Klientalizm, Patronaj ve Hamicilik.....	57
2.3.2.Yerel Kültürün Yerel Siyaseti Şekillendirme Etkisi	60
2.3.3.Yerel Siyasette Erksel Yapılar	63
2.4.YEREL SİYASETTE TEMSİL VE KATILIM AÇISINDAN SORGULAYICI BİR YAKLAŞIM	65
2.4.1.Kentlerin Yönetiminde Kimler Etkili Temsil ve Katılım Boyutu.....	71
2.4.2.Yerel Demokrasi ve Yerel Siyasetin Örgütlenmesi	76
2.5.YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNDE ETKİN OLAN ARAÇLAR	85
2.5.1.Sosyal Medya.....	85
2.5.2.Küresel Etkiler ve Yerel Siyaset Üzerindeki Etkiler	88
2.5.3.Yerel Siyasetin Ulusal Siyaseti Şekillendirmedeki Aktörel Rolü.....	90
2.5.4.Göç ve Göçmen Sorunu ve Buna İlişkin Yaklaşımlar	91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN İSKENDERUN ÖLÇEĞİNDE YAPILAN ALAN ARAŞTIRMASI VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.ARAŞTIRMANIN EVRENİ, ÖRNEKLEMİ VE SINIRLILIKLARI.....	94
3.1.1.Araştırma Evreni	94
3.1.2.Araştırmanın Amacı, Önemi ve Yöntemi	94
3.1.3.Araştırmanın Sınırlılıkları	95
3.1.4.Örneklemin Belirlenmesi	96
3.2. ARAŞTIRMA ALANININ SOSYO EKONOMİK ÖZELLİKLERİ	97
3.3. YEREL BASINDA İSKENDERUNDA YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİ.....	98
3.4.İSKENDERUN ÖLÇEĞİNDEKİ SAHA ARAŞTIRMASINDAN ELDE EDİLEN VERİLERİN ANALİZİ.....	110
3.4.1.Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	110
3.4.1.1.Belediye Başkanları.....	111
3.4.1.2.Siyasi Parti İlçe Başkanları	111
3.4.1.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanları	112
3.4.1.4.Meclis Üyeleri	114
3.4.2.Katılımcıların ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi.....	115
3.4.2.1.Belediye Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi	115
3.4.2.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi	117
3.4.2.3.Siyasi Parti Kadın Kolları Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi	118
3.4.2.4. Meclis Üyelerinin ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi	120
3.4.3.Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun’da Etkin Olan Aktörler	121
3.4.3.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun’da Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açılırları.....	121

3.4.3.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun’da Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları	123
3.4.3.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun’da Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları	125
3.4.3.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun’da Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları	127
3.4.4.Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörler.....	128
3.4.4.1. Belediye Başkanlarının İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açısı.....	128
3.4.4.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları	129
3.4.4.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları	130
3.4.4.4. Meclis Üyelerinin İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları	131
3.4.5.Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörler.....	132
3.4.5.1. Belediye Başkanlarının Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörlere dair Görüşleri.....	132
3.4.5.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörlere dair Görüşleri.....	134
3.4.5.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörlere dair Görüşleri	136
3.4.5.4.Meclis Üyelerinin Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörlere dair Görüşleri.	138
3.4.6.Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisi	140
3.4.6.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisine Dair Görüşleri	140
3.4.6.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisine Dair Görüşleri	142
3.4.6.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde	

Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisine Dair Görüşleri.....	144
3.4.6.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisine Dair Görüşleri.....	145
3.4.7.Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi	146
3.4.7.1. Belediye Başkanlarının Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisine Dair Görüşleri.....	146
3.4.7.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisine Dair Görüşleri.....	148
3.4.7.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisine Dair Görüşleri	149
3.4.7.4. Meclis Üyelerinin Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisine Dair Görüşleri.....	151
3.4.8.Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler	152
3.4.8.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörlere Dair Görüşleri.....	152
3.4.8.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörlere Dair Görüşleri	154
3.4.8.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörlere Dair Görüşleri	155
3.4.8.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörlere Dair Görüşleri.....	156
3.4.9.Yerel Örgütler İçinde Karar Alımı.....	158
3.4.9.1. Belediye Başkanlarının Yerel Örgütler İçinde Karar Alımına Dair Görüşleri... ..	158
3.4.9.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Örgütler İçinde Karar Alımına Dair Görüşleri.....	159
3.4.9.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Örgütler İçinde Karar Alımına Dair Görüşleri.....	160
3.4.9.4. Meclis Üyelerinin Yerel Örgütler İçinde Karar Alımına Dair Görüşleri	161

3.4.10.Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi.....	162
3.4.10.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisine Dair Görüşleri	162
3.4.10.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisine Dair Görüşleri.....	163
3.4.10.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisine Dair Görüşleri	165
3.4.10.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisine Dair Görüşleri	166
3.4.11.Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi	167
3.4.11.1. Belediye Başkanlarının Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisine Dair Görüşleri.....	167
3.4.11.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisine Dair Görüşleri.....	168
3.4.11.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisine Dair Görüşleri	169
3.4.11.4. Meclis Üyelerinin Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisine Dair Görüşleri.....	171
3.4.12.Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolu	172
3.4.12.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasette Mevki Elde Etme Konusunda Görüşleri	172
3.4.12.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasette Mevki Elde Etme Konusunda Görüşleri.....	173
3.4.12.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasette Mevki Elde Etme Konusunda Görüşleri.....	174
3.4.12.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasette Mevki Elde Etme Konusundaki Görüşleri ..	175
3.4.13. Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlar.....	176
3.4.13.1. Belediye Başkanlarının Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlara Dair Görüşleri.....	176
3.4.13.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan	

Alanlara Dair Görüşleri	177
3.4.13.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlara Dair Görüşleri.....	178
3.4.13.4. Meclis Üyelerinin Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlara Dair Görüşleri.....	179
3.4.14. Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu	180
3.4.14.1. Belediye Başkanlarının Siyasi Partilerin Görev ve Misyonlarına Dair Görüşleri	180
3.4.14.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Siyasi Partilerin Görev ve Misyonlarına Dair Görüşleri.....	181
3.4.14.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Siyasi Partilerin Görev ve Misyonlarına Dair Görüşleri	182
3.4.14.4. Meclis Üyelerinin Siyasi Partilerin Görev ve Misyonlarına Dair Görüşleri	183
3.4.15. Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmeler	184
3.4.15.1. Belediye Başkanlarının Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmelere Dair Görüşleri	184
3.4.15.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmelere Dair Görüşleri.....	185
3.4.15.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmelere Dair Görüşleri.....	186
3.4.15.4. Meclis Üyelerinin Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmelere Dair Görüşleri	187
3.4.16. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılar	188
3.4.16.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılara Dair Görüşleri	188
3.4.16.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılara Dair Görüşleri.....	189
3.4.16.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılara Dair Görüşleri	190
3.4.16.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle	

Toplantılara Dair Görüşleri	191
3.4.17. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliği	192
3.4.17.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliğine Dair Görüşleri.....	192
3.4.17.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliğine Dair Görüşleri.....	193
3.4.17.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliğine Dair Görüşleri	194
3.4.17.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliğine Dair Görüşleri	195
3.4.18. Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi	196
3.4.18.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisine Dair Görüşleri.....	196
3.4.18.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisine Dair Görüşleri.....	198
3.4.18.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisine Dair Görüşleri	199
3.4.18.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisine Dair Görüşleri.....	200
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	204
KAYNAKÇA	210

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo1. Belediye Başkanları Görev Tarihleri ve Başkanlık Dönemleri Sayısı 96

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Yerel Siyasetçilerin Görevlerine Göre Dağılımı. 97

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Belediye Başkanlarının Demografik Özellikleri.....	111
Şekil 2. İskenderun Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Demografik Özellikleri.....	111
Şekil 3. İskenderun Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Demografik Özellikleri..	112
Şekil 4. Meclis Üyelerinin Demografik Bilgileri	114
Şekil 5. Belediye Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Bilgileri.....	115
Şekil 6. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Bilgileri.....	117
Şekil 7. İlçe Kadın Kolları Başkanlarının ve Ailelerinin siyasi bilgileri	118
Şekil 8. Meclis Üyelerinin ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi	120
Şekil 9. İskenderun’da Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler	121
Şekil 10. Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler İskenderun’da Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler	123
Şekil 11. Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler İskenderun’da Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler	125
Şekil 12. Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler İskenderun’da Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler	127
Şekil 13. İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkili Olan Unsurlar	128
Şekil 14. İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkili Olan Unsurlar	129
Şekil 15. İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkili Olan Unsurlar	130
Şekil 16. İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkili Olan Unsurlar	131

Şekil 17. Yerel Siyasette Etkin Olan Aktörler	132
Şekil 18. Yerel Siyasette Etkin Olan Aktörler	134
Şekil 19. Yerel Siyasette Etkin Olan Aktörler	136
Şekil 20. Yerel Siyasette Etkin Olan Aktörler	138
Şekil 21. Belediye Başkanları Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset- Merkezi Siyaset İlişkisi	140
Şekil 22. Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisi	142
Şekil 23. Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisi	144
Şekil 24. Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisi	145
Şekil 25. Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi	146
Şekil 26. Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi	148
Şekil 27. Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi	149
Şekil 28. Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi	151
Şekil 29. Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler	152
Şekil 30. Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler	154
Şekil 31. Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler	155
Şekil 32. Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler	156
Şekil 33. Siyasi Partilerin Yerel Örgütleri İçerisinde Karar Alma	158
Şekil 34. Partilerin İlçe Örgütünde Karar Alımı	159
Şekil 35. Partilerin İlçe Örgütünde Karar Alımı	160
Şekil 36. Partilerin İlçe Örgütünde Karar Alımı	161
Şekil 37. Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi	162

Şekil 38. Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi.....	163
Şekil 39. Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi.....	165
Şekil 40. Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi.....	166
Şekil 41. Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi	167
Şekil 42. Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi	168
Şekil 43. Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi	169
Şekil 44. Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi	171
Şekil 45. Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolları.....	172
Şekil 46. Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolları.....	173
Şekil 47. Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolları.....	174
Şekil 48. Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolları.....	175
Şekil 49. Yerel Düzeyde Siyasal Partilerin Örgütlenme Aşamasında En Çok Sorun Yaşanan Alanlar	176
Şekil 50. Yerel Düzeyde Siyasal Partilerin Örgütlenme Aşamasında En Çok Sorun Yaşanan Alanlar	177
Şekil 51. Yerel Düzeyde Siyasal Partilerin Örgütlenme Aşamasında En Çok Sorun Yaşanan Alanlar	178
Şekil 52. Yerel Düzeyde Siyasal Partilerin Örgütlenme Aşamasında En Çok Sorun Yaşanan Alanlar	179
Şekil 53. Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu.....	180
Şekil 54. Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu.....	181
Şekil 55. Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu.....	182
Şekil 56. Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu.....	183

Şekil 57. Siyasal Partilerin Yerel Siyasette Yerel Sorunları Çözmek Amacıyla Sahip Olduğu Alt Örgütlenme Tipleri.....	184
Şekil 58. Siyasal Partilerin Yerel Siyasette Yerel Sorunları Çözmek Amacıyla Sahip Olduğu Alt Örgütlenme Tipleri.....	185
Şekil 59. Siyasal Partilerin Yerel Siyasette Yerel Sorunları Çözmek Amacıyla Sahip Olduğu Alt Örgütlenme Tipleri.....	186
Şekil 60. Siyasal Partilerin Yerel Siyasette Yerel Sorunları Çözmek Amacıyla Sahip Olduğu Alt Örgütlenme Tipleri.....	187
Şekil 61. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Yapılan Toplantılar.....	188
Şekil 62. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Teşkilatların ve Yerel Örgütlerin Etkinliği	189
Şekil 63. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Yapılan Toplantılar.....	190
Şekil 64. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Yapılan Toplantılar.....	191
Şekil 65. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliği.....	192
Şekil 66. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkisi	193
Şekil 67. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Teşkilatların ve Yerel Örgütlerin Etkinliği	194
Şekil 68. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Teşkilatların ve Yerel Örgütlerin Etkinliği	195
Şekil 69. Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi	196
Şekil 70. Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi	198
Şekil 71. Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi	199
Şekil 72. Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi	200
Şekil 73. 1980 Sonrası İskenderun Belediye Başkanları ile Yapılan Görüşme Kelime Bulutu	

..... 201

Şekil 74. İskenderun Parti İlçe Başkanları ile Gerçekleştirilen Derinlemesine Mülakat Kelime
Bulutı 202

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	: Anavatan Partisi
AP	: Adalet Partisi
ATO	: Ankara Ticaret Odası
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CKMP	: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
DP	: Demokrat Parti
DYP	: Doğruyol Partisi
IMF	: International Monetary Fund
KAYA	: Kamu Yönetimi Araştırma Raporu
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
MDP	: Milliyetçi Demokrasi Partisi
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MSP	: Milli Selamet Partisi
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
NGO	: Non-Governmental Organization
RG	: Resmi Gazete
SODEP	: Sosyal Demokrasi Partisi

- TOBB** : Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
- TODAİE** : Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
- TSK** : Türk Silahlı Kuvvetleri
- TÜSİAD** : Türk Sanayici ve İşadamları Derneği
- YTP** : Yeni Türkiye Partisi

GİRİŞ

Yerel siyaset, yerel yönetimleri, siyasi parti örgütlerini, sivil toplum kuruluşlarını, kentteki kanaat önderlerini ve yerel halkı, kente dair tüm sorunları ile kapsayan bir siyasa türüdür. Literatürde yerel siyasete dair farklı bakış açıları ile karşılaşmak mümkün olmakla birlikte her kentin farklı dinamiklere sahip olması, araştırmacıların kentsel siyasette odak noktalarının ayrışması bu konuda belirleyici olmaktadır. Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerelde etkin olan örgütsel yapılar ve bunların kentsel siyaset içerisindeki konumları, kentsel politikalara yönelik etki düzeyleri ve nasıl örgütlendikleri önem arz etmektedir. Günümüzde yerel siyasetin örgütlenmesinde klasik örgütlenmenin ötesine geçildiği söylenebilir. Yaşanan teknolojik gelişmeler, özellikle iletişim alanında gerçekleşen değişim, dönüşüm ve yenilikler tüm örgütsel yapılarda olduğu gibi yerel örgütlerde de zaman ve mekândan bağımsız bir örgütlenmeyi mümkün kılmış, bu da yerel siyasetin örgütlenmesine farklı bir boyut kazandırmıştır.

Siyasal kültürün oluşumunda ve şekillenmesinde etkili olan yapılar, siyasetin temel paradigmaları ile siyasal eylemi oluşturan dinamiklerin örgütlenme biçimi, hem ulusal hem de yerel siyaset açısından Türk siyasal hayatında önemli bir yere sahiptir. Kentlerin kimlikleri, sosyal profilleri, nüfus yapıları dikkate alındığında siyasal partilerin örgütlenmelerinde rol oynayan unsurlar ve bu örgütlenmelere giden yolların farklılık arz edebileceği düşünülmektedir. Göç olgusu, kentin kendi sosyal dokusu, kentteki seçkin yapılar ve dezavantajlı gruplar, kentin aktörleri, kentte kendisine ayrı rol biçenler, bir takım klientalist etkiler, patronaj ilişkileri gibi birçok faktörün kentsel siyasetin örgütlenmesinde rol aldığını söylemek mümkündür. Farklı ölçeklerde yapılan birtakım çalışmalar da bunu göstermektedir. Dolayısıyla İskenderun ölçeğinde yerel siyasetin örgütlenmesine yönelik böyle bir çalışma yapıldığı takdirde bunun da başka ilçe ya da kentler için bir model teşkil edebileceği ve yol gösterebileceği düşünülmektedir.

Çalışmada, İskenderun yerel siyasetinin nasıl örgütlendiği, bu örgütlenme de temel tetikleyici faktörlerin neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Özellikle kentte kimlerin ön planda olduğu, kenti kimlerin yönettiği, temsil ve katılım, yerel demokrasi açısından ne gibi etkilerinin olduğu, bu kentsel örgütlenmenin kentte güç ayrımı ya da kentsel ayrışmanın kaynağı mı yoksa kenti bütünleştirici bir pozisyon mu içerdiği gibi konular doktora tezi içerisinde tartışılmaktadır. Ayrıca belediye başkanları, belediye meclis üyeleri ve siyasi partilerin yerel yöneticilerinin görüşme kayıtlarına dayanarak her grubun üzerinde durduğu

olgu ve terimler MAXQDA programı ile kelime bulutları ve frekansları oluşturularak belirlenmiştir. Böylelikle yerel siyasetin farklı kademelerinde yer alan bu grupların önem verdiği kavramlar ortaya konulmuştur.

Çalışmanın birinci bölümünde, yerel siyasetin örgütlenmesine ilişkin kavramsal ve kuramsal çerçeve ve tarihsel süreç anlatılmaktadır. Yerel siyaset ve yerel siyasetin örgütlenmesi kavramları tartışılmakta ve yerel siyasetin örgütlenmesi konusunda kent yönetimlerindeki farklılıklar ile örgütlenmeye dair olay ve olguların farklı bakış açıları ile anlamlandırılıp açıklanabilmesi için yerel siyaset kuramları ve örgüt kuramları üzerinde durulmaktadır. Yerel siyasetin örgütlenmesine ilişkin süreç cumhuriyet öncesi ve sonrası şeklinde kategorize edilerek incelenmiştir. Cumhuriyet sonrası dönem ise yaşanan önemli politik gelişmeler, değişim, dönüşüm ya da kırılmalar dikkate alınarak sınıflandırılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, yerel örgütler üzerinde durulmuş yerel örgütlerin yerel siyasetin örgütlenmesindeki rolleri, etkileşimleri ve yaklaşımlarına yer verilmiştir. Sivil toplum kuruluşları, hemşehri örgütleri, siyasi partiler ve yerel örgütleri, iş adamları örgütleri, sanayi ve ticaret odaları yerelde etkin olan yerel örgütler olarak değerlendirilirken, yerel örgütlerin yerel siyasetin örgütlenmesindeki rolü de tartışılmaktadır. Ayrıca yerel kültür, siyasal kültür etkileşimi üzerinde durulurken klientalizm, patronaj ve hamicilik, yerel kültürün yerel siyaseti şekillendirmede etkisi ve yerel siyasetteki erksel yapılar da incelenmiştir. Daha sonra yerel siyasette temsil ve katılım konusu sorgulayıcı bir yaklaşımla ele alınmıştır. Bu noktada, kentlerin yönetiminde kimlerin etkili olduğu, bu etkinlik düzeyinin temsil ve katılım boyutu değerlendirilmiştir. Yerel siyasetin örgütlenmesi demokrasi ölçeğinde de tartışılmış, yerel demokrasinin uygulama alanlarından yerel yönetimler bu kapsamda halkın müşterek talep, ihtiyaç ve sorunlarının karşılık bulduğu küçük bir örneği temsil etmiştir. Yerel demokrasinin nasıl işler kılındığı, demokratik kültürün siyasal kültür içerisinde nasıl hayat bulduğu gibi sorunsallar da yine çalışma içerisinde yer almaktadır. Yaygın olan görüş, genel siyasetin yerel siyaseti şekillendirip, belirlediği yönünde iken demokrasi kültürünün yerleştiği toplumlarda yerel demokrasinin ulusal siyaset açısından temel bir dayanak oluşturduğu ve bu bağlamda yerel siyasetin ulusal siyaseti şekillendirmede önemli bir güce sahip olduğuna değinilmiştir. Çalışmada, yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan araçlar irdelenmiştir. Sosyal medya, yerel siyaset üzerindeki küresel etkiler, yerel siyasetin ulusal siyaseti şekillendirmedeki aktörel rolü, göç ve göçmen sorunu tartışılmıştır. Sosyal medya farklı amaçlarla kullanılabilmeyle birlikte siyasal açıdan değerlendirildiğinde bir siyasal iletişim alanı yarattığı gerçeği yadsınamaz. Çalışmada sosyal medyanın bir siyasal iletişim aracı olarak gündem oluşturma,

kitlesel hareketleri örgütlenme ve seçim dönemlerinde siyasal partilerin halka kolaylıkla ulaşip karşılıklı etkileşimlerine imkân tanıyan özelliklerine de değinilmiştir. Ayrıca göç ve göçmen sorununun etkileri küresel boyutlara varan bir sınav niteliğindeyken bununla birlikte yereli ve yerel siyaseti doğrudan etkileyen bir sorunsala dönüşmesine yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, yerel siyasetin örgütlenmesine ilişkin İskenderun ölçeğinde yapılan alan araştırması verileri değerlendirilmiştir. Öncelikli olarak araştırmanın evreni, amacı, önemi, yöntemi, sınırlılıkları ve örneklemin belirlenmesi başlıklarına yer verilmiştir. Daha sonra araştırma alanının sosyo ekonomik özellikleri incelenmiştir. Sonrasında yerel basında İskenderun'da yerel siyasetin örgütlenmesi konusunda gerçekleştirilen basın arşiv çalışmasına yer verilmiştir. Yerel basında yerel siyasete dair haberlerin sıklıkla seçim dönemlerinde olduğu bilgisine yapılan araştırma sonucu ulaşılırken bu nedenle yerel seçim propagandalarının başladığı, adayların belirlendiği seçim dönemleri ve sonrası daha dikkatle incelenmiştir. İskenderun ölçeğinde saha araştırmasından elde edilen veriler MAXQDA programına aktarılmıştır. Mülakatlardan elde edilen ve MAXQDA programına aktarılan veriler kullanılarak araştırma ile ilgili kodlar oluşturulmuş ve analizler bu sayede gerçekleştirilmiştir. Saha araştırması sonucunda edinilen bulgular, çalışmanın özgün yönünü oluştururken, yerel siyasetin örgütlenmesinde etkili olan faktörler, siyasal eylemi oluşturan dinamiklerin örgütlenme biçimi ele alınarak bunun başka kentler için bir model teşkil edebileceği ve yol gösterebileceği düşünülmüştür. Kentleri doğru anlamak, kentin kimliğini, sosyal profillerini, siyasal kültürünü ve kentte bulunan yerel örgütleri bu ölçekte analiz etmek daha yönetilebilir kentlere erişimde katkı sunması beklenmektedir.

Sonuç olarak hem literatür taraması ile edinilen teorik bilgiler hem de İskenderun ölçeğinde gerçekleştirilen saha araştırması ile uygulamadan elde edilen veriler ve bu veriler sonucunda ulaşılan bulgular sentezlenerek yerel siyasetin örgütlenmesine dair süreç ve etkinlik düzeyi ortaya konulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL KURAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHSEL SÜREÇ

1.1. YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.1. Yerel Siyaset Kavramı

Siyaset, insanların kendilerinden daha üst bir erk tarafından konulan genel kurallar altında yaşamlarını sürdürmeleri ve maddi manevi, her türlü mal ve hizmet ile değer ve çıkarların bölüşümüne konu olan tüm etkinlikleri içermektedir. Yerel ya da kentsel siyaset de bu bölüşümün daha dar ölçekte gerçekleşmesini ifade eder (Keleş, 1994: 89).

Yerel siyasetin üzerinde mutabık kalınmış tek bir tanımından bahsetmek mümkün olmamakla beraber kavram genellikle farklı açılardan ele alınmak suretiyle genel bir tanıma kavuşturulmuştur. Seçimle göreve gelen örgütler ki burada kastedilen belediye ve muhtarlıklar, bunların dışında partilerin yerel örgütleri ile yerel halk ve merkezi otorite arasındaki etkileşim alanı siyasal açıdan yerel siyaseti tanımlamaktadır (Tekeli, 1999: 195). Yerele dair her türlü eylem, işlem, faaliyet ve karar alma sürecinin siyaseten karşılığı olan yerel siyaset, yerel dinamiklerden beslenmektedir.

Yerel siyaset, “yerel dünya” içerisinde siyasal, ekonomik, iktisadi, sosyolojik, hukuki değişim ve dönüşümlerin ideolojik örgütlenme içerisinde siyaset bilimi perspektifinden değerlendirilmesidir (Reyhan, 2019: 4). Yerele dair unsurların siyaset sürecine etkilerini inceleyen yerel siyaset, coğrafi özellikler, sosyal yapılar, yerel ölçekte yer alan otoriteler ve bunların tamamının süreç içerisindeki etkileşimini incelemektedir (Alkan ve Taş, 2007: 16). Yerel siyasete ilişkin bir sürecin değerlendirilmesinde, yerel ölçekte sahip olunan toplum yapısı, toplumsal talepler ve bu taleplerin karşılanması noktasında etkin olan otoriteler önem arz etmektedir. Yerel siyasetin anlaşılmasında toplumsal taleplerin türlü iletişim kanalları kullanılarak değerlendirilmesi hem yerelin anlaşılması hem de siyasetin genel görünümü hakkında fikir vermesi açısından dikkat çekicidir (Easton, 1965: 40). Yerel siyaset, hem yerel yönetimler hem de kentsel diğer aktörlerin karar alma ve uygulama süreçlerinde siyasal

olanakları kullanma becerisidir. Bu yönüyle de yerel siyaset içerisinde yerel yönetimlere atfedilen önem, idari boyutunun yanı sıra siyasi ölçekte de artmaktadır (Bulut, 2019: 90). Dolayısıyla yerel siyaset içerisinde yerel yönetimler diğer yerel örgütlerin ötesinde hem siyasi hem de idari yönden incelenmesi gereken bir örgütsel yapıdır.

Literatürde yerel siyaset üzerine yapılan çok sayıda farklı tanım bulmak mümkündür. Bu bağlam da Kurtulmuş yerel siyaseti, siyasette yerelleşme olgusu olarak değerlendirmek suretiyle yönetsel ölçekte ele almıştır. Merkezi idarenin görev ve yetkilerinin bir kısmının yerel yönetimlere aktarılmasının yanı sıra konunun aynı zamanda demokrasi ile de ilişkisine vurgu yapmıştır (Kurtulmuş, 2007: 16-26).

Göymen ise yerel siyaseti aktör faktörü üzerinden açıklamış, formel ve enformel aktörlerin süreçte etkin olabileceğini belirtirken formel aktörlerin mevzuat çerçevesinde belirlendiğini enformel aktörlerin ise etnik topluluklar, cemaatler, aşiretler, tarikatlar ya da bir takım halk girişimlerinden oluşabileceğini ifade etmektedir (Göymen, 2007: 9-10).

Şengül'e göre yerel siyaset yerele ilişkin kaynaklar üzerinde verilen bir mücadele olarak tanımlanmaktadır (Şengül, 2000: 32-46). Neo-Marksist yaklaşıma göre de Castells ve Harvey yerel siyaseti tanımlarken kapitalistler açısından kentsel mekânın paylaşım alanı olduğu yönünde değerlendirmelerde bulunmuşlardır (Castells, 1997: 237; Harvey, 1982: 233). Varol da yerel siyaseti incelerken erk yapıları üzerinde durmuş, yerel siyasette karar alıcıların ki bunların resmi ve resmi olmayan karar alıcılar olarak etki düzeylerine değinerek yerel de siyaseti yöneten aktörlerin önemine işaret etmiştir (Varol, 1989:18-22). Almond ve Verba'da yerel siyasette aktörlerin süreci şekillendirdiğini ifade ederken merkezi yönetim ile yerel seçkinlerin belirleyici rol oynadıklarını ön plana çıkarmaktadır (Almond ve Verba, 1989: 17-19).

Tekeli yerel siyaseti, yerel yönetimler, belediye örgütleri, parti teşkilatları ve yerele ait siyasal yapılanmalar ile merkezi otoritenin ilişkisi ve etkileşimi perspektifinden değerlendirmektedir (Tekeli, 1999: 195). Keleş ise yerel siyaseti incelerken bir yerleşim mekanına ait ki bu kentte olabilir siyasal ilişkilerin şekillenmesi üzerinde durmaktadır. Ancak bunun sınırlarının belirlenmesinin gerektiğini ifade ederken, kentin tek başına incelenmesinin yereli anlamakta yeterli olamayacağını belirterek, yerel siyasetin kentsel siyaseti de kapsayan bir yönü olduğu üzerinde durmaktadır (Keleş, 1994: 89).

Alkan ve Taş yerel siyaseti tanımlarken yereli merkezde temsil eden milletvekilleri,

merkezi otorite tarafından atanmış yöneticiler, baskı ve çıkar grupları, sendikalar, yerel de güçlü bir etkiye sahip aileler gibi çok sayıda aktörün ve kurumun dâhil olduğu bir çerçeve çizmişlerdir. Ayrıca yerel siyasetin yerel yönetimleri de kapsayan daha geniş bir boyutu olduğuna dikkat çekilirken, yerel de siyaset sürecinin hem yerel örgütler çevresinde hem de örgütler dışındaki sosyal alanlarda şekillenebileceği üzerinde durulmaktadır (Alkan ve Taş, 2007: 14).

Dolayısıyla birçok tartışmadan yola çıkılarak dar anlamda yerel siyasetin karar alma süreçleri ve aktör faktörleri ile bağlantılı olduğu sonucuna varılabilirken geniş anlamda ise yerel yönetim, merkezi idare, kırsal alan ve kentsel yapı, seçimler, katılım ve içerisinde demokrasiyi de barındıran oldukça geniş bir yelpazeye sahip olduğu söylenebilir.

Yerel siyaset sürecinde yerel halkın sosyal, siyasal, ekonomik, toplumsal talepleri karşısında kamu kurumlarının yöneticileri, yerel yönetimler, yerel parti teşkilatları, meslek odaları, esnaf odaları, sivil toplum kuruluşları, yerel medya kuruluşları, varsa cemaat ya da aşiret liderleri ve yerelde etki alanına sahip kanaat önderleri yerel aktörler olarak sorunsallara ortak çözümler üreterek yerelde yönetim ve demokrasinin daha sürdürülebilir olmasını sağlamaktadırlar (Karasu, 2018: 57).

Yerel siyaset üzerinde toplumsal değişim etkili olmaktadır. Özellikle göçle birlikte yerelin sürekli farklı unsurlarla birlikte yeniden şekillenmesi göçün yerel siyaset üzerinde etkin olduğunu göstermektedir.

Çok partili rekabete dayalı bir siyasal sistem içerisinde yerel siyasetin şekillenmesinde merkezi otorite ile yerel de bulunan seçkinlerin arasındaki ilişki belirleyici olmaktadır. Yerel siyasetin şekillenmesinde kent, yerelin merkezi olarak önemli bir konumdayken kentte yaşayan çeşitli baskı ve çıkar gruplarının eylemleri de giderek daha fazla siyasal hayatın içerisinde yer almaktadır. Rekabet halinde bulunan farklı grupların siyasal hayatı ve ilişkileri belirleme de aktif rol oynamaları yerelde daha dinamik bir etkileşim alanı ortaya çıkarmaktadır (Alkan ve Taş, 2007: 12-13).

Katı bürokratik yapının ortaya çıkardığı sorunsalları ve merkezîyetçiliği azaltmak adına özerklik önemli bir yönetim ilkesi olarak değerlendirilmektedir (Ökmen, 2002: 101). Yereldeki olgusal betimlemelerde yönetim, demokrasi ve özerkliğin iç içe geçmiş ve birbirini tamamlar nitelikte olduğu görülmektedir. Yerelde demokrasinin varlığından söz edilebilmesi için mekânsal anlamda bir idari ve mali özerkliğin olması koşuldur. Ayrıca yerelde sivil toplumun

varlığı, örgütlenebilmesi, kamusal kararlarda sürece dâhil olabilmeleri, etkinlikleri de demokrasinin işlerliği hakkında ipuçları vermektedir. Yönetişimin de ortak akla dayalı çok aktörlü yönetimi işaret etmesi yerelde bu olguların faaliyetlerinde eşgüdümü kaçınılmaz kılmaktadır (Sisk, 2001: 12).

1.3.4. Yerel Siyasetin Örgütlenmesi Kavramı

Örgütlenme kavramı, bireyin siyasal, sosyal, ekonomik ve hukuki anlamda desteklenmesi ve sahip olduğu özgürlükleri etkin şekilde kullanabilmesine katkı sağlayan önemli bir ihtiyacın ürünüdür. Ekonomik ölçekte belirli bir yetkinliğe sahip bireylerin dahi birtakım örgütlenmeler içerisinde ancak etkinlik gösterebilecekleri düşünülmektedir. Örgütlenme, bireysel bir ihtiyaç olduğu gibi aynı zamanda toplumsal ve siyasi bir gereksiniminde sonucudur (Can, 2002: 75).

Özellikle yerelde yerelin ihtiyaçları, iş çevrelerinin beklentileri, yerel dinamiklerin desteklenmesi ya da yerelin potansiyelinin değerlendirilmesi gibi hususlarda örgütlenmenin büyük öneme sahip olduğu ifade edilebilir. Bu noktada yerel örgütlenmeler ve yerel de siyaseten aktif olan aktörler ön plana çıkmaktadır. Güçlü ve gelişmiş toplumlar özellikle yerel de demokrasinin işler kılındığı, çok sesliliğin var olduğu ve örgütlenmenin de yüksek düzeyde olduğu yapılardır.

Yerelde demokrasinin varlığı ve tüm kurumları ve özellikleri ile işletilmesi, yerel de bulunan örgütlerle yakından ilişkilidir. Farklı siyasal grupların örgütleri, çeşitli sivil toplum örgütleri ve siyasi parti örgütleri yerel siyasetin örgütlenmesinde ön plana çıkmaktadırlar.

Yerel örgütlerin, yerelin beklenti ve ihtiyaçlarına odaklandığı bir siyasal zeminde demokrasi kendisine bir uygulama alanı bulurken yerel siyasetin örgütlenmesinden de bahsedilebilmektedir. Yerelde yapılan siyasetin her kademe ve düzeyinde örgütlenme önemli bir etkinlik olarak değerlendirilmektedir.

Düşünce ve ifade özgürlüğünün siyaseten uzantısı parti örgütleridir (Teziç, 1990: 40). Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel parti örgütleri, siyasal düşünüş ve yerelin siyasi aktörleri ile süreci şekillendirmektedir.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde, yerel de demokrasinin varlığı ve güçlendirilmesi, temsil ve katılım boyutunun daha işler olması ve siyasal süreci şekillendiren yerel aktörlerin etkinliği yadsınamaz. Yerel örgütler, halka daha yakın oldukları için karşılıklı iletişime ve etkileşime

daha fazla imkan verirken yerel siyaseti de güçleri oranında etkilemekte ve şekillendirmektedirler.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde, yerel de bulunan örgütlerin varlığı ve çalışmaları kadar örgütlerin nasıl oluştuğu da önemlidir. Bu noktada siyasi partilerin örgütlenme şekli, yapısı ve organları kanun ile sınırlandırılmıştır. Bunun yanı sıra yerelde bulunan diğer doğrudan ya da dolaylı siyasal örgütlerin örgütlenme şeklinin daha esnek olduğu ifade edilebilir. Bilgi iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte yerel siyasetin örgütlenmesinde siyasi parti örgütleri başta olmak üzere tüm yerel örgütlerin dijital platformlarda zaman ve mekândan bağımsız örgütlenmelere doğru evrildiği söylenebilir (Güngör, 2017: 2263). Dolayısıyla siyasal ölçekte örgütlenme şekli değişirken, bunun siyaset yapma geleneğinde de bir değişim ve dönüşümü beraberinde getireceği düşünülebilir.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde, yaşanan teknolojik gelişmelerin etkisi görülürken, mevcut yerel örgütlerin faaliyetlerini kamuoyu ile paylaşımları, dijital olanakları kullanarak siyaset yapmalarına da imkân vermektedir.

1.2. YEREL SİYASET KURAMLARI VE YEREL SİYASETE DAİR YAKLAŞIMLAR

Kuramsal çalışmalar en genel hatları ile Marksist kuramlar ve Ortodoks kuramlar olmak üzere iki ana başlık altında incelenmektedir. Marksist yaklaşımda emek, sermaye, devlet ve sınıf çatışmaları üzerinden süreç işletilip anlam kazandırılmaya çalışılırken, Ortodoks yaklaşımda ekonomiklik, verimlilik, etkinlik, demokrasi gibi kavramlar üzerinden süreç anlamlı kılınmaya çalışılmaktadır (Pickvance ve Preteceille, 1991: 7).

Yerel siyasette ve kentlerin yönetiminde olay ve olguları farklı açılardan değerlendirip, anlama ve açıklama konusunda yol gösteren klasik olarak nitelenebilecek en yaygın yaklaşımlar; İşlevselcilik, Merkez Çevre Yaklaşımı, Coğrafi Amprisizm, Liberal Çoğulculuk ya da Kamu Tercihi Yaklaşımı, Marksizm, Sistem Yaklaşımı, Birleştirmeci Yaklaşım ya da Reformcu Gelenek ve Elitist Kuram olarak ifade edilebilirken Yönetişim Modeli, Karmaşıklık Kuramı, Büyüme Koalisyonu Yaklaşımı, Davranışçı Yaklaşım da yerel siyaset ve kentsel çalışmalar da karşılaşılan yaklaşımlardır.

1.2.1. İşlevselci Kuram

İşlevselcilik ya da bazı kaynaklarda İşlevcilik olarak geçen kuram toplumsal bilimlere dair olay ya da olguların sahip oldukları fonksiyonlara ve görevlere göre değerlendirilmesi esasına dayanmaktadır. Bu öğretinin temeli, İngiltere’de Emekçi Sınıfın Durumunu ele alan Frederick Engels’e ve Londra’ya dair yazdıkları ile de Charles Booth’a dayanmaktadır (Keleş, 1994: 94).

Yapısal İşlevselci teorisinin toplumsal yapıyı canlı bir organizmaya benzetmek suretiyle nasıl varlığını sürdüreceğini açıklama konusunda en kapsamlı yanıtı veren kuram olduğu iddia edilmektedir (Aydın, 2014: 214).

Yapısal İşlevselci’liğin temel argümanlarını şu şekilde sıralamak mümkündür: Sosyal ve toplumsal hayatın oldukça karmaşık olduğu, iç içe girmiş ilişki ağlarından oluştuğu, üzerinde mutabık kalınan ilkelerin sınırları belirlediği, sistemin eşgüdümlemiş öğelerden oluştuğu varsayımına dayanmaktadır. Sistemi oluşturan unsurlar, sistemin varlığına ve işleyişine genel itibarıyla pozitif yönde bir katkı sağlarlar. Sistemi oluşturan unsurlar her zaman ilişki içerisinde ve bu ilişki de sistemin öğeleri arasında bir karşılıklı bağımlılık durumu söz konusudur. Bu kuramsal yapıda sosyal, siyasal ve kültürel hayatın temelini toplumsal değerler ve kurallar oluşturmaktadır (Ritzer, 2011: 40).

Yapısal İşlevselci Kuram, siyaset kurumlarına odaklanırken bu kurumların ve yerel yönetimlerin tarihsel olarak gelişimini, kurumsal yapısını, işleyişini, hukuksal zeminini inceler. Kurumların resmi ve biçimsel özelliklerine odaklanmak suretiyle kurumlar arası karşılaştırmalar yapar ancak bunu yaparken kurumsal yapıların içerisindeki gayri resmi güç ilişkileri, ihtilaflar ya da özel durumlar dikkate alınmaz (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 89). Dolayısıyla kurumlara yönelik çalışmalarda Yapısal İşlevselci Kuram’ın örgütün iç işleyişi, güç dengeleri ve resmi olmayan ilişki ağlarına dair bir fikir vermeyeceği söylenebilir.

Ayrıca 1920’li yıllarda Chicago Okulu ile gündeme gelen Park, Harvey, Wirth’ün temsil ettiği kuram da İşlevselcilik Kuramı olup her kentin toplumsal maliyeti olduğuna vurgu yaparak, kentlerin gelişmesi ve büyümesinin beraberinde birtakım marjinal sorunsalları da getireceği iddiasında bulunmaktadır. Bu kuramda kentsel sorunların çözülebilir olduğuna işaret edilerek, göçle birlikte büyüyen kentlerin emek faktörünün kentin üretim süreciyle entegrasyonunun gerekliliği vurgulanmaktadır. Kent, kapitalist bir üretim makinesine benzetilerek İşlevselciliğin temelinde kente gelenlerin kentle bütünleşmesinin önemine

değiniilmektedir (Castells, 1997: 18).

Chicago okulunun temel varsayımlarından biri, çevreyi oluşturan ve etkileyen unsurun bireylerin tutum, davranış ve değerleri olduğudur. Bu nedenle kentte hakim kültür ile aynı kentte yer alan dar bir çevrenin yaşamını, kültürünü karşılaştırarak incelemektedir. Günümüzde artık çoklu çıkar grupları ile kenti yönetenlerin kentsel politikaların şekillenmesinde etki düzeyleri tartışılmaktadır. Bu nedenle artık bu kuramın önemini büyük ölçüde yitirdiği söylenebilirken kentsel siyasete dair yeni kuramlar şekillenmektedir (Keleş, 1994: 95).

1.2.2. Empirik Gelenek

Empirik ya da Betimleyici geleneğin, siyasal analize yönelik temel doktrini 17. yüzyıldan başlayarak David Hume ve John Locke gibi kuramcıların çalışmalarına dayanmaktadır. Bu gelenekte tüm hipotezlerin ve teorilerin mutlaka gözlem sürecinden geçmesinin test edilebilirliği için şart olduğu vurgulanmaktadır. Bu gelenekle amaçlanan siyasal analizlerde tarafsız, gerçeği olduğu gibi yansıtan ve duygusal anlamda hissiyatın yer almadığı bir realite sunmaktır. Bu bakış açısının zamanla “pozitivizme” doğru bir ivmelenme ile gelişim gösterdiği düşünülmektedir (Heywood, 2018: 40-41). Pozitivizm, toplumsal ve siyasal araştırmalar da doğal bilimlerle aynı yöntemin kullanılmasının şart ve gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

Matematiksel ve istatistiksel verilerin kullanılması ile yerelin, kentin anlaşılmasına yönelik çalışmalar Coğrafi Amprisizm’de yer almaktadır. Bu kuramda kente ilişkin faaliyetler ve bunların mekansal dağılımdaki etkileri sayısal veriler üzerinden analiz edilmektedir (Castells, 1997: 18). Yerele dair saha çalışmaları ve bu çalışmaların sayısal verilerle desteklenmesi, yerelin sosyal ve toplumsal profilini ortaya çıkarmak konusunda sürece katkı sunmaktadır. Elde edilen veri ve bilgilerin kuramsal bir temelde değerlendirilebilmesi çalışmanın anlam kazanmasını sağlayacaktır (Keleş, 1999: 115). Castells de kentte sorun belirlenip kuramsal ölçekte değerlendirildikten sonra verilerin toplanıp analiz edilmesinin daha başarılı sonuçlar doğuracağını iddia etmektedir.

Coğrafi Amprisizmi ya da diğer adıyla Görgül Araştırmaları benimsemiş batılı birçok araştırmacı kentsel profilleri ortaya koyacak kente dair oldukça fazla sayısal veri elde etmiştir. Elde edilen çok sayıda sayısal veri bir kuramsal altyapıyla desteklenmediği için dayanaksız kalmış ve bu yönüyle de eleştirilmiştir. İşlevselcilerin istatistik modelleri kullanarak yaptıklarını bu kuramcılar da coğrafyayı ve insan bilimlerini kullanarak yapmaya çalışmışlardır

(Keleş, 1994: 95).

1.2.3. Çoğulculuk

Çoğulculuk, siyasal iktidarın toplumsal yapıda yaygın, çoklu ve eşit düzeyde dağılımını savunan bir teoridir. Genellikle örgütlü yapıların halkın talep, beklenti ve isteklerini savunduğu, yönetiminde bu çok sesli yapıya karşı duyarlı olduğu bir anlayışa dayanmaktadır (Heywood, 2018: 162).

Çoğulculuk, günümüz modern toplumlarının farklı özelliklere sahip çok sayıda unsurun bir araya gelmesiyle oluştuğu ve bu farklı kesimlerin demokrasinin sunduğu hoşgörü ve özgürlük ortamında, yönetsel ve siyasal sürece aktif dâhil olabildikleri varsayımına dayanan bir yaklaşımdır. Toplumdaki güç odaklarının ki bunlar güçlerini ve etkinliklerini finansal, siyasal, yasal, sosyal ve kültürel özelliklerinden alabilirler, çok sayıda ve farklı odakların elinde olması yani parçalı yapısı demokrasi açısından tercih edilen ve özgürlükler bağlamında da gerekli görülen bir durumdur (Polsby, 1980: 118). Dolayısıyla gücün tek bir örgütsel yapıda, aktörde ya da toplulukta olmamasının toplumun genel menfaati açısından daha somut sonuçlar doğurucu etkiye sahip olacağı düşünülebilir.

Çoğulcuların yerel siyasete ve yerel yönetimlere yönelik bakış açısını kuramın önde gelen temsilcilerinden olan Dahl, merkezi düzeyde siyasetle uğraşanların bir takım küçük çıkar gruplarının etkisi altında kaldığını ve bu durumun da kararlarını etkilediği ancak yerel yönetimlerde yöneticilerin mutlaka halkın beklenti ve talepleri yönünde karar almak zorunda olduğu şeklinde açıklamaktadır. Buna göre yerel yönetimlerin hesap verebilirlik düzeyi ve toplumsal duyarlılık seviyesi çok daha yüksektir (Dahl, 2005: 101). Dahl'ın görüşünün aksine yerel siyasette tıpkı ulusal siyasette olduğu gibi elitist grup ya da kişilerin etkinliği karar alma sürecini etkileyebilirken kararların daima toplumsal çikara hizmet etmediği de iddia edilebilir.

Liberal Çoğulculuk Kuramı'nın Amerikalı toplumbilimcileri İngiliz toplumbilimcilerden daha çok etkilediği kent ölçeğinde yapılan çalışmalar sonucunda düşünülmektedir. İngiliz araştırmacı Ray Pahl, kentte belediye başkanı, meclis üyeleri, kent planlayıcıları gibi hem yöneticiler hem de bir takım uzmanları gate keepers yani sistem içerisinde kentin kapıcıları veya eşik bekçileri olarak tanımlamaktadır. Kentsel ölçekte erk yapısı üzerinde yapılan çalışmalarda kentin kapıcıları diye tanımlanan grup bağımsız değişken olarak çalışmalarda yer almıştır. Amerikalı bir toplumbilimci olan Floyd Hunter, Atlanta kentinde erk yapısı ve oluşumunu incelemiştir. İleri sürdüğü tezde ekonomik gücü elinde

bulunduran en üstteki yapının ki bunların iş çevrelerinden oluştuğu iddiasındadır, asıl yönetme erkine de bunların sahip olduğu görüşündedir. Benzer bir araştırmayı Robert Dahl'da New Haven'da yapmıştır. Onun ileri sürdüğü tez ise özellikle küçük kentlerde yereli etkileyen unsurların oldukça fazla olduğu ve bunlarında bir kısmının doğrudan etki potansiyeli taşıırken bir kısmının da dolaylı etkileme potansiyeline sahip olduğudur (Keleş, 1994: 96-98). Dolayısıyla yerel de sivil ya da siyasal çeşitli örgütler, sivil toplum kuruluşları, iş insanları ve aktörler hem resmi hem de gayri resmi yollarla etkin olabilmektedirler.

Çoğulcu Yaklaşım, elit teorisinde olduğu gibi kararların küçük bir grup tarafından verildiğini kabul etmekle birlikte bu grubun topluma yayılmış farklı çıkar gruplarından oluştuğu iddiasındadır. Kentsel siyasette çoğulcu yaklaşımlar çoğunlukla toplum teorilerinin etkisi altında şekillenmiştir (Kurtoğlu, 2004: 66).

Liberal Çoğulculuk Kuramı'nın yerel siyaset ölçeğinde karşılığı; kent, kentleşme, kentte yer alan gruplar, siyasal iktidar, erk yapıları ve karar süreçlerinin bağımsız değişkenler olarak değerlendirilmesi ve incelenmesidir (Keleş, 1999: 119). Bu kurama göre bir siyasal süreç içerisinde yer alan kent, çok sayıda örgütlü gruptan oluşmaktadır. Kente ilişkin kararlar alınırken bu çok sayıdaki örgütlü grubun sürece dahil edilmesi, görüşlerinin alınması ve çıkarlarının korunması temelinde geliştirilen kuramda grup siyasetine vurgu yapılmaktadır (Heywood, 2018: 373-374). Yerel siyasette aktörlerin sayıca çokluğu ve bunların yönetimde siyasal erkten pay almaları bu kuramın çoğulculuğuna yapılan vurguyu açıklar niteliktedir. Liberal Çoğulculuk Kuramı öncelikli olarak çok aktörlü yapısı ile siyasal süreçte özellikle karar alma süreçlerinde çok pratik bir yönetim modeli sunmamakta dolayısıyla uygulanmasının mümkün olmaması yönünde eleştirilere maruz kalmaktadır. Kentlerde ortaya çıkan toplumsal değişim ve dönüşümün bu kuramda yeterince kavranamamış olması kentsel sorunlarla bu değişimlerin ilişkilendirilmemesi yine kurama yöneltilen eleştirilerden olmuştur (Keleş, 1999: 115). Yine Çoğulculuk Kuramı'nda toplumun tüm kesimlerinin siyasal sürece aktif katılımının mümkün olmaması, özellikle dezavantajlı grupların, marjinal grupların ya da örgütsüz yapıların sürece etki şansının olmaması nedeniyle de eleştirilerin hedefi olmuştur. Siyasal sistemin daha ziyade örgütlü yapılar çevresinde ve bunlar lehine işlediği algısının da hakim olduğu söylenebilir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 100). Bu örgütlü yapıların etki düzeyleri ise siyasal sistem içerisindeki gücü ile paralellik göstermektedir.

1.2.4. Marksist Kuram

Yerel siyaseti anlamak, yerel de yönetsel ve siyasal yapıyı anlamlandırabilmek için

kentsel yapının yalnızca formel, biçimsel ilişkilerine odaklanmak ya da kurumların hukuki yapı ve statülerine bakmak eksik ya da yetersiz bir algıya neden olacaktır. Bu noktada yereldeki erk yapıları, eşitsizlikler, siyasal- sosyal- ekonomik güç ilişkileri ve bu ilişkilerden doğan etkileşimler ve sonuçlarının mevcut araştırma alanı açısından incelenmesi daha gerçekçi ve sağlıklı sonuçlar edinilmesine katkı sunacaktır.

Eleştirel bakış açısıyla sınıfsal yapıyı ön planda tutarak, güç ilişkileri, sınıflar arası mücadele, ihtilaf ve çatışmalar üzerine odaklanan Marksist Kuram, kenti de güç odakları arasındaki mücadelenin yaşandığı mekânsal alan olarak görmektedir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 90-91).

Marksist Kuram içerisinde Eşitsiz Gelişme Yaklaşımı en popüler yaklaşımlardan biri olarak kapitalist sistemin eleştirisini yaparken bunun yalnızca toplumsal eşitsizliğe değil aynı zamanda mekânsal eşitsizliğe de neden olduğu iddiasındadır. Bu yaklaşımda ulus devlete atfedilen rol, eşitsizliği yok edemese de daha yönetilebilir kılmaktır (Şengül, 1999: 16).

Marksist ideolojiye göre toplumun geneline yayılmamış, eşit olmayan bir sınıfsal iktidar, o toplumsal yapı içerisinde eşitliği sağlayamaz (Heywood, 2018: 168). Marx'ın devrimci gücü olan proletarya, bazı batılı düşünürlere göre kırsal alanlarda doğrudan devrim olarak nitelendirilemese de bir gerillacılık hareketi oluşturmaktadır (Keleş, 1994: 91). Özellikle eşitlik temelinde kurgulanan Marksist ideoloji için proletarya ve eylemleri kentsel siyaset açısından önem arz etmektedir.

Marksist ideoloji yerel siyasete dair kentsel politikaların kapitalizmin uzamsal bir karşılığı olduğu görüşüne sahiptir. Siyasal örgütlenme ve toplumsal hareketlerin yerel siyaseti şekillendirmede etkili olduğu üzerinde durulmaktadır (Keleş, 1999: 115). Yerelde öncelikli olarak kentsel mekanlar üzerinde durulurken, kentsel mekanlar da işgücünün yeniden üretimi, kolektif tüketim ve emek faktörü gibi kavramlar özelinde bir değerlendirmeye gidilmektedir. Bu bağlamda Castells topluma dair yaşanan olayların meydana gelişinin daha parçalı olduğunu, bireyselleşmenin toplumsal olaylarda daha ön plana çıktığı ve yerelleşmenin önem kazandığını vurgulamaktadır. Castells, aynı zamanda bireyselleşmenin kazandığı önemle kimliğe dair sorunların özgürleştirici bir etkisi olduğunu iddia etmektedir (Castells, 2010: 3).

Castells, kente dair mekânsal yapının, mimari özelliklerin ve kent planlamalarının farklı sosyal sınıflar, toplumsal gruplar arasındaki çatışmanın bir ürünü olduğunu ifade etmektedir. Castells'e göre toplum, içinde seçenekleri barındıran farklı değerler ve birbirine zıt olan karşıt

durumlar üzerine inşa edilmektedir. Mekanı ve kenti Castells bu karşıt durum üzerinden açıklarken kentsel yapıların içerisinde tarihin her döneminde mutlaka kurumsallaşmış egemen yapılarında var olduğu gerçeğine işaret etmektedir (Castells, 1983: 103).

Bir topluluk ölçeğinde güç dağılımını Max Weber; statüler, sınıflar, siyasal partiler çerçevesinde şekillendirir. Bu ölçekte Weber'e göre en belirleyici unsurun statü olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda belirli ailelere mensup olmak, belirli mezheplere tabi olmak, belirli meslek grupları içerisinde yer almak Weber'e göre toplumsal tabakalaşma içerisindeki statü konumunu doğurmaktadır (Weber, 1993: 268-271).

Marxist Sınıf Yaklaşımında; yerel siyasetin şekillenme sürecinde sınıfsal çıkarların ön planda tutulması, karar alma süreçlerinde sermaye sahiplerinin etkin rol oynaması ve bunların etkinlik düzeylerinin analiz edilmesi yereli anlama ve anlamlandırma da bazı durumlarda açıklayıcı olabilmektedir. Yerelin konumu göz önünde bulundurulmak suretiyle kentsel ölçekteki büyük sermaye gruplarının yerel düzeyde ekonomi ve siyasete yönelik etkileri göz ardı edilmemelidir (Alkan ve Taş, 2007: 63).

Marksist ideolojiye göre kentler, emek faktörü açısından kötü, elverişsiz ancak kapitalizmin bir uzantısı olarak değerlendirildikleri, kentler yine kapitalist sistemi ortadan kaldıracak olan yapılar olarak da düşünüldüğü için varlıklarının gerekliliğine vurgu yapılmaktadır (Bumin, 1998: 115).

Marxist Yaklaşım siyasal erk yapısı içerisinde şekillenen ilişkileri, sınıfsal toplum yapısı ile açıklamaktadır ve toplumsal sınıflar arasındaki dinamiğe dikkat çekmektedir. Marksist kuramın, yerel siyasetin anlaşılmasında siyasal erk yapılarına ve bunların yerel ile kurdukları ilişkinin önemine vurgu yapması dolayısıyla sürece katkı sunduğu iddia edilmekte ancak kuramın yerel siyasete dair karşılaştığı kimi sorunsallar nedeniyle yeniden yorumlanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir (Keleş, 1994: 100-101).

1.2.5. Rejim Teorisi ve Yönetişim Yaklaşımı

1980'lerin ortalarından itibaren Rejim Teorisi ortaya çıkmıştır. Bu teoriye göre; Küreselleşme ile birlikte süreç yerel ölçekteki grupların birbiri ile olan rekabetini artırmış ve yerel siyasetin şekillenmesinde yerel grupların yanı sıra merkezi yönetim ve hükümet dışı örgütlerin kurmuş oldukları ilişkilerin etkili olduğu ifade edilmiştir (Alkan ve Taş, 2007: 47). 1990'lardan itibaren de yerel ve bölgesel yapılar ya da aktörler arasında rekabet yerine işbirliğine, koordinasyona ve eşgüdüme dayalı yönetim ölçeğinde politikalar geliştirilmesi

gerektiği vurgulanmıştır (Kübler ve Heinelt, 2005: 10). Yerelde politika üreten aktörlerin çeşitliliği, etkinliği, esnek yönetim algısı hem kentsel hem de bölgesel politikalarda gönüllü işbirlikleri ve aktörler arası oluşan networkler rejim teorisinin temel özelliklerini yansıtmaktadır (Lefevre, 1998: 18). Farklı alanlardan ve sektörlerden oluşan çok aktörlü yapı ile rejim kuramı yarı resmi bağlantılar ve neticesinde kurulan ilişki ağlarına vurgu yapmaktadır (Uzbek ve Dinçer, 2009: 28). Elitist Kuram ile yönetim yaklaşımının pratikteki karşılığının rejim teorisi olduğu iddiasında bulunan bazı kuramcılar küreselleşme ve yerelleşmenin kentlerde aktörler arası etkileşim ve işbirliğini, çeşitlenen ve hızla artan toplumsal talep ve beklentileri karşılayabilmek için kaçınılmaz olarak değerlendirmektedir (Stoker, 1995: 54-55). Bu durumun rekabetçi kentler, yatırım yapılabilir kentler ve cazibe merkezleri oluşmasına katkı sunduğu düşünülmektedir.

Küreselleşmenin etkisiyle artan rekabette kamu politikalarının oluşturulması sürecinde etkinliğin öneminin artması, kamu hizmetlerinde kullanılan araçların çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi yönetim anlayışından yönetim anlayışına geçişin bir kanıtı olarak değerlendirilmektedir. Doğrudan hizmet sunan devlet yerine, imkânları var eden, olanaklı kılan, düzenleyici ve piyasa ile uyumlu bir yönetim modeli gelişmektedir. Başka bir deyişle klasik misyonunu büyük ölçüde terk eden devlet, piyasa da rekabetin sağlıklı bir ortamda işlemesi üzerine, özgür bir zeminde fırsat yaratan yeni bir misyon edinmiştir (Heywood, 2018: 124). Dolayısıyla kentler küresel aktörler tarafından öncelikli olarak ekonomik ölçekte dizayn edilecek mekânlar olarak değerlendirilmektedirler.

Yönetişimle birlikte ortaya çıkan çok aktörlü yapının ademi merkezileşme, yerelleşme, piyasa ve özel sektörün etkin olduğu yine baskı ve çıkar gruplarının, çeşitli sivil toplum örgütlerinin aktif rol oynadığı çoğulcu, karmaşık ve zaman zaman muğlak olduğu iddia edilen bir yönetim yapısı ortaya çıkardığı da düşünülmektedir (Frederickson, 1997: 86). Yine yönetimci kuram, merkezi ve yerel yönetimlerin sahip oldukları ideolojilere göre hareket ettiklerini, ulus devletler de yerel yönetimlerin sorumluluğu fazla ama özerkliği az olan örgütsel yapılar olarak yer aldıklarını ifade etmektedir (Şengül, 2001: 45-47).

1.2.6. Merkez-Çevre Kuramı

20. yüzyılda ortaya çıkan Merkez-Çevre Kuramı, elitler tarafından devam ettirilen merkezin değerlerinin sürdürülmesini hedeflerken, merkezin dışında bulunan alanlar ise çevre olarak adlandırılmaktadır.

Merkezin değerlerinin benimsetilmeye çalışıldığı çevre ve merkez arasında bir çatışma, ihtilaf durumu ortaya çıkmakta ve anlaşmazlık, uyuşmazlık durumunun genellikle yükselme eğiliminde olduğu iddia edilmektedir (Demirtaş, 2016: 158). Türkiye ölçeğinde yapılan çalışmalarda sık kullanılan merkez-çevre yaklaşımı; merkezi devlet ile yerel yönetimler, yönetenler ve yönetilenler, siyasal elitler ve sıradan yurttaşlar arasındaki ihtilafı açıklamakta kullanılmaktadır (Kurtbaş, 2017: 201).

1.2.7. Elitist Kuram

Elitist ya da seçkinci kuram, haklı ya da haksız gerekçelerle ayrıcalıklara sahip bir grup azınlığın, iktidarı elinde bulundurması ya da karar alma süreçlerinde etkin oldukları savına dayanır (Heywood, 2012: 228). Elitlerin üstünlüğü, ekonomik anlamda sahip oldukları varlıklardan kaynaklanabileceği gibi sosyal, dini, kültürel yönden içinde yaşadıkları toplumla ilişkili ayrıcalıklı konumlarından da ileri gelebilmektedir (Lipson, 2005: 96). Demokrasinin tüm yurttaşların katılımına açık, özgür bir platform sunması pratikte tam karşılığını bulamamakta, katılım açısından bazı kesimlerin daha aktif bir rol üstlendikleri düşünülmektedir.

Elitist Kuram'ın eşitlikçiliği savunan sosyalizm ve demokrasiye bir tepki olarak geliştiği iddia edilmektedir. Bu kuramın savunucuları seçkinciliğin toplumsal yapılardan kaynaklanan nihai bir özellik olduğunu vurgulamaktadır. Bazı araştırmacılar elitist yönetimleri alternatifi bulunabilir bir sorun olarak değerlendirirken bazıları bu yönetim yapısının kaçınılmaz olduğu görüşündedir (Heywood, 2018: 163).

Elitist Kuram, karar alma süreçlerinde kimlerin etkin olduğu, kimlerin gündemi belirlediği, iktidar ya da yönetimi doğrudan ya da dolaylı olarak etkileme potansiyeli taşıyanlar üzerinde durmaktadır. Yine kuramı savunanlar, toplumun genelinin tavrı ve siyasal olaylara yaklaşımı ile elit tavrının ayrıştığını iddia etmektedirler. Bunun da siyasal açıdan antidemokratik bir durum ortaya çıkardığı düşünülmektedir (Harding, 1995: 36).

Seçkinci teorisyenlerin bakış açılarının kendi içerisinde ayrıştığını görmek mümkündür. Buna göre klasik seçkinci diye tanımlanan teorisyenler (Robert Michels, Vilfredo Pareto, Gaetano Mosca) genellikle sosyal adaletin, eşitlikçiliğin ve demokrasinin kurgusal olduğunu, gerçekleşme ihtimalinin olmadığını ispat üzerine tezlerini geliştirmişlerdir. Modern seçkinci diye tanımlanan teorisyenler ise (C. Wright Mills, Joseph Schumpeter, Anthony Down) siyasal sistemlerin yapısı gereği elitist bir görünüme kavuştuğunu ve demokrasinin arzulanan temel

ilkelerinden bu nedenle uzaklaştığını kanıtlama eğilimindedirler (Heywood, 2018: 164-165).

Hunter, Elit Teori'sini kent siyasetine uygulamış, Atlanta çalışması ile yereldeki karar alıcılar ve onların arka planında yer alan aktörler üzerinde durmuştur. Hunter, alan araştırmasında kentte etkin olan aktörlerin iş çevresine mensup bir kesimden oluştuğunu, bunların resmi örgütsel yapılar içerisinde yer almamakla birlikte arka planda bir yönetim misyonuna sahip oldukları iddiasındadır. Bu nedenle kente dair bir takım siyasetlerin uygulanmasına ilişkin kararların golf sahası, otel odası vb. mekânlarda alındığını ifade etmektedir. Elit teorisine göre toplumu yöneten küçük bir grup vardır ki kentte Hunter görünen o küçük grubun arkasında da daha küçük bir grup olduğu iddiasındadır ve asıl iktidar sahiplerinin arka plandaki o küçük grup olduğunu düşünmektedir (Hunter, 1953 :82).

Elitist gruplarının modellenmesine yönelik çalışmalarda iki tür yapı ile karşılaşılacaktır. Bunlardan birincisinde siyasal yapı içerisinde sadece yöneten ve yönetilenlerin yer aldığı, yönetenlerinde kendi içerisinde ortak çıkara sahip olduğu tekli ve uyumlu bir seçkin yönetimden söz edilir. İkincisi ise Anthony Downs'un "iktisadi demokrasi teorisi" (1957) içerisinde şekillenen siyasal yapının ve seçimlerin piyasaya benzetildiği, iktidara talip olanlarında girişimcilerle özdeşleştirildiği bir rekabetçi elitler modelidir. Bu modelde farklı amaçlara hizmet eden, çıkarları ayrışan çoklu ve parçalanmış bir elitist yapıdan bahsedilir. Özgür ve rekabetçi olan seçim sistemini demokrasinin garantisi olarak gören bir anlayışa dayanmaktadır (Heywood, 2018: 165-166).

1.2.8. Sistem Yaklaşımı

Siyasal faaliyetleri girdiler, çıktılar ve bunlar arasındaki ilişkilerin bir ürünü olarak görüp açıklamaya çalışan, David Easton öncülüğünde gelişen Sistem Yaklaşımı özellikle yerelde politika tasarım aşamasında kullanıma uygun bir model sunmaktadır. Sistem Yaklaşım'ında girdiler olarak ifade edilen olgunun yerel de bulunan halkın talep ve beklentileri olduğu, çıktıların ise siyasal sistem tarafından girdilere verilen yanıt olduğu şeklinde kuram tasarlanmıştır. Dolayısıyla oluşturulan politikalar, verilen kararlar, hukuksal düzenlemeler ve yasal mevzuat bu yaklaşımın çıktılarıdır (Easton, 1957: 384). Sistem yaklaşımında, örgütlü yapının çevresel faktörleri dikkate alarak, tüm olay ve olguları bir bütün içerisinde değerlendirmenin siyasal sistem içerisinde döngüsellliği sağlayacağı ve bunun da daha etkili planlama yapılabilmesini olanaklı kılacağı düşünülmektedir (Taşdan ve Gül, 2013: 60).

1.2.9. Birleştirmeci ve Reformcu Gelenek

Reformcu Gelenek ve Birleştirmeci Yaklaşım yerel siyasete dair farklı bir bakış açısı sunan bir diğeri kuramdır. Bu yaklaşımda özellikle kentsel ölçekte çok sayıda yerel alt birimin olmasının halka sunulan hizmetlerde etkinliğı azaltacağı algısının hakim olduğı görülmektedir. Bir yönetimsel alanda büyüklü küçüklü sayıca fazla olan yerel yönetimler sorumluluk almaktan kaçmak suretiyle, ekonomik, etkili ve etkin hizmet sunamamakta bu da hem hizmet kalitesinin düşmesine hem de kaynakların verimli kullanılamamasına neden olmaktadır savına dayanır bu kuramın savunucuları (zgr, 2008: 6-7). Türkiye’de 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı yasanın Reformcu Gelenek ve Birleştirmeci Yaklaşım düşüncesinin bir tezahürü olduğı iddia edilmektedir. Büyükşehirlere verilen yetkilerle hizmette etkinliğın sağlanıp bunun ölçek ekonomilerini de artıracacağı düşüncesi benimsenmiştir (Gl, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 97).

1.2.10. Kamu Tercih Kuramı

Kamu Tercih Kuramı, literatürde “Rasyonel Tercih Teorisi”, “Siyasal Ekonomi Teorisi” ve “Biçimsel Siyasal Teori” gibi farklı şekillerde isimlendirilmiştir. Siyasal analizde yöntemsel kurallarını genellikle iktisadi teorilere dayandırmakta ve rasyonel bireyi baz alarak çözümlerler yapmaktadır. Bu kuram Anthony Downs, Mancur Olson, William Niskanen gibi teorisyenler tarafından kullanılarak, bürokratların kamu politikası oluşumuna etkisi, parti içi ve partiler arası rekabet ve birtakım grupların ki baskı ve genellikle çıkar grupları kastedilmekte, tutum ve davranışları analiz edilmeye çalışılmaktadır (Heywood, 2018: 42).

Yerel yönetimlerin anlaşılması, kavranması ve yönetilmesine yönelik bir perspektif sunan Kamu Seçimi Kuramı, niceliksel olarak fazla yerel yönetim varlığını savunmaktadır. Sayıca fazla olan yerel yönetimlerin farklı ölçeklerde oluşan toplumsal taleplere cevap verme kapasitesinin daha yüksek olacağı iddiasındadır. Yerel birimler arasında oluşacak rekabetçi yapının da hizmet kalitesini artıracacağı düşünülmekte, az vergi ile daha fazla hizmet retilereğine inanılmaktadır (şengül, 1999: 16).

Kamu Tercih Kuramı, Reformcu Kuramın tam tersi bir görüşle yerel de ğulcu bir yapıyı savunmakta, Reformcu geleneğın hizmette tekelciliğı beraberinde getireceği ve bunun da hizmet kalitesini düşüreceği düşünülmektedir. Bu kuramın savunucuları ademi merkeziyetçi, güçlü, özerk yerel yönetimlerin beraberinde özgürlük atmosferini ve daha demokratik bir toplumsal yapıyı getireceği iddiasındadırlar. Çok sayıda yerel yönetimin varlığı, bu birimlerin kendi aralarında rekabeti sağlayacak, bireyler için daha cazip, tercih edilebilir olma konusunda

üstünlük sağlama çabasını getirecek, yenilikçilik, ekonomiklik, hızlı, etkin, kaliteli hizmet sunumu sağlayacaktır (Stephens ve Wikstrom, 2000: 118).

1.2.11. Karmaşıklık Kuramı

Karmaşıklık (Complexity) Kuramı, son zamanlarda yerel siyaset alanında da uygulanmaya başlanan, genellemeci tüm kuramları reddeden, sosyal yapıların ve örgütlerin çeşitliliğine vurgu yaparak, değişimi, dönüşümü ve mekânsal yapıların özgünlüğünü ön plana çıkaran bir yaklaşım sunmaktadır. Basite indirgenmiş neden sonuç ilişkileriyle bugünün kompleks örgütsel yapılarını çözümlemenin mümkün olamayacağı, yerelde bulunan siyasal yapılar içerisindeki örgütlerin kendilerine ve o siyasal kültüre has özelliklerinin olabileceği dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla yerel siyasete ya da yerel yönetimlere dair yapılacak çıkarımlarda bu kendiliğindenlik unsurlarını ön planda tutmak gerçeğe daha yakın sonuçlar elde edilmesine katkı sunacaktır (Warf, 1993: 166). Benzer sorunlarla karşılaşılması durumunda aynı yöntemin kullanılarak aynı sonucun ortaya çıkma ihtimali siyaset bilimi için düşüktür. Dolayısıyla Karmaşıklık Kuramı savunucuları yerel siyaset üzerine yapılan çalışmalarda yerelin kendine özgü yapısının doğru anlaşılmasının sağlıklı çözümlemeler için gerekli olduğu anlayışına sahiplerdir (Byrne, 2001: 94-95).

1.2.12. Büyüme Koalisyonu Kuramı

Bu kuramda, Logan ve Molotch ekonomik olarak ayrıcalıklı olan sınıfın, kar etme güdüsüyle kentsel ekonomik büyüme odaklı faaliyetlerinin sistemin parçası olan herkesi etkilediğini ve dolayısıyla bir kazan kazan durumu ortaya çıkardığını ifade etmektedir. Ayrıca kenti şekillendiren ve biçimlendiren aktörlerin yatırımcılar, girişimciler, müteahhitler, inşaat şirketleri, toprak sahipleri gibi gruplar olduğu iddiasındadırlar. Bu kuramda kentsel büyümenin genellikle inşaat sektörü temelli gerçekleştiği düşünülmektedir. Sisteme entegre olan herkesin de kentsel ekonomik büyümeden bir şekilde olumlu etkileneceği varsayıldığı için kurama büyüme koalisyonu adı verilmiştir (Logan ve Molotch, 1987: 52).

1.2.13. Davranışçı Yaklaşım

Davranışsalcılık, teori ve hipotezlerin test edilebilmesi için yansız, objektif ve nicel verilerle siyasal analize bir hareket kabiliyeti kazandırdı. David Easton gibi analizcilerin bu alandaki çalışmaları ile birlikte seçmen davranışları, politika yapıcılarının tutum ve davranışları, yerel politika da etkin olan aktörlerin ve çıkar gruplarının davranışları nicel araştırmaya uygun alanlar olarak incelendi ve bu alanlardaki araştırmaların artmasına neden oldu (Heywood, 2018:

41).

Davranışçı Yaklaşım 1950'lerden itibaren siyasal ve sosyal olayların, sahadan toplanan nicel verilerle ki bunlar araştırma anketleri ve genellikle kamuoyu araştırmalarıdır, bu toplanan verileri istatistiksel analiz yöntemlerini kullanarak bir çıkarımda bulunulabilmesinin mümkün olduğu anlayışına dayanır (Roskin, Cord, Mederios, Jones, 2013: 45).

Davranışçı Yaklaşım ile seçmen tercihleri, davranışları, siyasal ve sosyal olaylar, eylemler, bilimsel bilginin test edilebilir olduğu anlayışından yola çıkarak genellikle nicel verilerin yorumlanması suretiyle anlam kazanır. Siyasal katılma, nedenleri, sonuçları ve etkileri yine parti üyeliği, parti örgütleri ve etkin olan aktörler, bu aktörlerin tutum ve davranışları, politika oluşturma sürecinde ortaya koydukları irade davranışçı yaklaşımda incelenerek çözümlenmeye çalışılır (Heywood, 2012: 125).

Davranışsalcılık, siyasal analize ilişkin belirli alanlarda güvenilir bilginin elde edilmesinde sunduğu imkânlar dolayısıyla çok değerli bulunurken kuramı eleştirenler bu siyasal analizle siyasetin olduğundan daha küçük bir şeye indirgendiğini ve siyaseti açıklamakta normatif geleneğin tamamen reddedildiğini iddia etmektedirler (Heywood, 2018: 41).

1.2.14. Yeni Muhafazakarlık-Yeni Sağ Kuramı

Yeni Liberal söylemlere dayalı bu kuram küreselleşme temelinde kurgulanmıştır. Bu kuramda toplumda egemen bir sınıfın varlığı kabul edilirken, ekonomik hayatın artık sınırları aşan yönü üzerinde durulmaktadır. Yerel yönetimlerin de merkezi yönetim kadar ulusal ekonomi içerisinde aktif rol oynayarak sisteme entegre olduğu vurgusu yapılmaktadır. Yerel yönetimler içinde bulundukları kentleri küresel sermaye açısından birer cazibe merkezi haline getirmeyi görev edinmişlerdir. Kentleri daha ön plana çıkaran bu kuram, özerklik ya da yetki, sorumluluk anlamında kentlerin güçlendirilmesi amacına hizmet etmemektedir. Burada amaç, yerel yönetimleri mevcut yetki ve sorumluluk alanları içerisinde küresel sermaye açısından çekici kılmaktır (Şengül, 2001:109). Küreselleşmenin yerele uzanan serüveninin kente ve toplumun genel çıkarına ne kadar uygun olduğu tartışmalıdır.

1.2.15. Kaos Kuramı

Dünyanın eskiye nazaran daha karmaşık, hızlı değişen ve belirsizliklerle dolu olduğu gerçeğinden hareketle bugünün örgütsel yapıları için örgütün içinde ya da dışında yaşanan sorunsalların öngörülebilmesi oldukça zordur. Bu nedenle Kaos Kuramı'na göre örgütün

etkileşim alanı ve ilişki ağları doğrusal değildir. Kaos Kuramı, örgütleri doğal sistemler şeklinde değerlendirmekte, yaşanan bozulma ya da düzensizliğin aslında daha güçlü ve büyük bir düzenden kaynaklandığı iddiasındadır (Daft, 2015: 30).

1.2.16. Meso Kuram

Örgüt Kuramı, örgütün tamamını bir birim olarak değerlendirip, makro ölçekte analiz etmektedir. Örgütlerin daha doğru anlamlandırılması ve daha iyi anlaşılması açısından son zamanlarda Meso Kuram yeni bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Örgütsel yapının analizinde hem mikro hem de makro analizin birlikte kullanıldığı birleştirilmiş, bütünleştirilmiş bir bakış açısı sunmaktadır (Daft, 2015: 36).

1.2.17. Araçsalcılık

Örgüt kuramları içerisinde Araçsalcılık, problem çözmeye odaklanır. Bilimsel gerçeklik ile sorunların çözümü arasında doğrudan ilişki kurmayan Araçsalcılar için önemli olan ne kadar çok sorunun çözüme kavuşturulduğudur. Bu bakış açısına göre, bilimsel bilgi ve kuramlar sorunların çözümüne olanak sağlayan araçlar olduğu için yararlıdır (Kilduff, Mehra ve Dunn, 2011: 299).

Araçsalcı görüşe göre devlet, bürokratik işleri yerine getiren, uzmanlaşma gereken alanlarda etkin olan kapitalizmin bir aracıdır. Devletin zaman zaman müdahaleci politikalarını kapitalist sistemin işleyişindeki düzene katkı sunmak için yaptığı inancındadırlar (Pickvance ve Preteceille, 1991: 7). Araçsalcılara göre, kapitalist sistem içerisinde kaynakların, sermayenin eşit dağılımı mümkün değildir. Yerel yönetimleri de devletin bir parçası olarak bu eşitsizliği artıran bir faktör olarak değerlendirmektedir (Keskinok, 1997: 83).

Araçsalcılığın, bilgiyi ve varoluşsal gerçekliği göz ardı etmesi özellikle bilimsel gerçekçilik tarafından eleştirilmektedir. Bilimsel gerçekçilik, yönetim ve örgüt kuramları açısından gerçeğe ve doğruya daha yakın duruşu ve açıklamaları, bunun yanı sıra öngöründe bulunabilme kabiliyeti sunması ile alanın gelişimine katkı sunmaktadır (Sargut, 2015: 6).

1.2.18. Sistem Yaklaşımı

Örgütsel araştırmalar ve örgüt kuramları, örgütsel rasyonalite üzerine kurgulanmıştır. Klasikler, Neo-klasikler ve onlardan sonra gelen tüm kuramlarda örgüt rasyonellik temel yaklaşımı üzerine inşa edilmiştir. Günümüzde örgüt kuramları, örgüt içi etkileşimleri, benzer özelliklere sahip örgütlerin tamamının yapısı ve işleyişi ya da tek tek örgütleri inceleyerek

örgütlerin bizzat kendilerini konu edinmektedir (Sığırı, 2015: 39). Örgüt çalışmaları, çeşitli dönemlere ayrılmaktadır; 1900 - 1950 arası dönem Klasik dönem, 1960 – 1980 arası dönem Modern dönem, 1980 sonrası ise Postmodern dönem olarak değerlendirilmektedir. Bu dönemlerde örgütsel yazına katkı sunan isimlere bakıldığında klasik dönem de Smith, Marx, Durkheim, Taylor, Follet, Fayol, Weber, Gullick ve Barnard ile karşılaşmaktadır. Modern dönemde örgütsel yazına Bertalanffy, Boulding, March, Simon, Emery, Burns, Stalker, Woodward, Lawrence, Lorsch, Thompson katkı sunmuştur. Postmodern dönemde ise Geertz, Foucault ve Lash bu alanda çalışmalar yapmışlardır. Örgüt üzerine yapılan çalışmalarda farklı analiz düzeylerinin kullanılması ve konu çeşitliliğinin çok olması bu alanın gelişimini ve çok yönlülüğünü açıklar niteliktedir. Günümüzde örgüt araştırmalarında somut bir gerçeklik olarak örgüt ele alınırken beraberinde örgüt içinde hiyerarşik yapı, güç ilişkileri, sosyal, psikolojik ve iktisadi her türlü durum incelenebilmektedir (Sığırı, 2015: 40-42).

Dolayısıyla geniş bir yelpazede şekillenen örgüt çalışmaları, örgütün sahip olduğu değişken ve dinamik yapı, sistem yaklaşımının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Örgütün de alt ve üst sistemlerden oluştuğu, her bir alt sistemin kendisiyle bağlantılı üst sistemin bir parçası olduğu, hızla değişen ve dönüşen yapılarda sistem dengesinin sağlanmasının örgüt için hayati öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Örgüt kuramlarının tamamı örgütün çevreyle olan ilişkisini ve etkileşimini dikkate alan “açık sistem” anlayışına dayanmaktadır (Sargut ve Özen, 2015: 23).

Örgüt kuramlarının temel motivasyonu örgütleri anlamak, anlamlandırmak ve genele dair bir çıkarımda bulunabilmektir. Bu nedenle örgütlerin yönetim sistemleri, kullandıkları teknolojiler, fiziksel şartlar, örgüt üyelerinin sosyal ve psikolojik durumları, örgüt kültürü ve çevre, örgütün daha derinlemesine analizinde önemli veri, bilgi ve fikirler vermektedir (Sığırı, 2015: 47).

Örgütler, insanlar tarafından yapılmış organizasyonlar olarak, örgütün dışındaki unsurlarla da sürekli etkileşim halindedir. Bu noktada örgüt; rakip firmalar, mevcut ya da potansiyel müşteriler, kanun koyucular ve tedarikçiler ile kaçınılmaz şekilde iletişimde ve etkileşimde bulunmak zorundadır. Bu bakış açısının modern örgüt kuramlarına büyük katkı sunan Sistem kuramının bir tezahürü olduğu düşünülmektedir. Sistem kuramında örgüt, ortak bir bütünlüğü oluşturan, birbiriyle etkileşim halindeki ayrı ve bağımsız bölümlerden oluşan yani alt sistemlerin üst sistemi meydana getirdiği varsayımına dayanmaktadır (Çetin ve Şeşen, 2015: 77).

Klasik örgüt kuramlarında örgüt tanımlanırken kapalı bir yapı olarak düşünülmüş, modern örgüt kuramlarında ise örgüt açık bir sistem olarak tanımlanmış, çevresini etkileyen, çevresinden etkilenen, sürekli etkileşim halinde olan bir yapı şeklinde kurgulanmıştır (Doğan, 2007: 187).

Modern örgüt kuramları tek düze bir amaç, hedef ya da söylem etrafında şekillenmemektedir. Bu alanda çalışma yapan her araştırmacı sistemin farklı yönlerine değinmekte ya da örgüte dair farklı unsurlara dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu durumda modern örgüt kuramlarının dinamik yapısını açıklamaktadır. Bunun yanı sıra modern örgüt kuramlarında sistemi oluşturan alt parçalar, işleyen süreç, sistemin amaçları ve hem örgüt içi hem de örgütün çevreye dair etki düzeyi sıklıkla araştırılan konuları oluşturmaktadır. Burada sistemin en önemli parçasını birey oluşturmaktadır. Bireyin örgütten beklentisi, örgüte sundukları ve işleyişe dair katkıları, iletişim becerisi bu noktada kilit öneme sahiptir. Ayrıca buna ek olarak örgütün resmi yapısı, işleyişi, gayri resmi özellikleri, sosyal ve fiziksel şartları, çevresi de sistemin birbiriyle karşılıklı bağımlı olduğu diğer parçalarını oluşturmaktadır (Çetin ve Şeşen, 2015: 79).

Örgütlerin boyutları, faaliyet alanları, büyüklükleri farklı olsa da tamamı devamlılığını sürdürme, gelişim gösterme ve sağlıklı bir etkileşim noktasında ortak bir amaca sahiptirler (Çetin ve Şeşen, 2015: 80).

Örgüt kuramları içerisinde sistem kuramı diğer modern örgüt kuramlarına göre daha fazla tercih edilmektedir. Bu popülaritenin nedeni sistem kuramının örgütsel karmaşıklığı çözmede, çözüm önerileri üretmede ve alternatif analiz yöntemleri geliştirmede ortaya koyduğu çok yönlü bakış açısı ile açıklanmaktadır. Örgütsel yapının açık sistem olduğu vurgusunun yanı sıra örgütsel sınırların da geçişkenliğine işaret ederek klasik örgüt kuramlarının tam tersi iddialarda bulunmuştur. Sunduğu bu bakış açısı ile diğer modern örgüt kuramlarının gelişimine de büyük katkı sağlamıştır (Çetin ve Şeşen, 2015: 83).

1.2.19. Koşul Bağımlılık Kuramı

Örgüt kuramları içerisinde endüstriyel örgütlerin incelenmesi suretiyle özellikle 1950'lerden sonra sosyal bilimcilerin üzerinde çalıştığı, değişkenlerin saptandığı, analiz düzeylerinin belirlendiği Koşul Bağımlılık Kuramı ortaya çıkmıştır (Sayılar, 2015: 91).

Koşul Bağımlılık Kuramı örgütün fonksiyonları, örgütün performansını etkileyen faktörler dolayısıyla örgütün başarısı için gerekli olan şart ve koşulların analizini esas alan bir

yaklaşımdır. Örgüt kavramı ve örgütsel yapı tanımlanırken birbirinden farklı olan örgütsel yapıların farklılıklarına odaklanan, bunu sorgulayan ve örgütü gözlemlenebilir bir sosyal olguya indirgeyen bir anlayışa sahiptir. Kuram, örgütü işlevsel boyutları ile analiz ederken örgütsel yapının varlığını sürdürülebilmesi başarılı olması ile ilişkilendirilmiş bunun içinde çevre ile uyum ayrıca araştırılarak vurgulanmıştır. Çevresel faktörler, teknolojik gelişmeler ve örgütsel yapının büyüklüğü koşul bağımlılıklar olarak tanımlanırken, örgüt ile koşul bağımlılıklar arasındaki ilişki ve uyum başarıyı, yüksek performansı beraberinde getirecektir. Bu bakış açısı örgütün varlığını sürdürülebilmesini birtakım koşullara bağlarken, ortaya koyduğu ilke ve kurallarla örgütlerin geleceklerine dair öngöründe bulunulabilmesini de olanaklı kılmaktadır (Sayılar, 2015: 92).

Koşul Bağımlılık Kuramı'na kadar örgütsel araştırmaların daha çok örgütün rasyonalize edilmesine dair çalışmaları içerdiği görülürken örgüt bilimsel anlamda anlaşılmaya çalışılmaktan ziyade örgütü kontrol etme ve yönetsel ölçekte denetim üzerine odaklanıldığı söylenebilir. Dolayısıyla Koşullu Bağımlılık Kuramı'nın örgütü ön plana alarak bilimsel araştırmalara konu eden ilk kuramlardan biri olduğu düşünülmektedir. Koşul Bağımlılık Kuramı örgütü uyumlu ve eşgüdümlü, açık bir sistem olarak tanımlamaktadır (Sargut ve Özen, 2015: 36-46).

Koşul Bağımlılık Kuramı ile birlikte örgüt kuramlarına dair disiplinin temellerinin atılması ve örgütlerdeki koşullu bağımlılığa neden olan değişkenlerin ortaya çıkması aynı zamana denk gelmektedir (Sayılar, 2015: 101).

Koşul Bağımlılık Kuramı örgütsel tasarım üzerinde durmuş ve bunu bir optimizasyon sorunsalı olarak değerlendirmiştir. Örgütsel tasarım ve bunu şekillendiren dışsal faktörler ve çevre ile örgütsel başarı, performans ve içsel tasarım ilişkilendirilerek çözümleme yoluna gidilmiştir (Sayılar, 2015: 120). Koşul Bağımlılık Kuramı örgütsel tasarıma yönelik ortaya koyduğu bakış açısı nedeniyle sıklıkla eleştirilerin muhatabı olmuştur. Örgütsel tasarımın planlı bir şekilde hayata geçirilebileceğini söylemektedir kuram. Buna rağmen ani değişimler, gereklilikler ya da zorunluluk hallerinde örgütsel tasarımın kendiliğinden ortaya çıkabileceği gerçeğine cevap verememekle eleştirilmektedir (Seymen, 2014: 156-158).

1.2.20. Yapısalcı Görüş

Yapısalcı Görüş de bir diğer örgüt kuramıdır. Yapısalcılara göre devlet özerk bir yapı da olup, uzun vadeli sermayenin ve kapitalist sistemin korunmasında kilit öneme sahiptir.

Sistemsal sorunları ve piyasada yaşanan krizleri sermaye sahiplerinin aralarındaki rekabete dayandırırken, sistemin kendi kendini düzenleme ve yenilemesi içinde devleti işaret etmektedir. Bu noktada devletin varlığı yapısal bir zorunluluk iken devlete birleştirici, bütünleştirici bir rol biçilmiştir. Yapısalıcıların yerel yönetimlere bakış açısı da bunların yerel de örgütlenmiş olan devletin uzmanlaşmaya dayalı bir parçasını oluşturduğu şeklindedir (Pickvance ve Preteceille, 1991: 7).

1.3. YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN SÜREÇ

1.3.1. Cumhuriyet Öncesi

Tanzimat öncesinde Osmanlı İmparatorluğu'nda belediyeçiliğe ilişkin faaliyetleri vakıflar, kadılar, kendi içerisinde mahalle yönetimleri ve loncaların yerine getirdiğini söylemek mümkün olmakla birlikte bunların sistematik ve düzenli çalışıp belediye hizmetlerine yönelik standart bir hizmet sunduklarından bahsetmek mümkün değildir (Ulusoy ve Akdemir, 2004:149).

Osmanlı İmparatorluğu'nda devletin yönetim kademelerinde çalışacak idarecilerin seçimi ve eğitimi bazı batılı araştırmacılara göre imparatorluğun doğal ömründen daha uzun süre varlığını sürdürmesinde temel nedenlerden biridir. Zorlu aşamalardan geçen idareci adayları yedi yılı Enderun'da olmak üzere on iki ile on dört yıl arası fen bilimleri, sosyal bilimler, dini ilimler, sanat ve devlet yönetimine dair iyi bir eğitim almaktaydılar. Liyakat üzerine kurgulanan bu yapı, kamuda görev alacak bireylerin yetiştirildiği sistematik, disiplinli, resmi ve zorlu bir süreçten oluşmaktaydı (Miller, 1941: 4).

Osmanlı İmparatorluğu'nda yerel yönetimler üzerine çalışmalar yapan araştırmacılardan bir bölümü Tanzimat öncesi dönemi, klasik dönem olarak değerlendirmektedir. Bu dönemde yapılan belediyeçilik faaliyetlerinin idari-mali özerkliği ve tüzel kişiliği olmayan vakıflar gibi gönüllü kuruluşlarla yürütüldüğünü belirtmektedirler. Yine merkezi yönetim tarafından atanan kadılarında belediyeçilik hizmetlerine yönelik faaliyetleri yerine getirdiklerini ifade etmektedirler (Deniz, Akaçay ve Karakaş, 2017:323).

Osmanlı İmparatorluğu'nda yerel yönetim geleneğinin batıdakine benzer bir tarihsel serüveninin olmaması, yerel yönetimlerin yerine getirmesi gereken hizmetlerin yapılmadığı anlamına gelmemektedir. Kente dair hizmetleri yerine getiren çok köklü kurumların varlığına tarihsel kaynaklarda sıklıkla rastlanmaktadır. Ancak son dönemlerde özellikle İstanbul'da yaşayan Avrupalıların etkisi ve beklentileri, batıda eğitim almış bürokratlarında bu yönde

ortaya koydukları irade ile batı tarzı bir yerel yönetim anlayışının temellerinin atıldığı anlaşılmaktadır (Demir, 2013: 900).

Tanzimat öncesi Osmanlı İmparatorluğu'nda ayrı bir bütçesi olan, idari ve mali özerkliğe sahip organları seçimle belirlenmiş bir yerel yönetim örgütünden bahsetmek mümkün değildir (Eryılmaz, 2007: 186). Tanzimat öncesinde yerel hizmetleri vakıflar, loncalar ve kadılık kurumu yerine getirmekteydi. Yerel hizmetleri yerine getirmesi nedeniyle bir yerel yönetim birimi olarak değerlendirilebilecek olan bu yapılar idari ve mali özerkliğe sahip değillerdir (Es, 2008: 29). Tanzimat sonrasında birer yerel hizmet birimi olarak belediyelerin kurulmasından sonra da vakıflar birçok yerel hizmeti sürdürmeye devam etmiştir (Eryılmaz, 2011: 203). Tanzimat öncesi dönemde kadının yerele dair işlevlerinde çoklu bir yapı göze çarparken, yargı, denetim, güvenlik ve kente dair belediye hizmetleri konusunda sorumlu yönetici olduğu bilinmektedir (Eryılmaz, 2002: 173).

Tanzimat Dönemi'nde gerçekleşen reformlar neticesinde yönetim sistemine giren modern, batı tarzı belediyelerin yönetim kadrolarının oluşturulmasında yerel demokrasiden izlere pek rastlanmamaktadır. Yönetim sistemine dahil edilen ilk yerel yönetim örneklerinde öncelikli amaç kentin temizliği, aydınlatılması, ticari olanaklarının sürdürülebilir olması iken demokrasi bu öncelikler arasında yer almamaktadır. Bu durumu da siyasi kültürün etkisi ile açıklamak mümkün görünmektedir (Şengül, 2011: 25-29).

Osmanlı İmparatorluğu'nda yerel yönetimlere ilişkin hizmetlerin özellikle günümüz belediyeçiliğine yönelik faaliyetlerin önce kadılar aracılığıyla ardından İhtisap Nezareti ile son olarak da Şehremaneti'ne dönüşmek suretiyle yerine getirildiği görülmektedir (Göksoy ve Sağol, 2017: 2).

Kent ve bölge düzeyinde idari-mali özerkliğe sahip ilk yerel yönetim örnekleri batı da 12. Yüzyılda görülürken özü itibarıyla yerel yönetimin batıda muhalefet olma şekliyle gelişme göstermiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda ise yönetime karşı muhalefet olma durumu söz konusu değilken bu durum "hainlik" ya da "asilik" olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla yönetim şekli ve yönetim kültürü batı tipi bir yerel yönetimin gelişmesinin önünde engel teşkil etmiştir (Eryılmaz, 2011: 200-201).

Bir örgütsel yapı olarak kadılık kurumu Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat öncesi dönemde belediyeçiliğe ilişkin faaliyetleri sürdürürken kadılara da yönetimi temsil yetkisi verilmiştir (Ortaylı, 2008: 261). İlk belediyenin kurulma nedenleri arasında İtalya, Fransa ve

İngiltere ile Kırım Savaşı'nda yapılan ittifak nedeniyle İstanbul'a Avrupa'dan birçok gazeteci, sağlık görevlisi, diplomat, asker, tüccar ve sanatçının gelmesi ve bunun neticesinde de kentin birçok hizmeti karşılamakta yetersiz kalması gösterilmektedir. Bu durum, dönemi içerisinde Avrupa basınında da yer bulmuş ve eleştirilmiştir (Karabulak, 2013: 40-41).

Yerel yönetimlerin tarihsel sürecine dair birbirinden farklı görüşler olsa da genel kabul 10. yüzyılda ilk olarak ortaya çıktıklarına yöneliktir. Bu yüzyılda Avrupa'nın farklı bölgelerinde "commun" komün adı verilen yerel birimler ortaya çıkmıştır. Komünlerin ortaya çıkışı genellikle ortaçağ Avrupası'nda devletlerin zayıflaması ile gücünü ve etkinliğini kaybeden merkezi yönetimin yerini küçük yönetsel toplulukların alması ile açıklanmaktadır. Başlangıçta bu küçük yönetsel birimlerde kilisenin etkisi yoğun iken zamanla halkın kendi kendini yönettiği birer yerel yönetimlere dönüştükleri düşünülmektedir. Ortaçağ Avrupası'nda tarih, yer, zaman ve nitelik yönünden farklılaşarak ortaya çıkan yerel yönetimlerin ortak yönlerini ise idari, mali, hukuki ve savunma alanındaki özerklikleri oluşturmaktadır. Ekonomik olarak hızlı gelişen kentler ve bunu yönetecek merkezi yönetimin olmaması, komünlerin ortaya çıkışı, gelişimi, kentsel hizmet üretimi ve özerkliği noktasında gerekli zemini hazırlamıştır (Köse, 2004: 15-16). Yerel yönetimler, idari ve yönetsel bir birim olarak güçlü bir merkezi otorite karşısında idari ve mali özerkliğe sahip olup yereli siyaseten yönetme erkini elinde bulunduran bir örgütsel yapı olarak tarih sahnesinde var olmuştur (Kalabalık, 2005: 38). Osmanlı İmparatorluğu'nda 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yönetsel bir birim olarak kurulan yerel yönetimler ile batıda 7 ya da yaklaşık 8 yüzyıl önce kurulan yerel yönetimlerin tek ortak noktası ikisinin kuruluş aşamasında da merkezi yönetimlerin zayıflamış durumda olmasıdır. Bunun dışında gelişim süreçleri de içinde bulundukları siyasal kültürde birbirinden tamamıyla ayrılmaktadır.

Bazı araştırmacılara göre de batıdaki serüveni 12. yüzyılda başlayan yerel yönetimlerin kuruluş mantığı bölgesel anlamda mali ve yönetsel bir özerklik elde etmeye dayanmaktadır. Dolayısıyla kavram batıda doğrudan bölgesel muhalefetle ilişkilendirilebilirken tarihsel süreçte geçmişten bugüne yerel yönetimler Türkiye'de çok daha farklı bir bakış açısı ve anlayışla gelişme göstermiştir (Eryılmaz, 2000: 17). Tanzimat dönemine kadar yerel hizmetler için farklı örgütsel yapıların etkinliğinden bahsedilmekle birlikte bugün kavrama yüklediğimiz anlamla şekillenen bir yerel yönetim geleneğinden bahsetmek mümkün değildir (Çiçek, 2014: 56). Osmanlı İmparatorluğu'nda bir yönetsel birim olarak ilk belediyenin kurulması Kırım savaşı yıllarına denk gelmekte ve bunda batılı ülkelerle geliştirilen ilişkilerin etkili olduğu düşünülmektedir. Merkezi yönetim tarafından yerel örgütlenmeye dair oluşturan Şehremaneti,

ilk belediye teşkilatı olarak 1855 yılında tarihe geçmiştir (Türe, 2000: 38). Şehremanetinin başında bulunan şehreminin Baba-ı Ali tarafından seçilmekte ve padişahın onayı ile atanması mümkün olabilmektedir (Yörükoğlu, 2009: 7).

Şehremanetinin başarısızlığı mali yetersizlikler, nitelikli ve belediye hizmetleri konusunda tecrübeli personel eksikliği ile açıklanmaktadır (Ortaylı, 1985: 134-135). Akabinde 1858’ de Beyoğlu ve Galata’da Fransa, Paris Modeli üzerinden 6. Daire-i Belediye ile kentte hizmetlerin yürütülmesi noktasında yerel teşkilatlanmaya devam edilmiştir (Görmez, 1997: 197). Beyoğlu ve Galata’nın altıncı daire şeklinde adlandırılmasında dönemin önde gelen isimlerinden olan Ali Paşa ve Mustafa Reşit Paşa’nın Paris’in modern, gelişmiş ve seçkin olan “Sixième Arrondissement” yani “Altıncı Daire’de” uzun olmasa da bir süre yaşamış olmaları etkili olmuştur (Eryılmaz, 2011: 205). İsimlendirmede etkili olan bu durum belediyeçilik anlayışında Fransız Modeli’nin benimsenmesini açıklamakta yetersizdir. Fransa’nın yönetim anlayışının güçlü merkeziyetçiliğe dayanması, diğer Avrupa ülkelerine kıyasla Osmanlı İmparatorluğu ile bu yönüyle gösterdiği benzerlik Fransız Modeli’nin örnek alınıp, uygulanmasında oldukça etkili olmuştur (Yayla, 1987: 20). Beyoğlu ve Galata modelinin İstanbul’un diğer yerleşim yerlerinde de yaygınlaştırılabilmesi için Şehremanetinin on dört daireye ayrılmasına karar verilmiş ve bunun için 1868’de “Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi” yayınlanmıştır (Keleş, 2012: 158-160).

Yüksek gelire sahip çoğunlukla azınlıkların yaşadığı ticaret bölgesi olan Galata ve Beyoğlu’nda kurulmuş olan Altıncı Daire, Şehremanetine bağlı olmayıp doğrudan Bab-ı Ali’ye karşı sorumluydu. Örgütsel yapısı ve yetkileri ile modern belediyeçiliğe dair tecrübe edilen ilk örneklerden birini oluşturması bakımından da önemlidir (Ortaylı, 1985: 134-135). Her ne kadar güçlü merkeziyetçi bir yapı ile oluşturulduysa da Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemi yerel yönetimler ve örgütlenmesi açısından örnekler barındırmaktadır (Coşkun ve Uzun, 1999: 36).

Tanzimatçı devlet adamları için belediye, şehrin modern görünümüne kavuşmasını sağlayacak örgütsel yapıdan ibarettir (Ortaylı, 1990: 70). Dolayısıyla Tanzimat yöneticileri için belediye, yerel yönetimleri, yerel demokrasiyi geliştirmek ya da güçlendirmek gibi bir anlam taşımıyordu (Uyar, 2008: 3). Bundan dolayıdır ki Osmanlı İmparatorluğu’nda belediyeler merkezi yönetime ait bir büro, daire gibi örgütsel yapı içerisinde yer aldılar (Ortaylı, 1990: 71). Osmanlı Devleti’nde farklı deneyimler neticesinde tüzel kişilik kazanmış ilk belediyelerin yasal zemini Dersaadet Belediye Kanunu ile Vilayet Belediye Kanunu’nda görülmektedir (Ortaylı, 1973: 20-21). Ancak bu kanun, içinde bulunduğu savaş ortamı,

ekonomik, sosyal ve siyasal koşulların elverişsizliği nedeniyle uygulanamamıştır (Eryılmaz, 2002: 1326).

Temeli 1876 anayasasındaki madde 112'ye dayanan, 1877 yılında kanunlaştırılan “Dersaadet Belediye Kanunu” ile de tüm vilayet ve kasabalara da belediye örgütlerinin kurulmasına yönelik karar alınmıştır. Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile İstanbul yerel yönetim örgütlenmesi olarak yirmi daireye ayrılarak daha önceden oluşturulan Altıncı Daire-i Belediye'nin ayrıcalıklı yapısına son verilmiştir (Yörükoğlu, 2008: 19). 1912- 1930 tarihleri arasındaki 18 yıllık süreçte İstanbul için 20 belediye dairesinin çok olduğu ve bazı dairelerin hem kendi aralarındaki problemler hem de Şehremaneti ile yaşanan sorunlar nedeniyle dairelerin kaldırılmasına yerine şubelerin kurulmasına karar verilmiştir. Kısmen de olsa özerk olan daire sisteminin kaldırılması bu gerekçelere dayanırken doğrudan Şehremanetine bağlı şubelerin kurulması da İttihat ve Terakki Partisi'nin merkezîyetçi yönetim anlayışını ve aynı zamanda o güne kadar ki yönetim kültürünü yansıtmaktadır (Tortop vd., 2006: 38).

II. Meşrutiyet sonrasında belediye daireleri yerini belediye şubelerine bırakırken bu değişiklik Dersaadet Belediyesi hakkındaki geçici yasa ile yürürlüğe girmiş ve 1930'a kadar sistem bu şekilde işlemiştir. 1930 yılından 2005'e kadar yürürlükte kalacak 1580 sayılı Belediyeler yasası 5393 sayılı yasa yürürlüğe girene kadar belediyelerin yasal mevzuatını oluşturmuştur (Keleş, 2012: 158-160).

Batı temelli çağdaş ve modern bir yerel yönetimin “Merkezi yönetimle birlikte ve ona rağmen var” olduğu gerçeği ile Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat öncesi ve sonrası yerel hizmetler için oluşturulan örgütlü yapıların ortak bir fikri temele sahip olmadıkları açıktır (Ortaylı, 2000: 2).

Tanzimat dönemi genel itibarı ile batılılaşmaya yönelik reformlar ile Avrupa'nın rol model alınarak üstünlüğünün kabul edildiği bir dönem olmuştur (Yaşar, 2001: 11). Bu üstünlüğünün kabulünde şüphesiz bürokratik yapı içerisinde batı da eğitim görmüş kişilerin etkisi oldukça fazladır. Ancak bu bürokratlar yerel yönetimlere yönelik idari ve mali yönden özerk bir örgütsel yapı yerine, Avrupa'da gördükleri modern, temiz ve düzenli kent yapısıyla ilgilenmişlerdir (Kalabalık, 2005: 53). Batıdan örnek alınarak oluşturulan ilk belediye olması nedeniyle yerel yönetim tarihi açısından İstanbul Şehremaneti son derece önemlidir. Doğrudan merkeze bağlı bir örgütlenme olması hem Osmanlı İmparatorluğu'nun güçlü merkezîyetçi yapısından hem de yerel yönetimlerin kuruluş felsefesinin Avrupa ülkelerindeki yerel örgütler

ile çok da paralellik göstermemesinden kaynaklanmaktadır (Ortaylı, 2000: 133).

Tanzimat Dönemi, yönetsel reformları bir ulus devlete ilişkin merkeziyetçiliği yansıtmayıp, imparatorluğun varlığını sürdürebilmesi için girişilen bir çaba olarak değerlendirilmektedir (Yılmaz, 2008: 246).

1.3.2. Cumhuriyet Sonrası

Osmanlı İmparatorluğu'ndan alınan tarihi yönetsel miras yerel yönetimlere mali ve idari açıdan özerklik verilmesi konusunda hep ihtiyatlı davranılması gerektiği algısını yerleştirmiştir (Koçak ve Ekşi, 2010: 299).

Cumhuriyet Dönemi'nde 1923'te başkent olan Ankara, belediye hizmetleri yönünden de ayrıcalıklı olması gerektiği kanaati ile 1924'de Ankara Şehremaneti kurulmuş ve bu örgütsel yapının kentsel politikaların uygulanmasında rol model olması hedeflenmiştir.

Lozan Antlaşması ile Osmanlı İmparatorluğu'ndan 389 belediye Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni yönetim yapısına dahil olmuş, modernleşme çabaları içerisinde de yerel yönetimlere ayrı bir önem atfedilmiştir (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 25).

1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte Ankara Şehremaneti kaldırılırken, batı tarzı belediyecilik anlayışına uygun bir kanunla yerel yönetimlerin geliştirilmesi hedeflenmiştir (Göymen, 1980: 17-18).

Belediye başkanlarının belediye meclisi tarafından seçilmesi veya bakanlar kurulu kararı ile atanması, hedeflenen batı eksenli, modern, demokratik bir yerel yönetim örgütünün varlığını gölgelemiştir (Yörükoğlu, 2009: 11).

Cumhuriyetin ilk yıllarında yerel yönetimler, yetki, görev ve sorumluluk bakımından pozitif yönlü bir ivmeyle gelişme gösterirken, mali açıdan ve nitelikli personel açısından benzer bir pozitif ivmenin yakalanamadığı, hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin de sağlanamadığı düşünülmektedir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 138).

1.3.3. 1950'ye kadar Olan Süreç

Türkiye'de modern yerel yönetimlerin ortaya çıkışı Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine rastlamakla birlikte yerel yönetim organlarının nasıl oluşturulacağı konusunda net bir yöntemin o dönem itibarıyla var olduğunu söylemek zordur. Belediye başkanları ve meclis üyeleri genellikle merkez tarafından atanırken meclis üyelerinin seçimle belirlenmesine dair

denemeler de yapılmıştır. Belediye başkanının seçimle belirlenmesi ilk kez 1963'te gerçekleşirken, belediye meclislerinin seçimle belirlenmesi Cumhuriyet'in ilanından itibaren uygulanmıştır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 128).

Mahalli idarelere yönelik yasal mevzuat ölçeğinde yapılan Cumhuriyet'in kuruluş yıllarına dayanan çalışmalar 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunu ve 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu'dur (Bozan, 2013: 90). Türkiye'de ilk olarak 1984 yılında kurulan büyükşehir belediyelerine kadar 1930'dan itibaren tek tip bir belediyeçilik modelinin hakim olduğu görülmektedir. Bu dönemde merkezîyetçiliğin daha yoğun olduğu, toplumsal taleplerin karşılanması noktasında tek düze bir yerel yönetim modeli uygulanmıştır (Bozan, 2013: 93).

1923'ten itibaren yoğun modernleşme çabaları olmakla birlikte 1946 çok partili hayata geçişe kadar yönetsel kültürün imparatorluktan devralınan yönetim anlayışını yansıttığı iddia edilmektedir (Coşkun ve Uzun, 1999: 38). Cumhuriyetin ilk yıllarında belediyelerin gelirlerinin arttırılmasına yönelik yasal düzenlemeler yapılmıştır (Çelik: 1995, 593). 1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle Ankara Şehremaneti Kanunu ile Vilayet ve Dersaadet Belediye Kanunu yürürlükten kaldırılarak döneme etki eden iç ve dış faktörler (tek partili dönem ve 1929 ekonomik buhranı) güçlü merkezîyetçi yapının korunup sürdürülmesini sağlamıştır (Bostanoğlu, 1990: 81). Dolayısıyla 1580 sayılı kanun için dönemini yansıttığı parti-devlet bütünlüğü içerisinde geliştirildiği ve merkezîyetçiliğin yanı sıra devletçiliğinde hakim olduğu bir yapıda olduğu söylenebilir (Eryılmaz, 1995: 341-342).

Çok partili parlamenter sisteme geçiş ile özellikle 1950'lerden itibaren kentleşme kırdan kente göçle birlikte artmış, bu da sosyal, toplumsal, siyasal ve ekonomik açıdan kenti şekillendirmede önemli bir rol oynamıştır (Tuncay, 1996: 113).

1960 yılına kadar yerel yönetimler mali ve yönetsel özerklikten uzak "merkezi yönetimin taşra örgütü" şeklinde değerlendirilme eğilimlerini sürdürmektedirler. 1961 Anayasası ile idarenin birliğine vurgu yapılırken, yerinden yönetim de bir ilke olarak kabul edilerek anayasa da yer almıştır. Güçlü ve özerk yerel yönetimlere vurgu yapılarak bu yönetimlerin seçimle oluşturulmuş organlarının bu sıfatlarını kaybetmelerinin ancak yargı yolu ile mümkün olabileceği belirtilmiştir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 140).

1.3.5. 1960-1990 Arası Süreç

1961 Anayasası'nın önceki anayasalara göre geniş özgürlükler sunduğu düşünülmekle

birlikte 1963 yılında çıkarılan 307 sayılı kanun ile de ilk kez Belediye Başkanlarının halk tarafından seçilmesi usulü kabul edilmiş, başkanın belediye meclis üyeleri tarafından seçilmesi yöntemi kaldırılmıştır (Dönmez, 1999: 42-43). Dolayısıyla yerel de demokrasinin, halkın yönetimi belirlemede ortaya koyduğu irade ile etkinlik kazandığı iddia edilebilir (Köklü ve Cansever ve Kiriş, 2017:56).

1960'lar hem iktisadi, ekonomik hem de siyasi hayat açısından “planlı dönem” olarak başlamış, yerel yönetimler de bu başlangıcın etkisi ile daha demokratik ve özgürlükçü bir anlayış ile gelişimini sürdürmüştür, ancak mali kaynaklar açısından yerel yönetimler merkeziyetçi planlamanın etkisini hissetmiştir. Bu planlı dönemde kamu yönetiminde de reforma ihtiyaç duyulduğu, merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin yönetsel ilişkileri değerlendirilerek, yerel yönetimlerin mali kaynak yetersizlikleri ve dönemin mevcut sorunsalları Mehtap Projesi ile ifade edilirken yönetsel eksiklikler ve problemler rapor halinde sunulmuştur. Beşer yıllık oluşturulan kalkınma planları ile 1980'lere kadar yerel yönetimler açısından mali kaynak yetersizliğinin giderilmesi, yerelin güçlendirilmesi ve katılımın artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür (Öner ve Yıldırım, 2002: 246-257).

Yerel yönetimlere dair reformlar konusunda batı örnek alınmış ancak örnek alınan yapı hem Osmanlı devletinde hem de Türkiye Cumhuriyeti'nde kendi iç dinamikleri, sorunları, beklentileri ölçüsünde işler kılınmaya çalışılmıştır.

1980 ve sonrası dönem, yerel yönetimler açısından yapısal değişikliğin en fazla gerçekleştiği dönem olarak görülmekte, geleneksel belediyeçilikten büyükşehir belediyeçiliğine geçişin 1982 anayasasının 127. Maddesine dayanılarak “büyük yerleşim yerlerinde özel yönetim biçimleri oluşturulabilir” ifadesiyle yasal zemini tamamlanmış, özel bir yönetim biçiminin büyük kentlerde uygulanabileceği hükmü getirilmiştir. Bu yasal zemine istinaden ilk büyükşehirler 1984 yılında kurulmuştur (82Anayasası) . 1984 yılında üç kentte büyükşehir yönetim modeli kurulmasına dair 195 sayılı kanun hükmünde kararname (KHK) çıkarılmıştır. 3030 sayılı Kanun ile daha sonra değiştirilecek olan bu KHK iki kademeli bir büyükşehir belediye modeli kurulmasını öngörmüştür. İlgili yasa ile İstanbul, İzmir ve Ankara'da büyükşehir belediyesi kurulması sağlanırken, büyükşehir sınırı içerisinde en az iki ilçenin kurulması da bir koşul olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda 3030 sayılı Kanun'da nüfus kriteri olmamakla beraber merkezi yönetim tarafından yoksa bile iki ilçe kurulmasına karar verilmiştir (Çınar, Çiner ve Zengin, 2009: 38-53) .

1980 sonrası dünya ölçeğinde gelişen küreselleşme yerelleşmenin de bir ivme kazanmasını sağlamış ve yerel politikalarda meydana gelen değişim hızlanmıştır (Yörükoğlu, 2009: 16). Kamu yönetiminin neredeyse her alanında bir değişim ve dönüşümü getiren 80’li yıllar örgütsel ölçekte bir yeniden yapılanmayı da zorunlu kılmıştır. Bu süreçten etkilenen yerel yönetimlerde de yapısal değişimler gerçekleşmiştir (Demirel ve Koçak, 2013: 931).

1980 sonrası uluslararası ilişkilerde özellikle ekonomiye dönük vurguyla ortaya çıkan küreselleşme son zamanlarda yeni bir liberal küreselleşme algısıyla yerelleşmeye vurgu yapmaktadır ki bu da en iyi şekilde “küresel düşün yerel davran” (think global act local) sloganıyla ifade edilmektedir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 87).

1980’lerden sonra Türkiye’de yapılan birçok çalışma yerel düzeyde siyasetle uğraşan ve etkinliği olan grubun ticaret erbabı ve esnaflardan oluştuğunu göstermektedir. Kentsel politikalar oluşturulurken ortaya çıkan bir rant üretiminde yerel siyasette ağırlığı olan kesimin etkinliğinin azaldığına dair herhangi bir eğilim görülmemektedir. Dolayısıyla yerelde demokrasinin güvence altına alınması ve yaşatılması noktasında katılım kanallarının açık olmasının önemi anlaşılmaktadır (Akdoğan, 2004: 276).

1980’lerin sonları 1990’ların başından itibaren özellikle yerel yönetimlerde Milli Görüş etkisi hissedilirken, kente dair üretilen politikalarla yerel siyasete daha fazla önem atfedilmiştir. 1989 seçimleri öncesinde Refah Partisi’nin formal belge ve açıklamalarında yerel yönetimlere sıklıkla rastlanırken, 1994 seçimlerinde yerele yapılan vurgu daha da güçlenmiştir. Aynı çizgide devam eden partinin 1999 Seçimleri başarısı genellikle yerel yönetimlere ilişkin geliştirdiği ve uyguladığı politikalarla açıklanmaktadır (Arpacı, 2013: 912).

1.3.6. 1990-2000 Arası Süreç

1984 yılında ilk kez büyükşehir belediyelerinin kurulması ile bu süreç sonrasında büyükşehir belediye başkanlarının yerel siyasette olduğu kadar ulusal siyasette de etkili olduğu görülmektedir. 27 Mart 1994 ile 6 Kasım 1998 yılları arasında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapmış olan Recep Tayyip Erdoğan ve benzer şekilde 28 Mart 1989 ile 19 Eylül 1993 yılları arasında Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapmış olan Murat Karayalçın yerel siyasetin ulusal siyasete kazandırdığı isimlerden en bilinenleridir. Büyükşehir belediyeleri dışında belediye başkanlarından da yereldeki hizmetleri sonrasında ulusal siyasette aktif rol oynayan siyasetçi sayısı az değildir, İskenderun özelinde de Şemsettin Mursaloğlu bu duruma örnek teşkil etmektedir. Reyhanlı ve İskenderun Belediye Başkanlığı yapan Mursaloğlu

akabinde 10. ve 13. Dönem Hatay Milletvekili olarak ulusal siyasette görev almıştır.

Kamu yönetiminde yaşanan sorunsalların tespiti, kamu yönetiminin gelişimine katkıda bulunmak ve birtakım düzenlemeler yapabilmek adına Devlet Planlama Teşkilatı, TODAİE'den o güne kadar yapılmış yasal düzenlemelere ilişkin bunların pratikte doğurduğu sonuçları da içeren bir çalışma talebinde bulunmuştur (Todaie, 1991: 3).

Bu bağlamda TODAİE tarafından 1988-90 yılları arasında hazırlanarak 1991 yılında rapor haline getirilip “Kamu Yönetimi Araştırma Projesi” (KAYA) yayınlanmıştır. 1980 askeri yönetiminin tamamlamadağı çalışmaları bu raporla neticelendirilmesini hedeflediğı iddiası ile karşılaşılmaktadır. KAYA raporu TSK ve KİT'leri araştırmaya dahil etmeksizin, kamu hizmetinde bulunan tüm merkez ve taşra örgütlerinin ekonomik, hızlı, etkili ve nitelikli hizmet sunması için hazırlanmış bir rapor olmakla birlikte, bunun önündeki engelleri ortadan kaldıracak bir dizi önermeye de sahiptir. Taylor'ın geleneksel yönetim anlayışının tezahürü olarak geliştirilmiş bir rapor şeklinde değerlendirilmelere de rastlanmaktadır. “Etkili, hızlı ve verimli” yönetim Taylorizmin nihai amacını ifade ederken, bu raporla kamu yönetiminin işleyişinde rasyonel ilkeler ışığında hareket edilmesi hedeflenmiştir (Yayman, 2005: 274). Proje de yerel yönetimlerin mali kaynak, nitelikli personel konularındaki yetersizlikler belirtilirken, yerel yönetimlerin daha işlevsel hale getirilmeleri önerilmiştir (Todaie, 1991: 3).

1994 ve 1999 Seçimleri, ulusal siyasette ki başarının yerel siyasette ortaya konan politikalara, uygulamalara ve başarılarla bağı olduğunu göstermiştir. Küresel ölçekte değişen yönetim anlayışının yanı sıra Türkiye'nin kendi iç dinamikleri de alternatif yerel siyaset anlayışına duyulan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır (Arpacı, 2013: 912-913).

1.3.7. 2000 ve 2018 Arası Süreç

5393 sayılı Belediye Kanunu yerel yönetimler üzerindeki vesayet yetkisini büyük oranda sınırlamış, belediye meclisinin almış olduğı kararlar üzerinde mülki idare amirlerinin iptal etme, yürürlüğü durdurma yetkileri kaldırılarak sadece idari yargı yoluyla bir denetim mekanizması öngörülmüştür. Benzer şekilde borçlanma konusunda da belediyelerin, mülki idare amirinden izin ve onay alma şartı kaldırılmıştır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 156).

Avrupa Birliğı'ne uyum süreci, çağın ve demokratikleşmenin gerektirdiğı durum yerel yönetimler konusunda bir reform arayışını ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda, yerele dair karar süreci, kaynaklar ve bunların kullanımı konusunda yerel yönetimlere büyük ölçüde bir yetki aktarımı söz konusu olmuştur. Ayrıca idari vesayet konusunda da bu yetkinin sınırlandırıldığı

söylenbilir. Yerel yönetimlere dair reform süreci ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu 2004 yılında yürürlüğe girmiştir (Kayan, 2015: 202, 221). 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu metropoliten yönetimler için yetki sınırlarının belirlenmesi ve içerisinde bağımsız yerel yönetimlerin bulunmaması adına belde belediyeleri Büyükşehir belediyesine bağlanmıştır. Yine 5216 sayılı kanun nüfus kriterini dikkate alarak kentlerde Büyükşehir belediyelerinin sınırlarını tespit yoluna gitmiştir (Yıldız ve Çıracı, 2006: 204).

Yerel yönetim birimlerinden olan il özel idarelerine dair 5302 sayılı yasa ile 2005 yılında il özel idaresi kanunu yürürlüğe girmiştir (Ayalp, Erten, 2008: 105). 5302 sayılı kanun yerleşme açısından önem arz ederken bir yerel yönetim reformu olarak değerlendirilebilecek bu kanun il özel idareleri açısından yapısal birçok soruna çözüm üretememiştir (Koçak ve Kavsara, 2012: 79).

6360 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile nüfusun %90'dan fazlası belediye sınırlarında yaşamakla birlikte bu durum yerel yönetimlerin ne kadar büyük bir kitleye hizmet sunmak zorunda olduğunu gösterirken aynı zamanda etkinlik, verimlilik, ekonomiklik öğelerini de ön plana çıkarmaktadır (Urhan, 2008: 96).

Büyükşehir belediyeleri dışında kalan 51 ilde bulunan yerel yönetimlerin mali açıdan daha kısıtlı ve sınırlı olduğu, idari açıdan da küçük ama dağınık olan yerleşim birimlerini yönetmenin zorluğuna dikkat çekilerek etkili ve verimli bir yönetim modeline ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Bu nedenle tüm ili kapsayan bir “bütünşehir” belediye yönetim modelinin işlevselliği araştırılmaktadır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 205).

Kentsel yapılara dönük özellikle yönetsel projelerin başarısı, projenin kentin tarihi, kültürü, kimliği, mekânsal ve fiziksel koşulları ile uyumuna bağlanmaktadır. Kentte yaşayanların özelliklerini, kentin dokusunu, kendine özgü ayırt edici unsurlarını dikkate almadan yapılan reformlar ve çalışmalar kente küçük ya da büyük gelecek uzun vadede başarısızlığı beraberinde getirecektir.

2000 sonrası Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) iktidarının kente ve yerele dair bakış açısının aynı siyasal gelenekten geldiği Milli Görüş'ün devamı niteliğinde olduğu düşünülmektedir. Gerek sosyal belediyecilik anlayışı, gerekse beyaz masa, halk meclisleri gibi faaliyetlerin sürdürülüyor olması buna kanıt olarak gösterilmektedir. Uygulamadaki devamlılık ve benzerliklerin yanı sıra iki partinin teoride ayrıştığı iddia edilebilir. Milli Görüş'ün dayandığı tüm argümanlar İslam dinini referans alırken, AK Parti'nin yerel yönetimlere dair “Avrupa

Yerel Yönetimler Özerklik Şart'ını" göz önünde bulundurduğu küresel dünyanın biçimlendirdiği neoliberal sistemi benimsediği düşünülmektedir (Arpacı, 2013: 918).

Günümüzde yerel yönetimler, kentleşmenin hız kazanması, yoğun göç hareketleri, mekansal anlamda yerleşim birimlerinin büyüyerek saçaklanması gibi durumlarla karşı karşıya iken bunların yarattığı sorunların çözümü konusunda tek başına rasyonel ve optimal hizmet üretebilmesi mümkün görünmemektedir. Bu da yerel yönetimleri diğer yerel birimlerle ve küresel ölçekli bir takım örgütsel yapılarla işbirliğine itmekte böylelikle hem yerel hem küresel boyutlu sorunlara eşgüdümlü, etkili, ekonomik ve daha işlevsel çözümler üretilmeye çalışılmaktadır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 231).

1.3.8. 2018 ve Sonrası Dönemi

Yerel siyasetin örgütlenmesine ilişkin süreçte 2018 sonrası gelişmeler yeni bir hükümet sistemi olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçişle birlikte şekillenmiştir denilebilir. 2017 yılında gerçekleşen referandumla parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçilmiş ve yeni sisteme Türk tipi başkanlık sistemi denirken 2018 yılından itibaren sistem uygulamaya başlanmıştır. Böylesine büyük bir sistemsel değişimden yerel yönetimler ve beraberinde yerelde bulunan örgütsel yapılarla birlikte yerel siyaset de etkilenmiştir. Sistemin işler hale gelerek kurumsal ölçekte şekillenmesi 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin çıkarıldığı 10.07.2018 tarihi itibarıyla başlamıştır (Öner, 2019: 304). 2018 sonrası yerel siyasetin örgütlenmesinde, yeni hükümet sistemi ile ortaya çıkan kurumsal ölçekteki değişim ve gelişimin yansımaları görülmektedir. Yerel yönetimler ve yerel siyasette aktif rol oynayan birçok örgütsel yapıda teknik değişimler olduğu kadar uygulamaya dönük içeriğe dair değişiklikler ortaya çıkmıştır.

2019 yılında 11. Kalkınma Stratejisi içerisinde yerel yönetimlere dair elektronik belediyeçilik ve kurulması öngörülen bilgi sistemi ile hedeflenen projenin bitirilmesi, plan dahilinde belirtilmiştir (11. KP RG: 23.7.2019). Özellikle yerel örgütler içerisinde belediyelere yönelik kuruluş aşamasında Cumhurbaşkanı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın etkili olduğu bir sistem oluşturulmuştur. Benzer durum köyler içinde geçerli olmuştur (7153 sayılı KHK, 2018).

AK Parti hükümetinin yerel yönetimlere dair yaklaşımının küreselleşme ve neoliberal anlayışla şekillendiği düşünülmektedir. Bu kapsamda yerel yönetimlere dair yeniden yapılandırma çalışmaları yürütülürken yerelin güçlendirilmesi vurgusu ile "idarenin bütünlüğü"

ilkesini gözeterek ulus devlete zarar vermeyecek şekilde yerelin desteklenmesi gerektiği düşünülmüştür (Müezzinoğlu, 2004: 20-24).

Küreselleşme ile birlikte tüm alt sistemler küresel sistemin bir parçası olarak görülmekte özellikle “yerel-bölgesel yönetimler” bu noktada daha fazla desteklenmektedir. Türkiye özelinde bölgesel yönetimler, il üstü yapılar olarak ekonomik, coğrafi, yönetsel açılardan entegrasyonun sağlandığı alanlar olarak değerlendirilmektedir. Bölge kavramı özellikle siyasal açıdan değerlendirilmekten kaçınılmaktadır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 261).

Benzer şekilde küreselleşmenin etkisiyle kentler arasında artan bir rekabet söz konusudur. Mevcut birtakım potansiyellere sahip kentler, bunları geliştirip, markalaştırabilmek için yoğun çaba harcamaktadırlar. Yerel, ulusal hatta uluslararası kaynaklarla markalaşma yoluna giden kentler, yatırım çekebilmek, kendine özgü bir kimlik edinebilmek ve daha çok ziyaretçiye ev sahipliği yapabilmek için tarihsel, kültürel, sosyal, ekonomik tüm değerlerini kullanma yoluna gitmektedir (Yemen, Akman, Negiz, 2013: 679).

Günümüzde kentleşmenin mekânsal yapılarda yaşanan gelişmelerle birlikte daha görünür olduğu söylenebilirken beşeri boyutu da süreci desteklemektedir. Kentin yoğun göç alıp almaması, kente duyulan aidiyet hissi, kentlilik bilinci gibi kent kültürüne dair hususlar da kentleşme sürecinde ekonomik, mekânsal ve yönetsel gelişmeler kadar süreci etkileme potansiyeli taşımaktadır. Küreselleşmenin kentsel dokuyu değiştirip, dönüştürdüğü düşünülerek, kentlerin daha kozmopolit ve çok kültürlü bir yapıya doğru evrildiği iddia edilmektedir. Çok katlı siteler, alışveriş merkezleri, zincir marketler ve belirli markalar ile artık neredeyse her kentte karşılaşılması, birbirine benzetilen kentlerin ekonomik ve mekânsal temelli bir gelişme içerisinde olduğunu gösterirken yerele özgü değerlerin hızla kaybolduğu eleştirisi yaygınlaşmaktadır. Buna tepki olarak yerelin kendine has yapısını ve kültürünü ön plana çıkaran cittaslow/sakin kentler hareketi ortaya çıkmış, başlangıçta bir “fast food” markasına tepki olarak sağlıklı ve sakın, yavaş yemek anlayışını savunurken, süreç içerisinde kentsel yapıların kendine özgü değerlerini koruyan, dolayısıyla beslenmeden kentsel boyuta taşınan bir anlam yüklenmiştir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 286-289).

Yerelleşme kendiliğinden demokratikleşmeyi getirmemektedir. Türkiye ölçeğinde yerelleşme teorik ve pratik her alanda desteklenirken kamu hizmetlerinin yürütülmesi ve kamu yararı söz konusu olduğunda “yönetimin bütünlüğü” ilkesi ile de çakışmaması gerekmektedir. Bu noktada Türkiye’deki bölgesel farklılıklar göz ardı edilmemelidir. Yerel yönetimlere

verilecek sınırsız haklar ya da özerkliğin, ekonomik anlamda yapılan düzenlemelerin, piyasa sistemine mi yoksa yerel yönetimlere mi hizmet ettiğinin analizi önem arz etmektedir (Mengi, 2007: 114).

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL ÖRGÜTLER VE YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNDEKİ ROLLERİ, ETKİLEŞİMLERİ VE YAKLAŞIMLARI

2.1.YEREL ÖRGÜTLENMELER

2.1.1. Sivil Toplum Kuruluşları

Sivil toplum kavramı, tarihsel süreçte birçok düşünür tarafından incelenmiştir. Machiavelli ve Montesquieu, bir kuruluş olarak değerlendirdikleri sivil toplumu arada bulunan bir yapı, organizasyon olarak nitelendirmişlerdir. Hegel sivil toplumu, serbestçe örgütlenebilen, merkezi yönetimden bağımsız hareket edebilen bir kavram olarak tanımlamıştır. Weber ise tam bağımsız olmasa da özerk kuruluşlar olarak değerlendirdiği sivil toplumu tüzel kişiliğe haiz bir yapı olarak tanımlamıştır (Güneş, 1996: 89).

Sivil topluma ilişkin kavramsal ve kuramsal çerçevenin temeli, 18. yüzyıldan itibaren şekillenmeye başlamış ve sivil toplumun, devlet ve yerel yönetimler nezdinde değerlendirilmesi giderek daha dikkate değer bulunmuştur (Bulut, 2003: 217). Sivil toplum 18. yüzyıla kadar siyasal toplum ve devletle eşanlamlı olarak kullanılmış ve kavramsal temelleri Batı toplumlarının siyasal kültürü içerisinde şekillenmiştir (Karabıçak, 2006: 72).

Batı geleneğinde gelişen sivil toplum kavramı ve buna dair örgütlü yapıya Türk geleneğinde de rastlamak mümkündür. Bu bağlamda Anadolu Selçuklu Devleti'nde ahilik teşkilatı ve Osmanlı Devleti'nde loncalar, vakıflar ve çeşitli cemaatler, merkezi otoritenin dışında örgütlenmiş sivil oluşumlardır (Karabıçak, 2008: 171).

Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde oldukça etkili ve güçlü bir örgütlü yapı haline gelen Sivil Toplum Kuruluşları, Türkiye'de de kamu sektörü ve özel sektörün dışında üçüncü bir sektör olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca erk yapıları içerisinde de yer aldığı iddiası ile yasama, yürütme, yargı ve son dönemlerde medyanın da bu güce dahil edildiği ifade edilmekte ve medyadan sonra sivil toplum kuruluşları da “beşinci güç” olarak değerlendirilmektedir (ATO, 2004). Yerel siyaset ve yerel yönetimlerde yerelin ihtiyaç duyduğu gereksinimlerin, talep ve beklentilerin karşılanmasında tek başına kamu kurumlarının faaliyetlerinin yeterli olamayacağının anlaşılması ve kentsel siyasetin sürdürülebilirliği

noktasında sivil toplum kuruluşları ve bunların örgütlü katılımı gerçekleştirmedeki başarılı sonuçları, etkinliklerini ve önemlerini açıklar niteliktedir (Okutan, 2008: 91).

Yerel ölçekte faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, yönetim ile yereli oluşturan halk arasında, halkın doğrudan kendilerini ilgilendiren konularda politika oluşturma süreçlerine dâhil olmasını ifade etmektedir. Dolayısıyla vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını sağlamakla birlikte, yerel de bir yurttaş bilinci oluşturmaktadır (Genç ve Erdoğan, 2013: 172). Sivil toplum kuruluşları, Avrupa Temel Haklar Bildirgesinde halkların karar alma, danışma, bilgi edinme ve denetim kanalları aracılığıyla sahip oldukları bir hak olarak değerlendirilmektedir (Yıldırım, 2004: 233). Spesifik amaçlarının yanı sıra genel olarak tüm sivil toplum kuruluşları kamuoyu oluşturma, kamuoyunu bilinçlendirme misyonuna sahipken bunu gerçekleştirirken de gönüllülük esası ile çalışmalarını yürüttüğü iddia edilir. Bundan dolayı “Gönüllü Kuruluşlar” olarak da adlandırılmakla birlikte “Üçüncü Sektör Kuruluşları”, “Non Governmental Organizations (NGO)”, “Hükümet Dışı Organizasyonlar” şeklinde de anılmaktadırlar (Kutlu ve Usta, 2005: 199). “Bağımsız, esnek, demokratik, seküler ve kar amacı gütmeyen halk örgütlenmeleri” şeklinde sivil toplum kuruluşlarını tanımladığı bir çalışma da Dünya Bankası bu organizasyonların belli bir kesimin örgütlülüğüne dayandığını vurgulamıştır (Tosun, 2001: 243). Avrupa Birliği de sivil toplum kuruluşlarının öncelikli rolünü demokrasiye yaptığı katkı ile değerlendirmiş özellikle yerelde sivil toplum kuruluşlarının katılımcı demokrasinin var olması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi noktasında kilit öneme sahip olduğunu vurgulamıştır (Demir ve Sever, 2008: 253).

Yerel ölçekte sivil toplum kuruluşları kuruluş amacı içerisinde temsilcisi olduğu kesimin taleplerini, yaşadığı problemleri ve beklentilerini dile getirirken iktisadi, toplumsal ve siyasal değişim ve dönüşümlere de öncülük edebilmektedir (Engin, 2000: 29). Yerel siyaset içerisinde sivil toplum kuruluşları, belirli alanlarda kamuoyu oluşturarak, ekonomik ve iktisadi alanlarda gerçekleştirdiği birtakım faaliyetlerle sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayarak, projeler geliştirerek, üreterek, yerel halkı bilgilendirerek, yönlendirerek, örgütleyerek ve organize ederek yerelde önemli bir etkinlik alanı ve kapasiteye erişebilmektedir (Okutan, 2008: 94). Böylesine önemli bir etkinlik alanına sahip sivil toplum kuruluşlarının yerel ölçekte siyasete dair karar süreçlerinde temsil yeteneğinin olması demokratik olduğu iddiasında bulunan her yerel yönetim için bir yükümlülük ifade etmektedir. Dolayısıyla yerel yönetimler açısından salt iktidarı elinde tutmayı amaç edinmek yerine sorunsallara ortak çözümler üreterek ve yerel halkın talep ve beklentilerini karşılamaya dönük politikalar geliştirerek daha demokratik bir kent yönetimi sağlanabilir (Köse, 2002: 111). Bu bakış açısı ile temsili

demokrasiden yerel ölçekte doğrudan demokrasi ya da katılımcı demokrasiye doğru bir geçişin tamamen olmasa da kısmen söz konusu olabileceği ve bunun yerel hizmetlere erişimde etkinlik, verimlilik, şeffaflık ve en nihayetinde yöneticiler nezdinde hesap verebilirliği de beraberinde getireceği düşünülmektedir (Göymen, 2000: 13). Merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin dolaylı da olsa sivil toplum kuruluşları tarafından denetlenmesi şeffaflığa ve hesap verebilirliğe dayalı bir yönetim anlayışının gelişmesine katkı sunmakla birlikte hiyerarşik yapı ve bürokrasinin ağır işleminin kamuda yarattığı hantallığı da bir ölçüde azaltacağı düşünülmektedir (Karabıçak, 2008: 168). Hem yerel hem de ulusal ölçekte sivil toplum kuruluşlarının sorunları tespit etme, çözümler sunma, kamuoyu oluşturma ve bir tartışma zemini yaratma konusunda etkili oldukları düşünülmektedir (Alkan ve Çiftçioğlu, 2007: 1).

Kamusal alana hakim gücün sivil toplumu oluşturduğu ve sivil toplum tanımının bu çerçeve de şekillendiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda eğer kamusal alanda hakim olan aktör devlet ise devletle ilişkili kurumların toplumsal hayatta egemen oldukları görülmektedir. Bu durumda sivil toplum ile bu kurumlar ilişkilendirilmektedir. Tam tersi kamusal alanda özel sektörün ve bireyin hakim olduğu bir toplumsal yapı da merkezi otoritenin dışında çok sayıda sivil toplum kuruluşundan bahsetmek mümkün hale gelmektedir (Yelken, 2005: 94).

Yerelde kamusal alan, siyasal aktörleri kesin olarak belirlenmiş ve ilişki ağları net olan bir alan olmaktan çıkarak, oldukça farklı ilişki ağları ile örülü, farklı aidiyet ve mensubiyeti içerisinde barındıran karmaşık bir etkileşim alanına dönüştürmüştür (Alkan ve Taş, 2007: 21).

Yerel yönetim perspektifi ile sivil toplum ve yerel yönetimin çalışmalarını eşgüdümlemesi, bir bütünün parçaları gibi hareket etmeleri, mevcut siyasal gruplar ve yerel kamuoyunun siyasal süreç içerisindeki varlığına bağlanmaktadır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 10).

Türkiye özelinde sivil toplum kuruluşlarına bakıldığında faaliyet alanlarının oldukça sınırlı olduğu anlaşılmakla birlikte genellikle belirli bir kesimi işaret eden yardımlaşma dernekleri ile çeşitli spor aktivitelerini içeren dernekler ve dini cemaatlerin oluşturduğu dernek ve vakıflardan bahsetmek mümkündür (Genç ve Erdoğan, 2013: 184). Sivil toplumun yönetim üzerindeki etkisi ve konumuna ilişkin tartışmalar, 1980'lerden itibaren Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde daha çok gündem olmuştur (Tosun, 2005: 126). 1990'larda sivil topluma yönelik tartışmalar devam ederken 2000'lerde değişen ve gelişen yeni siyaset anlayışı ile insan ve toplum merkezli bir yönetimin daha sürdürülebilir olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu

anlayışla demokrasi kültürünün oluşması ve yerleşmesinde yerel örgütler ve sivil toplum kuruluşları ilk basamağı oluşturmakta ve bunun uluslararası örgütlere kadar uzanan bir bütüncül yapı kurduğu üzerinde durulmaktadır (Duran, 2004: 192-193).

Baskı ve çıkar grupları, bir sivil toplum örgütü olarak nitelendirilebileceği gibi şekilleri, amaçları ve büyüklükleri farklı olabilmektedir. Grup adı altında oluşturulan tüm örgütlenmeler grup üyelerinin ortak bir çıkar, menfaat çevresinde bir araya geldikleri ve temelde de bu çıkarın sürdürülüp, geliştirilmesi için çalıştıkları varsayımına dayanmaktadır. Dolayısıyla devlet haricinde ortaya çıkan bu grupsal örgütlenmelerin ister baskı ister çıkar grubu olsun bir sivil toplum kuruluşu olarak değerlendirilebileceği ifade edilmektedir (Yorgancı, 2000: 2). Çıkar grupları, yönetime ya da iktidara sahip olmak, onu ele geçirmek için çalışmazlar, amaçları onu etkileyerek kendi grubunun menfaatleri doğrultusunda hareket etmelerini sağlamaktır (Heywood, 2018: 369). Çıkar grubunun amacı, bir finansal menfaat olabileceği gibi sosyal, kültürel, çevresel ya da spesifik bir alana yönelik özel bir menfaat ya da iyilikte içerebilir. Baskı grupları ise iktidarı etkileyebilmek için daha sistemli ve organize çalışan örgütsel yapılardır, bu grupların genellikle lobicilik faaliyetleri yürüttüğü ifade edilmektedir. Sivil toplum olarak değerlendirilen örgütlü birçok yapının dernek, vakıf, çevreci örgütler, sendikalar, meslek odaları, hemşehri dernekleri gibi aynı zamanda devlet içinde bazı kurumların ordu ya da bürokratik yapının zaman zaman baskı ve çıkar grubu işlevi üstlendiği de görülmektedir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 81).

Yerel siyasi yapı içerisinde örgütlülük düzeyi şayet düşük ise o takdirde yerelleşme ile demokrasi arasındaki olumlu ilişkinin kurulamadığı iddia edilmektedir. Yerel örgütlerin, yerel siyasi hayatta aktif rol oynadıkları platformlarda katılımcılığın çeşitlendiğinden ve gelişmiş bir temsilden söz etmek mümkün görülmektedir (Bayraktar, 2013: 231).

2.1.1.1. Hemşehri Örgütleri

Hemşehrilik, aynı fiziki ve coğrafi mekânı paylaşmaya yönelik oluşan sosyal, kültürel ve toplumsal ilişkiyi tanımlar (Kurtoğlu, 2004: 52). Dolayısıyla bu ilişki ağı içerisinde örgütlenen yapıların betimleyici unsuru mekândır. Hemşehriliğe dayalı örgütler yerele ilişkin bir mekân temelinde örgütlenirken bu yapıların değerlendirilmesinde mikro düzeyde tek başına yerel kimlikler ve yerel mekan yeterli olmayacaktır. Yer, mekân, zaman ve kimliklerin makro düzeyde şekillenen süreçlerden de etkilendiği gerçeğinden hareketle bu örgütlü yapıların değerlendirilmesinde bütüncül bir bakış açısına ihtiyaç duyulmaktadır (Agnew: 1987: 26-28).

Bourdieu, hemşehrilik kavramını devlet tarafından kayıtları tutulan ve istatistiksel veri ölçeğinde anlamlı olan bir kurgu olarak tanımlamıştır. “Kağıt kategorisi” şeklinde bir tanımlamaya giden Bourdieu, istatistiksel veri üretebilmek adına kağıt üzerine kurgulanan olguları tanımlamak için genel anlamda bunların kağıt kategorisi olduğunu iddia etmiştir (Bourdieu, 1996: 19-26). İstatistiksel işlevi dışında fonksiyonel anlamda da hemşehriliğin bir karşılığı olduğuna işaret eden Schüler’e göre, nüfusun büyüklüğü, kaynak dağılımı, etki potansiyeli ve gücü de şekillendirmektedir. Bu ölçekte hemşehriliğin, aktif siyasal hayatta var olma ya da siyasete katılma gibi bir takım siyasal eylemleri destekler ve zemin hazırlarken beraberinde patronaj olgusunu getirdiği de düşünülmektedir (Schüler, 1998: 99-119).

Ayata da hemşehrilik olgusunun aynı coğrafi kökene dayanan insanları işaret ettiğini belirtirken hemşehrilik bağına ise duruma göre şekillenen, öznel ve etkileşime dayalı ilişkiler olarak tanımlamıştır (Ayata-Güneş, 2010: 49). Kurtoğlu hemşehrilik ilişkilerini siyasal ölçekte etnisitenin siyaset vasıtasıyla kurgulanması, inşası, etnik cemaatlerin siyaset içerisinde varoluş sorunsalı olarak tanımlamaktadır (Kurtoğlu, 2004: 19).

Kente göçle gelmiş bireyler karşılaştıkları sorunlarla mücadele kapsamında aile ve akrabalarından yeterli desteği göremediklerinde genellikle daha önce göç etmiş olan hemşehrileri vasıtasıyla yaşadıkları problemleri çözme yoluna giderler. Bu kapsamda, özellikle göç alan kentler için hemşehri örgütleri önemli bir yerel örgüt olarak değerlendirilirken, üye sayısını da sürekli artırma eğilimindedir. Bu nedenle de yerelde hemşehri örgütleri üye sayısı ile orantılı şekilde siyasal ölçekte etkin olma kabiliyetine sahiptir denilebilir. Siyasal iletişimle hemşehri örgütlerinde büyük bir kitleye hitap edilebilirken, bu örgütler de mevcut potansiyelini siyasal temsil hakkı edinebilmek için kullanabilmektedirler. Özellikle seçim dönemlerinde hemşehri dernekleri siyasi partiler açısından bir cazibe merkezi olarak değerlendirilebilir. Siyasi partilerin görüşlerini yaymak ve propaganda yapabilmeleri için düşük maliyetle, etki düzeyi yüksek ekonomik bir zemin sunmaktadır (Esen ve Akça, 2013: 507). Hemşehriliğin ve hemşehri örgütlerinin yerel siyasetle olan ilişkisi üzerine yapılan bir çalışma, dernek yöneticilerinin siyasette aktif rol oynayan hemşehrilerine nasıl sahip çıktığını ve dernek yöneticilerinin siyasi parti örgütleriyle olan ilişkilerini incelemektedir. Ayrıca çalışmalar göstermektedir ki bu örgütlerin siyasetle olan ilişkisi sadece seçim dönemleriyle sınırlı olmayıp, özellikle farklı düzeylerde bulunan bürokratlarla olan ilişkilere önem verdikleri anlaşılmaktadır (Caymaz, 2005: 8-9). Hemşehri örgütlerinin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan profesyonelleşmesi bir sivil toplum kuruluşu olarak yerel yönetimlere yönetim ölçeğinde bir yarar sağlarken, kentleşme ve kentlileşme olgularına da katkı sunmaktadır (Esen ve Akça, 2013:

512).

Hemşehri örgütlerinde coğrafi alan temelinde kurgulanan kimlik, fiili olabileceği gibi tamamen simgesel de olabilir. Fiili kimlikte coğrafi mekan özelinde sosyal ve toplumsal sürece dahil olunması ve pratikte bu mekanın kişi nezdinde bir karşılığı olması gerekirken simgesel kimlikte ise coğrafi mekan ile yalnızca duygusal bağ kurulması ve düşünsel anlamda bir karşılığı olması yeterlidir (Kurtoglu, 2012: 150).

Hemşehri derneklerinin etkinliği örgütün üye sayısına bağlı olmakla birlikte, üye sayısı az olup yetmişmiş, iyi eğitilmiş, önemli görevlerde bulunan bireylerin varlığı da bu örgütlerin etkinliğinde büyük paya sahiptir. Önemli pozisyonlarda bulunan hemşehrinin varlığı doğduğu kent açısından da bir kazanım olarak değerlendirilmektedir. Yerel yönetimlerde stratejik pozisyonlarda görev alan bireyler atıl olarak değerlendirilen birçok araç, gereç, makine ve teçhizatı hemşehri örgütleri aracılığıyla doğdukları kente kazandırdıklarına yönelik örneklerle sıklıkla karşılaşılmaktadır (Esen ve Akça, 2013: 512).

Hemşehri örgütlerinin, Dernekler ve Vakıflar Kanunu ile yasal çerçevesi çizilmekte ve sınırları belirlenmektedir. Yerel ölçekte bu örgütler özelinde yapılan çalışmalar bu örgütlerin ortaya çıkışı, gelişimi ve varlığını sürdürmesini toplumsal eşitsizliğe dayandırmaktadır. Toplumsal kaynakların bölüşümündeki eşitsizlik bu örgütlerin yaygınlığının temel nedeni olarak açıklanmaktadır (Karatepe, 2011).

Hemşehri örgütleri yerelde siyasal partiler açısından oy potansiyeli anlamında önem arz ediyor iken bunun yanı sıra yerel yönetimler için göçle gelen bireylerin kente uyumu, kentlilik bilinci kazanması ve entegrasyonu açısından da önemlidir. Dolayısıyla yerel yönetimler sayılan misyonları hayata geçirebilmek için hemşehri dernekleri ile sürekli bir iletişim ve etkileşim halindedir (Esen ve Akça, 2013: 509).

Hemşehri örgütlerinin yaygınlığı konusunda geliştirilen bir diğer argüman bir sivil toplum kuruluşu olarak merkezi yönetim tarafından bu ve benzeri örgütlenmelerin desteklenmesidir. Yatay düzlemde geliştirilen ilişki ağlarına dayalı ve küresel sorunlar özelinde örgütlenmiş sivil toplum kuruluşları çoğunlukla güvenlik konusunda merkezi yönetim tarafından bir tehdit unsuru olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle bireysel sorun ve çıkarlar temelinde örgütlenmiş dikey ilişkilere dayanan örgüt yapıları ki hemşehri örgütleri de bu bağlamda değerlendirilmekte ve merkez tarafından varlıklarının desteklendiği iddia edilmektedir (Schüler, 1998: 99-119).

2.1.1.2. İş Adamı Örgütleri

İş adamları örgütleri bünyesinde birçok vakıf, dernek, birlik ve oda bulunan birer sivil toplum kuruluşudur. Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD) ve Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD) iş insanları derneklerinin en önde gelenlerini oluşturmakla birlikte Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nin de iş insanları açısından stratejik önemde bir birlik olduğundan bahsedilebilir.

İş adamları örgütleri etkinlik düzeylerine paralel olarak genel siyasete dair her türlü konuda görüş ve düşüncelerini kamuoyu ile paylaşmaktadırlar. Siyasal olarak istikrarsızlığın ekonomik sonuçları olacağından hareketle bu konudaki bakış açılarını ve bunun yanı sıra fiyatlar genel seviyesinde meydana gelen sürekli ve istikrarlı artış yani enflasyon, akabinde işsizlik gibi birçok makroekonomik değişkene dair duyarlı davranmakta ve görüş bildirmektedirler. İş adamları örgütleri genellikle ekonomik konularda hem mensubu olduğu örgütsel yapının çıkarı aynı zamanda kişisel çıkarları için hem de toplumun iktisadi ölçekte genel menfaati için zaman zaman reformist taleplerde bulunmaktadır (Talas, 2011: 387-388).

Merkezi yönetimin ekonomi de belirleyici, düzenleyici ve güçlü olduğu bir Türkiye'de iş adamları ve kurdukları örgütlerin talep ve beklentilerini iletirken nasıl bir yol izledikleri oldukça önemlidir. Bu örgütleri yönetim ölçeğinde sivil toplum kuruluşu olarak yönetimin bir paydaşı anlayışıyla değerlendirip uzlaşma kültürü içerisinde faaliyetlerini gerçekleştirmeleri sağlanmalıdır (Alkan ve Mercan, 2013: 28).

Türkiye'de iş adamı örgütlerinin kuruluşlarından itibaren elitist bir yapı da oldukları hem siyasal elitlerin bu örgütlerde güçlü bir nüfuza sahip olduğu hem de bu örgütlere mensup iş insanlarının seçkin bir yapıdan geldiği görülmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de iş adamı örgütlerinin genel eğilimi siyasal süreç içerisinde aktif rol almaktan ziyade bir baskı grubu olarak dolaylı yoldan merkezi yönetimi etkileme ve kamuoyu oluşturma suretiyle örgütsel talep ve beklentilerini hayata geçirmeye dönüktür (Ercan ve Ercan, 2015: 405).

Siyasetin içerisinde yer aldığı rejim ya da hükümet sistemi ne olursa olsun ekonomi ve siyasetin karşılıklı bağımlılık ölçütünde birbirinden etkilendiği ve aktörlerinin de birbirini etkilediği incelenen her dönemde karşılaşılan bir durumdur (Kılıçbay, 1994: 5).

TÜSİAD'ın üye kabulünde izlediği sıkı politika, mevcut üyeliğin sürdürülebilirliği noktasında da aidat ödemelerine atfedilen önem ve ayrıca örgütün farklı alt örgütlenmelere sahip olmaması gibi birçok faktör seçkin bir strateji benimsediğini göstermektedir (Vorhoff, 2001: 317).

2.1.1.3.Sanayi ve Ticaret Odaları

Türkiye'de iş adamları örgütleri içerisinde odalar oldukça önemli bir konumda yer alırlar. Özellikle 1970'lere kadar odalar konusunda, iş adamları örgütleri düşünüldüğünde ilk akla gelen örgütsel yapı olduğu söylenebilir. Bu kuruluşlar alt üst ilişkilerine dayalı hiyerarşik bir yapıda örgütlenirken, üyeliğin zorunlu olduğu ve vesayet denetimine de siyasi otorite tarafından maruz kalan örgütlerdir (Alkan, 1998: 94).

Odalar, aynı sektör içerisinde yer alan farklı çıkar gruplarının, hiyerarşik bir yapıda örgütlenmesi suretiyle temsil edilmesi esasına dayanarak çalışmaktadır. Bu noktada bu hiyerarşik yapı içerisinde odaya üye olan genelin çıkarı ile hiyerarşik yapının üstünde yer alan küçük bir grubun menfaatinin çatışması her zaman olası iken odalar da kimlerin daha etkili ve etkin olduğu sorusu da her zaman güncelliğini korumaktadır. Odaların kendi içerisinde büyük bir nüfuza sahip olan ticaret ve sanayi odalarının etkinliğinin varlığı da uzun yıllardır hissedilmektedir (Akıncı, 2020: 297).

Odaların hem yasal statüleri hem de süreç içerisinde yaşadıkları değişim, dönüşüm ve gelişimde daima siyasal şartlar etkin olmuştur. Odaların kuruldukları andan itibaren hiçbir zaman siyasal nüfuzdan bağımsız olmadıkları görülmüştür. Bu nedenle zaman zaman merkezi yönetime bağlı sanki bir alt örgütmüş gibi bir izlenim bırakırken bazen de baskı grubu gibi davranıp özellikle kamuoyu oluşturmak suretiyle sivil toplum kuruluşu olduğu gerçeğini yansıtmaktadır (Saybaşıllı, 1999:35).

Türkiye ölçeğinde ekonomi, siyaset ve iş insanları arasındaki ilişkiyi anlama ve anlamlandırma da bir çatı örgütü olan TOBB'un incelenmesi konuya dair fikir verecektir. 1950 yılında kurulan TOBB'un ilk on yıllık süreçteki siyasal etkileşimi genellikle örgütün hiyerarşik yapısının şekillenmesinde ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda bu dönemde iş insanlarının kendi aralarındaki rekabet ve sektörel mücadelenin de yoğun olduğu söylenebilir. İlk on yılın sonlarına doğru ekonominin koşullarının giderek kötü bir hal alması Demokrat Parti (DP) iktidarını, piyasayı dengede tutabilmek adına iş adamlarıyla iletişimi ve etkileşimi önceleyen

politikalara itmiştir. 1960 Darbesi öncesinde DP iktidarı yaptığı görüşmelerle İstanbul Ticaret Odası, Birliğin İzmir'deki temsilcileri ve Ankara Ticaret Odası'nın desteğini almıştır ve odalar o dönemde basına yaptıkları açıklamalarla açıkça iktidarı desteklediklerini belirtmişlerdir (Alkan, 1998: 94-95). 1960 müdahalesiyle birlikte iktidarı destekleyen bu odalar yoğun baskı ile karşılaşmışlar ve sıkı denetimlere maruz kalmışlardır. Odaların mevcut yönetimleri feshedilerek seçilmiş organlarının da faaliyetleri durdurulmuştur. Tekrar seçime giden odalarda yönetime dair işlere ve idari görevlere CHP'ye yakın olan isimler getirilmiştir. Darbe sonrasında ekonomide oluşan durgunluğun piyasalar açısından yarattığı olumsuz tablodan kurtulabilmek için İnönü hükümeti iş insanlarıyla iletişim ve etkileşim halinde olacak şekilde düzenli toplantılar organize etti. Planlı ekonomiye geçişle birlikte piyasalara olumlu bir havanın yansımalarının ancak iş insanlarının güvenini kazanmakla mümkün olabileceği anlaşılmıştır. Ancak iş adamlarının hükümetle gerçekleştirdikleri düzenli toplantılarda dile getirdikleri talep ve eleştirilerinin çok azının dikkate alındığı, dikkate alınanlarında yine çok daha azının hayata geçtiği belirtilmiştir (Öztürk, 1968: 475). 1964 yılında Adalet Partisi'nin (AP) Genel Başkanı olan Süleyman Demirel uzun yıllar ordunun gölgesinde siyaset yapmıştır. 1965'te İnönü hükümetinin istifası ve akabinde seçimleri kazanan AP ile iş insanları ve siyaset ilişkisi yeniden olumlu bir zemine taşınmıştır (Çavuşoğlu, 2011:53). 1971 muhtırasına kadar Demirel'in ithal ikameci sanayileşme politikası ve ekonomiye yönelik stratejileri odalara kayıtlı Birlik içerisinde faaliyet gösteren iş insanları arasında menfaat ve çıkarlarına yönelik ayrılıklara ve ihtilaflara neden oldu. Süleyman Demirel'in sektörel bazda sanayinin güçlendirilmesini önceleyen politikaları hem birliğin hem de diğer odaların eleştirisine maruz kalmıştır (Alkan, 1998: 187). 12 Mart 1971 sonrası Türkiye'sinde iş insanları ve siyaset ilişkisinde, odalar konusunda yine siyasal partiler özellikle Birliğin idari yapısında etkin olmak için nüfuzlarını kullandılar. Bunun dışında odalar içinde diğer sektör temsilcileri ile ters düşen sanayiciler örgütsel ölçekte büyük bir güce sahip olan TÜSİAD'ı kurdular. Bu da odalar birliği açısından büyük bir güç ve prestij kaybı olarak değerlendirilebilir. Erim hükümeti döneminde elinden birçok yetkisi alınan TOBB, hükümet tarafından muhatap olarak alınmazken iş dünyasının bu duruma cevabı piyasalarda yaşanan durgunlukla kendini gösterdi (Öncü, 1980: 469-470). II. Erim hükümeti döneminde ise iş çevreleri ile daha ılımlı bir ilişki kurulmuş, iş insanlarının taleplerinin dinlenilmesi ve karşılanabilmesi noktasında bir tavır değişikliğine gidilmiştir. Teknokrat yapının ağırlıklı olduğu Erim hükümeti döneminde TOBB'da örgüt içi bir reorganizasyona gidilerek hükümete yakın isimler idari işlerde görevlendirilmiştir (Subaşı, 2019: 58). Buna rağmen örgütün arka planda Demirel'i destekleyenler tarafından yönetildiği de iddia edilmektedir. Bu noktada o dönemde TOBB genel sekreteri olan Sezai Dıblan, stratejik

bir rol oynarken daha sonra TOBB başkanı olacak bu isim Demirel'in değişmeyen adamı olarak nitelendirilmekteydi (Alkan, 1998: 212). II. Erim hükümeti de ekonomi ve piyasa açısından sanayicileri önceleyen politikalar geliştirdi. Akabinde kurulan Melen ve Talu hükümetlerinde TOBB'un genel olarak talepleri liberal politikalara yönelikti (Subaşı, 2019: 58). Sonrasında 37. Türkiye hükümeti olan CHP-Milli Selamet Partisi (MSP) koalisyonu TOBB açısından, literatüre Erbakan olayı şeklinde geçen, Erbakan'ın TOBB'dan dışlanmasıyla sonuçlanan olay nedeniyle bu koalisyonda Başbakan yardımcısı olarak Erbakan'ın varlığı TOBB açısından istenmeyen bir gelişme olmuştur (Çavuşoğlu, 2009: 51-52). I. Milliyetçi Cephe hükümetinde ise TOBB'da yönetimde aktif rol almak isteyen sanayiciler bizzat yönetim aracılığıyla engellenirken, hükümetin ihracata dönük sanayileşme stratejisi hem Birlik hem de ticaret odaları tarafından eleştirildi (Kazdal, 2020: 51-52). 1980 öncesi Demirel'in kurduğu azınlık hükümeti döneminde TOBB içerisinde artık sanayicilerin daha etkin, güçlü oldukları söylenebilirken, döviz rezervlerinin tükenmesi tehdidi, ekonomideki darboğaz darbe sonrasında bir dizi ekonomiye yönelik önlemleri içeren reformları ya da stratejileri beraberinde getirdi. Odalar Birliği darbe sonrası da Adalet Partisi'ne olan yakın tavrını devam ettirdi. Ecevit hükümetinde de TOBB tutumunu sürdürmüş AP'nin etkinliği hissedilmiş ve bu durum mevcut iktidara karşı yöneltilen eleştirilerden anlaşılabilir. Odalar Birliği piyasaya yönelik, iç ve dış ticarete dair ekonomi politikalarında International Monetary Fund'un (IMF) tavsiyelerine uyulması gerektiğini vurgulanmıştır (Alkan, 1998: 221-222).

Darbe sonrası yönetim özellikle iş adamları tarafından istikrarsız olan siyasal ortamın son bulması gerekçesi ile olumlu karşılandı (Dursun, 2005: 96-97). Bunun yanı sıra kendisi de iş adamı olan Turgut Özal'ın siyaset sahnesine çıkıp ekonomi yönetiminde yer alması iş adamları açısından bir diğer memnun edici gelişme olarak değerlendirildi. TOBB'un genel tavrı da bu şekilde idi. Başlangıçta durum bu şekilde iken Özal'ın katı, sert ve tavizsiz ekonomi politikaları bir süre sonra iş insanları tarafından eleştirilmeye başlandı (Çavuşoğlu, 2011: 54-55). Ancak TOBB bu yöndeki eleştirilerini TÜSİAD karşısında konumlanması nedeniyle dizginledi denilebilir. Genel itibarıyla 83 sonrası 90'lı yıllara kadar siyaset ile iş insanlarının ilişkisi iki büyük örgütsel yapının siyasal iktidardaki nüfuzu, etkisi ve birbirini dengelemesi yönünde şekillenmiştir (Yazar, 1984: 6). Odalar Birliğinde yönetsel ölçekte yaşanan değişimler zaman zaman örgütü TÜSİAD benzeri daha teknokrat bir yapıya doğru kaydırmış, örgüt içerisinde oluşturulan Yüksek İstişare Kurulu ile bilim insanlarının ve ekonomiye vakıf araştırmacı yazarların görüşleri TOBB'un bakış açısını oluşturarak, hükümete yönelik raporlarla durum analizleri yapılmaya başlanmıştır. Odalar içerisinde muhalefeti minimum

seviyede tutabilmek ya da kontrol edebilmek için bir takım yapısal düzenlemelere gidilmiştir (Alkan, 1998: 254). Bu noktada atılan bir adım ticaret ve sanayi odalarının birbirinden ayrılmasına yönelik gelişmedir. Bu duruma karşı olan ve yönetime de muhalif olan etkin ve büyük odalardan bazıları bunu böl, parçala, yönet politikası olarak değerlendirmişlerdir. Zaman zaman TOBB içerisindeki muhalefetine yönetim üzerinde etkin olduğu görülse de genel tabloda Doğru Yol Partisi'nin (DYP) ve Demirel'in örgüt üzerindeki gücü ve etkinliği dikkat çekicidir (Alkan, 1998: 261-262).

Ekonominin siyasetten bağımsız düşünülmemeyeceği gerçeğinden hareketle iş insanları ve siyaset etkileşimi her dönem yaşanmıştır. İş insanı örgütleri gibi büyük kuruluşların ise siyasete yön vermeye, hükümetleri eleştirmeye hatta bazen değiştirmeye varan ölçüde bir irade ile hareket ettikleri görülmektedir.

Türkiye'de iş adamı örgütleri kuruldukları andan itibaren siyasetle etkileşimli ve örgütsel bağlamda birbirlerine karşı da genellikle çatışma eğiliminde oldukları görülmektedir. Bir baskı grubu olan iş insanı örgütleri içinde bulundukları siyasal kültürden etkilenmişlerdir. Siyasal aktörlerin bu örgütler içerisinde belirleyici bir rol oynadığı görülürken, dernekler öncesinde uzun yıllar iş insanı siyaset ilişkisi doğrudan siyasi otorite tarafından yapılandırılmış, örgütlü temsil fonksiyonu odalar tarafından hayata geçirilmiştir. Devlet tarafından örgütlenen odalar, daima siyasal etki altında kalma eğiliminde iken, diğer dernekler ya da iş insanı örgütleri ile yaşanan olası çıkar çatışmalarında odaların ya da odalar birliğinin siyasi otoriteye ulaşma, onu etkileme ve karar alma sürecinde etkin olma eğilimi de oldukça yüksektir (Yılmaz, 2005: 116). Demokrasinin gereği olan örgütlü topluluklar içerisinde baskı grupları, temsilcisi olduğu kitlenin çıkarı için çalışırken, karar alma sürecinde iktidarı etkilemeye dönük faaliyetlerde bulunabilir. Aynı zamanda tam tersi bir durumla da sıklıkla karşılaşmakta siyasal iktidar ya da aktif siyaset içerisinde yer alan aktörler, baskı grubu ve özellikle üst düzey yönetimi üzerinde etkili olmaya çalışmaktadırlar. Bu karşılıklı etkileşimin sonucu olarak yerel de bulunan sanayi ve ticaret odası başkanlarının ulusal siyaset içerisinde aktif rol oynamaları ve milletvekili olmaları çok alışılgedik bir durum haline gelmiştir (Çetin, 2014: 543).

2.1.2. Siyasi Partiler ve Yerel Örgütleri

Sivil toplum ve siyasal topluma ilişkin bir ayırmadan bahsedilirken dernekler, vakıflar, hemşehrilik ekseninde oluşturulmuş örgütlü yapılar sivil toplum kuruluşları olarak nitelendirilmekte, merkezi yönetim ve onun hiyerarşik yapısında örgütlü bürokratik yapılar ise siyasal alan ve siyasal topluma dair örgütler olarak nitelendirilmektedir. Bu arada siyasi

partilerin de sivil toplum ile siyasal toplumun kesişme noktasında yer aldıklarına yönelik değerlendirmeler mevcuttur (Kurtoğlu, 2012: 148).

Modern devleti geleneksel devletten ayıran en temel özelliklere bakıldığında halkın siyasete olan ilgisi, katılımı ve siyasetten etkilenme düzeyinin oldukça yüksek olması durumu ile karşılaşılmaktadır. Modern devlet içerisinde de yerel parti örgütlenmelerinin sahadaki iletişimi, etkileşimi ve sorun çözme kabiliyeti göz önünde bulundurulduğunda, bu örgütlenmelerin siyaset açısından önemli bir kaynak oluşturduğu anlaşılmaktadır (Huntington, 1977: 55).

Yerel siyasal düzlemde sivil toplumla devletin iletişimi, ilişkisi ve etkileşimi bağlamında, seçmenler ile yakın temasta bulunabilmeleri imkanı da düşünüldüğünde siyasi partilerin yerel örgütleri yerel siyaset içerisinde önemli bir konumdadır. Küresel ölçekte 1970'lerden itibaren özellikle demokratik sistemi benimsemiş olan birçok ülke de siyasal partilerin yerel örgütlerinin gittikçe güçlendikleri belirtilmektedir (Kabasakal, 2019: 490-491). Akabinde 1990'lardan itibaren yapılan çalışmalarda yerel parti örgütlerinin güçlenmeye devam ettiği bilhassa seçim dönemlerinde çok aktif çalıştıkları ve seçim sonuçları üzerinde oldukça etkili oldukları bunun yanı sıra siyasal süreç içerisinde önemli bir aktör haline geldikleri görülmüştür (Freundt ve Gitelson, 1999). 1990'lar küreselleşmenin, iletişim alanında yaşanan gelişmelerin ve medyanın da daha fazla sosyal ve toplumsal hayatın içine girmesi nedeniyle yerel siyaset ve yerel parti örgütleri bu bağlamda da kilit roller üstlenmeye başlamışlardır. Yaşanan değişimler ve gelişimler siyasi partilerin daha güçlü ve istikrarlı örgütsel yapılara ve daha geniş çaplı bir insan kaynağına sahip olmasını sağlamıştır. Dolayısıyla 21. yüzyıl siyasi partileri ve onların yerel örgütlerinin önceki yüzyıllara kıyasla kapasitelerini ciddi oranda artırdıklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

Yerel parti örgütlerinin öncelikli işlevi ulusal ölçekte belirlenmiş hedef, amaç ve politikaların yerel alanda, saha da uygulanmasına dönük çalışmaları içermesidir. Yerel parti örgütleri faaliyet alanlarına ilişkin işlevlerini yerine getirirken mevcut olan siyasal kültürden ve akabinde parti içerisindeki örgüt kültüründen etkilenmekte ve bu çerçevede şekillenmektedir (Kabasakal, 2019: 491).

Yerel parti örgütleri siyasal kültür ve örgüt kültürü içerisinde kurumsallaşma düzeyini de geliştirerek bir kurum kültürü yaratmak ve bunu toplumsal talepleri karşılayabilecek seviyede tutarak sürekliliğini sağlamak zorundadır. Bir kurum kültürünün oluşturulamaması ve

mevcut siyasal kurumların toplumsal talebi karşılamakta yetersiz olması siyasal hayatta istikrarın sürdürülebilir olmadığı sonucunu doğuracaktır (Huntington, 1977: 55). Bu bağlamda yerel parti örgütlerinin kurum kültürleri de yasal zeminde sınırları çizilmiş birtakım düzenlemelerin oldukça ötesinde uygulama da alışılmış bazı davranış kalıpları ve iç işleyiş sistemlerinde oluşturulan kurallarla şekillenmektedir.

Yerel parti örgütleri seçim dönemleri ve seçim dönemleri dışındaki dönemlerde çeşitli çalışmalar gerçekleştirip bir etkinlik takvimi oluştururlar. Seçim dönemlerinde gerçekleştirilen faaliyetler daha çok partili adaya yönelik destek çalışmalarını içermekte ve sahada seçmenler üzerinde hem ikna sürecini hem de çeşitli vaatleri kapsamaktadır (Tavits, 2013: 61). Seçim dönemleri dışında ise yerel parti örgütleri, partinin üye sayısını artırmaya yönelik, mevcut üyelerin eğitim ve destek faaliyetlerine ve rutin çalışmalarına dair işlevleri yerine getirmektedirler (Duverger, 1974: 59, 74, 101 ve 106). Yerel parti örgütleri toplumsal talep ve beklentilerin karşılanması ve bunlara ilişkin çözümler bulunması noktasında seçmen ile parti merkezini bir noktada buluşturan ve sağlıklı bir iletişim ve etkileşimi sağlayan kilit öneme sahip bir örgütsel yapıdır.

Yapılan birçok çalışma yerelde siyasal tecrübe edinmiş adayların genel seçimlerde parti açısından kazanımlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Eğer parti tüzüğünde yer alıyorsa yerelde siyaseti şekillendirecek adayların belirlenmesi konusunda da yerel parti örgütleri parti adaylarını belirleme ve onlarla birlikte seçim çalışmalarını yürütme gibi fonksiyonları da yerine getirir (Tavits, 2013: 28-30).

Yerel parti örgütleri, yerel halkın gündelik sorunlarına dair yerel yönetimleri, parti organlarını, sivil toplum kuruluşlarını kullanarak çözümler üretme yoluna gitmektedir. Ancak yerel ölçekte çözüme kavuşturulma imkânı olmayan sorunlar partinin üst yönetimine bildirilmek suretiyle neticelendirilmeye çalışılır (Kabasakal, 2019: 492). Yerel parti örgütleri bir plan dahilinde düzenli olarak toplantılar yapar ve yerelin nabzını tutan esnaf, vakıf, dernek gibi çeşitli sivil toplum kuruluşlarına ziyaretlerde bulunarak yerelin sorunsallarına dair geri dönüşlerde bulunmaya çalışırlar. Yine rutin içerisinde hasta ziyaretleri, taziyeler ya da çeşitli kutlamalar yer almaktadır. Yerel parti örgütleri rutine ilişkin faaliyetlerini gerçekleştirirken de seçim dönemi çalışmalarında da il yönetimi ile eşgüdümlemiş şekilde eylemlerini gerçekleştirmektedir (Doğan, 2017: 71).

Demokrasinin daha işler halde olduğu ülkelerde siyasal partilerin merkezleri ile yerel

parti örgütleri arasındaki ilişkinin aşağıdan yukarı doğru seyreden veri, bilgi ve çözüm önerilerini içeren bir sistemsel akış içerisinde olduğu görülmektedir. Bunun gerçekleşebilmesinin ön koşulu siyasal kültür içerisinde demokrasinin yerleşmiş olması ve parti özelinde de bu yönde bir iradenin ortaya konmasıdır (Kabasakal, 1995: 142). Partilerin bu yönde ortaya koydukları iradeleri ile örgütte yer alan her bir üyenin eşit haklara sahip olması, örgüt faaliyetlerine katılım konusunda yine bir eşitlik durumunun olması ve parti içi yönetimde otoriteleşmeye izin vermeden organların belirli aralıklarla ve merkezin güdümü dışında yenilenmesini içeren çalışmaların yapılması, yerel demokrasinin yerel örgütler aracılığıyla var olabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla tek başına parti tüzüklerinin demokratik olması bir anlam ifade etmeyecek, uygulama da yerel örgütlerin parti kültürleri ve siyasal kültür davranış biçimlerini şekillendirme de önemli olacaktır (Çukurçayır, 2002: 60).

Parti örgütlenmesinin bir hiyerarşi içerisinde gerçekleştiği, il, ilçe ve mahalle ölçeğinde bir örgütlenmeye gidildiği görülmektedir. “Örneğin, Mahalle Yürütme Kurulu, Mahalle Teşkilat Başkanı, Seçim İşleri Başkanı, Tanıtım ve Medya Başkanı, Sosyal İşler Başkanı, Yerel Yönetimler Başkanı, Halkla İlişkiler Başkanı ve Sekreterden” oluşmaktadır. İlçe örgütünde bunlara ek olarak İlçe Saymanı olan Mali ve İdari İşlerden sorumlu Başkan, Siyasi ve Hukuki işlerden sorumlu Başkan, Araştırma ve Geliştirme Başkanı ile Dış ilişkilerden sorumlu bir Başkandan da söz etmek mümkündür. Bu örgütsel yapı içerisinde başkanların belirleyici bir rol oynadıkları ve her ilçe başkanının yönetim ekibini kurma sorumluluğunu üstlendiği söylenebilir. Yine ilçe başkanı ve yönetim kurulu üyeleri mahalle ölçeğindeki örgütlenmeden sorumlu olarak mahalle başkanlarının belirlenmesinde aktif rol oynamaktadır. Mahalleler ve sandık bölgeleri yerel ölçekte siyaseti şekillendirme de güçlü bir zemin oluşturmaktadır (Doğan, 2017: 70-71).

Türkiye özelinde yerel parti örgütlenmeleri değerlendirildiğinde genel itibarıyla yapının hiyerarşik otoriteye dayandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Siyasi partilerin iktisadi, sosyal ve toplumsal değişim ve gelişimler karşısında, siyasal anlamda katılımcılığa, hesap verebilirliğe ve denetime yönelik demokratik rejimi daha işler hale getirecek mekanizmaların çalıştırılması konusunda çokta istekli olmamaları, sistemi yalnızca yasal düzenlemelerle sınırlı ve şekilsel bir yapıya dönüştürmektedir (Sunar, 2010: 37-41).

Türkiye’de yaygın siyasal kültürün; çözüm, fikir ve öneri sunmak yerine, sorunsallara dair değerlendirme ve kararların yukarıdan gelen irade ile neticelendirilmesi anlayışına dayandığı söylenebilir (Kabasakal, 2019: 509). Buna rağmen yerel parti örgütlerinin tamamen

etkin olmadıklarına yönelik iddialarda gerçeği yansıtmayacaktır ki F.W. Frey'in 1920 ile 1960'lı yıllarda meclis üyeliği yapmış parlamenterler üzerine yaptığı çalışma olan Turkish Political Elite'de milletvekillerinin büyük bir çoğunluğunun partinin yerel örgütlerinden yetişerek geldiğini göstermektedir (Frey, 1965: 37-40). Türkiye'de siyasi partilerin örgütlenme biçimlerine bakıldığında 1965'e kadar Dernekler Kanunu çerçevesinde örgütlendikleri için farklı birçok örgütlenme modeli söz konusu olmuştur. 1960 darbesinden sonra siyasi partilerin en az ilçe düzeyinde örgütlenebilecekleri belirtilmiş daha alt düzeylerde örgütlenmeleri yasaklanmıştır ve 1965 yılında çıkartılan Siyasi Partiler Kanunu ile de parti örgütlerinde tek tip örgütlenme zorunlu hale getirilmiştir. 1980 darbesinde de durum değişmemiş 1983 tarihli 2820 sayılı kanun ile örgütlenmeye ilişkin tek düzelik korunmuştur (Kabasakal, 2019: 511).

Türkiye'de siyasi partilerin tarihine bakıldığında tek parti dönemi de dahil olmak üzere sistemin merkezden yerele dikey yönlü işlediği söylenebilirken bu sistemin ve doğurduğu siyasal kültürün sonucu olarak merkezden gelen talimatların sorgulanamadığı, tartışma zemininin olmadığı, siyasal düzlemde katılım taleplerinin son derece sınırlı kaldığı yapılan çalışmalarda ifade edilmektedir (Turan, 2011: 5).

Dolayısıyla partilerin örgütlenme modellerinde devletin nasıl örgütlendiği dikkate alınarak aynı çizgide, sınırları aşmayacak nitelikte bir örgütlenme modeli sunulmuştur. Bu noktada parti merkezleri politikalar belirleme, stratejiler oluşturma ve karar verme konusunda hakim bir rol üstlenmiş iken yerel örgütler talimatları yerine getiren bir pozisyonda yer almaktadırlar. Bir yerel parti teşkilatının istenilen şekilde çalışmaması, hatalı, kusurlu ya da yetersiz bulunması durumunda derhal merkez tarafından görevden alınarak yerine yeni bir atama yapılabilir. Bu örgüt modelinde yerel parti teşkilatlarının, parti merkezi ve parti liderinin kararlarını sorgulama, eleştirme, beğenmeme imkan ve ihtimali görünmemektedir (Turan, 2011: 5).

1961 ve 1982 yıllarında çıkarılan Siyasi Parti Kanunları yasal çerçeve içerisinde ilçeden daha alt düzeyde örgütlenmeyi yasaklasa da öngördüğü sistem aşağıdan yukarı doğru seyreden bir iletişim, etkileşim ve demokrasi sürecini destekler nitelikteydi. Parti tüzüklerinde az da olsa farklar olabilmekle birlikte delege seçiminden genel kongreye gidişe kadar işlenen süreçte aynı usulün uygulandığı görülmektedir. İlçe örgütleri periyodik aralıklarla kongreler yaparak bu kongrelerde ilçe delegelerini seçeceklerdir. Seçilen ilçe delegeleri il kongrelerine gidecek akabinde il kongrelerinde seçilen delegeler de ulusal kongreye gidebilecektir. Partinin genel başkanı ve yönetim kadroları bu ulusal kongrelerde seçilerek belirlenmektedir (Turan, 2011:

11). Dolayısıyla bu tablo sistemin aşağıdan yukarı doğru işlediğini göstermektedir ancak muhtemelen Türkiye özelinde siyasi parti örgütlenmelerinde demokrasiye dair sorun çizilen yasal çerçevede de değil sistemin uygulamaya dönük kısmındadır. Önseçim sürecinin işletilmeyip merkez kontenjanı diye anılan yöntemin ya da merkez yoklaması ile aday belirleme yöntemlerinin kullanılması merkezin yerel parti örgütleri üzerindeki etkisini ya da baskısını artırarak çokta demokratik olmayan bir görüntü ortaya çıkarmaktadır (Turan, 2011: 14).

Özgür bir zeminde iktidar olabilmek için rekabet etmek ve sınırlama ya da herhangi bir kısıtlamaya dahil olmadan örgütlenebilmek siyasal partiler için temsilin ve demokrasinin en önemli unsurlarını oluşturmaktadır (Aliefendioğlu, 1999: 96). İşlev ve fonksiyonları açısından siyasal partiler, ulusal ya da yerel ölçekte sorunların belirlenmesine, bunların çözümüne dair stratejiler geliştirilmesine ve siyasal fikirlerinin toplumsal tabanda yer edinmesine yönelik çalışırlar. Farklı siyasal partiler farklı kesimler tarafından desteklenirken bu toplum içerisinde katılımcılık, çok seslilik, fikir ve ifade özgürlüğü ve çoğulculuk gibi demokrasi açısından olmazsa olmaz birçok ilkenin uygulanabilmesine imkan tanımaktadır (Aliefendioğlu, 1999: 105).

Türkiye özelinde siyasal partiler daha popülist politikalar çerçevesinde etnik kimlik, din ya da laiklik gibi bazı kavramlar özelinde siyaset yapmayı tercih ederek siyasetin genel görünümünü bu zemine oturtmaktadırlar. Bu da toplumda siyasal kültürün oluşumuna olumlu bir katkı sunmadığı gibi hoşgörüsüz, biçimsel ve kısır bir anlayış geliştirmektedir (Aliefendioğlu, 1999: 108).

2.2. YEREL ÖRGÜTLERİN YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNDEKİ ROLÜ

Yerel siyaset, yerel aktörlerin ve yerel örgütlerin siyaset sahnesinde daha aktif ve etkin olduğu bir alandır. Yerel siyasete olan ilginin küreselleşme süreciyle birlikte geliştiği, küreselleşmenin bir ölçüde yerel siyaseti ön plana çıkaran bir tutum geliştirdiği görülmektedir. Yerel siyaset, halkın siyasete en yakın olduğu, yönetimi etkileme şansının olduğu, demokrasinin, katılımın, hesap verebilirliğin ve şeffaflığın uygulama da kendini gösterebileceği en uygun zemindir.

Günümüzde tüm örgütsel yapılarda olduğu gibi yerel örgütlerde de örgütün varlığını, gücünü, etki düzeyini, rekabet potansiyelini belirleyen unsurlar söz konusudur. Derinlemesine yapılan araştırmalar bu unsurların başında aktör faktörünün olduğunu, liderin, yöneticinin;

yeteneği, becerisi, yönetim anlayışı gibi birçok unsurun bu noktada belirleyici olabildiğini göstermektedir (Çağlar, 2004: 91).

Yerel örgütlerin ve yerel aktörlerin yerel siyaseti şekillendirirken, ulusal siyasetten tamamen bağımsız olduklarını düşünmek mümkün değildir. Bu durum yerel örgütlerin oluşum safhasında da kendini göstermektedir. Yerel örgütler ve bu örgütlerin içerisinde aktif olan aktörlerin belirlenmesi noktasında merkezi siyaset ve yerel siyaset ilişkisi ve bu ilişkinin dinamikleri son derece önemlidir. Yerel siyaseti ulusal siyasetten ayrı düşünemeyenler, yerel siyasetin örgütlenmesi ve kurumsallaşmasını, ulusal siyasetle ilişkilendirmektedirler (Akdoğan, 2008: 14).

Yerelde sivil toplum kuruluşlarının varlığı yerel yönetimlerin, müşterek gereksinimleri karşılama noktasındaki yükünü hafifletmektedir (Okutan, 2008: 105). Yerelde bulunan sivil toplum kuruluşları zaman zaman ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda bir takım inisiyatifler olarak hareket etmekte ve yine gücü ve potansiyeli ölçütünde yerel siyaseti bazen yönlendirme bazen de doğrudan aday belirleme boyutunda etkilemektedir. Dolayısıyla yerel siyaset örgütlenirken sivil toplum kuruluşları hepsi ve aynı oranda olmamak üzere bir etki düzeyine sahiptirler denilebilir. Burada sivil toplum kuruluşunun gücü, amacı, potansiyeli ve siyasetle olan ilişkisi belirleyici olmaktadır.

Sivil toplum kuruluşları içerisinde güçlü bir finansal yapıya sahip olan örgütün iş adamları dernekleri olduğu bilinmektedir (Talas, 2011: 387). İş adamı derneklerinin yerelde diğer örgütsel yapılara nazaran daha etkili ve güçlü bir örgütlenmeye sahip olduğu düşünülmektedir (Alkan ve Biçkes, 2000: 51). Yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan iş adamları örgütleri, kimi zaman iş adamı kimliği ile aktif siyaset sürecinde yer alırken bazen de arka planda hem örgütlenme hem de siyaseti dizayn etme konusunda süreci yönetmektedirler.

Bir sivil toplum kuruluşu olarak yerel de etkin ve güçlü bir baskı grubu olabilme potansiyeline sahip bir diğer örgütsel yapının hemşehri dernekleri olduğu söylenebilir. Literatürde bu alanda yapılan çalışmaların çoğunlukla sosyal yardım ve dayanışma, siyasal tercihler ve katılım, ekonomik ve iktisadi ilişki ve etkileşimi içerdiği görülmektedir (Köse, 2008: 221). Kentlerin kimi zaman cazibesi kimi zaman da baskın kültürünün hemşehrilik ilişkilerini hızla zayıflattığı iddia edilmekle birlikte (Beyhan, 2011: 232) örgütsel ölçekteki ilişki ağları bir siyasal araç olarak sıklıkla kullanılmaktadır. Yerel siyasetin örgütlenmesinde, hemşehri derneklerinin kurmuş olduğu gayri resmi ilişki ve etkileşim ağlarının izleri

görülmektedir (Köse, 2008: 228). Hemşehri örgütleri, göç etmiş bir birey için kente dair aidiyet oluşturma yollarından biridir ve bu örgütler özellikle yereldeki siyasi konjonktürü çıkarları doğrultusunda etkileme eğilimindedir.

Siyasi partiler, ulusal siyasetle yerel siyaset arasında kamusal kaynaklara dair dağıtım, bölüşüm, görev ve sorumlulukların paylaşımı konusunda en önemli örgütlerden biridir (Eren, Bulut ve Tanıyıcı, 2012: 2). Yerel siyasetin şekillenmesinde de yerel parti örgütleri pay sahibidir. Her ne kadar yerel parti örgütlerinin örgütlenme aşamasında parti merkezinin ağırlığı ve etkisi yadsınamaz olsa da yerelin kendi dinamikleri de bu örgütlenmede rol oynamaktadır.

Yerel siyasi parti örgütlerinde, örgütlenme aşamasından üst kademe yönetici adaylarının belirlenmesine kadar tüm süreçte, sahip olunan kuvvetli iletişim ve ilişki ağları, ekonomik yeterlilik, harcanacak yoğun mesai, siyasal imkânların genişliği gibi faktörler ön plandadır (Alkan, 2004: 72). Yerel siyasetin örgütlenmesinde, yerel siyasi parti örgütleri, toplumsal talep, görüş ve tercihlerin belirlenmesi, kentsel politikalar, yerel demokrasi, yerel siyasal kültür konularında başat bir role sahiptir.

2.3. YEREL KÜLTÜR VE SİYASAL KÜLTÜR ETKİLEŞİMİ

Kentler, bireylere günümüzde ticari, siyasi, sosyal ve kültürel ayrıcalıklar sunan cazibe merkezleridir. Kent ile kültür arasında iki kavramın sözcük kökenlerinin birbiriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Kent anlamına gelen “Medine” kelimesi kültürlü anlamında kullanılan “medeni” sözcüğünün kökenini oluşturmaktadır. Dolayısıyla kültür ile kent arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilebilir (Kaya, 2008:120).

Birçok konuda takınılan tavır ve geliştirilen davranış kalıpları konusunda kentli bireylerin oldukça fazla ortak özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra ülkelerin kültürel yapıları, gelişmişlik düzeyleri, iktisadi, sosyal, ekonomik durumlarından kaynaklı farklılıklar kent kültürlerinin ve kentli bireylerin kendine özgü yapılarını ortaya çıkarmaktadır (Mutlu, 2013: 398).

Aalışkanlıklar, adetler, gelenekler ve görenekler ile sürekliliği sağlanan kültür, toplumun birikimli değer yargılarını ifade etmektedir (Es, 2008: 98).

Yerel kültür, içinde bulunduğu sosyal, toplumsal, dini, etnik, mezhepsel ve mesleki farklılıklarla bir arada yaşama becerisine sahip bireylerin oluşturduğu birleştirici bir fonksiyona sahiptir (Mutlu, 2013: 397).

Yerel kültür, kent kültürünün tarihsel süreç içerisinde şekillenmiş kendine özgü yapısını oluşturmaktadır. Dolayısıyla yerel kültürün kentin kimliğini yansıttığını söylemek mümkündür. Yerel kültürün oluşumunda, kentli bireylerin kente karşı hissettikleri sorumluluk, aidiyet duygusu, kentsel sorunlar karşısında gösterdikleri duyarlılık ve siyasal katılım önemli roller oynamaktadır (Mutlu, 2013: 398).

21. yüzyıl kentlerinde mekânsal olarak toplumsal sınıfları ayıran görünmez sınırlar vardır. Bu sınırların kent kültürüne dair etkileri olmakla birlikte toplumsal ayrışmayı da beraberinde getirmektedir (Es, 2008: 111). Bir kentte yaşıyor olmak o kente karşı bir aidiyet duygusunun geliştirildiği anlamı taşımamakla birlikte, kentlilik bilincini de kendiliğinden oluşturmamaktadır (Kaya, 2004: 162).

Sürekli göç alan kentlerde toplumsal ayrışmanın daha yoğun olduğu görülerek bununla ilgili kenti yönetenlerin birtakım stratejiler geliştirmek suretiyle ayrışmayı önlemesi ya da en az seviyede hissedilir kılacak çözümler üretmesi beklenmektedir (Aslanoğlu, 2000: 147-150).

Göç beraberinde sosyal ve kültürel alanda birtakım değişiklikleri de getirmekte neticesinde kentlerin yapısında göç öncesi ve göç sonrasına dair bir farklılık ortaya çıkmaktadır. Bu durum kente göç edenler açısından yabancılaşma ve anomiye neden olmakta ve kendini toplumsal yapıda bireylerarası ilişkilerde gösterirken, kurum ile bireyin kurmak zorunda olduğu ilişkilerde de göstermektedir. Bireysel olarak kentle bütünleşemeyen, entegre olamayan göçmenler yalnızlaşıp yabancılaşıp; kültürel kimliklerini koruyarak, örgütlü bir yapı içerisinde hem kentin rekabetçi koşullarına karşı daha dayanıklı hem de grup içerisinde yardımlaşma ve dayanışma ile kendilerini daha güvende hissederler. Bu kapsamda gelişen örgütlülük hemşehri derneklerini ortaya çıkarmaktadır (Es, 2008: 99). Yoğun göçe maruz kalmış kentlerin, kente dair sosyal, kültürel kimliklerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kaldıkları da düşünülmektedir. Bu durumun da “kimliksiz kentler” oluşturduğu iddia edilmektedir (Özer, 2013: 188-189).

Yerel siyaset, bireye, yurttaş, ulusal siyasetten daha fazla söz hakkı veren ve mekânsal ölçekte daha fazla etki düzeyine sahip olduğu alandır. Doğrudan ya da dolaylı şekilde katılım kanallarını kullanmak suretiyle yerelde bireyin iktisadi, siyasi, sosyal ve kültürel alanı biçimlendirme kabiliyeti çok daha yüksektir (Çukurçayır, 2003: 60-61).

2.3.1.Klientalizm, Patronaj ve Hamicilik

Kollamacılığın siyasal, örgütsel ve bürokratik yönü kavramın ağırlıklı uygulama

alanlarını oluşturmakla birlikte bu bağlamlar dışında da kollamacılığın mevcudiyetinden bahsedilebilir. Kollamacılık kavramı karşılıklı bir ilişki neticesinde ortaya çıkarken kollayan ve kollanan bu ilişkideki failleri oluşturur. Bu ilişki türünde toplumsal çıkar ya da genelin menfaati söz konusu olmayıp, kişisel çıkarın hiyerarşik yapıda şekillendiği bir tablo söz konusudur. Toplumun geneli tarafından kollamacılık olarak adlandırılan ve bilinen ilişki ağının sosyal bilimler literatüründe karşılığı klientalizm ve patronaj olarak yer almaktadır (Kurtoğlu, 2012: 143).

Patronaj yani müşteri- patron ilişkisi, temelinde şekillenen ilişki ağı modern öncesi toplumlarda sıklıkla rastlanılan ve günümüze de taşınabilmiş karşılıklılığa dayalı ancak eşit olmayan bir ilişki biçimini ifade eder (Kıray, 1999: 273). Weber, patronaj ilişkisinin geleneksel toplum yapısı içerisinde şekillendiğini, töreler, alışılagelmiş adetler ve dini kurallardan beslendiğini ve meşruiyetini bunlara dayandırdığını iddia etmektedir. Aynı mantıkla Weber, modern toplumu ise hukuk kuralları ile yönetilen ve meşruiyetini de bu kurallardan alan bir toplum olarak değerlendirdiği için bu yapı içerisinde patronaj ilişkilerine yer yoktur (Kurtoğlu, 2012: 145).

Siyaset bilimi, sosyoloji ve antropoloji alanlarında özellikle incelenen patronaj ve klientalist ilişkilerin yalnızca modern öncesi döneme ait olduğuna yönelik yargı ciddi anlamda geçerliliğini yitirmektedir. Bunun yanı sıra patronaj ve klientalist ilişkilerin toplumun gelişim düzeyi ile ilgili olduğu ve belirli çevrelerde ve alanlarda daha az uygulama alanına sahip olduğu yönündeki iddialar ise geçerliliğini korumaktadır (Kurtoğlu, 2012: 145).

Modern hukukun “yasalar önünde herkes eşittir” ilkesi ile siyasal ve sosyal alanda rastlanan klientalist ve patronaj ilişkilerinin ters düştüğü görülmekle birlikte bunun rasyonel hukukun uygulama aşamasında ortaya çıkan sorunsallardan kaynaklandığı ifade edilmektedir. Bu alanda yapılan bazı çalışmalarda patronajın gelişmişlik düzeyinde yaşanan değişimde geçiş döneminde rastlanılan bir ilişki yapısı olduğu iddia edilse de gelişmiş modern toplum yapısı içerisinde klientalist ve patronaj ilişkilerine hiç rastlanmadığı iddiası gerçeği yansıtmayacaktır (Kurtoğlu, 2012: 145).

Patronaj ve klientalist ilişki biçimini siyaset bilimciler açısından önemli kılan devletin sahip olduğu kaynakların dağıtımında bu ilişki ağlarının ortaya çıkabiliyor olmasıdır. Siyasette klientalist ilişki siyasal alanda etkin olan aktör (patron) ile siyasal alandan çıkar elde etme amacı güden birey (müşteri) arasında şekillenmektedir (Ayata, 2010: 57).

Siyasal alanda gelişen patronaj ilişkisinde siyaseten etkin olan aktörün (patron), sahip olduğu rolü sürdürebilmesi için yerel, ulusal ya da bazen de küresel ölçekte geliştirdiği birtakım bağımlı olduğu ilişkiler söz konusudur (Kurtoğlu, 2012: 146).

Klientalist ilişkiler resmi örgütlerde belirli faaliyetlerin sürdürülmesi konusunda bir etki yaratıyorsa ve belirli kişi ya da gruplara ayrıcalık tanınıyorsa bu durum o toplumun tamamı için kültürel, siyasal, ekonomik ve sosyal sonuçları olan bir gerçekliğe dönüşecektir (Kurtoğlu, 2012: 147).

Bir sivil toplum kuruluşu olarak sayıları her geçen gün artan hemşehri örgütleri yardımlaşma ve dayanışma amacıyla kurulmuş olup yapısı itibariyle kendinden olmayanı dışlayıcı dolayısıyla da kendinden olanı kayırmaya, kollamaya dönük bir özellik göstermektedir. Dolayısıyla hemşehri örgütleri klientalist ilişkilerin ortaya çıkması ve gelişmesi noktasında yapısı itibariyle sürece katkı sunabilmektedir (Singer, 2002: 6).

Yerel siyasette hemşehri örgütlerinin siyasi patronaj ilişkisi içerisinde oy verme davranışında bulunurken kurdukları bağ üzerinden örgütlü davranarak oy seferberliğinde bulundukları ifade edilmektedir (Ayata, 2010: 48-49).

Siyaset içerisine yerleşmiş klientalist ve patronaj ilişki ağları, bunların siyasi seçimlerde oy seferber edilmesi amacıyla kullanılması siyaseten yozlaşmayı beraberinde getirirken demokrasi, halk iradesi ve katılım gibi kavramlarında içinin boşalmasına neden olmaktadır. Bu ilişki ağları ile menfaat sağlayan formel ya da enformel şekilde örgütlü yapılar hem sivil toplum hem de siyasal toplum açısından önemli istenmeyen sonuçlar doğurabilmektedir.

Klientalizme dayanarak işleyen bir siyasal sistemde, yerel de toplumun genelinin faydasından oldukça uzak, kişisel ya da belli bir kesimin menfaatini koruyacak kişi ya da gruplar merkeze taşınabilir iken bu sistem içerisinde yer alamayan kesimler dışlanarak siyaseten kendilerine bir yer bulamayacaklardır (Kurtoğlu, 2012: 159).

Siyasi patronaj kamu kaynaklarının kullanımı konusunda da eşit ve adil olmayan bir tablo ortaya çıkarmakta, yatırımlar öncelikli hizmet gerektiren alanların dışında oy verme davranışının sonuçlarına göre rasyonel olmayan bir şekilde sonuçlanmaktadır (Kurtoğlu, 2012: 160).

Klientalizm ve patronajın tamamen ortadan kaldırılabilmesi mümkün olmasa da öncelikli olarak siyasal kültür de toplumun genel yararının tikel kazanımlardan öncelikli

olduğuna yönelik algının yerleşmesi ile klientalist ilişkilerin gelişebileceği zemin alanı daraltılabilecektir. Benzer şekilde demokratik siyasal kültürün toplumda hakim olması, eşitlik, adalet, liyakat gibi ilke ve değerlerin benimsenmesi siyasal patronajın önlenmesinde katkı sağlayacaktır (Çelik, 2010: 161).

Yerel siyaset içerisinde merkezi yönetimle bağlantılı bürokratik örgütlerin ve yerel yönetim örgütlerinin keyfi uygulamaları ile formel örgütlerin çeşitli erk yapılarının etkisi altında olmaları yerel ölçekte klientalist ilişkilere zemin oluşturmaktadır (Kurtoğlu, 2012: 163). Bunun yanı sıra son yıllarda sosyal devlet anlayışının gereği olarak yapılan birtakım yardımlar, sivil toplum ve yerel yönetimlerin sorumluluğuna bırakılarak, yerelde bulunan bu örgütsel yapıların kentsel yoksullukla daha etkin ve hızlı şekilde mücadele edebileceği düşünölmüştür. Ancak bunun da ne yazık ki siyasallaşması, klientalist ilişki yapısına neden olacaktır. Dolayısıyla kentsel yoksullukla mücadele kapsamında kamusal kaynakların dağıtımı konusunda görevlendirilen kişi ya da kurumların şeffaf davranıp, belirli kriterler ölçeğinde hareket etmelerinin sağlanması klientalist ilişki ağlarının oluşmasını olumsuz etkileyebilecektir (Göl, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 12).

Yerelde mevcut olan ekonomik koşullar da klientalist ilişkilerin gelişmesine katkı sunmaktadır. Özellikle istihdam alanına yönelik talepler patronaj olgusunu güçlendirmektedir. Bunun en önemli sebebi de artan işsizlik, halkın yaşadığı geçim sıkıntısı ve yoksulluktur. Yerelde siyasal yöneticilere aktarılan taleplerin yerelin tamamını ilgilendiren genel sorunlardan ziyade daha özel talepler olduğu görölmekte ki bu da bu ilişki ağlarına uygun bir ortam hazırlamaktadır (Alkan ve Çiftçioğlu, 2007: 25-26).

2.3.2.Yerel Kültürün Yerel Siyaseti Şekillendirme Etkisi

Yerel siyasete dair araştırmalarda mikro düzeyde ayrıştırıcı faktörler, yerele ait kültürel öğeler, değerler ve yaşanan coğrafya ve bu coğrafyanın kendine has özellikleri belirleyici unsurları oluşturmaktadır (Alkan ve Taş, 2007: 63).

Yerel de siyaset yapan aktörler genel itibariyle benzer olmakla birlikte, yerelin tarihi, kültürel özellikleri, nüfus yapısı, sosyal ve toplumsal özellikleri siyaset yapma şeklini etkileyerek, yerele dair siyasal kültürün oluşumunu birbirinden farklı kılmaktadır. Dolayısıyla yerel siyaset, yerel kimlik tarafından üretilen ya da katkı sağlanan, tek düze olmayan bir siyaset alanıdır (Karasu, 2018: 58).

Kentsel büyüme, nüfusta doğumla gerçekleşen doğal artıştan fazla ise o zaman bu hızlı

büyümenin göçle gerçekleştiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada kentleşme, kentlileşme, yerel ve siyasal kültür konuları ön plana çıkmaktadır. Nüfus yoğunluğunun aşırı diye tanımlanabilecek boyutlara ulaşması kentin kendine özgü dokusuna zarar verirken, kent kültürünü de olumsuz etkilemektedir (Arapkirlioğlu, 2007: 202). Göç sonucu kentlerde meydana gelen hem sayısal hem de niteliksel değişim ve dönüşüm kentsel mekânın da plansız, kontrol dışı biçimlenmesi sonucunu beraberinde getirmiştir (Kartal, 1983: 27). Bu noktada kentlilerin ve yerel yöneticilerin öncelikli gayesi kentsel dokuyu, kültürü ve yaşam alanlarını koruyup onlara sahip çıkmak olmalı iken kent, rant tartışmalarının odağındaki mekan olmaktan da çıkarılmalıdır (Bumin, 1990: 12).

Kırdan kente göç ya da farklı nedenlerle gerçekleşen zorunlu göç, kentlilik bilincinin oluşumunu olumsuz etkilemekle birlikte, kentsel hizmetlere hızlı erişim, kent yönetimine katılım kanallarının açık olması ve kentin sunduğu ekonomik avantajlar kentlilik bilincinin oluşumunu hızlandırabilmektedir (Es, 2008: 107).

Bireylerin kente uyumunda, kentle bütünleşmesinde ve en nihayetinde kentlileşmesinde, kentsel mekânın özellikleri, kentin kültürel dokusu, bireyin özellikleri ve toplumsal örgütlenmenin ayrı ayrı ve farklı düzeylerde etkileri söz konusudur (Arapkirlioğlu, 2007: 198).

Kırdan kente göç etmiş ve her iki değeri de tanıyan yani hem kır kültürü hem de kent kültürünü yaşamış bireylere geçiş insanı denilmektedir. Bu bağlamda göçle birlikte kentlileşme için en az üç kuşak geçmesi gerektiği düşünülmektedir (Es, 2008: 104). Göçle gelen bireylerin genellikle kent yaşamına dair tecrübelerini; ötekileştirme, dışlanma, kaygı ve endişe ile standardı daha alt düzeyde bir yaşam oluşturmaktadır. Göçmenlerin kent yaşamına ilişkin daha olumlu tecrübeler edinebilmeleri kentle sosyal, kültürel ve toplumsal entegrasyonlarına bağlıdır. Dolayısıyla kültürlerarası etkileşim, kaynaşma, bütünleşme göçmenlere standardı daha yüksek bir yaşam sunarken, yerel siyaset açısından da daha yönetilebilir bir kent ortaya çıkarmaktadır (Es, 2008: 101). Özellikle yoğun göçe maruz kalmış kentlerde henüz kentlileşmemiş bireyler başka bir ifade ile “eski köylü yeni kentliler” çift kimlikli bir görünümde kentsel mekânın olanaklarından yararlanmaktadırlar. Bu kentsel mekânlarda göç almadan önceki verilere göre suç oranlarının artışı da göçle ilişkilendirilmekte ve kentsel mekânların güvenilirliği sorgulanır hale gelmektedir (Arapkirlioğlu, 2007: 199).

Kırdan kente göç etmiş yeni kentliler, hemşehri örgütleri çeperinde sosyal ve toplumsal

hayata dair yardımlaşma ve dayanışma ile desteklenirken, genellikle konut sorununu gecekondularla çözmüşlerdir. Bu da ne yazık ki kentte kırsal bir görüntü ortaya çıkarırken kent kültürünün de yerleşememesine, benimsenememesine neden olmaktadır (Es, 2008: 103). Henüz kentlileşememiş kentlilerin yerel siyasal örgütler aracılığıyla yerel siyasette aktif rol oynamaları demokrasi, katılımcılık ya da entegrasyon açısından olumlu bir yansıma olarak değerlendirilse de kentsel doku ve kentin kültürel mirası açısından olumsuz bir tablo yaratacağı düşüncesi hakimdir (Arapkirlioğlu, 2007: 199). Bu durum, kentsel dokuyu, kültürü bozan gelişmeler, kontrolsüz, plansız ve aşırı büyüme kent bilimcilerin bazıları tarafından “*anarşik büyüme*” olarak tanımlanmıştır (Çubuk, 1998:23). Kentleşme süreci, sadece demografik açıdan gerçekleşip aynı zamanda sosyal, iktisadi ve ekonomik olarak desteklenmediğinde burada yalnızca kontrolsüz büyüme ve demografik yoğunluktan bahsedilebilir. Bu şekilde işleyen sürecin kentleşme olgusuna herhangi bir katkısı yoktur (Özer, 2013: 185).

Kentli bireyin birçok açıdan farklı davranış biçimleri sergilediği ifade edilmekte, sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik ve toplumsal hayatta bu farkların daha görünür olduğu düşünülmektedir. Ekonomik açıdan kentli birey istihdam alanı olarak genellikle tarım dışı sektörleri tercih ederken daha çok sanayi ve hizmet sektörlerinde çalışarak geçimini sağlamaktadır. Yine kentli bireyin, kentlileşememiş bireye göre klientalist ilişkiler içerisinde olma yönünde daha az istekli olduğu, patronajdan daha çok kaçındığı düşünülmektedir. Siyasal alanda da kentli bireyin hak ve sorumluluklarının daha bilincinde olduğu, kentlileşememiş bireye göre siyasal katılma ve sivil toplum kuruluşlarına üye olma, kentsel sorunlara ilişkin daha duyarlı olma gibi davranış farklarından da bahsedilmektedir. Dolayısıyla kentli bireyde kentlilik bilincinin var olduğu, bunun da kentte yaşam standardının gelişmesinde oldukça önemli olduğu ifade edilmektedir (Kaya, 2004: 141). Bunun yanı sıra kırsal insanın kentteki yoğun siyasal etkinliği mevcut kentliler açısından kentin siyasal kültürünü tehdit ederken bir süre sonra kimliğini yitirmiş kentlerin ortaya çıkacağı, güven duyulmayan, aidiyet hissi uyandırmayan kentlerin ortaya çıkacağı iddia edilmektedir. Dolayısıyla kentleşme sürecinde yaşananların, değişimlerin, inanç, davranış, tutum ve değerlerin doğrudan siyasal kültürü de şekillendirme ve etkileme potansiyeli taşıdığı anlaşılmaktadır (Arapkirlioğlu, 2007: 200). Her türlü denetim mekanizmasının bir noktada eksikliğinin hissedildiği kentsel yapıyı, dokuyu ve kenti koruyacak asıl unsurun kentte yerleşik olan bilinçli yurttaş kimliği olduğu iddia edilmektedir (Keleş, 2000: 11).

Kentsel gelişmişlik ölçütü olarak, altyapı sorunlarının çözülmesi, sorunsuz, düzgün yolların varlığı, yeterince yeşil alana sahip, planlı, temiz, yaşanabilir mekânlara sahip kentler

bireyler tarafından tercih edilmektedir. Dolayısıyla çağdaş kentlerin artık hem kentin yerlilerine hem de göçle gelmiş olanlara bir takım imkânlar ve olanaklar sunması gerektiği düşünülmektedir (Özer, 2013: 190).

2.3.3.Yerel Siyasette Erksel Yapılar

Bir ülkenin genel siyasetini doğru okuyabilmek ve analiz edebilmek için yerel siyaset araştırmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Yerel aktörler, bunların talep ve beklentileri, ekonomik, kültürel, sosyal ve toplumsal faktörler yereli şekillendirirken genel siyasette de belirleyici bir etkiye sahip olabilmektedirler. Dolayısıyla siyasetin işleyişine ilişkin bir değerlendirmede bulunabilmek için yerelin doğru anlaşılıp analiz edilmesi bir ön koşul olarak görülmektedir (Alkan ve Çiftçioğlu, 2007: 1).

Türkiye’de mevcut üniter devlet yapısı belirli bir denge üzerine inşa edilmiş olup, merkeziyetçilik ademi merkeziyetçilikle, vesayet özerklikle bir uyum içerisinde yönetsel olarak eşgüdümlemişdir. Yasal çerçevede kurulan dengenin uygulamada merkeziyetçilik yönünün ağırlığının hissedilmesi mevcut siyasal kültürden kaynaklandığı gibi yerel de kaynak yetersizliği ve yerel yönetimlerin, mali, sosyal, ekonomik birtakım eksikliklerinden de ileri gelmektedir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 25). Sınırsız özerkliğin, kamu hizmeti sunumunda amaçların uyumlaştırılmasını ve eşgüdümü bozacağı iddia edilmektedir. Merkezi yönetimin denetim ve gözetimi ulusal menfaatleri korumaya yönelik olmakla birlikte aynı zamanda yerel halkın çıkarlarına da hizmet eder. Yerel yönetimde yetki sahibi kişi ya da kadroların olası yasa dışı faaliyetleri merkezi yönetimin denetim mekanizması ile engellenmektedir (Keleş, 1994: 325).

Yerel siyaset olgusunda yerelin, siyasetin tümü içerisinde değerlendirilmesi daha bütüncül bir bakış açısı sunarken yerel yönetimlerin yanında yereli temsil eden milletvekilleri, atanmış kamu bürokratları, baskı ve çıkar grupları, nüfuzlu birtakım aile ve bireyler sahanın çok aktörlü yapısını oluşturmaktadır (Alkan ve Taş, 2007: 16).

Günümüzde kentler, yerel de siyasal iktidar için bir mücadele alanına dönüşmüş mekanlar olarak algılanmaktadır. Siyasi partilerin yerel de kentsel yönetimde söz sahibi olabilmek adına yoğun bir çaba içerisinde olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra yerelde bulunan baskı ve çıkar grupları, meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve bazı kanaat önderlerinin de bu etkinlik mücadelesinde yer aldığı düşünülmektedir. Bu bağlamda kentler yerelde bir menfaat ve çıkar alanına dönüşmektedir (Oktay, 2013: 211).

1980'lerden itibaren küreselleşme beraberinde yerelleşmeyi de getirmiş ve demokratik yönetim modelini benimsediği iddiasında bulunan her ülke bu yerelleşmeye dair süreçten etkilenmiştir. Bu ölçekte yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, yerel parti örgütleri ve yerel basın değişimin, gelişimin, örgütlü ve katılımcı bir toplum yaratmanın temel aktörleri olarak saha da yer almışlardır (Tosun, 2005: 126). Başka bir bakış açısına göre de yerelleşme, küreselleşme ve bölgeselleşmeye bir tepki şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu anlayış, ulus devletlerin varlığına bir tehdit oluştururken, mikro ölçekte özellikle etnik milliyetçiliği destekleyen bir yanı olduğu düşünülmektedir (Görmez, 2005: 13-15). Yerelleşme ile birlikte daha küçük bir topluluğun ortak kültür ve müşterek talep ve gereksinimleri paylaştıkları, daha geniş katılım kanallarının olduğu kendini yönetme kabiliyetine sahip bir yapıdan söz edilirken yerel yönetimlerde burada önemli bir misyona sahiptir (Dural ve Con, 2013: 250).

Yerel yönetimler, toplumsal yaşamın ve siyasal hayatın odağında yer almaktadır. Dolayısıyla toplumsal gereksinimlere dair görevlerini yerine getirirken devlet destekli çalışmaları kamuoyunun beklentilerinin karşılanmasında daha etkin ve verimli sonuçlar doğurabilmektedir. Merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin eşgüdümlemiş faaliyetleri kentlerin yönetiminde olumlu somut sonuçlar doğurmaktadır (Keleş, 1994: 337). Belediyeler, kentlerde yerel siyasetin merkezinde yer alırken, yönetimlerinin ekonomik ve ideolojik açıdan tarafsız olamayacağı iddia edilmektedir. Belediyeler tüm siyasal alanı kaplamasa da yerel de mevcut kaynakları, yetki ve görevleri ile yerel siyasette önemli fonksiyonlara sahiptir (Oktay, 2013: 211).

Merkezi yönetimin ve genel siyasetin yerel siyaset üzerinde etkili olduğu genel kabul görmekle birlikte yerelde bulunan kimi erk yapılarının da karar alma süreçlerindeki etkinliğinin önemine vurgu yapan Varol, yerel siyaseti kimlerin yönettiğinin anlaşılmasının erksel yapıların incelenmesi ile daha anlaşılır olabileceğini ifade etmektedir (Varol, 1989: 21-22).

Sermayeyi elinde bulunduran gücün yönetimde etkin olması hem tarihsel hem de evrensel bir olgu olarak değerlendirilirken, Türkiye'de yerel yönetimler üzerinde yapılan çalışmalara bakıldığında yönetim ölçeğinde esnaf sınıfının etkinliği görülmektedir (Varol, 1989: 163-175).

Yerel siyasetçiler içerisinde belediye başkanları kişisel özellikleri ile yerel kamuoyu nezdinde diğerlerine göre daha farklı bir konumdadır. Güven sağlamış, iş bitirici olarak değerlendirilen, eylem ve işlemlerinde şeffaflığı benimsemiş belediye başkanları, temsilcisi

oldukları siyasal partinin yerel de önüne geçebilmekte ve kendine has bir profil çizebilmektedirler.

Yerel siyasette belediye başkanı kadar olmasa da meclis üyelerinin de etkinliğinden bahsedilebilir. Kente dair karar alma sürecinde aktif rol oynayan meclis üyeleri, görüşülecek konunun meclis gündemine gelme sürecinde de arka planda etkinlik gösterebilmektedirler (Oktay, 2013: 211).

2.4. YEREL SİYASETTE TEMSİL VE KATILIM AÇISINDAN SORGULAYICI BİR YAKLAŞIM

Ulusal siyasette olduğu gibi yerel siyasette de temsili sadece seçim dönemlerinde adayların temsilci sıfatıyla yönetime getirilme süreci olarak değerlendirmek yetersiz kalacak, halkın sivil toplum örgütleri, gönüllü kuruluşlar, meslek odaları aracılığıyla yönetimde temsil kabiliyeti bulduğu örgütlü bir yapı olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır (Bulut ve Tanıyıcı, 2008: 172).

Yerel yönetimler, yerel yönetimlerin başı ve organları siyasal kurumlardır. Yerel de kentsel politikaları şekillendirirken de mevcut siyasal ideolojiler yol gösterici olabilir. Bu nokta da politika yapmak ya da üretmekle partizanlık birbirinden ayrılmalıdır. Bir yerel yönetimin gecekondü bölgelerine hizmet götürmesi kentsel politika ölçeğinde değerlendirilebilirken, farklı gecekondü bölgeleri arasında oy potansiyeli taşıyana öncelikli hizmet götürülmesi partizanlık olarak değerlendirilir (Keleş, 1994: 336).

Yerel siyaset içerisinde yerel yönetimlerin önemi yadsınamazken yerelin potansiyelinin ortaya çıkmasında, demokratik, katılımcı ve çoğulcu bir yönetim olgusunda kilit öneme sahip olduğu düşünülmektedir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 4). Kent konseyleri de bu hususta katılımcılığı ve demokratik yönetim anlayışını besleyen, kentin tüm paydaşlarının bir araya getirilmesini hedefleyen, ortak aklı önceleyen, geleceğe dönük sürdürülebilir ve yönetilebilir bir model sunmaktadır (Özdemir, 2011: 35).

Yapılan araştırmalar kentin, sosyal ve kültürel dokusuna uygun yüksek bir temsil kabiliyetine sahip ve toplumdaki tüm kesimlerin de kendisini temsil eden bir aday ile sürece dâhil olduğunda siyasal ve yönetsel sistemin etkin, verimli ve daha işlevsel olacağına yöneliktir (Bulut ve Tanıyıcı, 2006: 415).

Yerel siyasette merkezi idarenin onayı dâhilinde yapılabilecek her idari ve mali işlem,

yerel ölçekte aktörlerin siyaset yapma becerilerini sınırlandırmakta ve merkezin yerel üzerindeki etkinliğini artırmaktadır. Dolayısıyla bu durum ulusal siyasetin yerel siyaseti doğrudan şekillendirdiği bir yapı ortaya çıkarmaktadır (Çitçi, 2005: 38). Türkiye özelinde yapılan çalışmalar yerel siyasetin ulusal siyaset perspektifinden okunduğunu, aday belirleme ve seçim sonuçları üzerinde de merkezin etkisinin çokça hissedildiğini ortaya koymaktadır. Bu da yerel siyasetin demokratikleşmeye olan katkısını minimize ederek ayrıca yerel siyasetin özerk bir yapıya sahip olamadığına dair iddiaları güçlendirmektedir (Akbulut, 2004: 9). Bu iddiaların yanı sıra yerel siyaset ve yerel yönetimlerde elde edilen başarıların genel seçimleri etkilediğine dair örnekler de mevcuttur. 1989 ve 1994 yıllarında yapılan yerel seçimlerde başarılı olan Refah Partisi, 1995 yılında gerçekleştirilen genel seçimlere yerelin etki ettiği düşünülerek %21,4'lük bir oy oranına sahip olduğu ve neticesinde koalisyonda yer aldığı değerlendirilmiştir (Karasu, 2018: 59).

Özellikle 1990'dan sonra yerel yönetimler ve yerel siyaseti şekillendiren seçimlerde yerel faktörlerin etkisinin daha yoğun olduğu, yerelleşmenin bu dönemden itibaren Türkiye'de hız kazandığına dair çalışmaların sayısı az değildir (Kösecik, 2005: 265). Dolayısıyla yerel dinamikler ve yerel aktörler süreci belirleme de giderek daha önemli hale gelmektedirler.

Yerel yönetimlerin siyasal ve hizmet birimi olmaları bağlamında iki boyutu olduğu düşünülmektedir. Siyasal boyutunu demokrasi oluştururken, hizmet birimine ilişkin ise üretim, işletme, farklı şirketler aracılığıyla mal ya da hizmet üretimi ve organizasyon faaliyetleri oluşturmaktadır. Yerel yönetimler, demokrasinin pratikte bir karşılık bulması açısından önem arz etmektedir. Halka yakınlık, karşılıklı iletişimin mümkün olması, katılım imkânları konusunda sunduğu çeşitlilik, seçimlerle değişen siyasi kadrolar, hesap verebilirliği ve halkın denetimini daha işler hale getirmektedir. Dolayısıyla demokrasinin siyasal kültür içerisinde özümsemişi yerleşebilmesinde yerel yönetimler etkin bir rol oynamaktadır (Yıldırım, 1993: 33).

Demokrasi açısından katılım, bir amaç olarak değerlendirilirken, yerel siyaset içerisinde pratikte birtakım amaçlara ulaşabilmek için kullanılan önemli bir araçtır. Pratikte hedeflenen amaçlar ise halkın yerel hizmetlere erişiminin hızlı olması, yerel hizmetlerin ekonomik, etkin ve verimli olması şeklinde belirtilmektedir (Keleş, 1993: 21). Siyasal katılım modernleşme ile ilişkilendirilmekte olup, demokratikleşmenin ve siyasal gelişmişliğin bir ölçütü olarak da değerlendirilmektedir. Aynı zamanda siyasal katılım süreci bireyin siyasallaşarak kişisel sorunlarını çözme yöntemi olarak da kullanılmaktadır (Kalaycıoğlu, 1983: 9). Kişisel çıkar ölçeğinde gerçekleşen siyasal katılım dışında örgütlü bir toplumda yeterince katılım imkânına

sahip olamayan bir gruptan söz edilmesi halinde bu beraberinde “katılma bunalımı” getirecektir. Bu durum da sosyal ve toplumsal hareketlerle sisteme karşı bir tepkiye ve zaman zaman da ayaklanmaya neden olmaktadır (Kışlalı, 2003: 221). Katılıma dair yaygın bir kanaat de modern toplumlar da geleneksel toplumlara göre çok daha fazla uygulama alanı bulduğuna yöneliktir. Gelişmiş modern toplumlar da bilinç düzeyi yüksek bireylerin siyasal hayata karşı daha duyarlı oldukları düşünülmektedir. Demokratik rejimlerde sunulan etkili ve çeşitli katılım araçları ile bireyler daha etkin bir şekilde siyasal katılım olanağına sahip olmaktadır (Dural ve Con, 2013: 248).

Katılım, aktif ve pasif olmak üzere iki şekilde gerçekleşmektedir. Vatandaşların, herhangi bir soruna dair bireysel ya da toplu olarak örgütlenip yerel yönetimleri etkileme çabası, taleplerini iletmeleri ve yerel yönetimlerin bu yönde verecekleri kararlarda etkili olma gayreti aktif katılım olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra yerelde yönetenlerin, yönetilenleri sürece dâhil etmek amacıyla halka sundukları bir takım katılım kanallarının aktif olması ve halka sunulması faaliyeti de pasif katılım olarak değerlendirilmektedir (Yalçındağ, 1996: 131).

Yerel siyasette, siyasal katılım demokrasinin temel göstergelerinden olmakla birlikte yereli oluşturan tüm bireylerin eşit şekilde siyasete katılmaları pratikte mümkün değildir. Yereli oluşturan bireyler bir siyasi partiye üye olarak, bağış yaparak, yerel ya da ulusal siyasetçilerle birtakım ilişki ağları içerisinde olarak, siyasetle ilişkili olayları takip ederek ve siyasal tartışmalara dâhil olarak siyasal katılımı birbirinden farklı şekillerde gerçekleştirebilirler. Burada da her birey beklentileri, talepleri, tercihleri ölçütünde az, çok ya da aktif bir katılım gerçekleştirebilir ya da pasif kalmak suretiyle siyasal katılım içerisinde yer almayabilir (Kapani, 2003: 131). Katılım üzerine yapılan çalışmalar siyasal katılımı gerçekleştiren bireylerin profillerinin farklı olduğunu kadınlara kıyasla erkeklerin daha fazla, benzer şekilde bekârlara kıyasla evlilerin daha fazla ve orta yaşlılarında gençlere kıyasla daha fazla katılım gösterdiklerini ortaya çıkarmıştır. Yine kentte yaşayan bireylerin kırdaki yaşayanlardan daha fazla katılım gösterdikleri, bunların yanı sıra eğitim düzeyi, meslek ve gelir durumunun da yine siyasal katılımı birer etken olduğu yapılan çalışmalarda belirtilmiştir (Yücekök, 1969: 195). Dolayısıyla katılım, demokrasiye işlerlik kazandırmakta, aktif katılımı da sivil toplum kuruluşları da süreci doğrudan desteklemektedir.

Dünya ölçeğinde yerel yönetimlerin halka sunduğu birbirinden farklı alternatif katılım biçimleri mevcuttur. Gelişen iletişim teknolojisi ile birlikte internetin bu alanda kullanımı iletişim demokrasisi diye adlandırılırken bunun yanı sıra referandumlar, kent konseyleri,

kamuoyu yoklamaları, yerel gündem 21, gelecek atölyeleri, belediye meclis toplantıları, oluşturulan çeşitli danışma kurulları, farklı halkla ilişkiler uygulamaları, yurttaş ve danışma kurulları en sık karşılaşılan katılım biçimleri olarak değerlendirilmektedir (Çukurçayır, 2012: 65). Var olan bu katılım yöntemlerinin geliştirilmesinin nedeni olarak temsili demokrasinin siyasal ölçekte yarattığı eksikliğin giderilmesi ihtiyacı gösterilmektedir. Küresel ölçekte evrensel kabul edilen demokrasinin işler kılınması ve yetmediği düşünülen temsili demokrasi için siyasal katılıma yönelik yeni ve alternatif arayışlar ve bunların pratikteki karşılıkları ortaya çıkmıştır (Sağır, 2003: 28). Bu alternatif katılım yöntemlerini kullanan bireylerin farklı güdülerle siyasal katılma eyleminde bulunduğu düşünülmektedir. Bu noktada ailenin etkisi, ait olunan sosyal ve toplumsal grup içerisinde dayanışma etkisi, tamamen kişisel menfaate yönelik beklenti etkisi ve yurttaşlık bilincinden kaynaklanan sorumluluk etkisi bireyin katılma nedenlerini oluşturan güdüler olarak değerlendirilmektedir (Özbudun, 1975: 5-6).

Dolayısıyla katılımcı demokrasiyi güçlü bir ademi merkeziyetçilik ile kentte yaşayan tüm kesimlerin temsil edildiği, alınan kararlarda etkin ve aktif oldukları, iradelerinin bir anlam ifade ettiği demokrasi olarak tanımlamak mümkündür (Sarıbay, 1998: 71).

Özellikle kamu politikası üretme sürecinde katılım olgusunun uygulama alanı bulması, alınan kararların belirli, dar bir çevrenin menfaatlerini korumaya yönelik olmasından ziyade toplumsal çikara hizmet eder nitelik kazanmasına katkı sunmaktadır. Karar alma sürecinde toplumun her kesiminin katılımının sağlanması hem demokrasi hem de eşitlik gibi ilkelere katkı sunmaktadır (Göküş, 2011: 73).

Yerelleşmenin desteklenme nedenleri; şeffaflığın ve hesap verebilirliğin artırılması, yerelde halkın talep ve beklentilerinin daha etkin, hızlı karşılanması, yerel kaynak kullanımının yine yerel halkın talepleri ile örtüşmesi, özerkliğin desteklenerek, demokrasinin güçlendirilmesi, yerelin siyasal bir okul gibi düşünülerek ulusal siyaset için adaylar yetiştirmesi olarak sıklıkla benzer şekilde sıralanmaktadır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 15). Üzerinde mutabık kalınan bu nedenler öyle ki kendiliğinden, doğrudan ya da otomatik olarak gerçekleşmemektedir. Siyasal süreç içerisinde birtakım olay ve olgular ancak uygun bir siyasal kültür zemini ile birleştiğinde yerelleşmenin olumlu sonuçlarını görünür kılmaktadır. Yerelde yönetici profili, yerel halkın yönetsel ve siyasal olaylara karşı duyarlılığı, yerel de yerleşik olan siyasal kültürün etkisi gibi birçok faktör beraberinde klientalist ilişki ağlarını, kötü yönetimi getirebilmekte sonuç olarak bu da yerelleşmenin bazı durumlarda olumsuz sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir.

Ayrıca yerel yönetimlerde kaynak yetersizliği, diğer kötü yönetim unsurları ile bir araya gelince patronaj yerelde kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 16). Dolayısıyla desantralizasyonun her şart ve koşulda olumlu ya da pozitif sonuçlar doğuracağını beklemek romantik bir yaklaşım olmakla beraber; toplumsal, siyasal, ekonomik ve yönetsel tüm faktörler dikkate alınmak suretiyle süreç şekillendirilmelidir. Ne yazık ki yerelleşmenin her zaman teoride ideal olan amaçlara hizmet etmediği birtakım baskı ve çıkar grubu şeklinde tanımlanan dar bir çevrenin menfaatlerini desteklemek ve bunlara hizmet etmek içinde kullanıldığı iddia edilmektedir. Bu da yerelleşmenin daima beraberinde demokratikleşmeyi getireceği indirgemeci yaklaşımı çürütmektedir. Tarihsel süreçte desantralizasyonun, bireysel hak ve özgürlükleri artırmayıp, demokratikleşmeyi beraberinde getirmediğine dair yargıya yerel elitler, toprak sahipleri, yerel eşraf, soylular ya da ekonomik anlamda etkin olan tüccarlar incelendiğinde ulaşılabilmektedir (Güler, 1998: 23-74-75). Dolayısıyla adem-i merkeziyetçiliğin her şart ve koşulda olumlu sonuçlar doğuran, başarılı bir yönetim modeli sunduğu iddiası gerçeği yansıtmamaktadır. Günümüz modern ulus devletleri esnek olmayan, daha katı kuralların hâkim olduğu bir yönetim anlayışından ziyade duruma göre hareket eden, şart ve koşulların tavır, tutum ve davranışları değiştirebildiği durumsallık yaklaşımını benimsemektedirler. Nihayetinde yerel yönetim, merkezi yönetimin alternatifi ya da tamamen bağımsız otonom bir alt yönetim değil, yerelde yaşayan bireylerin daha fazla yönetime katılabilmelerine imkân sağlayan, devletin bütünlüğüne zarar vermeyen daha bireyci ve özgürlükçü bir yönetimdir (Genç, Yılmaz, Artuç, 2013: 758). Benzer şekilde yerelleşme ve demokratikleşme ilişkisine dair yetkilerin, sorumlulukların ve görevlerin yerelleşmesinin demokratikleşmeye yol açmadığı hatta zarar verdiğine yönelik görüşlere rastlanmaktadır (Keleş, 2000: 58-59). Bunun yanı sıra hesap verebilirliği sağladığı, katılım konusunda sunduğu avantajlar, etkin, verimli, ekonomik hizmet sunumuna imkân tanınması ve denetlenebilirliği de yerel yönetimlerin demokratikleşmeye katkı sunduğunun kanıtları niteliğindedir (Baharçipek, 2013: 225). Dolayısıyla uygun siyasal zemin içerisinde, siyasal kültürün yeterli olduğu bir yapıda öncelikle yerel halkın denetim ve katılım mekanizmalarının artırılması suretiyle yönetimde şeffaflık ve hesap verebilirliğin sağlanması, yerel yönetimlerin desteklenmesi ve güçlendirilmesi beraberinde yerel demokrasiyi getirecektir iddiası daha gerçekçi görülmektedir (Güler, 1998: 23-74-75). Bunun yanı sıra etnik, dinsel, mezhepsel farklılıkların çok olduğu ulus devletlerde bölgesel yönetimlerin ya da yerel yönetimlerin desteklenerek güçlendirilmesi genellikle bir tehdit olarak algılanmakta, bu durumun demokratikleşmeye hizmet etmekten ziyade ayrılıkçı bir yapıya katkı sunacağı düşünülmektedir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 19).

Desantralizasyon, sosyal ve siyasal olduğu kadar ekonomik açıdan da belirli dengelerin gözetilmesi suretiyle hayata geçirilmelidir. Piyasa temelli ve tamamen piyasa odaklı bir desantralizasyon yerelde belirli kesimlerin aşırı servet artışına ya da haksız kazancına katkı sağlayabilirken, yereldeki sosyoekonomik eşitsizliği de daha görünür kılabilmektedir.

Siyasal alana yönelim konusunda en önemli parametrelerden biri katılımın boyutudur. Yönetimde ister yerel ister genel siyasette demokrasiden bahsedilebilmesi için katılımın belli bir boyuta ulaşmış olması ve yeterince katılım sağlanabiliyor olması gereklidir. Bu noktada siyasi katılımı teşvik eden, özendiren unsurlar üzerinde çalışılarak yerelde katılımın boyutu genişletilerek demokrasinin daha işler hale gelmesi ve güçlendirilmesi sağlanabilir (Tekeli, 2004: 36).

Siyasete katılmanın en etkili yollarından biri, siyasal kararların alınması aşamasında bu kararların alındığı organizasyonlar içerisinde yer almaktır. Yerelde de sistemin benzer şekilde işlediği görülmekte, yerel örgütlenmeler, siyasi partilerin yerel örgütleri, sivil toplum kuruluşları içerisinde yer alarak siyasal katılma etkin şekilde sağlanabilir (Ergün, 2008: 352).

Kent konseyleri, yerel yönetimler ölçeğinde katılımın sağlanması açısından önemlidir. Yerel de mevcut olan sivil toplum kuruluşlarının bu sayede yerelin taleplerini ve sorunlarını yönetime aktarmak yine yerelin hakkını korumak ve bir dayanışma ruhu ile kentlilik bilincine de katkı sunarak yönetime katıldığı söylenebilir (Önder, 2006: 29).

Siyasal katılımın yasal düzenlemelerle desteklenerek hukuksal zemine kavuşturulması ne yazık ki uygulamada bazı engelleri ortadan kaldırmaya yetmemektedir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin bir sponsor ya da mali kaynak olarak algılanması siyasal kültür açısından katılımın önünde bir engel teşkil etmektedir. Kırdan göç edenlerin kültürlerini de beraberinde taşıması sosyal bir faktör olarak katılıma engel oluşturduğu iddia edilmektedir. Yine bireylerin alım güçlerinin birbirinden farklı olması, örgütlenmelerin örneğin sendikacılığın çıkar odaklı ücret temelli çalışması ve kamunun, yerel yönetimlerin bireysel zenginleşme için bir araç olarak değerlendirilmesi de katılımın önündeki ekonomik faktörler şeklinde nitelendirilmektedir. Yerel kaynakları kullanma gücünü elinde bulunduranların bu kaynakları toplumsal fayda yerine kendi ya da yakın çevresinin çıkarı için kullanması, bu bağlamda gelişen keyfi uygulamalar ve bu durumun artık toplum tarafından yadırganmıyor oluşu da katılımın önündeki psikolojik faktörleri oluşturmaktadır (Esen, 2008: 90-91).

2.4.1.Kentlerin Yönetiminde Kimler Etkili Temsil ve Katılım Boyutu

Siyaseti insanın doğası gereği hem ihtiyaç hem de bu alandaki yeteneğinin bir tezahürü olarak tanımlayan Aristoteles “insanın siyasal bir hayvan” olduğu iddiasında bulunmuştur (Vergin, 2003: 21). Toplumsal ilişki ağının siyasal ilişki ağına dönüşüp, evrildiği ve yöneten-yönetilen ayrımı ile siyasetin ortaya çıktığı da düşünülmektedir (Ateş, 1994: 9-16).

Yerel siyaset ve ona dair konular, siyasal argümanlarıyla hem seçim dönemlerinin hem de seçim dışındaki tüm dönemlerin popüler konularını oluşturmaktadır. Yerel siyasette etkin olmak, iktidar olmak ülke genelinde iktidar olunamasa da yerel de kendini gösterme olanağı sunmaktadır (Keleş, 1994: 92). Siyasete ve demokrasiye dair sorunların çözümünde en sık başvurulan yöntemlerden biri yurttaşların etkin, aktif, doğrudan yönetime katılabilmelerine olanak sağlayan katılım kanallarının geliştirilmesidir. Dolayısıyla katılımcı demokrasi olgusu içerisinde katılım kavramının içeriği, anlamı, kapsamı ve önemi her geçen gün değişmekte ve gelişmektedir. Günümüzde çok büyük yönetsel birimlerde uygulanmaya çalışılan demokrasiyi işler kılan en önemli araç çeşitlendirilen katılım biçimleri ve özünde katılımcı demokrasi anlayışıdır (Kocaoğlu, Aslan ve Çetin, 2013: 352).

Katılımcı demokrasinin, yerel siyasette uygulama alanı bularak kurumsallaşması, halk iradesinin ve katılımının her düzeyde ortaya çıkması halen literatürde vurgulanan ancak pratikte karşılığı olmayan bir durum olarak değerlendirilmektedir. Özellikle ekonomik anlamda etkin olan aktörlerin tikel çıkarları ön planda tutarak paydaş görünümü altında halk iradesini ve genel çıkarı etkisiz kılması katılımcı demokrasiyi işlevsiz kılmaktadır. Non-Governmental Organization (NGO) diye adlandırılan hükümet dışı çok uluslu şirketler bu duruma örnek teşkil etmekte ve bir yerel aktör olarak yerel siyaseti şekillendirmede rol oynamaları, toplumsal yarar ve katılımcı demokrasi bağlamında ne ifade etmekte sorusu önemli bir sorunsaldır (Bağce, 2008: 329).

Küreselleşme, yerel siyasette ticari, sosyal, siyasal benzerliklerin ve yakınlıkların ortak paydada desteklenmesini içerirken, yerelleşmenin karşılığı olarak değerlendirilmemektedir. Tam tersi yerellik, siyasetin var olduğu ve demokrasinin tam anlamıyla uygulanabileceği gerçek saha olarak ele alınmaktadır. Demokrasinin yerel siyaset içerisinde ancak demokratik bir toplum ile gelişebileceği, ideal toplum ilkelerine de halk katılımı ile ulaşılabileceği düşünülür. Siyasal katılım halkı daha duyarlı, daha sorumlu, toplumsal faydayı ön planda tutan, yardımlaşma ve dayanışma ile sosyal ve toplumsal ilişki ağları ortaya çıkaran bir yapıya dönüştürürken yerel siyaset sürecine önemli bir artı değer kazandırır (Keleş, 1994: 25).

Küreselleşme, ekonomik ölçekte serbest piyasa sistemini, bireysel teşebbüsü ön planda tutan tam rekabete dayalı bir düzen öngörürken, siyasal ölçekte de liberal, çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi savunmaktadır. Aynı şekilde sosyal, toplumsal, kültürel ve politik yapılarda da bir tek düzeliği, değerlerin, yargıların ve bakış açılarının da ulusal yapıdan küresel yapıya dönüştüğü bir düzeni temsil etmektedir (Dural ve Con, 2013: 249). Küreselleşmenin teknolojik gelişmelerle birlikte sosyal ölçekte yaptığı en belirgin etkilerden biri birbirine benzer toplumlar ortaya çıkarmasıdır. Yaşanan tüm gelişmelerden artık anında haberdar olunabilmesi, yönetsel ve idari yönden uygun olan reformların transferini mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla yaşanan bu gelişmeler farklı katılım yöntemlerinin demokrasiyi benimsemiş toplumlarda hızla uygulama alanı bulmasına imkan tanımaktadır. Neticede demokrasi daha işler kılınmaktadır (Tunçer, 2012: 134).

Küreselleşme ile birlikte demokrasinin dünyada daha hızlı yayıldığı düşünülmektedir. Küreselleşme-yerelleşme ilişkisi içerisinde, yerelde desteklenen demokrasi ile yerel kimliklerin daha ön plana çıktığı, katılımın arttığı ve özerkliğin güçlendiği yapılarla ulus devletlerin popülaritesini yitirdiği iddia edilmektedir. Çok uluslu küresel şirketler kentsel ölçekte konumlanarak yerel düzeyde faaliyetlerini sürdürmektedirler. Küreselleşme-yerelleşme ilişkisi içerisinde özellikle ekonomi açısından bu şirketlerin büyük bir etki alanına sahip olduğu söylenebilir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 13). Küreselleşmeye dair genel yaygın kanaat, ulus devletin yetki, görev ve sorumluluklarına dair bir sınırlandırma meydana getirmesidir. Kimilerine göre küreselleşme devletin siyasal örgütlenme biçimine yönelik egemenlik haklarını sınırlayan bir rol oynamaktadır (Kılınç, 2002: 27-40). Küreselleşme beraberinde global ölçekte üretim, teknolojik gelişmelerle yaygın iletişim ağları, sermaye hareketlerinde akışkanlık gibi tüm dünyayı kapsayan bir dizi gelişmeyi getirmiştir (Dural ve Con, 2013: 249).

Belediye başkanı ve meclis üyelerinin belirlenmesi noktasında feodal bir anlayışın etkisinin olup olmadığı, bu hususta belirli ailelerin kilit ve baskın bir rol oynayıp oynamadıkları kentin yönetim kültürüne dair birtakım ipuçları vermektedir. Yine benzer şekilde meclis üyelerinin ne sıklıkla değiştiği ve değişme oranları da hem yerel halkın siyasete olan ilgisi hem de geleneksel yönetim anlayışının modern, değişime ve yeniliğe açık, şeffaf bir yönetim anlayışına evrilmesinde oldukça önemlidir.

Yerel yönetimler, katılım kanallarını açık tutarak, yerel kaynakların kullanılması konusunda şeffaf, hesap verebilir bir tutum takınarak kente ilişkin karar alma süreçlerine toplumun tüm kesimlerini dahil ederek demokrasiyi işler kılabilir (Çukurçayır, 2008: 33).

Temsili demokrasi ve işleyiş sürecinde temsil edilenlerin siyasetten dışlanması, karar alma süreçlerinin halkın dışında işletilmesi, artan klientalist ilişkiler, yolsuzluk ve siyasetin yozlaşması yerel siyaseti bu memnuniyetsizliklerin giderilebilmesi noktasında daha önemli hale getirmiştir. Yerel siyasette karar alma süreçlerine katılımın daha kolay olması, farklı birçok katılım yönteminin yerelde işletilebilme imkânında yerel siyaseti ön plana çıkarmaktadır. Yerel ayrıca siyasetin daha şeffaf, hesap verebilir ve halk tarafından doğrudan denetlenebilir olmasını mümkün kılmakta ki bu da iyi yönetim ve siyasal kültürde demokrasinin tabana yayılması ve yaşatılmasında önem arz etmektedir (Karasu, 2018: 58).

Liberaller, toplum içerisinde bireylerarasında ortaya çıkan her ihtilafın siyasetin konusunu oluşturması gerektiğini savunurlar. Bu bağlamda siyaset, üzerinde uzlaşılamayan, anlaşılamayan alan üzerine kurulur ki çatışma alanının hedef olarak belirlenmesi ile siyaset barış ile özdeşleştirilmektedir. Bu bakış açısının temeli Hobbes'a dayandırılmakta, Hobbes güvenliği, toplumsal sorun olarak değerlendirmektedir (Müftüoğlu, 2005: 47).

Katılımcı demokrasi, ihtilafları özgür tartışma zemininde çözerek, özel gereksinimli bağımlı bireyleri bile özgür bireylere dönüştürerek siyasal bir toplum oluşturmaktadır (Barber, 1994: 195-198). Ancak bunun hayata geçebilmesi için bireylerin kentle bütünleşmiş olması, yerel de kente dair bir aidiyet duygusu geliştirmiş olması gerekmektedir. Bireylerin kişisel çıkarlardan ziyade ortak menfaatler üzerinde uzlaşabildikleri hakim mekânsal alanlarda katılım mekanizmasının işlerliği ile demokrasiden bahsetmek mümkün görünmektedir (Bayraktar, 2013: 231).

Küreselleşmenin desteklediği yerelliğin ortak politikalarla tek tip yönetim modelleri geliştirmeye yönelik olduğu, Avrupa Birliği (AB) politikaları, IMF'nin para politikaları ya da benzeri uluslararası örgütlerin bu yönde ortaya koydukları stratejilerle şekillendiği de iddia edilmektedir. Dolayısıyla küreselliğin teşvik ettiği yerellik, küçük parçanın küresel sistemle bütünleşmesi ölçüsünde anlamlıdır (Coşkun, 2008: 73).

Ülkeler küresel piyasalarda daha fazla yatırım yapılabilir bir ülke imajı için rekabet ederken bu yarışa günümüzde kentlerde dâhil olmakta ve kentler altyapı ve üst yapıya dair gereksinimlerini karşılayarak kenti yatırım için uygun, tercih edilebilir bir zemine taşımaya çalışmaktadır (Coşkun, 2008: 74).

Küreselleşmenin, yerelleşmeye verdiği önem ve destek yerelleşme sürecine bir ivme kazandırırken, yerel aktörlerin, yerelin kültürel, sosyal, ekonomik değerlerinin de etkinliğini

artırmıştır. Bu bağlamda yerel karar vericiler, süreci başarılı yönetebilmek için yerelin potansiyeline odaklanmaktadır (Kaya, 2008: 115).

Giddens, küresel şart ve koşulların yerelliği belirlediği ve büyük ölçüde de etkisi altında şekillendirdiği iddiasındadır. Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişim iletişim alanında yaşanan gelişmeler küreselleşme sürecinde farklılıkları da daha görünür kılmaktadır. Ülkelerarası farklılıkların yanı sıra ülke içinde bulunan kentlerin, yerelin de farklılaştığı görülmektedir (Aslanoğlu, 2000: 147-150).

Yerelde demokrasinin işlerliğini gösteren en önemli unsurlardan birinin katılım olduğu konusunda araştırmacılar mutabık olmakla birlikte bunun sadece seçim dönemi ile sınırlı olmayıp kamusal kararlara ilişkin yereldeki günlük siyasete dahil olabilme, alınan kararlardan doğrudan etkilenenler olarak yurttaşların uygun mekanizmalarla süreç içerisinde aktif rol oynayabilmeleri yerel demokrasinin varlığına dair bir işaret olarak değerlendirilmektedir (Sisk, 2001: 11). Uygun mekanizmalardan kasıt katılım kanallarının varlığı ve bunların açık tutulması ile sayısal olarak fazlalığıdır.

Yöneten ve yönetilenin birbirine en yakın olduğu yönetsel birimlerden biri olması nedeniyle yerel yönetimler her ne kadar merkezi yönetimin vesayet denetimine tabi olsa da merkezin gücünü sınırlayan, temsil ve katılım konusunda sunduğu olanaklarla da demokrasiyi işler kılan bir yönetsel örgüttür.

Siyasal ve yönetsel süreçte temsil; yerel ve ulusal meclisler, sivil toplum kuruluşları, siyasi parti örgütleri, sendikalar, senatolar aracılığıyla temsil fonksiyonuna sahip aktörlerle gerçekleştirilmektedir. Hemşeriliğe dair bir bilincin oluşturulması ve geliştirilmesinde de kent konseyleri ve bu konseyde yer alan temsilcilerde yerel yönetimlerde temsil konusunda önem arz etmektedir (Aksu ve Kurtuluş, 2011: 120).

Yerel siyaset, taraflara doğrudan bir etkileşim alanı sunduğu için yerel siyasetçilerin aktör olarak rollerinin siyasi partilerin önüne geçtiği ve oluşturulan kişisel ilişki ağlarının daha güçlü olabildiği bir yapı ile karşılaşılabilmesini de mümkün kılmaktadır (Kurtuluş, 2004: 21).

Yerel elitler ki Güneş Ayata'ya göre çok partili hayata geçiş ile birlikte özellikle görünümsel olarak bir değişim geçirmişlerdir. Genel itibariyle kentin ya da bulunduğu yörenin ileri gelen kişi ve aileleri şeklinde tanımlanan yerel elitler, etkinlik ve nüfuzlarını, sahip oldukları topraklara, ticari gücüne, iyi eğitim almış olmalarına ya da farklı geleneksel

nedenlerle ün ve şöhret kazanmış olmalarına dayandırmaktadırlar (Ayata, 1990: 107).

Dahl, demokratik birimin büyüklüğü ile katılım arasında bir ikilem olduğu iddiasındadır. Ona göre demokratik birim büyüdükçe alınan kararların temsilcilere bırakılması ve daha düşük seviyede bir katılım söz konusu iken demokratik birim küçüldükçe alınan kararlara ve yönetsel sürece vatandaşın daha fazla müdahil olması ve daha yüksek seviyede bir katılımın söz konusu olduğu düşünülmektedir (Dahl, 2010: 125).

Yerel birimin büyüklüğünün katılımı ile ilişkili olduğu düşünülmekte, seçmen ve aday arasındaki mesafe seçime katılımı bir etken olarak değerlendirilmektedir. Mesafenin azlığının katılımı artırdığı, artan mesafenin ise katılım oranlarını düşürdüğü yönünde çalışmalar mevcuttur. Ayrıca yerel seçimler de adaylar ve partiler rekabet ederken, ulusal siyasetin yerel üzerindeki etkinliği ve iktidar partisi için iktidar olmanın sağladığı bir takım avantajlar da bu seçim sonuçlarının genellikle iktidar partisi lehine ivmelenmesini sağlamaktadır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 128). Benzer bir diyalektiğin yerelde temsil ile hizmet sunumunda ortaya çıkan ekonomiklik, etkinlik ve verimlilik konusunda da yaşandığı düşünülmektedir. Yerelde katılımcılığın artması ve gelişmiş bir temsil için daha küçük yerel birimler sürece ve demokratikleşmeye katkı sağlarken hizmet sunumunda ise yerel birimlerin küçüklüğü maliyetleri artırırken, etkinlik ve verimlilik konusunda da sorunsallar ortaya çıkarabilmektedir (Bayraktar, 2013: 233).

Küresel alandaki ağ ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeye paralel olarak sermaye ve yatırım hareketliliklerinin yaşandığı görülmektedir. Bu hareketliliğin akış noktası olarak belirli düzeyde etkinliğe erişmiş, alt yapı, üst yapı, uzmanlaşma gibi birçok konuda yeterliliği olan kentler ile karşılaşmaktadır. Dolayısıyla teknolojik gelişmeler, uzmanlaşma ve kentlerin sahip olduğu ve sunduğu olanaklar kentleri birer çekim merkezi haline getirmektedir (Kaypak, 2013: 336). Küresel sistem açısından kentleri bu denli önemli kılan özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında tüm dünyada kentlere yönelen yoğun göç hareketleri ve günümüz küresel piyasa sistemi içerisinde gelişmiş ekonomilerin nüfuslarının %80 ile %90 aralığında kentlerde yaşıyor olmasıdır. Bu ve benzeri koşullar kentleri cazip hale getirirken, kentleşmeye dair süreçlerin dinamik yapısı da “kent bölgeleşme”, “çok merkezli kentleşme” ve “anakentleşme” gibi farklı türde ve ölçekte gelişmeleri beraberinde getirmiştir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 169). Süreç içerisinde ortaya çıkan metropolitan büyüme ve kentlerde yaşanan yapısal değişim ve dönüşümler, yönetsel ölçekte de farklılaşma gereksinimlerini doğurmaktadır. Başka bir deyişle kentin mekânsal gelişimini yerel, bölgesel ya da ulusal siyasete yön veren yönetimler

etkilerken ya da şekillendirirken, sınırları değişen, büyüyen kentlerin farklı yönetsel ihtiyaçları da ortaya çıkmaktadır (Mutlu, 2019: 24).

Kentleşmenin siyasal katılımı olumlu yönde etkilediğine yönelik yaygın kanaat olmakla birlikte bunun siyasal kurumlara yönelik bir baskı yarattığı da düşünülmektedir. Yine kentleşme orta sınıfın güçlenmesi sonucunu doğururken bunun da devrimci çabaları büyük oranda azalttığı varsayılmaktadır. Bunun yanı sıra göç ya da plansız şekilde kitlesel yoğunluklu nüfus hareketlerinin, kentlerde yoksulluk ve bulunduğu topluma yabancılaşan bir kültürün altyapısını ortaya çıkardığı çok sayıda örnek bulunmaktadır. Bu da kentlerde radikal grupların ortaya çıkması sonucunu doğurabilmektedir (Keleş, 1994: 91). Kentin özgün yapısını koruyabilmesine, yerel de yer alan bir takım sivil toplum örgütlerinin bilinçli çabaları katkı sunarken, salt meslek odaları benzeri örgütlü yapıların bu yöndeki gayretleri eksik kalmaktadır. Ticaretle uğraşan çevrelerin kente dönük projelerinde rant dönük tartışmalarla sıklıkla karşılaşılırken, halkın bilinç düzeyinin yüksek olduğu ve katılım kanallarının açık olduğu kentlerde, kenti korumak daha mümkün görünmektedir (Güler, 2005: 268).

Günümüzde temel gereksinimlerini büyük ölçüde karşılayan insanlar, teknolojik gelişmeler ve sosyal medyanın da etkisi ile piramidin daha üst basamaklarındaki ihtiyaçlara yönelirken bu durum yerel yönetimler ve yerel siyasetçiler için bir takım sonuçlar ortaya çıkarmaktadır.

2.4.2.Yerel Demokrasi ve Yerel Siyasetin Örgütlenmesi

Demokrasi kavramını Abraham Lincoln, “halkın, halk tarafından, halk için yönetimi” şeklinde tanımlamıştır (Heywood, 2006: 96-97). Yerel demokrasi ise halkın seçtiği halka en yakın yönetsel ve örgütsel birim ile halkın müşterek gereksinimlerinin karşılanması ve karşılıklı etkileşimin daha yoğun olduğu bir yönetim modeli sunmaktadır (Çukurçayır, 2008: 22). Bu konuda genel yaygın kanaat demokrasinin en iyi yerel de uygulandığı yönündedir (Ökmen ve Parlak, 2010: 50). Yerel demokrasinin hayat bulduğu yerel yönetimler, yereli ilgilendiren konuların gündeme alındığı, problemlerin konuşulup, tartışılıp, üzerinde mutabakata varılan çözümler üretildiği minimal bir dünya olarak tanımlanmaktadır (Görmez ve Altınışık, 2011: 37).

Demokrasi ile kentlerin, yerel yönetimlerin birlikte anılıyor olması tarihsel süreçte ortaya çıkışı ve gelişimi ile açıklanmaktadır. Eski Yunan’daki site devletlerinden, komünlere, İngiltere’de 19. yüzyılda görülen “Belediye Sosyalizmi” ya da Amerika’nın “Özerk

Belediyecilik” anlayışı ve bu ölçekte gelişen hareketlilikler yerel yönetimlerin demokrasi ile yeni bir ivme kazanmasını sağlamıştır. Uluslararası ilişkilerde yaşanan değişim ve dönüşümler zaman zaman devletlerin daha merkeziyetçi politikalar uygulamasına zemin hazırlamaktadır ki 1929 Dünya Ekonomik Buhranı buna örnek olarak gösterilebilir. Yaşanan dünya savaşları ve küresel ekonomik krizler merkezi yönetimlerin güçlenmesine neden olurken 1960’ların sosyal devlet vurgusu ile 1980’lerin beraberinde getirdiği küreselleşme, yerelleşmeyi, demokrasiyi ve katılımcılığı ön plana çıkarmaktadır (Görmez, 1997: 60).

Tarihsel süreç içerisinde incelendiğinde birçok demokrasi kuramı ile karşılaşmak mümkün iken küreselleşmeyle birlikte hakim demokrasi anlayışının liberal demokrasi olduğu iddia edilmektedir (Kaya Erdem, 2011: 10). Liberal demokraside iktidarın sınırları temel hak ve özgürlükler çerçevesinde çizilmiştir (Erdoğan, 2005: 110-111). Günümüz modern ulus devletlerinde uygulama alanı bulan liberal demokrasi siyasal rekabetle birlikte bir seçim sürecini beraberinde getirirken, dolaylı ve temsile dayanan bir demokrasi kuramı sunmaktadır. Liberal demokrasi sivil toplumu da yönetsel iktidarı frenleyen bir mekanizma olarak değerlendirmekte ve devlet ile sivil toplumu tamamen ayırmaktadır (Heywood, 1994: 57). Liberal politikaların ve demokrasi anlayışının bir adım ötesine geçen neo-liberal politikalar da kente odaklanılmakta, kentsel siyaset, yerelin piyasaya açılması, değişimi, dönüşümü ve küresel sistemle entegrasyonu üzerinde durulmaktadır (Görmez, Altınışik, Bahçeci, 2013: 356). Kent odaklı geliştirilen bu politikaların bir sonucu olarak kentsel değişim, dönüşüm ve yenileme stratejileri mutenalaştırmaya sebep olmaktadır. Mutenalaşan, zengin, seçkin, soylu bir kesim kent merkezine doğru çekilirken, yoksulların kentin dışına itildiği bir durumla karşılaşmaktadır. Bu nedenle kentsel değişim ve dönüşüm projeleri kent içinde meydana gelen nüfus hareketleri ile yoksul ve varsılların ayrıştığı bir mekansal yapı ortaya çıkarmaktadır (Keleş, 2012: 18). Benzer şekilde neoliberal politikaların kentsel yoksulluğu artırdığı iddia edilirken, bunun neticesinde de sosyal belediyecilik anlayışının daha elzem hale gelip, yerel yönetimlerin zorunlu olarak yoksullukla mücadele misyonunu da üstlendiği kentlerin sayısının her geçen gün artma eğiliminde olduğu düşünülmektedir (Adıgüzel, 2013: 361). Bunun yanı sıra liberal demokrasinin pratikte bir karşılık bulmasının oldukça zor olduğu, karşılık bulduğunda ise bunun var olan rejim için sürekli bir tehdit oluşturacağı ve karar alma süreçlerini devamlı olarak sekteye uğratacağı iddiaları ile seçkinci bir demokrasinin daha işler ve yönetsel anlamda etkin olduğu görüşü de savunulmaktadır (Michels, 2006: 324). Katılımcı demokrasiyi savunanlar ise demokrasinin sadece oy verme davranışının çok ötesinde vatandaşın politika oluşturma ve karar verme sürecinin öznesi olduğu bir yapının ideal olan demokrasi olduğunu

düşünmektedirler (Schmidt, 2002: 165). Ayrıca modern demokrasilerde şartlar ve durumlar karşısında her yerde ve zamanda geçerli olmayan yeni bir takım yöntemlerin uygulanması gerektiği de savunulmaktadır (Ringel, 2015: 47). Küreselleşen dünyada uygulanan liberal politikaların kentlerde karmaşık ve derin sorunlar yarattığı düşünülmektedir. Bu sorunlarla mücadele noktasında da etkin aktörün yerel yönetimler olması, bazı araştırmacılara göre soruna bütüncül bakılması ve geniş bir perspektifle konunun değerlendirilerek çözüm üretilmesini zorlaştırmaktadır (Adıgüzel, 2013: 370). Yerel siyaset içerisinde yerel demokrasinin varlığı ya da sürdürülebilirliği yerel kamuoyunun desteği ve günlük siyaset içerisinde aktif rol oynamaları dikkate alınarak değerlendirilebilir.

Demokrasinin yerelde vücut bulması ile yerelleşme ölçeğinde yerel demokrasi; katılım, etkin yönetim, ekonomiklik, denetim ve yetki devri ile işler hale gelmektedir (Erder, 2005: 78-79). Aynı zamanda demokrasi, toplumsal dayanışma, yöneticilere yüklediği hesap verme zorunluluğu ve çoğunluk ilkesi ile de hayat bulmaktadır (DPT, 2001: 113). Yerelde farklı sosyal ve toplumsal grupların varlığı, farklı çıkar odaklarının oluşmasına zemin hazırlamakta, yerelde aktif siyaset yapan parti yöneticileri, belediye meclis üyeleri ve merkezi yönetim tarafından atanmış bürokratlar ile yerelin çoklu ve tekdüzeleştirilemeyecek bir siyaset alanı olduğu ifade edilmektedir (Yaş ve Yaş, 2018: 32).

Yerel siyasette kaynakların paylaşımı konusunda seçmenlerin siyasete dönük tavrı, tutumu ve davranışları önemli bir etken olarak düşünülmektedir. Yerel siyasetçilerin belirlenmesi noktasında seçmenler oy verme davranışında bulunurken katılımın en temel fonksiyonunu yerine getirmekte ve katılım hiyerarşisinin ilk basamağını gerçekleştirmektedir (Yaş ve Yaş, 2018: 34). Ancak bu durum beraberinde seçilen temsilcilere yönetme ve karar verme süreçlerinde kişisel ve parti ölçeğinde örgütsel çıkarlarını, toplumsal menfaatlerin önünde tutabilme imkânı sunmaktadır. Bu da temsili demokrasinin kamu yararı kisvesi altında toplumsal menfaatlerin çok uzağında kişisel kullanıma uygun bir zemin sunduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Günümüzde benzer birçok nedenle en gelişmiş demokrasilerde bile halkın seçimlere katılım oranlarının düşüklüğü, yönetime olan ilgisizlik, demokrasinin işlerliği noktasında soru işaretlerini beraberinde getirmektedir (Altınok, 2001: 138-161). Demokrasiyi benimsemiş birçok ulus devletin içinde bulunduğu demokrasi krizi halkın yönetime daha aktif katılımının sağlanabileceği alternatif yollar denenerek aşılmaya çalışılmaktadır (Uçkan, 2003: 20).

Siyasette olası krizlerin yerel siyaset kanalı ile çözülebileceğini ve bunun da ancak

demokrasi ile sağlanabileceğini öne süren birçok düşünür nüfus sayısı ile halkın değeri ters orantılı olduğunu ifade etmektedir. Bu bakış açısına göre, nüfus arttıkça bireyin değeri ve önemi azalırken, nüfus azaldıkça bireyin yönetime katılımı daha kolay hale gelecek, yönetim daha şeffaf olacak, halk tarafından denetim mümkün hale gelirken yönetimin meşruiyeti de artacaktır (Bağce, 2008: 330). Olası demokrasi krizlerine karşı teknoloji de kullanılarak geliştirilen alternatif katılım yolları da sürece olumlu katkı sunup demokrasiyi daha işler kılmaktadır. Bu doğrultuda dijital ve çevrimiçi birçok platform, yurttaş açısından yönetime katılım olanağı sunarken, temsilciler açısından da hesap verilecek bir zemin yaratmaktadır (Uçkan, 2003: 33). Bu noktada halkın, kamu politikaları oluşturulurken sürece dönük bilgilendirilmesi, sürece dâhil edilmesi ve zaman zaman da karar alma sürecinde aktif rol oynaması önem arz etmektedir. Aynı şekilde yönetime dair bilgi ve belgelere erişim noktasında da şeffaflık, teknolojik sürecin getirdiği demokrasinin işler kılınması noktasında zorunluluk olarak değerlendirilmektedir (Akdeniz, 2007: 19). Tam tersi yönde bir görüşte söz konusudur. Teknolojik gelişmelerin toplumsal eşitsizliği artıracağı, sınıf ayrımını derinleştireceği ve anti demokratik bir toplumsal yapı ortaya çıkaracağı da iddia edilmektedir. Dickson'a göre, halkın büyük bir kısmı teknolojiden yararlanamamakta, teknolojiye hâkim olan küçük bir kitlenin de diğerleri üzerinde teknolojiyi kullanarak bir hâkimiyet oluşturabileceği düşüncesindedir (Dickson, 1992: 51). Teknoloji kullanılarak zaman zaman halkın manipüle edilmesi, toplumsal birtakım hareketlerin oluşturulması günümüzde teknolojinin gücünü göstermesi açısından çarpıcı örneklerdir. Dolayısıyla hem teknoloji hem de bilişim teknolojileri her iki yönde de kullanıma uygun araçlar olarak görölmektedir. Hem demokrasinin tabana yayılması, geliştirilmesi yönünde kullanılabilirken hem de otoriter rejimlerde halkın kontrol edilmesine olanak sağlayan bir araç olarak kullanılabilir (Akdeniz, 2007: 26).

Halkın siyasete olan ilgisi ile yerel ölçekte örgütlenme arasında bir ilişki olduğu düşünülmekte ve örgütlenme düzeyinin yüksek olduğu toplumlarda halkın değışime, gelişime ve siyasete olan inancının daha yüksek olduğu iddia edilmektedir. Toplum içerisinde farklı kesimlerin siyasetle ilgilenmeleri, çok sesli, daha demokratik ve katılımın daha yüksek olduğu bir topluma zemin hazırlamaktadır (Çukurçayır, 2002: 60).

Yerel siyaset ve yerel siyaset içerisinde de özellikle yerel yönetimler demokrasinin aşağıdan yukarı doğru seyreden işlevsel yapısını olanaklı kılmaktadır (Çitçi, 1996: 5-6). Yerel yönetim, yönetme erkinin merkezi otoritenin dışında ortaya çıktığı, yerele ait karar organlarının seçimle belirlendiği, yönetsel alanda bir özerkliğe sahip, ayrı bütçesi bulunan kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmaktadır (Çukurçayır, 2002: 83). Yerel yönetimler için özerklik kavramı

yönetimsel ölçekte yerel hizmetlerin sunumunda ve yerele dair kamusal kararlar da merkezi otoritenin etkinliğinin azaltılarak yetkinin çevreye, yerele dağıtımını ifade etmektedir. Özerkliğin sınırları yasal çerçeve içerisinde belirlenmiş olup amaç herhangi bir kutuplaşmaya ya da ayrışmaya yol açmak değil, yerelin ihtiyaçlarının karşılanmasında etkinliği, verimliliği, ekonomikliği sağlayabilmektir (Çukurçayır, 2012: 97).

Yerel yönetim organlarının yerelde gerçekleşen seçimle yerel halkın doğrudan katılımıyla gerçekleşiyor oluşu yerel yönetimleri demokratik katılım konusunda önemli bir yönetim birimi haline getirmiştir. Benzer şekilde yerel siyasette, siyasal alana yönelik sunduğu doğrudan katılım kanalları yerelin kamuoyu oluşturma kabiliyetinin daha yüksek olması, sivil ve siyasal kültürün aynı zemin içerisinde var olup gelişmesi demokrasi için uygun bir alan sunmaktadır (Çukurçayır, 2008: 28). Bu bağlamda, yerinden yönetim ile öngörülen, halkın ihtiyaçlarının karşılanmasında ona en yakın olan örgütlü siyasal kurumun demokratik ilkelerle gereksinimlere cevap verebilmesidir. Yerelin sürekli değişen, gelişen, dinamik bir yapıda olduğu gerçeğini dikkate alarak özellikle yerel yönetimler bu ölçekte projeler geliştirmelidir. Yönetimin salt yasal çerçeve ile ya da geleneksel yönetim modelleri ile halkın düşüncelerini, yargılarını dikkate almadan başarılı olma ya da sürdürülebilir bir yönetim olma ihtimali bu yüzyılda demokrasi iddiasında olan yönetimler için oldukça zor görünmektedir (Gabriel, 1983: 58).

Temsili demokrasi günümüz şartlarında tüm yurttaşların karar alma süreçlerinde aktif rol oynamasının imkânsızlığı neticesinde ortaya çıkmış, bünyesinde birçok eksiklik ve noksanlığı barındıran gerçek demokrasinin kopyası gibi değerlendirilmektedir (Altınok, 2001: 138). Bunun yanı sıra demokrasinin en optimum düzeyde uygulanabileceği alan olarak yerel siyaset görülmekte, temsil ve katılım kanalları ile yerel düzeyde karar vericiler ve halk arasındaki mesafe en aza inmektedir. Yerel siyasetin mekânsal ve işlevsel olarak sunduğu imkânlar yerel örgütlerin temsiline, yerelde bulunan tüm aktörlerin de katılımına olanak sağlamaktadır (Keleş, 2006: 55-56). Yerel demokrasi, yerel halkın öz kaynaklarına erişmesini, bunlarla ilgili tasarrufta bulunabilmesini mümkün kılmaktadır. Yine yerel demokrasinin işletilmesi yerele dair karar alma süreçlerinde halkın etkin katılımı varsayımını da beraberinde getirmektedir (Chikerema, 2016: 87-90).

Demokrasi, yerelde yalnızca siyasal ve yönetsel alanda değil aynı zamanda ekonomik alanda da yereli bir cazibe merkezi haline getirmekte, yatırım yapılabilirlik noktasında tercih edilme sebebi olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla yerel siyaset demokrasi için ideal bir

zemin sunduğu gibi aynı zamanda kalkınma içinde önemlidir. Demokrasi ve siyaset yerelde günlük yaşamın içerisinde yaşayarak gelişmektedir (Plamper, 1997: 33-34).

Bir ülkede demokrasinin var olup olmadığı noktasında yapılacak değerlendirmeler de ilk olarak yerel siyasetin nasıl işlediği, yerel yönetimlerin nasıl çalıştığı ve yerel de katılımın ne düzeyde gerçekleştiğine bakılmak suretiyle bir çıkarımda bulunulabilir. Dolayısıyla yerel siyaset demokrasi için temel zemini oluşturmaktadır (Uçar, 2004: 98). Halkın yönetme gücünün kaynağını oluşturan yerel yönetimler demokrasinin işlerliği noktasında kilit öneme sahiptir. Sadece periyodik aralıklarla gerçekleştirilen seçimlerle değil yönetim süreci içerisinde yerel de halkın karar alma süreçlerine dâhil olabilmesi, alınan kararlardan doğrudan etkilendiği için siyasal ve yönetsel alanda karşılıklı etkileşimin sağlanabilmesi daha demokratik bir toplum yapısı ortaya çıkaracaktır (Okutan, 2008: 92).

Yerelde siyaseti demokrasi dışında işletmek toplumsal fayda ve kamu yararı sağlamamaktadır. Yerel yönetimler de belediye meclislerinin aldığı kararlara halkın ve sivil toplum kuruluşlarının da dâhil edilmesi hem süreci şeffaf kılacak hem de demokratik bir yönetim ortaya çıkaracaktır (Çukurçayır, 2007: 217-218). Ulusal ölçekte demokrasinin işler kılınması, yerleşmesi ve kurumsallaşmasının ön koşulunun demokrasinin yerelde var olması ile mümkün olduğu düşünülmektedir (Alodalı ve Usta, 2013: 330). Salt bürokratik mekanizmaları işletmek suretiyle kamu yararının sağlanması, korunması ve sürdürülmesi mümkün görünmemekle birlikte halkın yerel siyasal süreç içerisinde aktif rol oynaması sürece çok daha büyük katkı sunacaktır (Çukurçayır, 2007: 214).

Demokrasinin işler olduğu gelişmiş siyasal sistemler içerisinde kamu politikalarının oluşum sürecinde ve karar verme aşamalarında halkı temsil eden birçok örgütsel yapının görüşü alınarak bir taban desteği oluşturulur (Buran, 1995: 212). Eğitim düzeyi yüksek, sosyal ve ekonomik yönden iyi durumda, sivil toplum kuruluşlarının işler olduğu bir demokratik toplumda, devlet ile toplum arasında olası çatışma, ihtilaf hallerinde sivil toplum kuruluşları, devletin güvenliğe, toplumunda daha fazla özgürlüğe ilişkin taleplerini dengeler şekilde gerilimi azaltmaya yönelik bir strateji geliştirmektedir (Karabıçak, 2008: 167). Yerel siyasal hayatta demokrasinin demopedik özelliğinin ortaya çıkabilmesi için toplumda yerleşik bir siyasal kültür ve halkın siyasal yaşama karşı duyarlı olduğu bir toplumsal zemine ihtiyaç duyulmaktadır (Çukurçayır, 2003: 249).

Bireyin sosyal, toplumsal, iktisadi, siyasi ve kurumlarla kurduğu ilişkilerinde özgürlük,

çağdaş demokrasilerin merkezinde yer alır. Bu bağlamda siyasal katılma bireyin aynı zamanda özgürlüğünü koruma ve kullanmasının da bir aracıdır. Bireysel özgürlük yalnızca kişi hak ve hukukunun devlet tarafından korunması değil, kişinin devlet tarafından gerçekleştirilen eylem ve işlemlere dâhil olabilmesi ile katılımın sağlanabilmesi mümkündür. Yerel siyaset açısından da tablo değişmemekte, birey sahip olduğu bireysel özgürlük ile siyasal katılım sağlayarak, siyasal erke karşı aciz, çaresiz ve güçsüz olmadığı bilincine erişmektedir. Bu bilince erişen birey de sosyal, siyasal ve toplumsal alanda sistemi etkileyebilme, değiştirebilme ve biçimlendirebilme kabiliyetine eriştiği kanaatine varmaktadır (Wolfgang, 1977: 78-79).

Demokratik toplum, bireyin özgürlüklerini ön plana çıkarırken anlaşılamayan, uzlaşılamayan konular için şiddet içermeyen bir tartışma zemini sunar. Demokrasi, soyut bir değer olmaktan öte pratikte siyasal katılım, hak ve özgürlüklerin korunması ve sürdürülmesi ile karşılık bulmaktadır (Wolfgang, 1977: 63).

Bireysel hak ve özgürlüklerin korunması noktasında bir güvence unsuru olarak değerlendirilen demokrasilerde bireysel özgürlüklerin hiçbir şart ve koşulda sınırlandırılmayacağı ya da hiç sınırlandırılmadığı tezi gerçeği yansıtmamaktadır. Belirli koşullar altında en ileri demokrasilerde dahi kişi hak ve özgürlüklerinin askıya alındığı örneği hiçte az değildir (Huntington, 1996: 25).

Demokrasi, özgür bireyi siyasallaştırırken, bireyler arasında uyumlu bir yaşam biçimi oluşturma ve toplumsal sorunları rasyonel yöntemlerle çözme becerisi de kazandırır (Kadioğlu, 1996: 129-131).

Demokrasi halk iradesini ön planda tutan bir sistem olarak, yerelde halka en yakın örgütlenme ile halkın talep ve beklentilerine hızlı cevap verebilen karşılıklı etkileşimin sağlanabildiği bir mekanizma sunmaktadır (Çukurçayır, 2006: 23).

Genel siyasetin yerel siyaseti belirlediği yönünde çok sayıda fikir ve çalışma olmakla birlikte, demokratik açıdan yerel siyasetin ve yerel demokrasinin genele bir temel oluşturup onu biçimlendirdiği yönündeki durum siyasetin ve demokrasinin doğasına daha uygundur. Yerel siyasette temel olgu yerel halk, yerelin yönetimi, yerele ait sorunsallar ve yerel yaşam alanlarıdır (Akdoğan, 2008: 10). Yerel demokrasi, yerel düzeydeki siyasal yaşamın, yerel halk, sivil toplum örgütleri, yerel basın ve yerel siyasal erk yapıları ile birlikte şekillendirilmesidir (Kadioğlu, 1996: 129-131).

Türkiye’de yerel yönetimlerin 1950’lerden itibaren çok partili hayat geçildikten sonra etkinlik kazanmaya başladıklarını söylemek mümkündür. Türkiye’de yerel yönetimler üzerinde ve yerel siyasetin genelinde etnik unsurların, mezhebi farklılıkların, kültürel faktörlerin ve feodal ilişkilerin etkili olduğu düşünülmektedir (Akdoğan, 2008: 13).

Yerel yönetimlerin etkinliğinin artırılabilmesi için özerk bir yapıda olması, ekonomik ve mali imkânlarının artırılarak politika üretme kabiliyetlerinin desteklenmesi, katılım kanallarının açık olması, etik değerlerin siyasal kültür içerisine yerleşmesi ve kurumsallaşması gibi bir dizi demokratik ilkenin pratikte bir karşılık bulması gerekmektedir (Akdoğan, 2008: 13). Yaygın görüş yerel yönetimler ile demokrasi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğuna yönelik olmakla birlikte tam tersi yönde bakış açıları ile de literatürde karşılaşmak mümkündür. Bu konuda demokrasi ile yerel yönetimler arasında bir ilişki olmadığı hatta zaman zaman birbirini olumsuz etkilediği, yerel yönetimlerin gücünü ve varlığını geleneksel değerlerinden alan bir örgütlenme modeli olduğu iddia edilmektedir. Bu konuda Langrod, yerel düzeyde geliştirilen politikaların, demokrasiyi güçlendirmekten ziyade yönetimde söz sahibi kesimin çıkar çatışmasına sahne olduğunu düşünmektedir. Yerelde siyasal problemlerin çözümünden ziyade küçük bir grubun menfaatlerini korumaya yönelik siyaset yapıldığı ve politikalarında bu çerçevede şekillendiği düşünülmektedir. Diğer yaygın kanaati savunanlar ise yerel yönetimlerin hem demokrasinin hem de siyasal eğitimin temelini atıldığı bir örgütlenme modeli sunduğuna yöneliktir (Keleş, 2000: 58-59).

Siyasal kültür içerisinde demokrasinin benimsenmiş olması, bireysel hak ve özgürlüklere duyulan saygı ve siyasi eşitliğe duyulan inanç ile kendini göstermektedir. Halk arasında siyasi görüş ayrılıklarının ve uzlaşmazlıkların siyasetin doğası gereği olduğu anlayışının benimsenmesi, hoşgörünün siyasal kültüre yerleşmesi ile ancak demokratik siyasal kültürden bahsedilebilmektedir. Halkın büyük çoğunluğunun demokratik ilkeleri benimsememiş bir lideri seçmesi durumunda ne olacaktır sorunsalı siyaset bilimciler için araştırmaya muhtaç görünürken, demokrasinin kurumsallaşması, tesisi ve işlerliği halkın ortaya koymuş olduğu irade ve siyasal kültürle etkileşimli olarak şekillenecektir (Dahl, 2001: 159).

Toplumda, demokratik siyasi kültür nasıl oluşup işler hale gelecektir sorunsalı meselenin özünü oluşturması açısından önem arz etmektedir. Burada siyasi kültürü etkileyen faktörler dikkate alınmak suretiyle, toplumun genel eğitim düzeyi, tarihi, sosyal yapısı, üretim ilişkileri, ekonomik durumu, gelenekleri ve toplumsal alışkanlıkları süreci şekillendirmektedir (Dursun, 2008: 80).

Toplumsal yapı, etnik köken ve inanışa dair özelliklerde, demokratik siyasi kültürün oluşumunu ve gelişimini etkilemektedir. Yapılan araştırmalar kültürel homojenliğin orta düzeyde olduğu toplumlarda bu durumun demokrasinin gelişmesine olumlu bir katkı sunduğunu söylerken artan kültürel çeşitliliğin demokrasi açısından bir tehdit oluşturabileceği düşünülmektedir (Dursun, 2008: 81).

Demokratik siyasi kültürü, halkın tutumu, siyasete ilişkin kanaati ve siyaseti nasıl değerlendirdiğine yönelik tavrı şekillendirmektedir. Siyaset, bireyin toplumsal gerçekliğinin bir parçasını oluştururken, devlet ile birey arasındaki ilişkinin sınırları da bu bağlamda çizilmektedir. Siyasi kültürü, toplumda en somut örgütlenme biçimi olarak görülen devletin nasıl algılandığına bakarak değerlendirmek mümkündür. Devlet ve yetkiyi elinde bulunduran iktidara karşı genelin tavrı siyaseti şekillendirmeye yönelik, olaylara rasyonel bakan, tartışma zemininde görüş ve düşüncelerini söyleme konusunda bir tehdit algılamayan, alternatif iktidarlarında olabileceğini düşünüp bunu özgürce ifade edebilen bir toplum için siyasi kültürün demokratik ilkeleri benimsediği iddiasında bulunulabilir. Tam tersi devletin ve yetkiyi elinde bulunduran iktidarın kutsiyetine inanan, onu eleştirilemez olarak değerlendiren ve devletin varlığını kendi varlığından daha değerli kılan bir anlayış ve siyasi kültürde demokrasinin işler olduğundan bahsetmek mümkün olmamakla birlikte demokrasinin gelişebilmesi için bir toplumsal alanda bu zeminde namevcuttur (Dursun, 2002: 205-206).

Yerel siyasete dair karar alma süreçlerinde işletilen mekanizmalar, sürece dâhil olan aktörler, yerel kamuoyunun kamusal alanda alınan kararlarla ilgili bilgilendirilmesi ya da karar sürecine dâhil edilmesi gibi faktörler demokrasinin kalitesinin ölçülmesinde önemli ipuçları sunmaktadır (Bayramoğlu Yıldırım, 1994: 14).

Yerel yönetimlere tanınan idari ve mali özerklik, demokrasinin bir gereği olmakla birlikte kentler ve bölgeler arası farklılıklar dikkate alındığında özellikle mahalli birimlerin rantable özellik taşıyıp taşıması kaynak ve gelir açısından farklılığı daha görünür kılmaktadır (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 46). Bunun yanı sıra yerel demokrasinin işler olmasında yerel yönetim biriminin mekansal boyutu, göç alıp almaması, kentte hakim olan siyasal yerleşik kültürün de etkisi söz konusudur (Keleş, 1994: 417). Demokratik siyasi kültürden asgari düzeyde bahsedilebilmesi için bireysel özgürlüklerin ve ifade özgürlüğünün varlığı gereklidir (Dursun, 2002: 205-206).

Demokrasi “halkın kendi kendini yönetmesi” yerine günümüz yerel ya da ulusal

siyasetin de yönetimi belirlemeye yönelik seçim mekanizmasının işletildiği, kendi aralarında yarışan seçkinlerin rekabet alanına dönüşmüştür.

Yerel de demokrasinin ulusal siyasete oranla daha iyi işlediği, bunun da yönetenle yönetilen arasındaki mekânsal mesafenin azlığı, yöneticilerin ulaşılabilir olmaları ve yönetenlerin çoğunlukla şahsen tanınıyor olmaları gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir (Çitçi, 1996: 6). Aynı zamanda ulusal ölçekte demokratik olduğunda bunun yerelde de bir yansıması olacağı, aksi halde ulusal ölçekte demokratik uygulamalardan bahsedilemiyorsa yerelde demokrasi için verilen mücadelenin çok zor olacağı da düşünülmektedir (Keleş, 1994: 244).

2.5. YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNDE ETKİN OLAN ARAÇLAR

Yerel siyasetin örgütlenmesinde kitle iletişim araçlarında yaşanan gelişmelerle birlikte artık internetin ve sosyal medyanın da önemi yadsınamaz seviyededir. Birer araç olarak sosyal medya, göç konusu ve göçmen sorunu, küresel ölçekli etkiler ve bunların yerele yansımaları ile ulusal siyaset- yerel siyaset ilişkisinde aktörlerin rolleri bu kapsamda öne çıkmaktadır.

2.5.1. Sosyal Medya

Günümüzde sosyal medyanın siyasal alana ilişkin kullanımında sıklıkla belirli konularda gündem oluşturulduğu, çeşitli grup ya da toplulukların örgütlenmesi amacıyla kullanıldığı ve bunun yanı sıra toplumsal eylemlerin oluşmasında da önemli bir fonksiyona sahip olduğu iddia edilmektedir (Yaşar, 2020: 16-17).

Türkiye’de sosyal medyanın özellikle bir siyasal iletişim alanı olarak kullanılmaya başlanması 2000 yılından itibaren gerçekleşmiştir. Bu da seçim dönemlerinde vatandaşın ulaşmak için kullanılan iletişim araçlarında ciddi bir değişimi beraberinde getirmiştir (Öztürk ve Zeybek, 2020: 94).

İletişim teknolojilerinde yaşanan değişim, dönüşüm ve gelişmeler her alan da olduğu gibi siyasette de kendini göstermiş, hem sıradan insanların hem de siyasetçilerin duygu, düşünce, fikir, görüş ve inançlarını paylaştıkları, karşılıklı etkileşimde bulundukları bir siyasal iletişim alanı ortaya çıkmıştır (Lilleker, 2013: 15).

Sosyal medya üzerinden gerçekleşen siyasal iletişim, sadece seçim dönemlerinde ortaya konan vaat, plan, proje ve stratejilerden ibaret değil, seçim sonrası süreçte de karşılıklı bilgi

edinme ve sürekli bir etkileşim hali sunmaktadır. Dolayısıyla bu siyasal iletişim alanının demokrasiye hizmet ettiği, siyasal örgütleri de daha şeffaf, hesap verebilir ve demokratik bir çizgiye doğru yönlendirdiği düşünülmektedir (Akay, 2012: 13). Seçim dönemlerinde yürütülen kampanyaların tanıtımı, adayların desteklenmesi ya da adaylara yönelik bir karşıt duruş söz konusu olduğunda bunun sosyal medya üzerinden gerçekleşebildiği görülmektedir (Öztürk ve Zeybek, 2020: 107). Bunun yanı sıra sosyal medya üzerinden gerçekleşen siyasal iletişimin genel seçimler ya da yerel seçimler gibi herhangi bir seçim dönemiyle sınırlı bir iletişim alanı yoktur, her an ve sürekli bir etkileşim ve iletişim olanağı sağlamaktadır (Erdoğan, 1997: 189-190).

Siyasal iletişimde internet tabanlı uygulamaların sunduğu imkanlar, iletişimi yukarıdan aşağı doğru gerçekleşen, tek yönlü bir model olmaktan çıkarmış, yatay şekilde gerçekleşen karşılıklı etkileşime dayalı, yoğun bilgi akışı içeren tarihsel süreçte hiç olmadığı kadar farklı bir mecraya taşımıştır (Doğu vd., 2014: 29).

Siyasal iletişimde Türkiye özelinde en sık kullanılan platformlardan olan YouTube, eğer üretilen siyasal içerikler yoruma kapatılmamışsa izleyen ve takip eden herkesin konuya dair fikirlerini paylaşabildiği, yorum yapabildiği bir etkileşim alanı olarak kullanılabilir. Bunun yanı sıra yine üretilen içeriklere dair kullanıcıların beğenip beğenmediklerini ifade etmeleri mümkündür. Türkiye’de bulunan siyasi partiler bu platformu aktif şekilde kullanırken, neredeyse hepsinin birer YouTube kanalı bulunmaktadır. Bu sayede mitinglerini, planlarını, toplantılarını ve projelerini canlı olarak anlatmak, yayınlamak olanağına sahiptirler (Yaşar, 2020: 46-47). Dolayısıyla bir sosyal medya platformu olan YouTube, siyasal iletişim aracı olarak özellikle kampanya dönemlerinde ve siyasi konjonktürde reklam içerikli videolarla süreç içerisinde varlık göstermektedir (Öztürk ve Zeybek, 2020: 108).

Siyasal iletişimde kullanılan sosyal medya platformlarından bir diğeri de Instagram’dır. Siyasi liderler, hem ulusal hem de yerel de aktif rol oynayan siyasetçiler, çeşitli sivil toplum örgütü temsilcileri bu platformu özellikle Z Kuşağı olarak adlandırılan gençlere ulaşmak ve onlara planlarını, stratejilerini ve hedeflerini anlatmak için kullanmaktadırlar. Gençler ve birçok sıradan insan da bu sosyal medya platformunu kullanarak desteklediği ya da desteklemediği siyasi partiyi takip etmek suretiyle üretilen siyasal içeriklere yorum yapabilmekte ya da kendisi bir siyasal içerik üretebilmektedir. Dolayısıyla milyonlarca insana ulaşılabilen çok geniş çaplı bir siyasal iletişim ve etkileşim alanı oluşturmaktadır. Ayrıca sosyal medya platformlarının kendi içerisindeki entegrasyon, üretilen içeriklerin kolaylıkla diğer platformlarda da

paylaşılabilmesini olanaklı kılmaktadır (Yaşar, 2020: 47-48). Instagram'ın ve beraberinde diğer sosyal medya platformlarının gayri resmi bir ortamda resmi aktörlerle siyasal iletişime ve etkileşime imkân tanınması sistemin sunduğu bir diğer avantaj olarak değerlendirilebilir (Kutlu, 2019: 734).

Bir diğer sosyal medya platformu olan Twitter, bu alanda yapılan çalışmalara göre diğer platformlarla karşılaştırıldığında siyasal etkileşimin daha yoğun olduğu bir platform olarak değerlendirilmektedir. Siyasal örgütlerin, aktörlerin, ulusal ve yerel ölçekteki neredeyse her teşkilatın Twitter hesabı bulunmakta ve aktif kullanılmaktadır (Yaşar, 2020: 48-49). Tüm sosyal medya platformlarında olduğu gibi Twitter'da siyasal aktörlere erişim konusunda hiyerarşik yapıyı ortadan kaldırmış, aracısız erişimi ve etkileşimi mümkün hale getirmiştir (Ceng, 2018: 665).

Benzer şekilde Facebook da siyasi konuların sıklıkla tartışma zemini bulduğu bir sosyal medya platformudur. Siyasetçiler, kendi destekçilerini konsolide ederken, kararsız ya da tarafsız olan bir seçmeni de bu platformları kullanarak ikna etmek ve etkilemek için çaba sarf etmektedirler (Yaşar, 2020: 51-52).

Türkiye'de siyasi partiler özelinde yapılan bir araştırmaya göre, Facebook sosyal medya platformları içerisinde en fazla etkileşimin gerçekleştiği platform olarak değerlendirilmiştir. Benzer şekilde siyasi partilerin hesap verebilirlik noktasında da en yoğun kullandıkları platform olduğu belirtilmektedir (Türk ve Bayram, 2020: 106).

Dolayısıyla sosyal medya platformları siyasal aktörler ve siyaset dışı aktörler yani seçmen sıfatına sahip olan bireyler arasında önemli bir bilgi alışverişi sağlarken bireylerin bu siyasal alanda var olmaları siyaseten beklenti ve taleplerini iletmelerine de katkı sunmaktadır (Yaşar, 2020: 52).

Siyasi partiler, siyasal bir alan olarak sosyal medya platformlarını kullanırken, her bir platforma yönelik içerik, anlayış ve amaçları ayrıştırmaktadır. Bu noktada bir siyasi parti Twitter'ı yoğunluklu olarak halkla ilişkiler ölçeğinde kullanırken, bir başka parti aynı platformu şeffaflık ilkesini amaç edinerek kullanmaktadır. Yine hesap verebilirlik ve bilgi paylaşımı gibi konularda da partilerin platformları kullanma yoğunlukları birbirinden farklılık arz etmektedir (Türk ve Bayram, 2020: 125).

Sosyal medya ve siyaset ilişkisinde özellikle seçim dönemlerinde seçmene daha hızlı,

kolay ve etkili ulaşım sağladığı için son seçimlerde kampanyaların genellikle internet ve sosyal medya platformları üzerinden gerçekleştiği görülmektedir. Bu da beraberinde birçok kaynak israfının önlenmesine katkı sunmakta, çevre ve gürültü kirliliğini de minimize etmektedir (Yaşar, 2020: 55). Belirtilenler doğrultusunda siyasi partilerin bireylere erişiminde pratik ve etkili bir araç olan sosyal medya, bireylerin de olaylar, durumlar, izlenen politikalar karşısında duygu, fikir ve düşüncelerini ifade edebildikleri bir siyasal alan olarak kullanılabilir (Arklan, 2016: 622).

Geleneksel medyanın tek yönlü iletişim şekli, sosyal medya ile çift taraflı, etkileşime dayalı bir iletişime dönüşmüştür. Zaman zaman hükümetlerin müdahaleleri ya da kontrol ediyor olmaları ve bir takım büyük şirketler tarafından kurulmuş ve organize ediliyor olmaları sosyal medyayı, geleneksel medyaya benzer kılmakta ama bunların yanı sıra sosyal medya kullanıcılarının içerik üretme imkanları, duygu, düşünce ve fikirlerini ifade edebilecekleri, yorum yapabilecekleri bir ortamın varlığı önemli bir özgürlük alanı yaratmaktadır (Castells, 2016: 2).

Siyasal bir alan olarak sosyal medyayı kullananlar hem kendi ideolojisini destekleyenlerin sayısını artırabilmek hem de farklı ideolojilerle ilgili bilgi edinip, kendini geliştirerek, siyasal ölçekte bir tartışma alanında sosyalleşerek var olabilmektedirler (Arklan, 2016: 635-638). Sosyal medyanın ortaya çıkardığı siyasal alanla birlikte siyaset, çoğunluk tarafından elitist olarak tanımlanan bir azınlık uğraşı olmaktan çıkarak, sıradan insanların da siyasal ve politik konulara dâhil olabildiği bir sisteme dönüşmüştür (Köseoğlu ve Al, 2013: 116-117). Sosyal medyanın yarattığı siyasal alan ile bireyler kolaylıkla örgütlenebilmekte ve sağladığı bu imkân da kitlesel hareketlere zemin hazırlayabilmektedir (Tosun, 2013: 125).

Uluslararası ilişkiler perspektifinden yapılan çalışmalar, Batı’da yaşanan küresel ölçekli ekonomik krizler neticesinde oluşan kitlesel hareketlerde ya da Doğu’da yaşanan iktidarlara hedef alan özgürlük temelli gösterilerde bireylerin örgütlenme aşamasında sosyal medyayı aktif şekilde kullandıklarını ortaya çıkarmıştır (Castells, 2016: 20-21).

2.5.2. Küresel Etkiler ve Yerel Siyaset Üzerindeki Etkiler

Küreselleşme, başlangıçta ekonomi ile ilişkilendirilen bir kavram iken zamanla sonuçları itibariyle sosyal, siyasal hatta kültürel etkiler doğurduğu anlaşılmıştır (Özaydın, 2008: 163). Dolayısıyla küreselleşme, günümüz dünyasının tamamında benimsenmiş ya da karşılık

bulmuş ülke sınırlarını aşmış bir ortak anlayış ve değerler yaratma çabası olarak tanımlanmaktadır. Bu ortak değerler de salt ekonomik hayata dair olmayıp, sosyal, kültürel hatta siyasi olarak bir tekdüzeliğe işaret etmektedir (Aktan, 1999: 119). Bununla birlikte küreselleşme-yerelleşme kavramlarının sıklıkla birlikte kullanılması dikkat çekicidir. İlk bakışta karşıt bir ikilik oluşturduğu yönündeki algı, kavramlara yüklenen anlamlarda çelişir gibi görünse de gelinmek istenen nokta açısından anlamlıdır. Bir anlamda ulus devletlerin etkisini ve egemenliğini hedef alan anlayışla devletlerin küçük sorunsallar karşısında çok büyük, büyük sorunsallar karşısında da küçük ve etkisiz kaldığı yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır (Giddens, 2000: 25). Günümüzde yerelleşme ve yerel siyaset- yerel demokrasi kavramları beraberinde küresel aktörlerle desteklenen, özerkliği garanti altına alınan, ekonomik ölçekte yine katkı sunulan kentsel mekânları akla getirmektedir. Bu durum, küreselleşmeyi ve küresel aktörleri, ulus devlet karşısında ötekileştirirken, sürece şüphe ile bakmayı da kaçınılmaz kılmaktadır. Küreselleşme karşıtı bakış açısına göre, kentler, küreselleşme ile birlikte daha yoksul, fakir ve kötü bir kentleşme anlayışına sahip olmuşlardır. Küreselleşmenin yerel de açılığı ve yokluğu küresel hale getirdiği iddia edilmektedir (Koçak, 2009: 140). Ulus devleti etkisiz kılan küreselleşme, alt kültürel kimliklere, yereli oluşturan dinamiklere daha fazla anlam yüklerken, bunu da uluslararası ve uluslar üstü diye tanımlanan örgütlerle gerçekleştirme yoluna gitmektedir (Kadioğlu, 1996: 125). Yerel sorunlara küresel çözümler üretmek, küresel bir yönetim ağı kurarak karar alma sürecinde aktif rol oynamak özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından yakın gelecekte tercih edilmeyecek bir sistem olarak değerlendirilmektedir (Arslan, Mete, Bal, 2007: 228). Küreselleşmenin ekonomik karşılığı olarak serbest piyasa ekonomisini benimseyen ulus devletler, yönetsel bağlamda da liberal demokrasiyi tercih ederek sistem içerisinde var olabilirler aksi halde ötekileştirilerek sistemin dışına itilmektedirler (Yaman ve Önder, 2018: 234). NGO (Non-Governmental Organization) denilen hükümet dışı uluslararası örgütler küresel ölçekte uygulanan liberal politikalarla gücünü, etkinliğini ve oyun kurucu pozisyonunu sürdürmektedir.

Küreselleşmenin yerelde rekabetçi kentler ortaya çıkardığı, ekonomik anlamda küresel ölçekte yatırım çekmek isteyen kentlerin tercih edilebilirlik için hem yönetsel hem de iktisadi anlamda yarıştıkları bir ortam yarattığı düşünülmektedir (Coşkun, 2008: 73).

Küreselleşme, ulus devlet açısından sınırların bir anlamda önemini yitirdiği dolayısıyla ulus devletin varlığını, otoritesini zedeleyen bir tavır ortaya koyarken, ulus devletler içerisindeki yereli de kontrolü kolay olması nedeniyle daha fazla ön plana çıkarıp, parlatan bir anlayışa sahip olduğu iddia edilmektedir (Yaman ve Önder, 2018: 233).

2.5.3. Yerel Siyasetin Ulusal Siyaseti Şekillendirmedeki Aktörel Rolü

Türkiye özelinde seçimler üzerinde yapılan çalışmalar göstermektedir ki tek parti dönemlerinde yerel seçim sonuçları genellikle iktidar partisi lehine bir ivme kazanmaktadır. Bunun hem iktidar partisinin yerel yönetimlerle birlikte gücünü pekiştirmek arzusundan kaynaklandığı hem de yerel halkın yerel yönetimleri iktidar olan bir partinin yönetimine bıraktığında bunun potansiyel yatırımları ve hizmet kapasitesini artıracığına dair düşünceyle beslendiği görülmektedir (Kiriş ve Şataf, 2007: 93). Dolayısıyla Türkiye ölçeğinde yerel seçimlerin yalnızca yerel de yaşayan yurttaşların sorun, talep ve beklentileri özelinde bir sonuç doğurduğunu söylemek pek mümkün görünmemektedir. Bunun yanı sıra hem dünya da hem ülkemizde küreselleşmenin, yeni yönetim anlayışlarının, yerelleşmenin ve demokratikleşmenin ortaya çıkardığı etkilerle siyasetin yakın gelecekte ulusal ve yerel siyaseti kapsayan her iki düzeyde de değişim, dönüşüm ya da yönetsel süreçte dengeleri değiştirecek farklı bir seyir izleyeceğini düşünmek olasıdır.

Yerel siyaset, ulusal siyaset ayırımında mevcut siyasal alanların, örgütlenme tiplerinin, siyasete şekil veren ve etki eden faktörlerin birbirinden ayrıştığı kabul edilmekle birlikte aralarındaki etkileşimsel ilişki göz ardı edilememektedir. Karşılıklı etkileşimde özellikle kentsel politikaların oluşturulması ve karar aşamalarında yerel halk çeşitli örgütlenme biçimleri ile seçimler yolu ile ya da çeşitli kampanyalar dahilinde sürece etki edebilmektedir. Bu durum, beraberinde ulusal siyaseti ve onun politikalarını da etkileme potansiyelini getirmektedir (Savage ve Warde, 1993: 147).

Yerel siyasette siyasetçi ve seçmenin ulusal siyasete oranla daha yakın, yüz yüze ilişkisi, doğrudan ilişki ağlarının mümkün olması yerel siyasete ve yerel siyasetçiye daha zorunlu bir sorumluluk yüklemektedir. Yine aynı nedenlerle yerel siyasette kişiselleştirilmiş ilişki ağları ulusal siyasetten daha çok kullanılmaktadır. Yerel siyasette çoğu zaman aktif olan aktörler, kurdukları ilişki ağları ile temsilcisi oldukları siyasal partilerin önüne geçebilmekte ve seçmen nezdinde daha etkin olabilmektedirler (Kurtoğlu, 2004: 21).

Genellikle yerel ve genel seçimlere katılım oranlarının karşılaştırıldığı çalışmalarda seçmenlerin hangi düzeydeki yönetsel birimini kendilerine daha yakın gördüğü, sorunların çözümü, talep ve beklentilerin karşılanması için hangisinin daha öncelikli ve önemli olduğunu düşündükleri hakkında katılım oranları fikir vermektedir.

Türkiye’de 1960 sonrası yerel seçim tarihleri ve iktidar yapısına bakıldığında 1963,

1968, 1973, 1977, 1984, 1989, 1994, 1999, 2004, 2009, 2014 ve 2019'da seçimlere gidilmiş, 1963, 1973, 1977, 1994 seçimlerine iktidarda koalisyon hükümetleri ile gidilirken 1999 seçimlerinde azınlık hükümeti, diğer tarihlerde ise tek bir partinin iktidarı ile seçimler gerçekleşmiştir.

1963'de belediye başkanlarının halk tarafından seçilmesi usulüne geçiş ile birlikte yerel yönetimler için güçlü bir başkanlık modeli oluşturulmuşken akabinde 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı yasa ile ilin siyasi sınırlarının tamamının oyu ile seçilen büyükşehir belediye başkanı ile sistem lider eksenli daha güçlü bir başkanlık modeline dönüşmüştür (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 190).

Sanayileşme ile birlikte küreselleşmenin de etkisiyle müstakil olarak bir kent özelliği gösteren alanın yayılarak, saçaklanarak, genişlemesi ve etrafında bulunan küçük kentlerle işlevsel ve mekânsal olarak bütünleşmesi birden fazla merkezi içeren bir kent bölge yapısı ortaya çıkarmıştır. Kent bölge yapısında mekânsal bir yakınlık olduğu kadar sanayi, konut ve ticaret alanları açısından da bir fonksiyonel bütünleşme durumu söz konusudur. Mersin-Tarsus-Adana bölgesi, Bursa- Yalova ya da İstanbul- Gebze- Kocaeli bölgesi kent bölge oluşumu açısından örnek teşkil etmektedir (Gül, Kiriş, Negiz, Gökdayı, 2014: 173-174).

Kentleşmeye yönelik yaşanan değişim ve dönüşümlerle kentleşmedeki gelişmelerin sürdürülebilir olması mümkün görünmemektedir. Gelişmenin salt mekânsal yapıya odaklanması ve piyasa temelli olması, hâlihazırda mevcut olan sorunların katlanarak devam etmesi sonucunu beraberinde getirirken; yönetim, kentsel ölçekte stratejik planlama ile kentsel gelişmenin sürekliliği ve sürdürülebilirliği sağlanmalıdır (Kenworthy, 2006: 67).

Düşük seviyede olan kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesi tüm dünya devletleri için bir sorunsaldır. Demokrasinin, hesap verebilirliğin ve şeffaflığın yerleşemediği siyasal sistemlerde kleptokratların etkinliği gözlenmektedir ve bu durum da hem merkezi yönetim hem de yerel yönetimler açısından olumsuz durumlara sebebiyet vermektedir (Sanal, 2007: 137).

2.5.4. Göç ve Göçmen Sorunu ve Buna İlişkin Yaklaşımlar

Günümüzde göç ve göçmen sorunu etkileri küresel boyutlara varan, ulus devletler için bir sınav niteliğinde olan yereli ve yerel siyaseti doğrudan etkileme potansiyeli taşıyan bir sorunsala dönüşmüştür. İç savaşlar, demokrasi arayışları, birçok ülke menşeyini bünyesinde barındıran küresel terör örgütleri, özellikle Afrika Kıtası'nda bazı bölgelerde yaşanan kıtlık,

açlık, yoksulluk gibi birçok sebep kitlesel göç hareketlerine neden olmaktadır.

Göç kavramı, insanlık tarihi kadar eski iken bu kavramın güvenlik özelinde algılanmaya başlanması bu yüzyıla dair bir özellik olarak değerlendirilmektedir. Göçü önlemeye, kontrol altında tutmaya yönelik bir dizi tedbir alınırken, kurumsal anlamda da yeni birçok sektör ortaya çıkmıştır. Göç ve göçmen karşıtlığı siyasiler açısından dile getirildikçe puan toplanan bir kaynağa dönüşmüştür. Göçmenler, yerli halklar açısından nefret söylemlerinin muhatabı olan ve ötekileştirilen bir topluluk haline gelmişlerdir (Rumelili ve Karadağ, 2017: 69-70).

Göçün geçici ya da kalıcı olması, gönüllü ya da zorunlu olması ayrıca bireysel ya da kitlesel olması, nedenleriyle birleştiğinde farklı sonuçları ve ev sahibi ülke açısından da farklı tutumları beraberinde getirmektedir. Geçici, gönüllü ve bireysel şekilde gerçekleşen göçler genellikle ulus devletler açısından tehlike arz etmezken; kalıcı, zorunlu ve kitlesel göç hareketleri bir güvenlik sorunu olarak değerlendirilmektedir.

Göçün gündelik yaşamdan ekonomiye, sosyal, siyasal, kültürel birçok alanda etkiler doğurduğu bilinmekte ve çeşitli araştırmalara konu olmaktadır. Göçmenlerin geçici ya da kalıcı olarak göç ettikleri yerde yönetsel bağlamda tüm sorunlarıyla muhatap olacak yerel yönetimler ve onu destekleyecek sivil toplum kuruluşları göçmenlerin entegrasyonunda ve problemlerinin çözümünde iki önemli aktördür (Akman, 2018: 463).

Göçmen karşıtlığının hızla artması, göçmenlerin ötekileştirilmesi, dışlanması ve her kötülüğün müsebbibi olarak algılanması da ayrıca çağımız hastalıklarından biri haline gelmektedir.

Avrupa ülkeleri göç ve göçmen karşıtlığı konusunda genel olarak mutabık bir tavır sergilerken bunun nedenleri konusunda birbirlerinden ayrılmaktadır. Fransa’da bulunan aşırı sağ göçmen karşıtı kesim göçün ülke ekonomisine zarar verdiği, piyasayı olumsuz etkilediği görüşündedir. Bunun yanı sıra göçün Fransız milliyetçiliğine, kimliğine de ayrıca zarar verdiği, güvenlik ölçeğinde de tehdit yarattığı inancı hâkimdir. Macaristan’daki göç karşıtı kesim ise göçmenleri ekonomik anlamda tehdit olarak değerlendirmemekte, karşıt tutumunu kimlik siyaseti üzerinden ve güvenliğe vurgu yaparak gerçekleştirmektedir (Aras ve Sağiroğlu, 2018: 72).

Göçün güvenlikle ilişkilendirilmesi, Avrupa’da 1980’ler sonrasına tekabül ederken, Türkiye’de özellikle Suriye iç Savaşı sonrası yaşanan yoğun kitlesel göç hareketleri, göç

konusunda transit ülke konumundan hedef ülke haline gelinmesi neticesinde ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin g alan ülke konumu, kısa sürede milyonlarca göçmene ev sahipliği yapma zorunluluğunu beraberinde getirmiş, bu duruma öncelikli olarak siyasal elitler tepki gösterirken akabinde medya ve geldiğimiz noktada kamuoyu da eleştirir hale gelmiştir (Rumelili ve Karadağ, 2017: 70).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN İSKENDERUN ÖLÇEĞİNDE YAPILAN ALAN ARAŞTIRMASI VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.ARAŞTIRMANIN EVRENİ, ÖRNEKLEMİ VE SINIRLILIKLARI

3.1.1. Araştırma Evreni

Çalışmanın evreni, İskenderun'da bulunan yerel siyasetçilerden oluşmaktadır. Bu kapsamda 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları, siyasi parti yöneticileri ve meclis üyeleri araştırma evreninde yer almaktadır.

3.1.2. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Yöntemi

Siyasal kültürün oluşumunda ve şekillenmesinde etkili olan yapılar, siyasetin temel paradigmaları ile siyasal eylemi oluşturan dinamiklerin örgütlenme biçimi, hem ulusal hem de yerel siyaset açısından Türk siyasal hayatında önemli bir yere sahiptir. Kentlerin kimlikleri, sosyal profilleri, nüfus yapıları dikkate alındığında siyasal partilerin örgütlenmelerinde rol oynayan unsurlar ve bu örgütlenmelere giden yolların farklılık arz edebileceği düşünülmektedir. Özellikle kentlerin göçle beslenmesi ve kentsel profillerin farklılaşması da bu örgütlenme biçimine etki edebilmektedir. Özellikle kentin kendi sosyal dokusu, kentteki seçkin yapılar ve dezavantajlı gruplar, kentin aktörleri, kentte kendisine ayrı rol biçenler, bir takım klientalist etkiler, patronaj ilişkileri gibi birçok faktörün kentsel siyasetin örgütlenmesinde rol aldığını söylemek mümkündür. Gerçekleştirilen birtakım çalışmalar da bunu göstermektedir. Dolayısıyla İskenderun ölçeğinde yerel siyasetin örgütlenmesine yönelik böyle bir çalışma yapıldığı takdirde bunun da başka ilçe ya da kentler için bir model teşkil edebileceği ve yol gösterebileceği düşünülmektedir.

Çalışmada, İskenderun yerel siyasetinin nasıl örgütlendiği, bu örgütlenmede temel tetikleyici faktörlerin neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Özellikle kentte kimlerin ön planda olduğu, kentleri kimlerin yönettiği, temsil ve katılım, yerel demokrasi açısından ne gibi etkilerinin olduğu, bu kentsel örgütlenmenin kentte güç ayrımı ya da kentsel ayrışmanın kaynağı mı yoksa kenti bütünleştirici bir pozisyon mu içerdiği gibi konular tez içerisinde tartışılmaktadır.

Araştırmada, nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Bu mülakatlar sırasında da saha gözlemi yapılarak mülakatların analizinde

faydalanılmıştır.

Saha çalışmasında derinlemesine mülakat tekniği ile toplanan veriler MAXQDA programına aktarılmıştır. Mülakatlardan elde edilen ve MAXQDA programına aktarılan veriler kullanılarak araştırma ile ilgili kodlar oluşturulmuş ve gerekli analizler bu sayede gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca belediye başkanları, belediye meclis üyeleri ve siyasi partilerin yerel yöneticilerinin görüşme kayıtlarına dayanarak her grubun üzerinde durduğu olgu ve terimler MAXQDA programı ile kelime bulutları ve frekansları oluşturularak belirlenmiştir. Böylelikle yerel siyasetin farklı kademlerinde yer alan bu grupların önem verdiği kavramlar ortaya konmuştur.

3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Hatay'ın İskenderun ilçesindeki 1980 sonrası belediye başkanlığı yapmış yaşayan belediye başkanlarını, günümüzdeki belediye meclis üyelerini ve İskenderun siyasi parti ilçe başkanlarını kapsamaktadır. İskenderun, Hatay'ın nüfus yoğunluğu en fazla olan ikinci ilçesi olması, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarına ev sahipliği yapması ve Ortadoğu'ya açılan en önemli limanlardan birine sahip olması nedeniyle seçilmiştir. Hatay'ın en eski yerleşim birimlerinden olan İskenderun sahip olduğu konum, doğal limanı ve büyük sanayi kuruluşları ile Türkiye ve Hatay ölçeğinde önemli bir ilçedir.

Çalışmanın evrenini oluşturan İskenderun, özellikle dışarıdan aldığı göç ile kozmopolit yapısıyla dikkat çekmektedir. Hatay'ın ve İskenderun'un coğrafi konumu, tarihi özellikleri ve farklı etnik gruplara sahip olması, kentin nüfus yapısının heterojen bir yapıya sahip olmasına neden olmuştur.

İskenderun adı ile anılan körfezinin doğusunda Amanos Sıradağları bulunmaktadır. İlçenin kuzeyinde Payas, doğusunda Kırıkhan, güneyinde ise Belen ve Samandağ ilçeleri bulunmaktadır. İskenderun ilçesinin yüzölçümü 759 km²'dir. İskenderun Limanı stratejik konumu ile İskenderun'da ve çevre il ve ilçelerde üretilen ürünlerin ihracatı ve bölge için gerekli olan hammaddelerin ithalatı için önemli bir özelliğe sahiptir. Bölgede bulunan İskenderun demir çelik fabrikaları, süper fosfat, gübre, çimento fabrikası, ekinciler haddehanesi, fil filtre, termik santrali, noksel çelik boru sanayi ve Tosyalı demir çelik gibi büyük sanayi kuruluşlarının sayısı 40'ın üstündedir. Bu sanayi kuruluşları İskenderun ve yöresini cazip hale getirmiş olup bu cazibe ile sürekli göç alarak nüfusu artan bir ilçe haline

getirmiştir. İskenderun gerek tarihsel ve sosyokültürel yapısıyla gerekse de ekonomik yönden sahip olduğu avantajlar ve potansiyel ile bir cazibe merkezi olarak değerlendirilebilmektedir.

3.1.4. Örneklemenin Belirlenmesi

Araştırma örnekleminin belirlenmesinde araştırmanın daha hızlı, pratik ve daha az maliyetli olması ve araştırmayı yapacak olan araştırmacının diğer örneklem türlerini uygulama olanağının olmadığı durumlarda en yaygın olarak kullanılan “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmanın çalışma grubunu il içinde ikamet eden ve yerel siyaset içerisinde 1980’den sonra aktif olarak görev yapmış ve yapmakta olan aktörler oluşturmaktadır.

Görüşmeler, 2022 yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında İskenderun’da hala hayatta olan ve İskenderun’da veya Antakya’da ikamet eden eski ve görevdeki belediye başkanları ile görüşülmüştür. Görüşülen belediye başkanları görev süreleri başkanlık dönemleri aşağıdaki Tablo 1 ‘de verilmiştir.

Tablo1

Belediye Başkanları Görev Tarihleri ve Başkanlık Dönemleri Sayısı

Tarihler	Dönem
1980-1984	1 Dönem
1994-2009	3 Dönem
2009-2014	1 Dönem
2019-.....	1 Dönem

Ayrıca çalışma kapsamında belediye başkanları yanı sıra belediye başkan yardımcıları, belediye meclis üyeleri ve parti ilçe başkanları ile görüşülmüştür. Bu kapsamda görüşülenlere ait sayısal veriler aşağıdaki Tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2*Araştırmaya Katılan Yerel Siyasetçilerin Görevlerine Göre Dağılımı*

Görevi	Sayısı
Belediye Başkanları	4
Belediye Meclis Üyesi	10
Siyasi Parti İlçe Yöneticileri	6

Yapılan 20 yüz yüze görüşme sonucunda elde edilen veriler, MAXQDA programı ile analiz edilmiştir. Nitel araştırmaların gereği görüşmelerde elde edilen veriler sayısal ortama aktarılmış ve MAXQDA programına yüklenmiştir. Bu verilerden öncelikle kodlar oluşturulmuş ve daha sonra benzer kodlar alt alta toplanmıştır. Bu veriler ile aşağıdaki analizler yapılmıştır;

- a- Kelime Bulutu
- b- Tek Vaka Modeli
- c- Kod Haritaları

3.2.ARAŞTIRMA ALANININ SOSYO EKONOMİK ÖZELLİKLERİ

İskenderun öncelikle bir liman kenti olması nedeniyle tarihin neredeyse her döneminde önemli bir kent olmuştur. Mevcut konumu, Akdeniz ikliminin sağladığı avantajlar ve sahip olduğu verimli topraklarla bir cazibe merkezi olarak bölge içerisinde ayrı bir konumdadır. İskenderun kırsalında bölge halkı çoğunlukla tarımla uğraşırken narenciye, zeytincilik, meyve ve sebzeçilik başlıca geçim kaynaklarını oluşturmaktadır. Tarımın yanı sıra 1970’de kurulan İSDEMİR hem sahip olduğu üretim kapasitesi hem de sanayi sektörünün bir anlamda kentteki lokomotif olarak kenti daha da çekici hale getirmiştir. Ayrıca liman kenti olmanın getirdiği ayrıcalıklar da beraberinde kente birçok özel yatırımların yapılmasına imkân sağlamıştır. Bu da özellikle ekonomik nedenlerle gerçekleşen göç konusunda kenti tercih edilir kılmıştır. Kentte yaşanan sanayileşme ile iş gücüne olan ihtiyaç artmış, bu gereksinim çoğunlukla Doğu ve

Güneydoğu Anadolu illerinden gelen göçle karşılanmıştır.

2020 yılında İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yapılan ISO 500 ile kamuoyuna duyurulan 500 büyük firmanın 16'sının İskenderun'da faaliyet gösteriyor olması kentin ekonomik ölçekte potansiyelinin anlaşılması açısından çarpıcı bir örnektir (<https://iso500.org.tr/>). Bu bağlamda İskenderun Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Levent Hakkı Yılmaz konuya dair İskenderun Körfezi'nin oldukça büyük bir potansiyele sahip olduğuna işaret ederken Demir-Çelik, Filtre, Liman faaliyetleri ve Lojistik konusunda kentin büyük bir ekonomik kaynak oluşturduğundan bahsetmektedir. İsdemir, Tosçelik Profil Sac Endüstrisi, Baştuğ Metalurji, MMK Metalurji, Tosyalı Toyo, Atakaş Çelik Sanayi, Atlas Enerji Üretim A.Ş., Ekinciler Demir Çelik Sanayi A.Ş., Tosyalı Filmaşın ve İnşaat Demir Üretim San. A.Ş., Tosyalı Demir-Çelik A.Ş., Tosçelik Spiral Boru, Noksel Çelik Boru, Koç Haddecilik, Net Haddecilik İskenderun'da bulunan büyük şirketler ve faaliyet alanlarından bazılarıdır (ekogundem.org).

Kent içerisinde çok kültürlü bir yapının hâkimiyetinden söz edilebilir. Geçmişte yakın bölgelerde yaşanan terör, kan davası gibi olaylar kentin göç almasına neden olmuş akabinde zamanla akrabalık bağları ve hemşerilik ilişkileri de kente yeni göçleri beraberinde getirmiştir. Kentin nüfusunun 1950-1980 yılları arasında %274 arttığı düşünüldüğünde İsdemir ve kentin sunduğu iktisadi olanakların rolü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ekonomik amaçlı gerçekleşen göçlerin nüfus artışında önemli bir paya sahip olduğu söylenebilir.

Kentin sosyo-ekonomik durumunun kentin siyasetini doğrudan etkilediği İskenderun özelinde söylenebilirken, kenti yönetenlerin, kentte karar vericilerin birçoğunun iş insanı olması kentte ekonominin siyasetle ilişkisini göstermesi açısından dikkat çekicidir.

İskenderun dış ticaret ve gümrük işlemleri açısından da ithalat ve ihracat işlem değerinin oldukça yüksek olduğu bir kenttir. Hatay il sınırları içerisinde bulunan gümrüklerde ki Cilvegözü, Antakya, Zeytindalı, İsdemir ve İskenderun gümrük müdürlüğü olmak üzere aktif beş gümrükten en fazla işlem değerinin gerçekleştiği gümrük İskenderun gümrüğü iken akabinde İsdemir gümrüğü olduğunu söyleyebiliriz. Yine bu veri de kentin ekonomik ölçekteki büyüklüğünün ve öneminin anlaşılması açısından dikkate değerdir (Eraldemir, 2023: 200).

3.3.YEREL BASINDA İSKENDERUNDA YEREL SİYASETİN ÖRGÜTLENMESİ

İskenderun, yerel basın açısından zengin bir arşive sahiptir denilebilir. İmtiyaz sahiplerinin farklı bakış açıları ve farklı siyasal görüşleri günlük siyasi gazetelerin haber içeriklerine yansımıştır. Arşivde yer alan günlük en eski siyasi gazete 1947 yılında yayın hayatına başlamış olan İskenderun Gazetesi'dir. Gazete, darbe dönemleri dışında siyasi haberlerde dönemin sağ partilerini destekleyen bir tutuma sahiptir. 1960 sonrası yerel basında yerel siyasete dair haber içerikleri konuya dair bir fikir vermektedir. Genel ve yerel seçim dönemleri haricinde yerel basının sanki ulusal basınmış gibi haber içeriklerine yer verdiği görülmektedir. 1 Ocak 1960 Cuma günü İskenderun Gazetesi'nde yerel siyasete dair hiçbir habere rastlanmazken, uluslararası haberler ve ulusal siyasete yönelik haber içerikleri yer almaktadır. Yine uluslararası ölçekte bir Yüksek Kademe Konferansının düzenleneceği, bura da silahsızlanmanın, Almanya meselesinin ve doğu-batı münasebetlerinin görüşüleceği ifade edilmektedir. Yine Başvekil olan Adnan Menderes'in 5 Ocak'ta Adana'da olacağı, İskenderun'a gelmesinin de kuvvetle muhtemel olduğu iddia edilmektedir (İskenderun Gazetesi, 1 Ocak 1960). Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) başka yerlerde olduğu gibi Hatay'da da inhilal (çözülme, dağılma) halinde olduğuna yönelik haberlere rastlanmaktadır. "Gökmeydan köyü" CHP ocak başkanı Süleyman Çolak ve idare heyetinden 79 kişinin CHP'den istifa ederek Demokrat Parti saflarına geçtiği ifade edilmiştir. İstifa dilekçeleri gazete de yer alırken buna gerekçe olarak da köye temiz su kaynağının getirilmiş olması gösterilmiştir. Yine benzer şekilde İskenderun'da başka bir köy olan Pirinçlik köyünden Mehmet Sönmez ve eşi Rabia Sönmez'in CHP'den istifa ederek Demokrat parti saflarına iltihak ettikleri ifade edilmiştir (İskenderun Gazetesi, 04 Ocak 1960). Şehrimizin Esentepe Mahallesi'nden 59 vatandaşın ilçe idare heyetine müracaat ederek DP'ye iltihakla kayıt ve kabullerinin yapıldığına dair haberlere yer verilmiştir ((İskenderun Gazetesi, 05 Ocak 1960). DP'nin İskenderun'da çok kuvvetlendiği ve üye sayısını çok arttırdığına yönelik haber içerikleri ile karşılaşılacaktır (İskenderun Gazetesi, 06 Ocak 1960). İskenderun Akarca Köyü'nden Ahmet Koçak ve arkadaşlarının toplamda 38 kişi oldukları belirtilerek, CHP'den istifa ettikleri ve DP'ye iltihak ettiklerini ilan ettikleri belirtilmiştir (İskenderun Gazetesi, 09 Ocak 1960). Yine diğer bölgelerde olduğu gibi İskenderun'da da DP'ye iltihakların devam ettiği, isim isim ilçe idare heyetine müracaat edip kayıt yaptıranlardan bahsedilmektedir (İskenderun Gazetesi, 12 Ocak 1960). İskenderun'un tanınmış kitap ve gazete bayilerinden Yahya Yener'in oğlu Ferhat Yener'in DP ilçe idare heyetine müracaat ederek partiye kayıt olduğu haberine yer verilmiştir (İskenderun Gazetesi, 14 Ocak 1960). İskenderun şoförlerinden Bayram Gürlü ve ailesinin ilçe başkanlığına yaptıkları müracaatla DP'ye iltihak ettikleri belirtilmiş ve Bayram Gürlü aile reisi imzası ile Başvekil Adnan Menderes'e telgraf çekmiş ve çektiği telgraf gazetede yer almıştır

(İskenderun Gazetesi, 23 Ocak 1960). İsimleri açıklanan kişilerin DP İlçe İdare Heyetine müracaatla kayıt ve kabullerinin yapıldığına dair haberlere yer verilmiştir (İskenderun Gazetesi, 26 Ocak 1960). DP İlçe Başkanlığı tarafından muhasebe danışma bürosu açılmış ve bu alanda kurs verileceği duyurulmuştur (İskenderun Gazetesi, 30 Ocak 1960). Yine ismi verilen 47 vatandaşın partilerinin tutumunu beğenmeyerek DP'ye iltihak ettikleri belirtilmiştir (İskenderun Gazetesi, 09 Şubat 1960). Işıklı Köyü'nün tamamen DP'ye geçtiği, 171 kişinin daha evvelce mensup bulundukları partilerinin tutumunu beğenmeyerek DP'ye iltihakları haber içeriklerinde bulunmaktadır (İskenderun Gazetesi, 10 Şubat 1960). Hatay'ın imarı ile yakından ilgilenen Başvekil'in İskenderun'un vilayet olması konusunu da değerlendirdiği haberlerine rastlanmaktadır (İskenderun Gazetesi, 16 Şubat 1960). Başvekil Adnan Menderes tarafından açılmış olan Demokrat Parti İstasyon Vatan Cephesi ocağına yönelik haberler bulunmaktadır. Belediye Reis vekili Neşat Tuncel ve DP İlçe Başkanı Ömer Lütfi Arıkoğlu Başvekil ile telgraf göndererek Menderes'in İskenderun ziyareti için teşekkür ederek, halkın memnuniyetlerini ilettiği de haberler arasında yer almaktadır (İskenderun Gazetesi, 19 Şubat 1960). Vatan cephesine iltihakların sıklaştığı haberleri vardır (İskenderun Gazetesi, 20 Şubat 1960). Belediye Reisi Şemsettin Mursaloğlu, şehircilik hakkında tetkiklerde bulunmak üzere İsviçre'ye gitmiş ve dönüşte Ankara ve İstanbul'da ilgili makamlarla İskenderun hakkında temaslarda bulunduğu haberlerine yer verilmiştir. İskenderun Kesrik Köyü'nden bir grup vatandaş Başvekil ile telgraf çekerek CHP'den istifa ettiklerini ve Vatan Cephesi'ne iltihaklarını bildirmişlerdir (İskenderun Gazetesi, 22 Şubat 1960). İskenderun'da vatan cephesine yeni katılışların sürdüğü haberlerine rastlanmaktadır (İskenderun Gazetesi, 25 Şubat 1960). İskenderun Akdeniz ocağı idare heyeti toplu olarak CHP'den istifa etmiş ve DP'ye iltihak etmişlerdir ve DP'nin kadın kollarının toplantılarına dair haberler bulunmaktadır (İskenderun Gazetesi, 26 Şubat 1960). Belediye Reisi Şemseddin Mursaloğlu, İskenderun'un imarı ile ilgili olarak imar vekili Medeni Berk tarafından acele Ankara'ya çağrıldı haberlerine yer verilmiştir (İskenderun Gazetesi, 27 Şubat 1960). Başvekil Adnan Menderes, Demokrat parti Kadın Kolları Başkanı Kadriye Akaltan'a bir cevap ile takdirlerini iletti. 24 Şubat'da DP ilçe merkez binasında çaylı bir toplantı yapıldığında başvekil ile çeşitli konularda görüşmelerde bulunduğunu ve bu münasebetle Kadriye Akaltan'ın Menderes'e bir bağlılık telgrafı çektiği ifade edilmiştir. Bunun karşılığı Menderes'in de Kadriye Akaltan'a bir telgrafla cevap verdiği belirtilmiştir (İskenderun Gazetesi, 01 Mart 1960). Demokrat Parti ilçe başkanı Ömer Lütfi Arıkoğlu'nun Menderes'e telgraf çektiğine yönelik haber içerikleri bulunmaktadır (İskenderun Gazetesi, 10 Mart 1960). Kentin tanınmış iş adamlarından Saman Zarif'in DP'ye kayıt olduğu ve DP'ye yeni iltihaklar olduğu yönünde haberlere rastlanmaktadır (İskenderun Gazetesi, 11 Mart 1960). Eski Adana

milletvekili CHP'den DP'ye iltihak eden Dr. Makbule Dıblan için Belediye Reisi Şemseddin Mursaloğlu başvekele telgraf çektiği ifade edilmiştir. İskenderun'un tanınmış simalarından ve iş adamlarından Mehmet Kavsak ve oğlu Yusuf Kavsak aile efradı ile birlikte CHP'den istifa ederek DP'ye katılmışlardır (İskenderun Gazetesi, 12 Mart 1960). Hatay postası gazetesinde 8 Mart günü CHP Kamil Boran Ocağının Pazar günü açıldığı ve 1000 Mardinli vatandaşın DP'den istifa ederek CHP'ye geçtikleri ve bu 1000 kişinin CHP genel başkanı İsmet İnönü'ye telgraf çektikleri belirtilmektedir. DP İlçe Başkanı Ömer Lütfi Arıkoğlu İskenderun'da bulunan Mardinli vatandaşlardan 860'ının halen DP saflarında yer aldığına yönelik açıklamalar yer almıştır. Ayrıca Hatay postasında çıkan haberin asılsız olduğu şeklinde bir manşet atılmıştır. DP'den 1000 kişinin istifasının bir hayal ürünü olduğu belirtilmiştir (İskenderun Gazetesi, 16 Mart 1960). Kişi ad ve soyadları belirtilerek DP'ye iltihakların devam ettiğine dair haberler verilmiştir (İskenderun Gazetesi, 17 Mart 1960). İskenderun CHP ilçe idare kurulu azası avukat Ahmet Yeral'in partisinden istifa ettiği haberlerine yer verilirken yine bir iş adamı olan şehrin tanınmış simalarından Ramiz Hataylı'nın da DP'ye kaydolduğu belirtilmiştir (İskenderun Gazetesi, 18 Mart 1960). İskenderun'un bir köyü olan Arpadere köyü CHP Ocak Başkanı Ahmet Sökmen'in istifa ederek DP'ye geçtiği ve CHP Esentepe Tepecik Ocağı'nın da kapatıldığı haberi vardır (İskenderun Gazetesi, 24 Mart 1960). DP'ye kitle halinde iltihakların devam ettiği sürekli vurgulanmaktadır (İskenderun Gazetesi, 25-26 Mart 1960). İskenderun'a bağlı Karagöz Köyü CHP Ocak Başkanı Cemil Kaya'nın partisinden istifa ederek DP'ye iltihak ettiği ve halk genelinde de Demokrat Partiye iltihakların sürdüğüne yönelik haber içeriklerine yer verilmektedir (İskenderun Gazetesi, 5-9 Nisan 1960). 27 Mayıs 1960 askeri darbesine kadar neredeyse her gün Demokrat Parti'ye kitle halinde yeni katılışların olduğuna yönelik haberler bulunmaktadır.

İskenderun'da yerel basında yerel siyasete ve yerel siyasetin örgütlenmesine yönelik haber içeriklerine yerel seçim dönemlerinde rastlanmaktadır. Bu nedenle yerel seçim propagandalarının başladığı, adayların belirlendiği, seçim dönemleri ve sonrası daha özenli ve dikkatli şekilde incelenmiştir. Bölge ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'yı içeren çokça uluslararası haber içerikleri ile de karşılaşılmaktadır. 27 Mayıs 1960 Darbesi'ne kadar neredeyse her gün Demokrat Parti'ye iltihaklara ilişkin haberlere ilk sayfada rastlanılmaktadır. Yine beraberinde İskenderun'da Vatan Cephesine yönelik iltihaklara da tek tek katılımcıların isimleri sayılarak yerel basında yer verilmiştir. Vatan Cephesi, Demokrat Parti iktidarının yerel parti örgütlerini ve alt örgütlenmeleri olan gençlik kollarını kapsayan bir siyasi oluşum olarak ortaya çıkmıştır. 27 Mayıs 1960'a kadar Demokrat Parti'ye yönelik haber içerikleri ile

İskenderun'da Demokrat Parti'ye iltihaklara (katılma) sürekli yer verilmiştir. Darbe sonrası Demokrat parti lideri, yöneticileri ve parti üyelerine yönelik bakış açısı değişmiş, darbe öncesindeki övgü dolu ifadeler yerini tam tersi bir üsluba bırakmıştır. Sonrasında Adalet Partisi'ne yönelikte haberlere sıklıkla yer verilirken, Adalet Partisi yeni kurulmasına rağmen İskenderun'da gün geçtikçe faaliyetlerinin arttığı ve bu bağlamda her geçen gün partiye yeni iltihaklar olduğu belirtilmektedir. Yine bu tarz haber içeriklerinde partiye katılanların isimlerine de yer verilmektedir. Yerel basında 1961'de hem kaymakam hem de belediye başkanı olan Ali Kemal Birol'a ve faaliyetlerine dair çokça habere rastlanmaktadır. 27 Mayıs İhtilali'ni öven haber içeriklerine rastlanırken, devrime karşı yapılan sözlü ya da yazılı her türlü eleştirinin mutlaka cezalandırılacağı da belirtilmektedir. İsmet İnönü'nün Türkiye radyoları aracılığıyla yayınladığı belgede 27 Mayıs 1960 İhtilali'nin milletin isteği ile yapılmış askeri bir müdahale olduğu ifade edilirken, 27 Mayıs'ın daima değerini koruyacağı vurgulanmaktadır. Bu devrimi her türlü saldırıdan koruyabilmek adına bir komisyonun devrimi koruma kanunu hazırladığı ve devrime karşı sözle ya da ima ile yapılmış her türlü eleştirinin 1 ile 5 yıllık hapis cezasıyla sonuçlanacağı ve bu suçun basın yolu ile işlenmesi halinde ise cezanın iki katına çıkarılacağı belirtilmiştir. Bu haber içerikleri dönemin ifade ve basın özgürlüğü hakkında fikir vermektedir.

13 Eylül 1961'de Cumhuriyet Halk Partisi'nin adaylarına ilişkin bir habere yer verilmiş, Hatay İl Başkanlığı'na 7 kişinin senatörlük ve 20 kişinin de milletvekilliği için müracaat ettiği belirtilirken, adayların isimlerine de yer verilmiştir. 1962 yılının Haziran ayında 9 Fransız Kaymakamın İskenderun'a geleceği ve bir ay süre ile incelemelerde bulunacakları belirtilmiştir. Sonraki günlerde gelecek olan ekibin 15 kişi olduğu ve İskenderun'un yanı sıra birçok kenti de ziyaret edecekleri ifade edilmiştir.

21 Haziran 1962 tarihli yerel gazetede Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in parti liderleri ile görüştüğüne dair haberlere yer verilirken, AP'nin de CHP ile koalisyon kurmak istediği ama İnönü'nün ve CHP'lilerin muhalefette kalmayı tercih ettikleri belirtilmiştir. Ne Gürsel'in Yeni Türkiye Partisi (YTP), CHP ve Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) liderleriyle ayrı ayrı yaptığı görüşmeler ne de partilerin kendi aralarındaki görüşmelerin yerel siyaset ölçeğinde bir karşılığı olmamış, yerel parti örgütlerinin bu konuda herhangi bir çalışma ya da faaliyetinden bahsedilmemiştir.

Hatay AP Milletvekili Şemsettin Mursaloğlu'nun İskenderun kaymakamını ziyaret ettiği ve görüşmelerine dair haber içeriklerine yer verilmiştir. 19 Eylül 1968'de Y.T.P. İlçe teşkilatının kurulduğu ve teşkilatın üst kademe yöneticilerine dair haber içeriklerine yer

verilmiştir. Y.T.P. ilçe teşkilatının uzun süreden beri gerçekleşen yoğun çalışmalar sonucunda kurulduğu belirtilmiş ve parti ilçe örgütü üst düzey yöneticilerinin isimleri yerel basınla paylaşılmıştır. 12 Temmuz 1968’de mahalli seçimlerden sonra çok önemli bir toplantı niteliği taşıyan AP. İlçe İdare kurulu, partinin iç meseleleri ile ilgili görüşmek ve bir takım kararlar almak için bir araya gelmişlerdir. Bu toplantının bir sonraki ay yapılacak delege seçimleriyle de ilgili olduğu ve kongre hazırlıkları konusunda ve partinin mali imkânları hususunda görüşüldüğü ifade edilmiştir. 27 Mayıs 1970’de yerel basında gazete manşetleri “27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramını” kutlamaya dair haberleri içermektedir.

Yerel basın da Demokratik Parti’nin il ve ilçe teşkilatlarının resmen kurulduğuna dair haber içeriklerine yer verilirken Şemsettin Mursaloğlu’nun da kurucu liste de yer aldığı vurgulanmıştır.

1973 yerel seçimleri için Adalet Partisi’nden Belediye Başkan adayı olan Şemsettin Mursaloğlu, İskenderun açısından önemli bir siyasal aktör olmuştur. Reyhanlı doğumlu olan Mursaloğlu’na ilişkin haber içeriklerinde politikaya Hatay’ın kurtuluş davası ile başladığı, Fransızlara karşı verilen mücadele sonucunda hapis cezası aldığı, mücadelenin kazanılması sonrasında Reyhanlı belediye başkanı olduğu ifade edilmiştir. 1946 yılı itibariyle Türkiye’de çok partili siyasal hayata geçilmiş, Mursaloğlu yerel basında çok partili siyasal hayatın heyecanlı idealistlerinden biri olarak tanımlanmıştır. Akabinde 1950-54 yılları arasında İskenderun Belediye Başkanı olarak görev yapmıştır. 1954-57 yılları arasında Hatay milletvekili olarak siyaset sahnesinde yer alırken, 1957-60 yılları arasında tekrar İskenderun Belediye Başkanı olarak siyasal hayatına devam etmiştir. Yerel basında yine Mursaloğlu’nun 27 Mayıs 1960 ihtilali sonrasında 11,5 ay boyunca Yassıada ve Balmumcu hapishanelerinde kaldığı belirtilmiştir. 1966-69 yılları arasında yeniden milletvekili olan Mursaloğlu, 1973 yılı yerel seçimlerine Demokratik Parti Belediye Başkan adayı olarak girdi. Yerel basında Mursaloğlu’nun seçim propagandalarına sıkça yer verilmiştir. Mursaloğlu, seçim vaadi olarak İskenderun’un su sorununa işaret ederek bunu çözeceğini ve o dönem için yine kentte yaşanan barınma sorununa yönelik evsiz her vatandaşa ev vaadinde bulunmuştur. Seçim vaatleri yerel basında gazete manşetlerinde yer almıştır. 10 Aralık 1973’de mahalli seçimlerin olgun ve sakin bir atmosferde geçtiğinden bahsedilirken Belediye Başkanlığını CHP adayı Orhan Yanıçoğlu’nun kazandığı belirtilmiştir. Mursaloğlu seçimi üçüncü olarak tamamlarken, Adalet Partisi adayı Şerif Aşkar’ın ise çok az bir farkla başkanlık yarışını CHP’ye kaptırdığı yine yerel basında yer almaktadır.

Yerel basında yerel siyasete dair haber içerikleri ile ancak mahalli seçimlerin gerçekleştiği dönemlerde karşılaşılmaktadır. 1977 Yerel seçimlerinde Mursaloğlu'nun seçime Adalet Partisi'nin adayı olarak gireceği yerel basında yer almıştır. Siyasi deneyimi ve tecrübesine sıklıkla vurgu yapılırken, İskenderun'un kentsel problemlerinin çözümü noktasında da önemli vaatlerde bulunmuştur. Yine Mursaloğlu'nun projelerine yönelik yerel basında çokça habere rastlanmaktadır. 1977 Mahalli İdare Seçimleri'nde aday farklı olsa da İskenderun'da parti tercihinin aynı yönde olduğuna yönelik haberler dikkat çekici olmuş, yeni Belediye Başkanı CHP'nin adayı Sabri İnce olmuştur.

1980 Askeri Darbesi'nde basın yeni yönetimin bir anlamda meşruiyetini sağlamak, destek olmak, haklı göstermek gibi misyonlar üstlenirken tam tersini düşünen her türlü yerel ya da ulusal basın sansür ve kapatma cezasından nasibini almıştır. İskenderun'da 12 Eylül 1980 darbesi ve sonrası döneme ait hiçbir yerel gazeteye ulaşılammıştır. Yerel basının tamamına sansür mü uygulandı, tüm gazeteler mi kapatıldı yoksa arşivde o döneme dair gazeteler kayıp mı oldu ne yazık ki buna yönelik net bir bilgiye erişilememiştir. Bazı yerel gazetelerin darbe sonrası el değiştirdiği, imtiyaz sahiplerinin ve yazı işleri müdürlerinin değiştiği görülmüştür.

Darbe sonrası İskenderun'da Belediye Başkanlığı'na atama usulü ile Mahmut Alpagot getirilmiştir. 1980-84 yılları arasında İskenderun belediye başkanı olarak görev yapan Alpagot, İskenderun'un kentleşmesi ve çevre sorunlarına dair önemli çalışmalar yapmış, yerel basında gerçekleştirdiği faaliyetler yer almıştır. Bu dönemde İskenderun için önemli bir siyasal aktör olmaya hazırlanan Mete Aslan, Alpagot'un Başkan Yardımcılığı görevini yapmıştır.

Yerel basında Mahalli Seçimlerle ilgili propagandaların başladığı tarih olarak 13 Mart 1984 tarihine işaret edilirken, adayların programları ve siyasi partilerden Doğruyol ve Anavatan Partisi'nin hızlı bir çıkış yapacakları ve hedeflerinin de Halkçı Parti olacağına dair haberlere yer verilmiştir (Akşam Ekspres, 13 Mart 1984). Yine seçim öncesi Anavatan Partisi'nin ilçe teşkilatının seçim çalışmalarını hızlandırdığına dair haberlere rastlanırken yine aynı partiye katılımlara dair haberler de görülmektedir (Akşam Ekspres, 14 Mart 1984).

Yerel basında 1984 seçimi öncesinde siyasi partilerin adaylarına dair bilgilere yer verilirken seçildikleri vakit kendilerini çok büyük problem ve sorunların beklediği adaylar şeklinde başlıklarla adaylar kamuoyu ile paylaşılmıştır. Darbe sonrası ilk yerel seçim olan 25 Mart 1984 Mahalli İdareler Seçimi'nde Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) adayı Abdülkadir Kocabaş Belediye Başkanı olmuştur. Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) darbe ile birlikte

kapatılan CHP'nin uzantısı olarak kurulmuş ve kuruculuğunu da Erdal İnönü'nün yaptığı bir siyasi örgütlenme idi. CHP tabanını bir anlamda temsilen kurulan partinin yerelde de teşkilatlanması zor olmamıştır. Yerel basında parti yöneticilerine ve partinin ideolojisine dair haber içeriklerine yer verilmiştir. Yerel basında büyük fark yapan SODEP adayı Abdulkadir Kocabaş'ın ilk beyanatında İskenderun'un yakın zamanda cennet bir şehir haline geleceği ve yerel basının da en büyük yardımcısı olacağına yönelik ifadelerine yer verilmiştir (Körfez, 27 Mart 1984). Seçim sonrası, İskenderun'da hangi partinin ne kadar oy aldığına ilişkin haberler yerel basında yer alırken, Belediye Başkanının İskenderunlulara teşekkür mektubu da yine haber içerikleri arasında yer almıştır. İskenderunlu gazete mensuplarının yeni seçilen başkan ziyaretleri de yine yerel siyasete dair haberler arasındadır (Akşam Ekspres, 7 Nisan 1984). 1984 yılına dair yerel basında bazı gazetelerin bazı aday ve parti haberlerine daha çok yer vermesi dikkat çekicidir. Akşam Ekspres Gazetesi, Anavatan Partisi'ne yönelik haber içerikleri ve manşetleri ile seçimlerde de adayın haberlerine sık yer vermiştir. Bir diğer günlük siyasi gazete olan Güney Gazetesi ise Milliyetçi Demokrasi Partisi'ne (MDP) yönelik haber içerikleri ve partinin başkan adayı olan Faik Karahan'ın çokça haberini yapmıştır.

Seçim öncesi Güney gazetesinde SODEP'te çözümlerin olduğu, yönetim kurulu üyelerinden birinin istifası haber yapılırken aynı gün MDP Belediye Başkan adayının seçim vaadi manşetten verilmiş ve ayrıca bu partiye iltihakların da her geçen gün arttığından bahsedilmiştir (Güney, 19 Mart 1984). Seçimler henüz yapılmadan gazete manşetini İskenderun'un müstakbel belediye başkanı Faik Karahan diye atan Güney Gazetesi'nin kurucu ve sahibi olan Refik Kireççi'nin aynı partiden belediye meclis üyesi adayı olması (Güney, 22 Mart 1984) yapılan haberlerin maksadını daha anlaşılır kılmaktadır.

Yine aynı dönemde gazetenin sağ üst köşesinde tarih ve sayının üstünde Türkiye Türklerindir yazısı ile çıkarılan günlük tarafsız siyasi gazete olarak kendini tanımlayan Tünaydın gazetesi, seçim öncesi SODEP'in, Halkçı partinin, ANAP'ın ve MDP'nin haberlerini yapmıştır.

Seçim sonuçlarının açıklanmasının ardından yerel basında Anavatan Partisinin Belediye seçimine itiraz ettiğine yönelik haber içeriklerine rastlanmaktadır. Bu konuda ANAP adayı Dr. Hamza Ünal'ın seçimi 910 oy gibi çok az bir farkla kaybettikleri ve oy potansiyellerinin yüksek olduğu yerlerde sandık sayılarının düşürüldüğü ve seçmene sandık yerlerinin bildirilmediği ve bu nedenle de 9 binin üzerinde seçmenin oy kullanamadığına yönelik açıklamalarına yer verilmiştir (İskenderun gazetesi, 01 Nisan 1984).

Yerel basına Başkan Kocabaş, belediyeye partililiğin girmeyeceğine yönelik beyanatlar vermiştir. Parti rozetlerini kapının önünde bırakanların kendileri için bir değer olacağını, belediyeye işe alımlarda partililik yapılmasına izin vermeyeceğine yönelik açıklamaları vardır. Ayrıca 31 Belediye Meclis üyesinin de kendisi ile aynı fikirde olduğunu belirterek siyasi partilerden belediyeye memur ya da işçi olarak işe alım konusunda herhangi bir taviz verilmeyeceğini ifade etmiştir (Körfez Gazetesi, 25 Nisan 1984).

1989, 1994 ve 2004 yıllarına ait bu dönemlerin öncesi ve sonrası da dahil olmak üzere yerel gazetelere ulaşılammıştır, gerekçesine dair de tatmin edici bir açıklama olmamakla beraber bu dönemlere dair hiçbir gazete arşivde yer almamaktadır. 26 Mart 1989 Mahalli İdareler Yerel Seçimlerini İskenderun'da Sosyal Demokrat Halkçı Parti adayı Hasan İnsan kazanmış, Anavatan partisinin adayı Mete Aslan, Doğru Yol Partisi adayı ise Ali Dingiltepe olmuştur. 27 Mart 1994 Yerel seçimlerinde ise Anavatan Partisi adayı Mete Aslan Belediye Başkanı olmuştur. Bu dönemlere ait yerel gazeteler olmadığı için yerel siyasete, adaylara ve partilere dair haber içeriklerine de ulaşılammıştır. 2004 Yerel seçimlerini yine Mete Aslan kazanmıştır, İskenderun belediye başkanlığında üçüncü ve son dönemidir.

Yerel basında 1999 Yerel Seçimleri'ni kazanarak ikinci kez Belediye Başkanı olan Mete Aslan'la ilgili birçok habere yer verilmiştir. İskenderun'un Mete Aslan'ı bir kez daha bağrına bastığına yönelik manşetler atılırken, (Güney, 30.04.1999) Başkanın törenle makamına geçtiğinden bahsedilmektedir. Yine seçim sonrası Mete Aslan'ın İskenderun halkına şükranlarını sunduğu haberleri manşetten verilmiştir. Mete Aslan'ın seçim için kullandığı slogan "Ben İskenderun için varım" şeklindedir (Güney, 19.04.1999). Yine seçim öncesi adaylara, siyasi partilere ve adayların projelerine yönelik haberler yerel basında yer alırken, CHP adayı Avukat Gazanfer Dik'in gençlere hitaben hazırlamış olduğu bir yazı, yerel gazete de ilk sayfada verilmiştir. Geleceği gençlerle birlikte kurmak ve birlikte değiştirebilmek için katıl değiştirelim sloganı ile gençlere seslenmiştir (Güney, 22.03.1999). Yerel basında seçim öncesi Fazilet partisi adayı İsmail Deliveli'nin tüm sağ partilere seçimde birleşme çağrısı yaptığı ancak ANAP'ı hariç tuttuğu siyasi görüşlerine yer verilmiştir (Güney, 25.03.1999). Deliveli, yine bir diğer açıklamasında belediyenin kapalı kapılarının seçilmeleri halinde halka açılacağını, Mete Aslan'ın kapalı kapılar ardında siyaset yaptığı iddiası yerel basında manşetten verilmiştir (Ses,25.03.1999). Yine seçim öncesi Doğru Yol Partisi İskenderun Belediye Başkan adayı Cerrahoğlu, 21. yüzyılda İskenderun'un bir dünya şehri olacağını, "kendisiyle barışık, kentiyle barışık İskenderun" sloganıyla seçim çalışmalarını yapmış ve Cerrahoğlu'nun seçim programı yerel basında yer almıştır. Cerrahoğlu'nun yapmış olduğu seçim konuşmalarında

ifade ettiği İkinci kez aldanmayın söylemini Mete Aslan'a yönelik ikinci kez başkan seçilmesi ihtimali üzerine yaptığı da yine yerel basında yer almaktadır (Ses, 15.03.1999). 1999 Yerel seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi'nin adayı Gazanfer Dik ikinci sırada yer alırken Fazilet Partisi adayı İsmail Deliveli üçüncü sırada yer almıştır.

Mete Aslan'ın seçim öncesi ve sonrasında bazı yerel gazeteleri hedef gösterdiği ve ihtilaf içerisinde olduklarına dair haber içerikleri bulunmaktadır. Ses Demokrasi Gazetesi'nin kurucusu ve yazı işleri müdürü olan Ersen Korkmaz, Mete Aslan hakkında suç duyurusunda bulunacağını belirterek, şahsının ve gazetesinin hedef olarak gösterildiğini iddia etmiştir. Mete Aslan döneminde yerel basının tamamı ile olmasa da bir kısmı ile yerel yönetimlerin çatışma, anlaşmazlık içerisinde olduğu söylenebilir. Yine yerel basında bir sivil toplum kuruluşu olan İskenderun Mimarlar Odası adına odanın başkanı olan Ali Yavuz bir açıklama yapmıştır. Ali Yavuz açıklamasında, Mete Aslan'ın katılımcı kent yönetimini benimsemediği, odanın kent, çevre ve toplum adına yaptığı çalışmalarını değerlendirmeden reddettiği, yönetimi süresince oda ile ihtilaf halinde olup sürekli polemik yaratan, uzlaşmadan uzak, kavgacı ve saldırgan tavrı ve yeşil alanların yok olmasına imkan veren, rantı dayalı siyaset anlayışı nedeniyle Aslan'a destek vermeyeceklerini ifade etmiştir (Ses, 1999).

28 Mart 2004 Yerel Seçimleri'ni Anavatan Partisi adayı Mete Aslan kazanmış olup, Adnan Menderes Kılınçoğlu CHP adayı olarak ikinci, Nevzat Barak ise Ak Parti adayı olarak üçüncü sırada yer almıştır.

Yerel basında yerel siyasete dair 2009 yerel seçimleri öncesi aday ve partilerin programları ve açıklamalarına ilişkin birçok haber içeriği ile karşılaşmaktadır. Bu bağlamda CHP Yenışehir Mahallesi seçim bürosunun açılışında Hatay CHP Milletvekilleri yerel seçimler için adayları Civelek'e oy istemiş, iktidar partisini ve ayrıca seçim öncesi mevcut Belediye başkanı olan Mete Aslan'ı eleştirmişlerdir. CHP Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un iktidara yönelik eleştirileri ekonomi kaynaklı iken Mete Aslan'a yönelik ırkçılık, bölücülük, ayrımcılık ve adam kayırmaya yönelik ithamlarda bulunmuştur. Bir diğer milletvekili Abdülaziz Yazar, hem kentteki hem de ülkedeki ekonomik sorunlardan bahsetmiş, o dönem ordumuzda bulunan asker sayısının 700 binlerde olduğunu, bir yıldaki işsiz insan sayısının ise 940 bin olduğunu belirterek ordudan daha büyük bir işsiz ordusunun olduğunu vurgulamıştır. Artık kentte değişim zamanının geldiğini ifade etmiştir. Aynı açılışta son olarak konuşma yapan Civelek ise İskenderun'un 28 mahallesinin hepsine ayırım yapmaksızın hizmet götürüleceğini, çevre, çocuklar ve gençlere yönelik projelerinin olduğunu, katılımcı bir yönetim modeli ile kenti

yöneteceklerini belirtmiştir. Konuşması sırasında elektrik kesintisi yaşanmış bunun üzerine Civelek “Yağmur da yağsa, elektrik de gitse, fırtına da kopsa bu seçimi kazanacağız, galiba ampul söndü” diyerek esprili bir dille iktidara gönderme yapmıştır (İskenderun, 23.03.2009). Ak parti adayı Dingil seçilmeleri halinde belediyeden hiçbir işçinin işten çıkarılmayacağını buna dair haberlerin gerçeği yansıtmadığını ifade etmiştir ve seçim stratejilerine yönelik haberlerde yerel basında yer almıştır (İskenderun, 24.03.2009). Yerel siyasette seçim öncesi partilerin ve adayların karşılıklı eleştirilerine dayanan çok sayıda haber içeriği yerel basında yer almıştır.

29 Mart 2009 Yerel Seçimleri’nde İskenderun’da birinci parti CHP olmuş, adayı Yusuf Hamit Civelek Belediye Başkanı olmuştur. Yerel basın, yerel siyasetteki bu gelişmeyi 15 yılın ardından gelen zafer diye nitelerken seçim zaferinin davul-zurna ile kutlandığı, “Yine Yeniden CHP” manşetleri atılarak haber yapıldığı görülmektedir (İskenderun, 30.03.2009). Bir önceki yönetimin baskıcı ve otoriter olduğuna yönelik eleştirilerle yeni yönetimin gelişine dair beklentilerde yerel basında yer almıştır. “15 yıllık KRAL gitti, halkı temsil eden ALTI OK geldi” manşetleri bu minvalde atılmış başlıklardır. Civelek’in mazbatasını alması ve seçim sonucuna dair değerlendirmeleri yerel basın da manşetlere taşınmıştır. İlk olarak verilen görevi en iyi şekilde yerine getireceğine dair ifadesi manşetlerde yer alırken yine ilk sayfanın neredeyse tamamı Civelek’in açıklamalarına ayrılmıştır. Civelek’in yerel basında yer alan ilk teşekkür konuşmasında her türlü makamın geçici olduğu, asıl olanın halk olduğu ve kendisinin geçici olduğu bilinciyle kendisine layık görülen bu görevi en iyi şekilde yerine getireceğini beyan ettiği ve İskenderun halkına teşekkür ettiği ifadelerle yer verilmiştir (İskenderun, 02.04.2009). Yerel basında yerel siyasete dair MHP Hatay Milletvekili Turan Çirkin’in yerel seçim değerlendirmeleri yer almıştır. Çirkin basın açıklamasında MHP’nin bu seçimde elde ettiği kazanımların genel seçimlerde kendisini göstereceğini ve MHP’nin genel seçimlerde Hatay’da birinci parti olacağını ifade etmiştir (İskenderun, 03.04.2009). Yerel basında yerel siyasete ve yerel seçimlere dair AK Parti Belediye Başkan Adayı Seyfi Dingil’in de değerlendirmelerine yer verilmiştir. Yerel basında Dingil’in yapmış olduğu özeleştiri “Özal zamanında kaçırdığımız treni bir kez daha kaçırdık” ifadesi ile manşete taşınmıştır. Parti ilçe binasında AK Parti Hatay Milletvekili Orhan Karasayar, Belediye Başkan adayı Seyfi Dingil, parti ilçe başkanı Musa Kurşun, belediye meclis üyeleri ve il genel meclis üyeleri bir araya gelerek seçime yönelik parti içi bir toplantı gerçekleştirmişlerdir ve buna dair yerel basına da açıklamalar yapmışlardır (İskenderun, 04.04.2009). Seçim sonrası yerel siyasette yeni meclisin ilk toplantısını yapacağına yönelik haber içeriklerine yer verilirken Civelek’in İskenderun’u

daha güzel ve çağdaş bir kent haline getirebilmek için bilimi önceleyen kentsel politikalar geliştireceklerine dair açıklamaları da yerel basında yer bulmuştur (İskenderun, 08.04.2009). Kentte yerel siyasete ilişkin Belediye Meclisi'nin 2. Toplantısını gerçekleştirdiği ve bu toplantıda 2008 yılı faaliyet raporunun oy çokluğu ile reddedildiği yerel basında manşette yer alırken geçmiş 15 yıllık Belediye çalışmalarının da müfettiş tarafından denetleneceği kaydedilmiştir. Civelek'in meclis toplantısında yapmış olduğu konuşmanın bir bölümü de yine yerel basında ilk sayfadan okuyucuya sunulmuştur. Parti ve siyasi görüş ayrılığı yapmadan amaçlarının İskenderun'a hizmet olduğunu belirten Civelek kentin yönetiminde halkla birlikte olacaklarını ifade etmiştir (İskenderun, 10.04.2009). 2009 Yerel seçim sonucuna göre Ak parti ikinci sırada yer alıp adayı Seyfi Dingildir. Demokrat Partiden aday olan Mete Aslan ise üçüncü sırada yer almıştır.

Yerel basında 2014 yerel seçimleri öncesi siyasi partilerin adaylarına, adayların projelerine ve seçim stratejilerine sıkça yer verilmiştir. Seçim öncesinde CHP Adayı Yusuf Civelek ile ilgili İskenderun Belediye Başkanlığı döneminde 5 yılın şaibesiz geçtiğinden bahsedilmiş ve "Yusuf Civelek demek, Şehr-ül Emin demektir" şeklinde manşet atılmıştır (Söz, 27.03.14). Seçim öncesinde işadamları ve çeşitli oda temsilcileri ile bir araya gelen Seyfi Dingil esnaf ziyaretlerinde de bulunmuş ve seçilmesi halinde esnafın altın çağını yaşayacağını belirtmiştir (Esin, 18.03.14). Yerel siyasette 2014 seçimleriyle ilgili ilk olarak yerel basında Seyfi Dingil'in bir önceki seçim döneminde kaybettiği ancak devam eden 5 yıllık süreçte hiç yılmadan çalışarak, yerel siyasette var olduğunu her platformda gösterdiğine yönelik haber içerikleri ile karşılaşılacaktır. Yine yerel basında kent merkezinde CHP'nin önde gittiği, İskenderun'da büyükşehir statüsü ile mahalleye dönüşen beldelerden aldığı oylarla AK Parti Adayı Dingil'in İskenderun'u iktidarla buluşturduğundan bahsedilmektedir (Esin, 01.04.2014). Yerel siyasete dair yerel basında seçim sonrasında İskenderun belediye meclisinin şekillendiğine yönelik haberler vardır. Seçim sonucuna ilişkin partilerin oy dağılımları yerel basında yer alırken AK Parti Hatay Milletvekili Orhan Karasayar'ın yerel seçim sonuçlarını yorumladığı, "Yeni İskenderun'u hep birlikte yöneteceğiz" başlığı ile yaptığı değerlendirme de haberler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra MHP İskenderun Belediye Başkan Adayı İbrahim Gül'ün de açıklamaları haber olarak yerel basında yer almış, Gül, seçimlerin tekrarlanması için başvuruda bulunduklarını, bazı seçmen pusulalarında MHP logosunun bulunmadığı iddiası ile gündeme gelmiştir. Ayrıca kamuya ait olan direklerin iktidar partisi tarafından kullanıldığı ve seçim gününe kadar da iktidar partisinin erzak dağıtmaya devam ettiği gibi iddiaları da haberler arasındadır (Esin, 02.04.2014). Akabinde İskenderun Belediye

Başkanlığı'nı kazanan Seyfi Dingil ve meclis üyelerinin İlçe Seçim Kurulu'ndan mazbatalarını aldıkları, Civelek'ten görevi bir törenle devraldığı haberleri yapılmıştır. Hatay'ın büyükşehir olması ile yeni katılan belde ve köylerle birlikte mevcutta İskenderun'un 44 mahallesi olduğunu ifade eden Dingil, tüm mahallelere ayırım yapmadan hizmet götürüleceğini belirtmiştir (Esin, 07.04.2014).

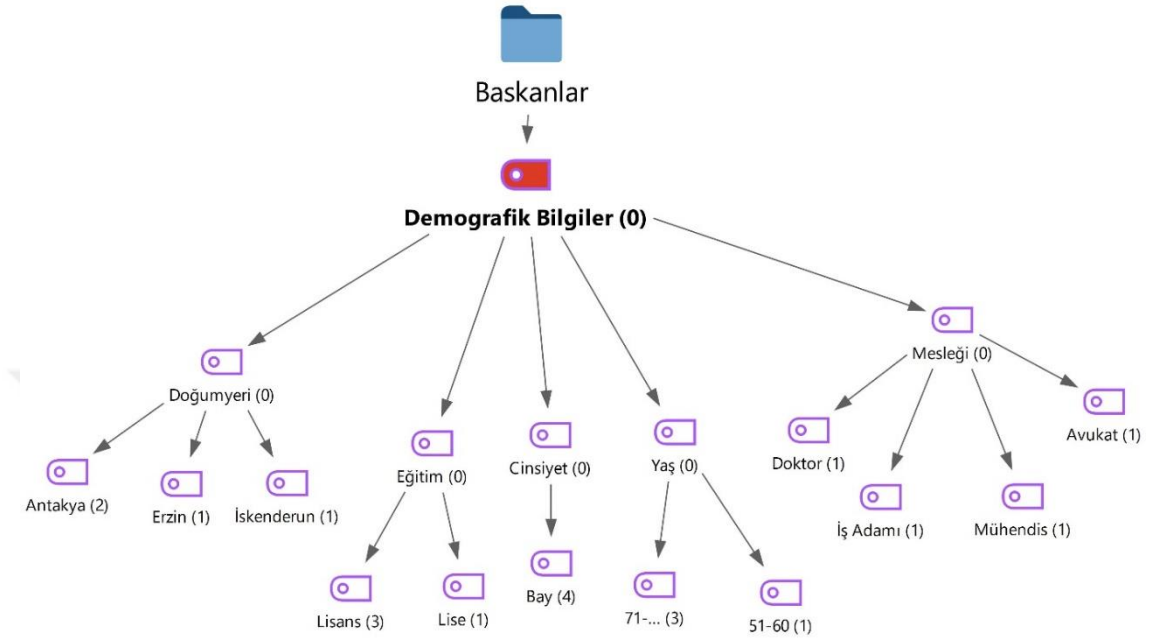
2019 Yerel Seçimleri öncesinde seçim ittifaklarına ilişkin haber içerikleri ile karşılaşılmaktadır. “Hatay’da yerel seçimler ve seçilecekler” başlığına yer verilirken hem adaylar, hem ittifaklar hem de projeler kamuoyu ile paylaşılmaktadır (Körfez, 07.03.2019). Yeni yönetim anlayışıyla kamu sektörü ve yerel yönetimlerin de özel sektör mantığı ile yönetilmesi, etkinlik, verimlilik ve ekonomikliği önceleyen politikalar göz önünde bulundurularak bazı parti adaylarının özel sektördeki başarılarının bu bağlamda referans oluşturduğu düşünülebilir. 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri’nde AK Parti Adayı Mehmet Fatih Tosyalı Belediye Başkanı olmuştur. Tosyalı’nın yerel basında yer alan, gazete manşetlerine taşınan ilk açıklamaları, İskenderun’u sevgiyle yöneteceklerine yöneliktir. Akabinde yönetimleri boyunca kentte ve kente dair hizmetlerde istişare kültürünün hakim olacağını belirtmiştir. Ayrıca katılımcı demokrasiye vurgu yaparak kentte yaşayan herkesin söz hakkı olduğundan bahsetmiş ve şeffaf bir yönetim anlayışı benimseyeceklerini ifade etmiştir (İskenderun, 04.04.2019). Seçim yarışını üçüncü sırada bitiren Demokrat Parti adayı Mete Aslan ile ilgili haber içeriklerinde öncelikle Mete Aslan’ın üç dönem boyunca kentte belediye başkanlığı yaptığı ve İskenderun’da oldukça deneyimli bir siyasetçi olduğundan bahsedilmektedir. Yerel basında Aslan’ın açıklamalarına yer verilirken, seçimde destekçilerine teşekkür ettiği ve ayrıca kazanan adayı da bir mesajla tebrik ettiği belirtilmektedir (İskenderun, 04.04.2019). CHP Adayı Yılmaz Şahutoğlu ile ilgili ise seçim öncesindeki seçime dair çalışmaları, esnaf ziyaretleri ve seçim sonrasında da Tosyalı’ya hayırlı olsun ziyareti yerel basında yer almıştır (İskenderun, 05.03, 16.03, 03.04, 16.04.2019).

3.4.İSKENDERUN ÖLÇEĞİNDEKİ SAHA ARAŞTIRMASINDAN ELDE EDİLEN VERİLERİN ANALİZİ

3.4.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

3.4.1.1. Belediye Başkanları

Şekil 1.
Belediye Başkanlarının Demografik Özellikleri

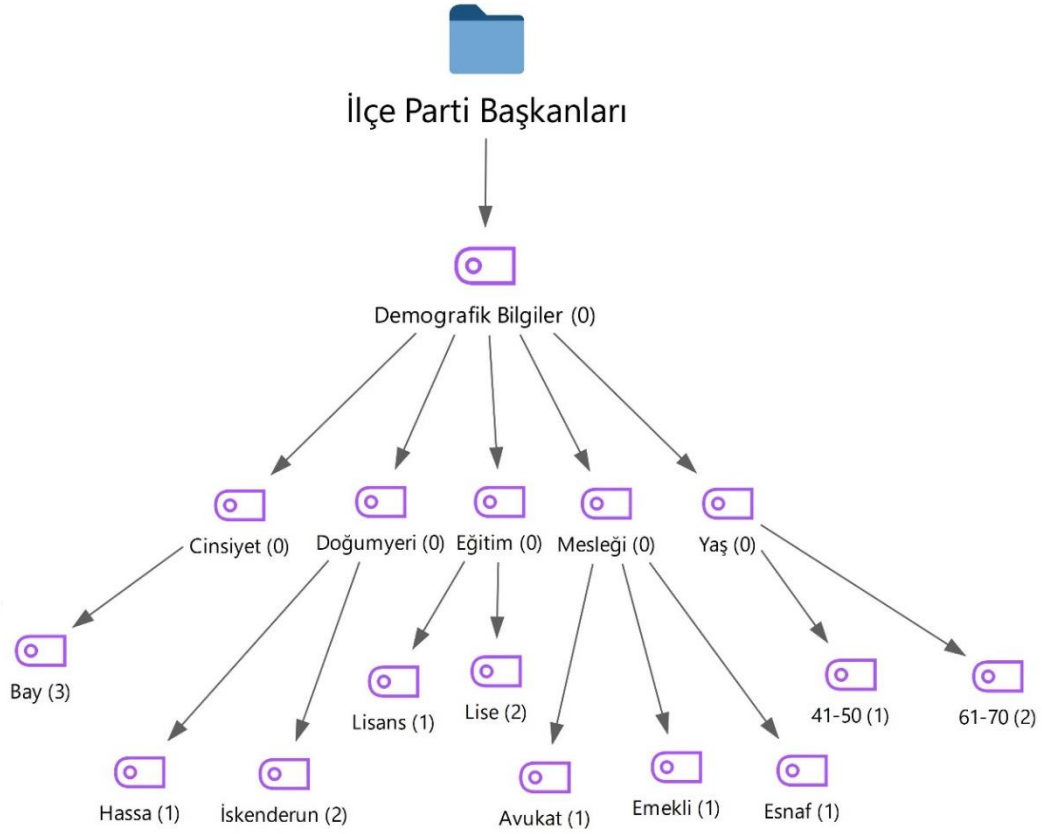

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

1980 sonrası İskenderun’da belediye başkanlığı yapmış olan yerel siyasetçilerin demografik özellikleri şekilde verilmiştir. Buna göre dört belediye başkanının yalnızca biri İskenderun doğumlu iken ikisi Antakya, biri de Erzin doğumludur. Yine başkanların tamamı erkek olup, biri lise mezunu iken diğerleri lisans mezunudur. Demografik özelliklerden olan yaşa bakıldığında ise başkanlardan biri 50-60 yaş aralığında iken diğer üçü 71 yaş ve üstüdür. Şekil 1’e göre, başkanların mesleklerine bakıldığında birinin iş adamı, birinin avukat, birinin mühendis ve diğerinin de doktor olduğu görülmektedir.

3.4.1.2. Siyasi Parti İlçe Başkanları

Şekil 2.
İskenderun Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Demografik Özellikleri

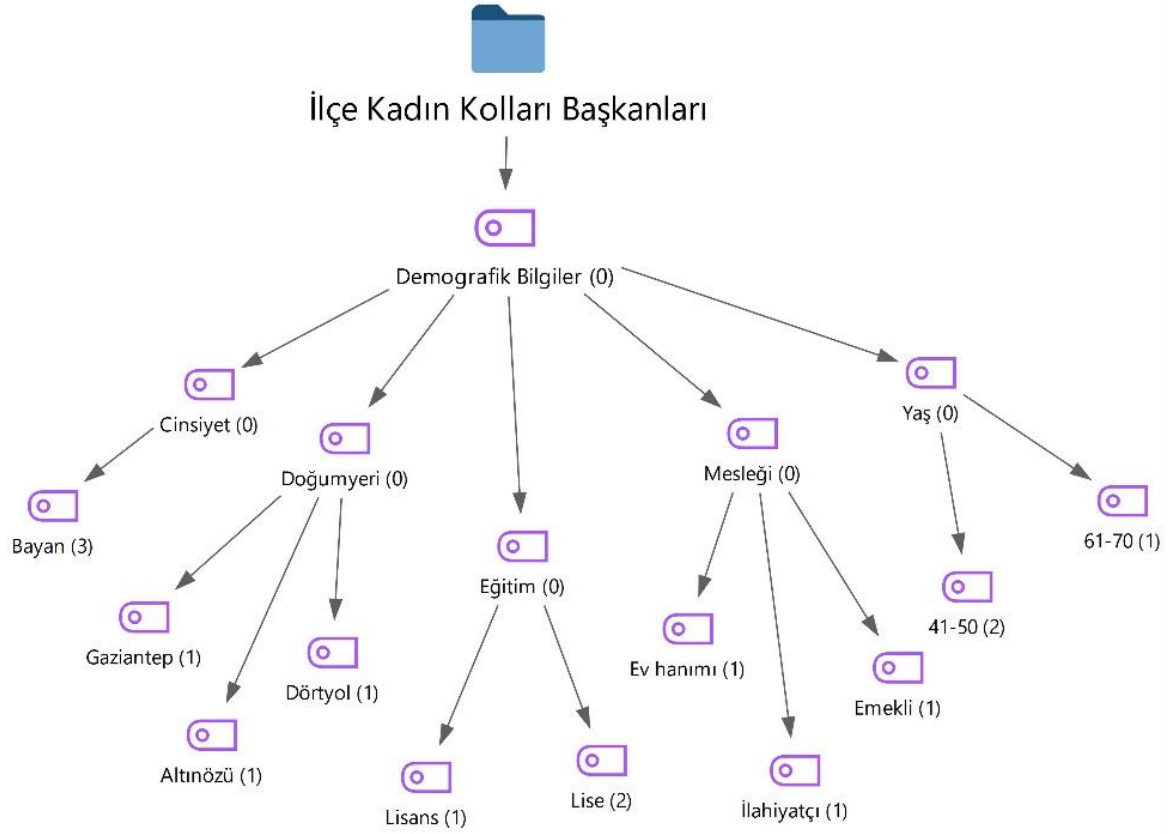
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Araştırmaya katılan parti ilçe başkanlarının demografik bilgileri şekilde yer almaktadır. Üç parti başkanından ikisi İskenderun doğumlu olmakla birlikte birinin doğum yeri Hassa'dır. Yine parti örgütü başkanlarından ikisi ortaöğretim mezunu iken biri yükseköğretim mezunudur. İki başkanın yaşı 61-70 yaş aralığında iken, diğer başkanın yaşı da 41-50 yaş aralığındadır. Mesleklere bakıldığında parti örgütü başkanlarının birinin emekli, diğerinin esnaf ve bir diğerinin ise avukat olduğu şekilde de görülmektedir.

3.4.1.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanları

Şekil 3.

İskenderun Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Demografik Özellikleri

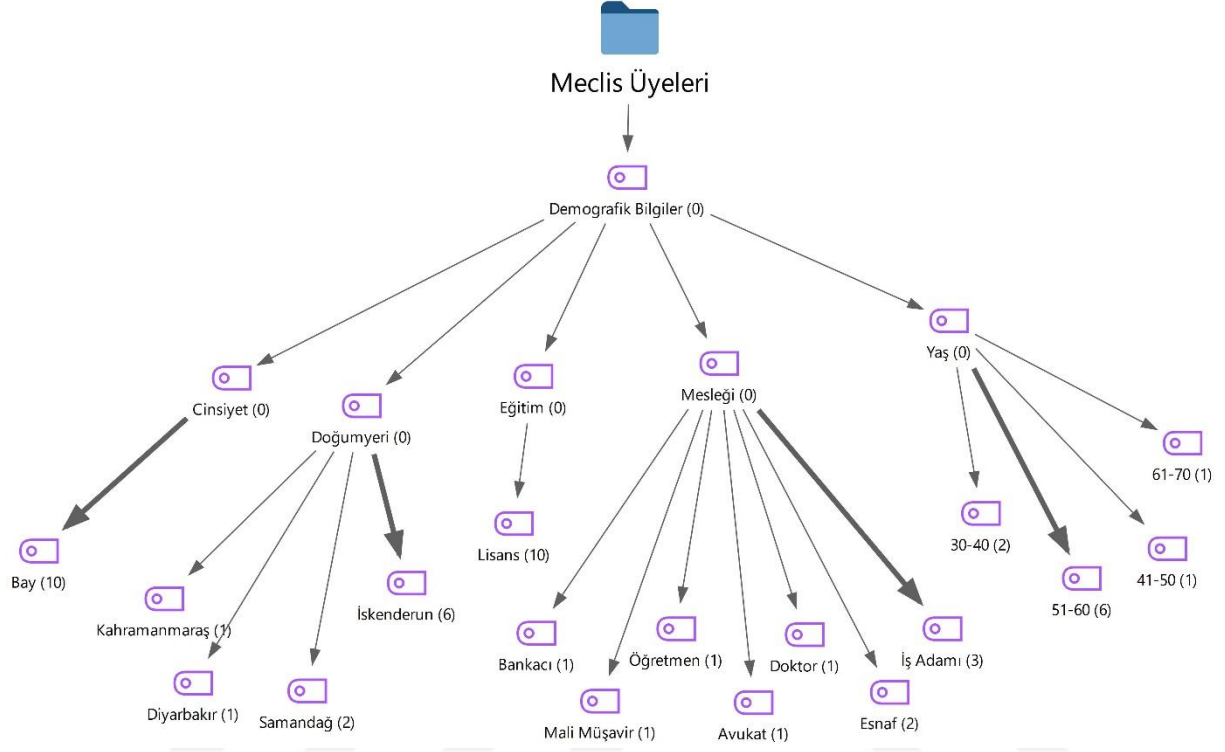

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Araştırmaya katılan üç partinin kadın kolları başkanlarının demografik bilgileri Şekil 3'te görülmektedir. Hiçbiri İskenderun doğumlu olmayan kadın kolları başkanlarından biri Gaziantep, diğeri Hatay/Altınözü, bir diğeri ise Hatay/Dörttyol doğumludur. Eğitim durumlarına dair bilgilerde yine şekilde yer almakla birlikte ikisi ortaöğretim, biri ise lisans mezunudur. Meslekleri ise biri ev hanımı, diğeri ilahiyatçı, bir diğeri ise bir kamu kurumundan emeklidir. Yaş aralıkları da yine şekilde görülmekle birlikte biri 61-70 yaş aralığında, diğer ikisi 41-50 yaş aralığındadır.

3.4.1.4.Meclis Üyeleri

Şekil 4.
Meclis Üyelerinin Demografik Bilgileri

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

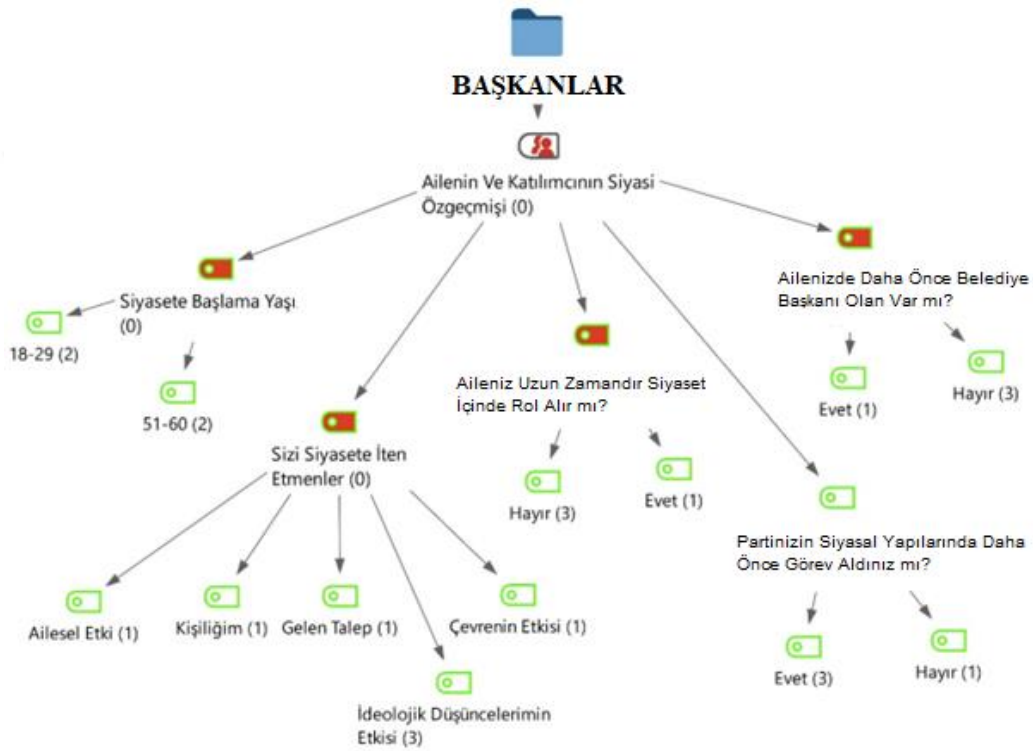
Çalışma kapsamında görüşülen 10 meclis üyesinin tamamı erkek olup, bu meclis üyelerinin çoğu İskenderun doğumludur. Şekilde de görüldüğü gibi iki meclis üyesi Samandağ doğumlu iken, biri Diyarbakır, bir diğeri de Kahramanmaraş doğumludur. Meclis üyelerinin eğitim durumları incelendiğinde tamamının lisans mezunu olduğu görülmektedir. Meclis üyelerinin mesleki dağılımları da şekilde görülmekte olup, iş adamı ve esnafın sayısının diğer meslek gruplarına göre ağırlığı görülmektedir. Yine görüşülen meclis üyeleri içerisinde doktor, öğretmen, avukat, bankacı ve mali müşavir yer almaktadır. Araştırmaya katılan meclis üyelerinin yaş aralıklarına bakıldığında çoğunluğun 51-60 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Yaş aralıkları içerisinde nispeten en genç olan 30-40 yaş aralığında iki meclis üyesi ile görüşülmüştür. Araştırmaya katılan 41-50 ve 61-70 yaş aralıklarında da birer meclis üyesi vardır.

3.4.2. Katılımcıların ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi

3.4.2.1. Belediye Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi

Şekil 5.

Belediye Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Bilgileri

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Görüşme formunda hazırlanan demografik sorular içerisinde tüm katılımcılara daha önce meclis üyeliği yapıp yapmadıkları, encümende görev alıp almadıkları, ailelerinde belediye başkanı olup olmadığı, partilerinin siyasal yapılarında görev alıp almadıkları, ailelerinin uzun zamandır aktif siyasetle uğraşıp uğraşmadıkları, katılımcıları siyasete iten unsurlar ve kaç yaşında aktif siyasete başladıkları soruları yöneltilmiştir. Çalışmada ayrı olarak tasnifi yapılan belediye başkanlarının bu sorulara verdikleri cevaplar şekil 5'te yer almaktadır. Çalışmaya katılan dört belediye başkanının hiçbirisi daha önce meclis üyeliği yapmamış ve encümende de görev almamışlardır. Başkanların siyasete başlama yaşlarına bakıldığında ikisinin oldukça genç yaşlarda siyasetle ilgilenmeye ve aktif rol oynamaya başladıkları görülmektedir. İki başkan, 18-

29 yaş aralığında aktif siyasete başladıklarını ifade ederken, diğer iki başkan çok daha ileri yaşlarda siyaset içerisinde aktif rol oynadıklarını beyan etmişlerdir. Tablodan da anlaşılabileceği gibi geç siyasete başlayan başkanlar 51-60 yaş aralığında aktif siyaset içerisinde rol almışlardır.

Başkanlar, onları siyasete iten unsurlar konusunda yöneltilen soruya büyük çoğunluğu ideolojik düşüncelerinin etkisiyle şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bunun yanı sıra başkanları siyasete iten diğer unsurlar konusunda da aile etkisinden, kendilerine özgü kişilik yapılarından, dışarıdan gelen taleplerin etkisinden ve çevre etkisinden söz ederek onları siyasete iten unsurlardan bazılarının da bunlar olduğunu ifade etmişlerdir.

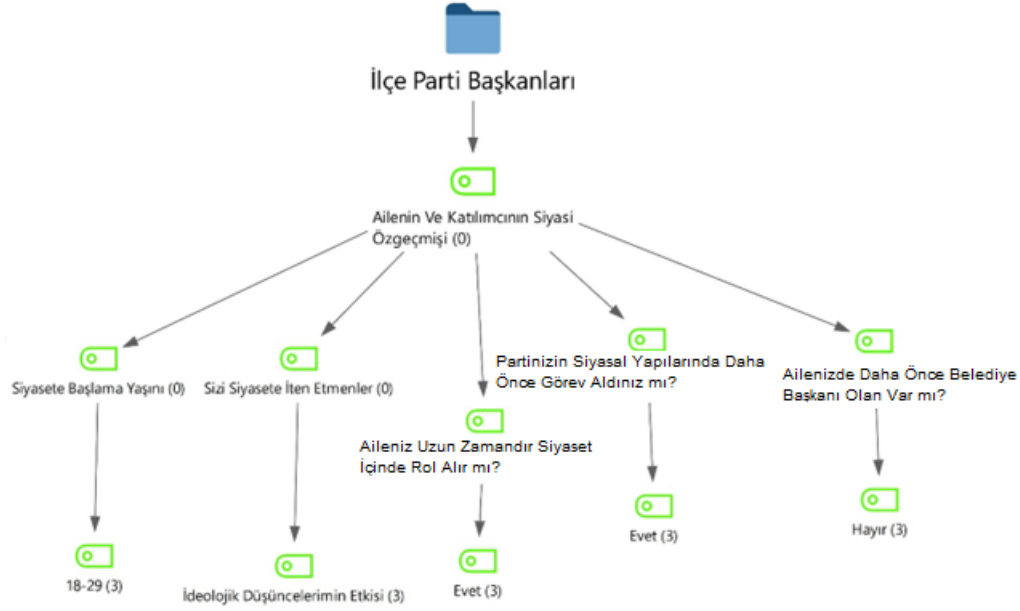
Belediye başkanlarına yöneltilen bir diğer soru da ailelerinde kendileri dışında başka belediye başkanı olup olmadığına yöneliktir. Bu soruya başkanlardan biri evet cevabını verirken diğer üç başkan ailelerinde kendileri dışında başka belediye başkanı olmadığı yönünde cevaplamışlardır. Dolayısıyla ailede bulunan bir belediye başkanının diğer aile fertlerinin aktif siyaset içerisinde olması konusunda bir etkisi olduğu ya da bir rol model oluşturduğu düşünülebilir. Benzer şekilde yöneltilen bir diğer soruda da başkanlara ailelerinin uzun zamandır siyaset içerisinde aktif rol oynayıp oynamadıkları sorulmuş ve bir tanesi ailesinde siyaset geçmişinin uzun yıllara dayandığını ifade ederken, diğer üç başkan ailelerinin siyasetle olan ilgi ve ilişkilerinin uzun yıllara dayanmadığını ifade etmişlerdir.

Başkanlara partilerinin siyasal yapılarında görev alıp almadıkları sorulmuş olup üç tanesi daha önce temsilcisi oldukları partilerinin siyasal yapılarında görev almadıklarını beyan ederken, biri partisi içerisinde farklı pozisyonlarda çalışmak suretiyle, aktif bir parti geçmişi olduğunu ifade etmiştir.

3.4.2.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi

Şekil 6.

Siyasi Parti İlçe Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Bilgileri

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin örgütlenmesinde ve şekillenmesinde önemli aktörler olduğu düşünüldüğü için araştırmaya belediye meclisinde üyesi bulunan üç siyasi partinin, parti ilçe başkanları da dâhil edilmiştir. Öncelikli olarak demografik sorular yöneltilen parti başkanlarının verdikleri cevaplardaki benzerlikler dikkat çekicidir. Üç partinin parti ilçe başkanının da siyasete başlama yaşı oldukça gençtir. 18-29 yaş aralığında siyaset içerisinde aktif rol oynamaya başlayan başkanların tamamı gençlik dönemlerinin başından itibaren süreç içerisinde yer aldıklarını beyan etmişlerdir.

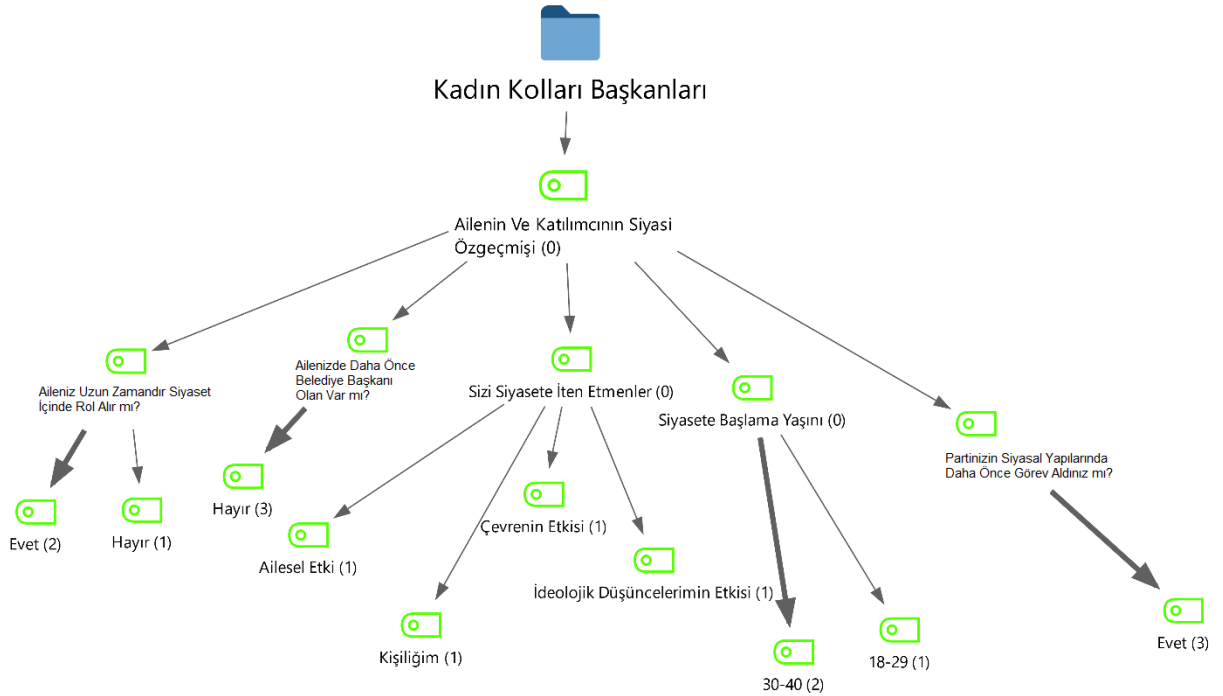
Çalışmaya katılanlara yöneltilen onları siyasete iten unsurların neler olduğuna ilişkin soruya ise her bir parti ilçe başkanı kendi ideolojisinin bu noktada önemli ve belirleyici bir fonksiyona sahip olduğunu ifade etmiştir. Yine şekilden de anlaşıldığı üzere tüm parti ilçe başkanları ailelerinin uzun zamandır siyaset içerisinde aktif rol oynadıklarını dile getirmişlerdir. Dolayısıyla onları siyasete iten ya da genç yaşta siyasete duydukları ilginin bir kaynağının da aile ile ilişkilendirilmesi mümkündür. Benzer şekilde yine üç parti ilçe başkanı da mevcut görevleri öncesinde partilerinin siyasal yapılarında görev aldıklarını ifade etmişlerdir. Parti

örgütleri içerisinde farklı pozisyon ve kademelerde çalıştıklarını beyan eden başkanların bu durumları da uzun zamandır siyasetle ilgilenmeleri ile açıklanabilir. Katılımcılara yöneltilen ailelerinde belediye başkanı olup olmadığına ilişkin soruya da üç ilçe örgütü başkanı da hayır cevabını vermiştir.

3.4.2.3.Siyasi Parti Kadın Kolları Başkanlarının ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi

Şekil 7.

İlçe Kadın Kolları Başkanlarının ve Ailelerinin siyasi bilgileri

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

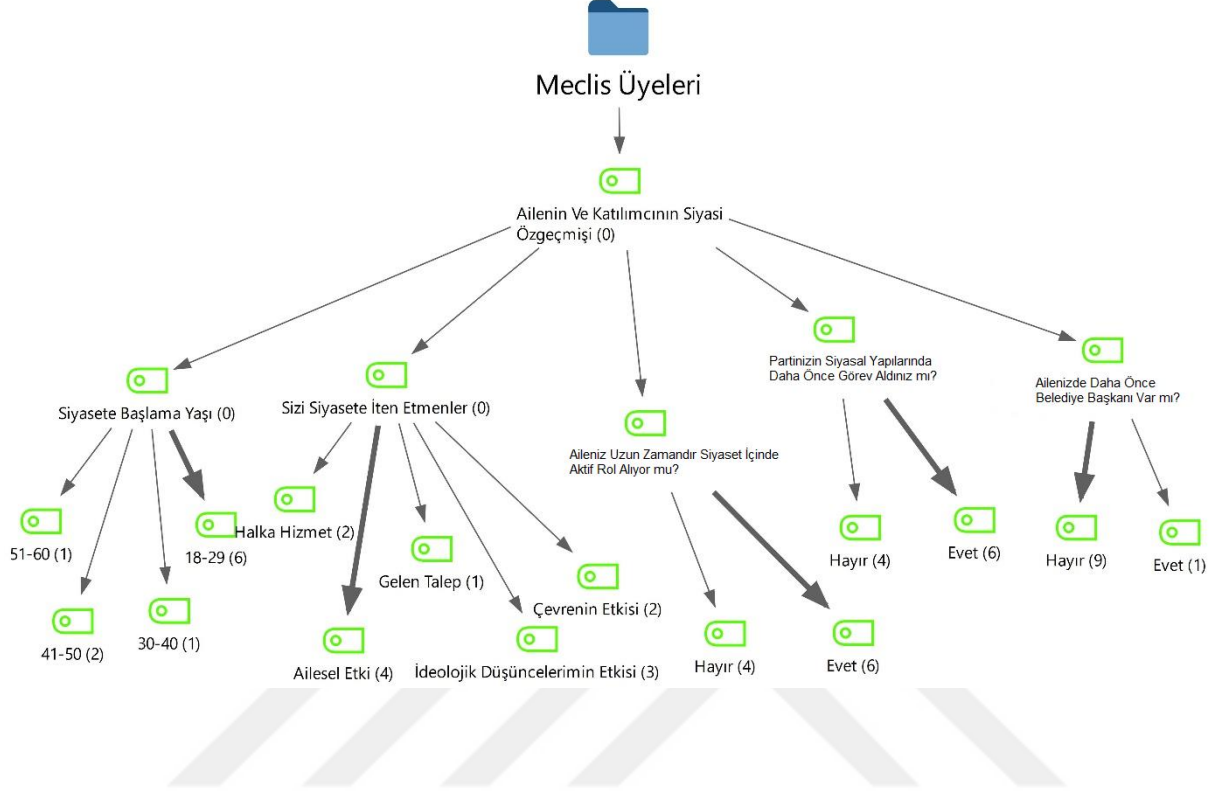
Parti ilçe örgütü kadın kolları başkanlarının ve ailelerinin siyasi geçmişlerine dair yöneltilen sorular şekilde görülmektedir. Bu bağlamda, kadın kolları başkanlarına ailelerinin uzun zamandır siyaset içerisinde aktif olup olmadıkları sorulmuş, ikisi evet cevabı verirken eşlerinin uzun süredir siyaset içerisinde aktif olduğunu beyan etmişlerdir. Bir diğer kadın kolları başkanı ise ailesi içerisinde uzun yıllardır siyasetle ilgilenen kimse olmadığını ifade etmiştir. Yine katılımcıların ailelerine dair yöneltilen bir diğer soru ailelerinde daha önce belediye başkanı olup olmadığına yöneliktir. Üç kadın kolları başkanı da ailelerinde daha önce belediye başkanlığı yapan birinin olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılara onları siyasete iten

unsurların neler olduğu sorulmuş, bu soruya bazıları birden fazla faktörün etkili olduğu düşüncesiyle tek bir cevap vermemişlerdir. Eşinin uzun süredir siyaset içerisinde aktif rol oynadığını beyan eden kadın kolları başkanı bu soruya aile etkisi ve çevre diyerek cevap vermiştir. Eşinin etkisi ve her ikisinin de sosyal çevresinin, siyasetle ilgilenmesinde en önemli unsurlar olduğunu belirtmiştir. Bir diğerkadın kolları başkanı yardımsever olduğunu, haksızlıklara karşı bir duruşu olduğunu, topluma ve özellikle hem cinslerine karşı duyarlı olduğunu, bunlarında kişilik yapısından kaynaklandığını ileri sürerek, bunların kendisini siyasete iten unsurlar olduğunu ifade etmiştir. Diğerkadın kolları başkanı ise partisinin ideolojisini içselleştirdiğini, siyaset yapmayı sevdiğini ve ideolojik düşüncelerinin onu siyasete iten en önemli unsurlar olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara yöneltilen bir diğersoru siyasete başlama yaşlarına dairdir. Kadın kolları başkanlarından birinin diğerklerine nazaran çok daha genç yaşlar siyasetle ilgilenmeye başlayıp, aktif rol oynadığı tablodan da anlaşılmaktadır. 18-29 yaş aralığında siyasete başlayan bir kadın kolları başkanı varken, diğerkadın kolları başkanının ise siyasete başlama yaşı 30-40 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılanlara ayrıca partilerinin siyasal yapılarında daha önce görev alıp almadıkları sorulmuştur. Kadın kolları başkanları da mevcut konumları öncesinde partilerinin siyasal yapılarında görev aldıklarını beyan etmişlerdir. Genellikle öncesinde yine partilerinin yönetim kademelerinde yer aldıklarını ifade ederlerken, biri de ayrıca ilçe yönetim kurulu üyesi olduğunu belirtmiştir.

3.4.2.4.Meclis Üyelerinin ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi

Şekil 8.

Meclis Üyelerinin ve Ailelerinin Siyasi Geçmişi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Araştırmaya katılan meclis üyelerinin ve ailelerinin siyasi özgeçmişlerine dair yöneltilen sorulardan siyasete başlama yaşı şekilde de görüldüğü gibi çoğunluğun 18-26 yaş aralığındadır. Dolayısıyla meclis üyelerinin çoğunun genç yaşta aktif siyasete başladıkları söylenebilir. Yine görüşülen meclis üyelerinden biri siyasete başlama yaşı olarak 30-40 yaş aralığını işaret ederken, ikisi 41-50 yaş aralığında ve yine biri 51-60 yaş aralığında aktif siyasete başladıklarını beyan etmişlerdir.

Meclis üyelerini siyasete iten unsurlar sorulmuş olup bazıları bu soruya birden fazla yanıt vermişlerdir. Yine çoğunluk aile ve çevre etkisi ile siyasete başladıklarını belirtirken, üç meclis üyesi ideolojik düşüncelerinin bu süreçte etkili olduğunu belirtmiştir. Yine meclis üyelerinden iki tanesi halka hizmet etme anlayışı ile siyasete başladığını ifade ederken, bir diğeri gelen talepler doğrultusunda siyasete başladığını beyan etmiştir.

Ailenin siyasal yaşamdaki etkinliğine dair yöneltilen soruda çoğunluk ailelerinin uzun

zamandır aktif siyaset içerisinde yer aldıklarını ifade etmiştir. Meclis üyelerinin dördü bu soruya olumsuz cevap vererek ailelerinin uzun zamandır siyaset içerisinde aktif olmadıklarını belirtmişlerdir.

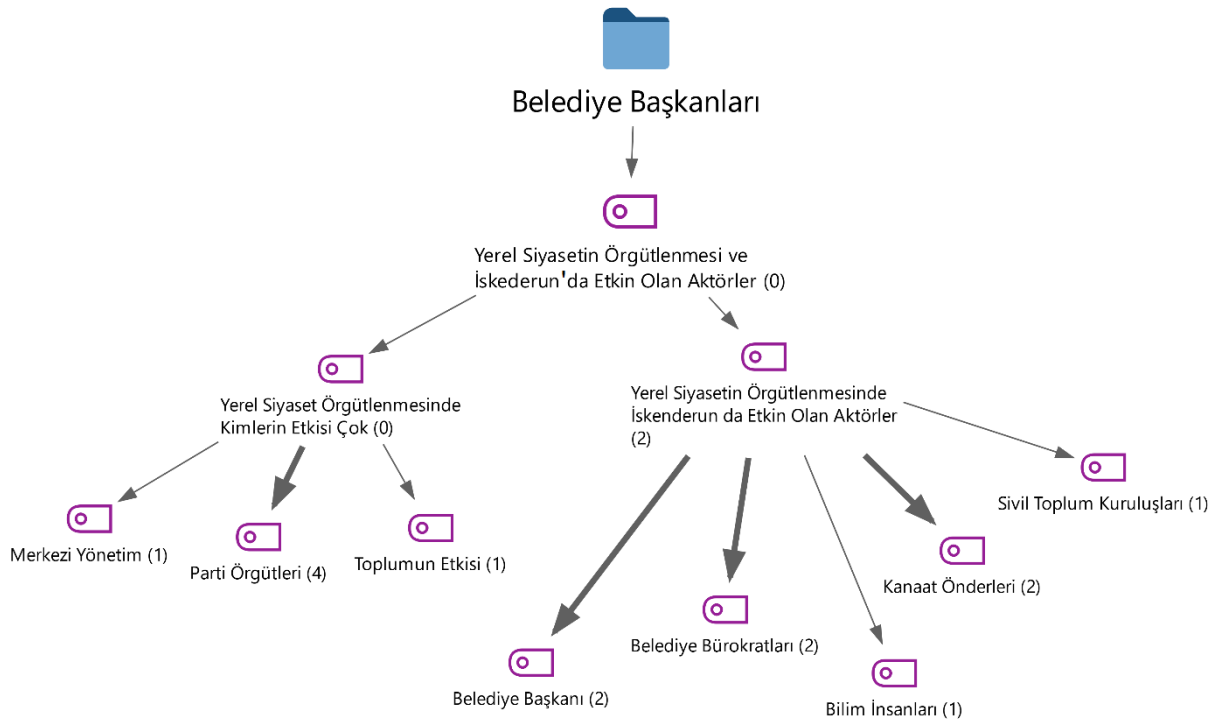
Meclis üyelerine yöneltilen bir diğer soruda partilerinin siyasal yapılarında daha önce görev alıp almadıkları sorulmuş ve çoğunluk bu soruya da olumlu cevap vererek, meclis üyesi olmadan önce partilerinde aktif siyaset yaptıkları ve partilerinin siyasal yapılarında görev aldıklarını beyan etmişlerdir.

Araştırmaya katılan meclis üyelerinden yalnızca birinin ailesinde belediye başkanı var iken diğer dokuz meclis üyesi ailelerinde daha önce belediye başkanlığı yapmış bir siyasetçinin olmadığını ifade etmişlerdir.

3.4.3. Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun’da Etkin Olan Aktörler

3.4.3.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun’da Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları

Şekil 9.
İskenderun’da Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

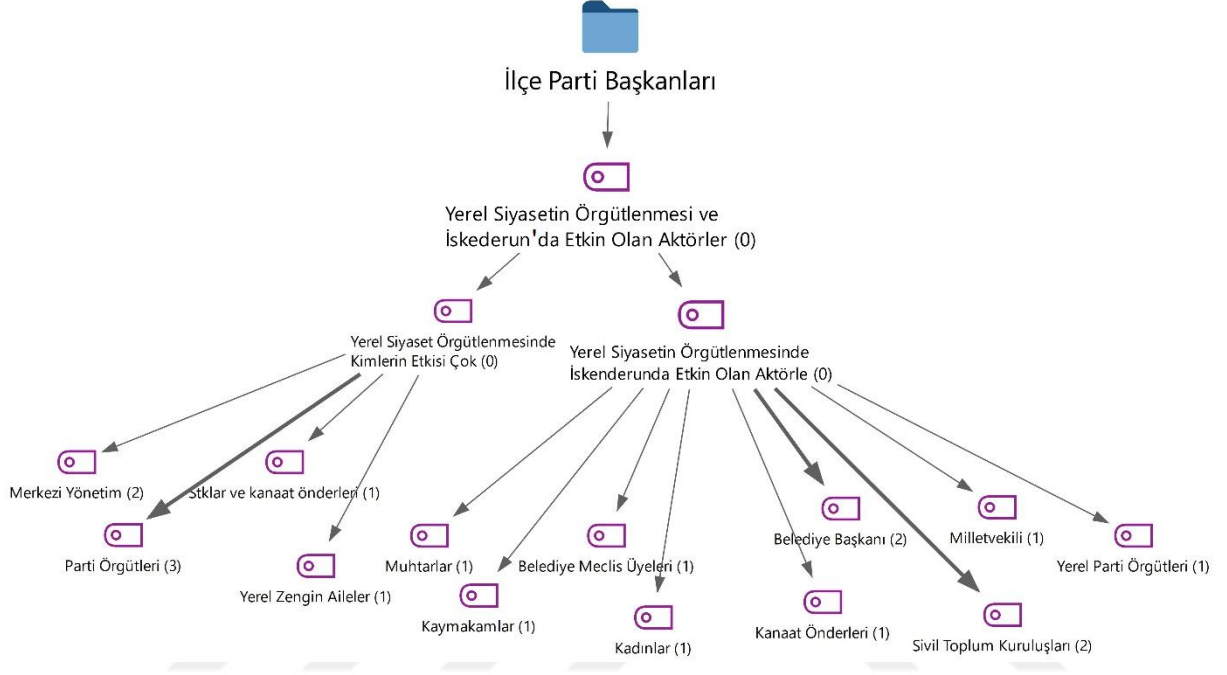
Yerel siyasetin örgütlenmesine dair sizce İskenderun’da kentsel politikaların oluşturulmasında etkin olan aktörler kimlerdir şeklinde yöneltilen soruya birden fazla cevap verebilen katılımcılardan belediye başkanları; kentte bulunan kanaat önderleri, belediye bürokratları, belediye başkanı, sivil toplum kuruluşları ve bilim insanları diyerek cevap vermişlerdir. Yerel yönetimlerin çok etkin olduğunu düşünen bir başkan, belediyenin insan yaşamının her aşamasında var olan, doğumdan ölüme kadar ki tüm süreci kapsayan bir örgütsel yapı olduğunu ifade etmiştir. Belediye başkanı, başkan yardımcıları, şube müdürleri ve daire başkanları İskenderun özelinde kentsel politikaları şekillendirmektedir ve yine belediyede yer alan üst düzey yönetim kadrosunun da bu konuda etkin olduğu düşünülmektedir. Bu soruya detaylı cevap veren bir diğer başkan, farklı örgütsel yapıların etkin olduğunu düşünmektedir. Siyasal ölçekte ayrışmalar da tüm sivil toplum örgütleri güçleri ölçeğinde, kanaat önderleri ve yerel yönetimler İskenderun özelinde kentsel politikaların oluşturulmasında etkindir. Bir diğer başkan, yerel yönetimlerin etkin olmadığını, Türkiye’de yerel yönetimlere yeterli ölçüde idari ve mali yetki verilmedikçe, başarılı ve etkin politikalar üretme şansının olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca Hatay’ın büyükşehir olmasıyla da İskenderun’da bir yetki karmaşası ve hizmetlerde aksamanın olduğunu, zaten etkinliği zayıf olan yerel yöneticilerin İskenderun özelinde kendi kaynakları ile kendine yetebilecek potansiyelde iken kapasitesinin çok altına itildiğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan bir diğer başkan, başkanlığı döneminde kurdukları halk konseyinin, bilim insanlarının, meclis üyelerinin, sivil toplum kuruluşlarının, belediye başkanı ve halkın temsilcileri ile birlikte İskenderun’da kentsel politikaların oluşturulmasında etkin olduklarını düşünmektedir.

Araştırmaya katılanlara yerel siyasetin örgütlenmesinde kimlerin daha çok etkisi olduğu sorulmuş olup, çalışmaya katılan başkanlar, parti örgütlerinin, merkezi yönetimin ve toplumun etkili olduğunu düşünmektedirler. Yerel siyasetin örgütlenmesinde siyasi partilerin etkinliği konusunda mutabık olan başkanlar, onun yanı sıra halkın da belirleyici bir güç olduğunu düşünmektedirler.

3.4.3.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun'da Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları

Şekil 10.

Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler İskenderun'da Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan aktörlere yönelik yöneltilen sorular şekildeki gibi iki başlık altında değerlendirilmiştir. Sorulardan bir tanesi genel anlamda yerel siyasetin örgütlenmesinde kimlerin daha çok etkisinin olduğuna yöneliktir. Diğer soru ise daha spesifik olup, yerel siyasetin örgütlenmesine dair İskenderun'da kentsel politikaların oluşturulmasında etkin olan aktörlerin kimler olduğuna yöneliktir. Katılımcılar her bir soruya birden fazla aktörün etkinliğine dair cevaplar vermişlerdir.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde kimlerin daha çok etkisinin olduğuna dair soruya parti ilçe başkanlarından biri, daha çok genel merkez ölçeğinde siyaset yapan milletvekillerinin etkisinin olduğunu belirtmiştir. Genel merkezin yanı sıra yerel de bulunan parti örgütlerinin de etkinliğine vurgu yapmaktadır. Bir diğer başkan da partiye göre bu etkinin değişebileceğinden de bahsederek benzer bir cevap vermiştir. Parti genel merkezlerinin son derece etkili olduğuna değinerek, bunun yanı sıra il ve ilçe teşkilatları ve bunların başkanlarının da yerel siyasetin

örgütlenmesinde bir ağırlıkları ve etkileri olduğunu dile getirmiştir. Kendisine soru yöneltilen son parti ilçe başkanı da bu konuda teşkilatların etki düzeyinin yüksek olduğundan bahsetmiştir.

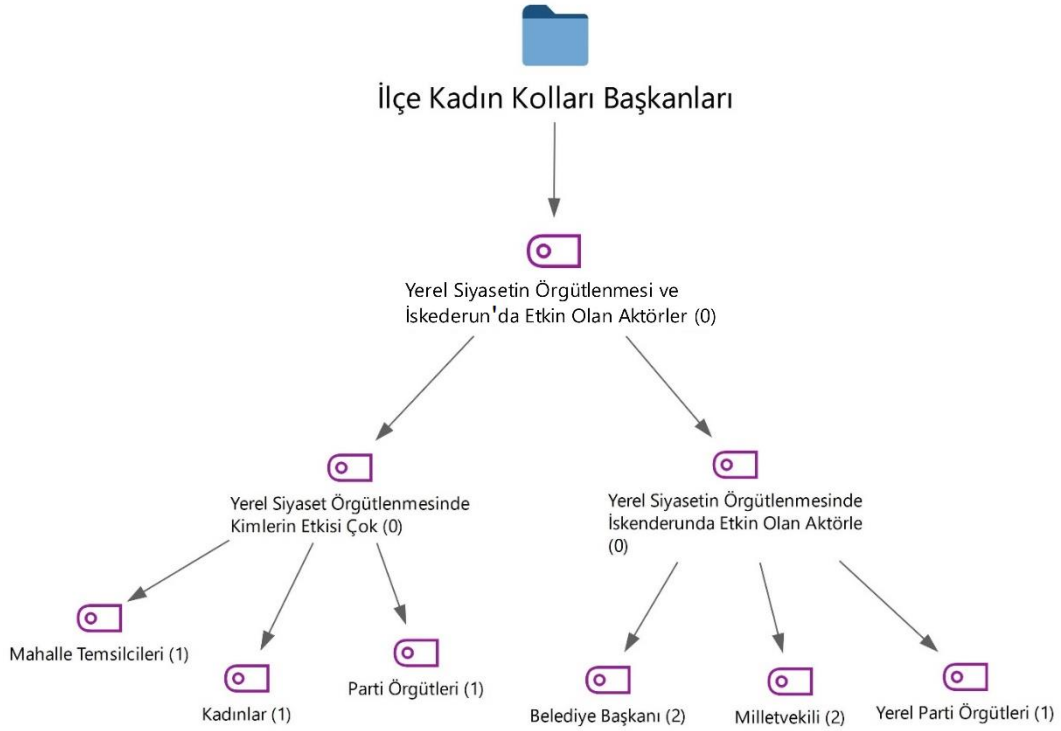
Yerel siyasetin örgütlenmesine dair İskenderun'da kentsel politikaların oluşturulmasında etkin olan aktörlere dair verilen cevaplardan ilki kentin kanaat önderleri ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Başka bir parti ilçe başkanı ise milletvekillerinin, belediye başkanının, meclis üyelerinin, sivil toplum kuruluşlarının bu konuda etkin aktörler olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer parti ilçe başkanı ise kaymakam, belediye başkanı, sivil toplum kuruluşları ve muhtarları İskenderun'da kentsel politikaların oluşturulmasında etkin aktörler olarak gördüğünü belirtmiştir. Muhtarları demokrasinin mihenk taşı olarak tanımlayan başkan, İskenderun özelinde de politika yapım sürecinde etkin bir aktör olarak değerlendirmiştir.

3.4.3.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun'da Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları

Şekil 11.

Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler İskenderun'da Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Katılımcılara yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan aktörler ile yerel siyasetin örgütlenmesinde İskenderun'da kentsel politikaların oluşturulmasında etkin olan aktörler kimlerdir diye yöneltilen sorulara verilen cevaplar şekilde görülmektedir. Özellikle İskenderun özelinde yöneltilen soruda katılımcılar birden fazla aktörün etkin olduğunu düşünerek cevap vermişlerdir.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde kimlerin daha çok etkisi olduğuna yönelik soruda kadın kolları başkanlarının her biri farklı şekilde ve farklı perspektiflerden bakmak suretiyle soruyu yanıtlamışlardır. Kadın kolları başkanlarından biri, parti teşkilatı içerisinde sahada en çok faaliyet yürüten ve en fazla emek harcayan mahalle temsilcilerinin yerel siyasetin

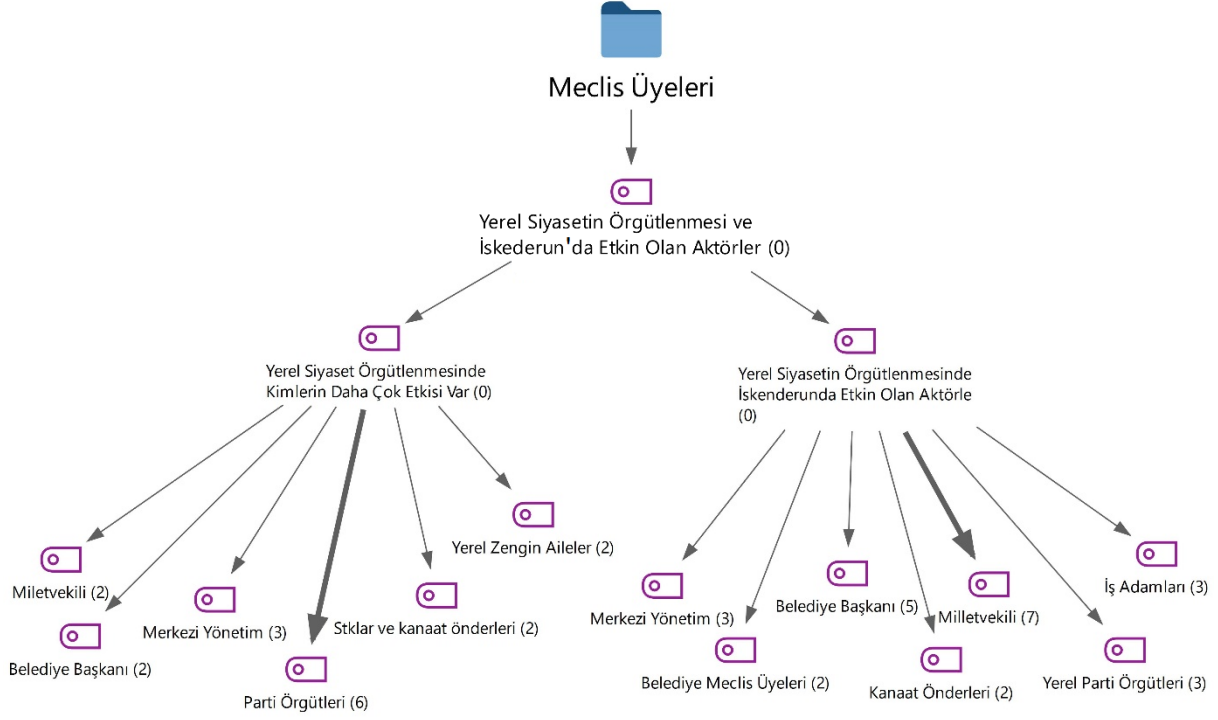
örgütlenmesinde etkilerinin daha çok olduğu iddiasındadır. Bir diğerkatılımcı, parti teşkilatlarının daha etkili olduğunu düşünürken, başka bir katılımcı ise kadınların yerel siyasetin örgütlenmesinde yaptıkları hem teorik hem de pratik çalışmalarla daha ön planda bir etkiye sahip olduklarını belirtmiştir.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde İskenderun’da kentsel politikaların oluşturulmasında etkin olan aktörlerin analizine yönelik soruya kadın kolları başkanlarından biri, yerel parti örgütleri cevabını vermiştir. Özellikle belediye meclis üyeliğı bulunan yerel parti örgütlerinin etkinlik düzeyinin yüksek olduğunu beyan etmiştir. Diğerkadın kolları başkanının verdikleri cevap aynı olup her ikisi de milletvekillerinin ve belediye başkanının İskenderun’da kentsel politikaların oluşturulmasında en etkili aktörler olduğunu ifade etmişlerdir. Bu cevabı veren kadın kolları başkanlarından biri yereldeki bir kentsel politikanın başarısını merkezi siyaset yerel siyaset uyumuna dayandırmakta, bu bağlamda merkezin desteğini alan politika ve projelerin hem uygulama şansı bulabileceğini hem de başarılı olabileceğini iddia etmektedir.

3.4.3.4.Meclis Üyelerinin Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde ve İskenderun'da Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları

Şekil 12.

Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler İskenderun'da Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin örgütlenmesinde kimlerin daha çok etkisinin olduğu ve İskenderun özelinde yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan aktörlere dair yöneltilen sorulara meclis üyeleri birden fazla cevap vermişlerdir. Şekilde de görüldüğü gibi yöneltilen ilk soruya çoğunluk parti örgütleri cevabını verirken, merkezi yönetimin, belediye başkanının, milletvekillerinin, sivil toplum kuruluşları ve kanaat önderleri ile yerel zengin ailelerin yerel siyasetin örgütlenmesinde etkili olduklarını düşünmektedirler.

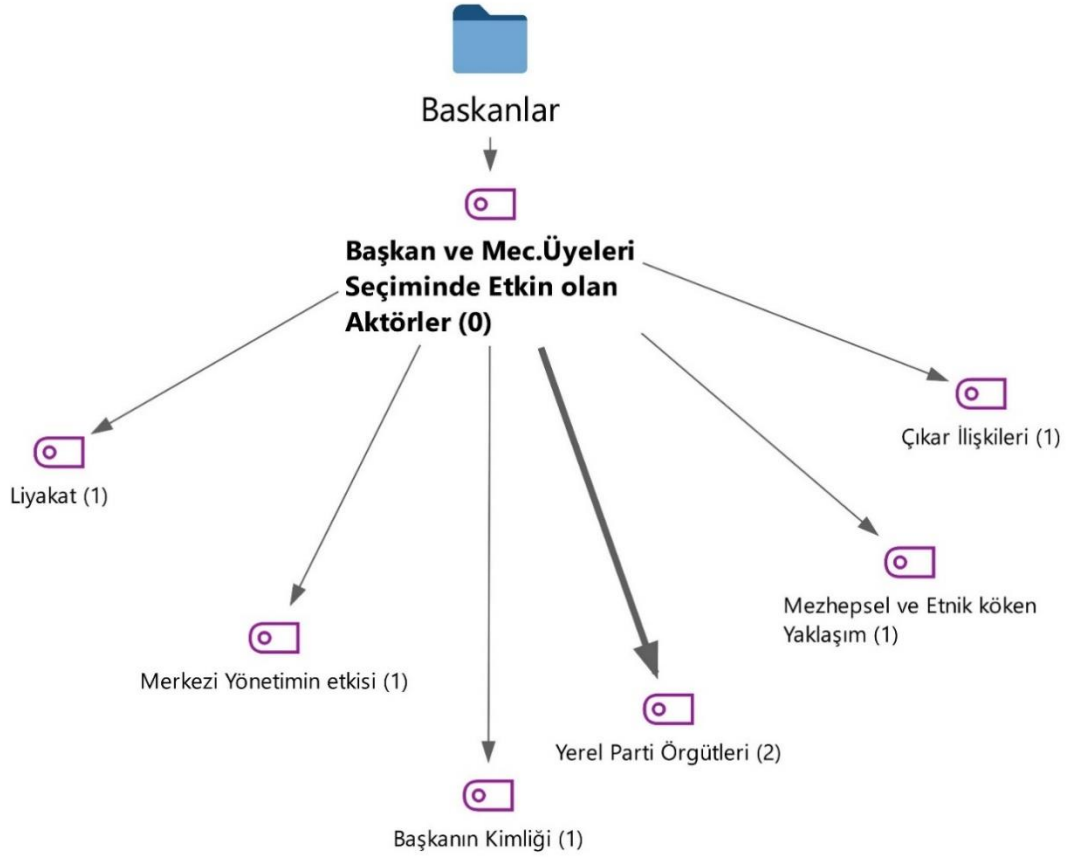
Yerel siyasetin örgütlenmesinde İskenderun'da etkin olan aktörlere dair yöneltilen soruya meclis üyeleri birden fazla cevap vermişlerdir. Meclis üyelerinin büyük çoğunluğu milletvekillerinin etkinliğinden bahsetmiştir. Yine görüşülen meclis üyelerinin yarısı belediye başkanlarının etkin olduğunu belirtirken, merkezi yönetimin, yerel parti örgütlerinin, iş adamlarının, kanaat önderlerinin ve belediye meclis üyelerinin de etkin olduğu ifade edilmiştir.

3.4.4. Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörler

3.4.4.1.Belediye Başkanlarının İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açısı

Şekil 13.

İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkili Olan Unsurlar

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

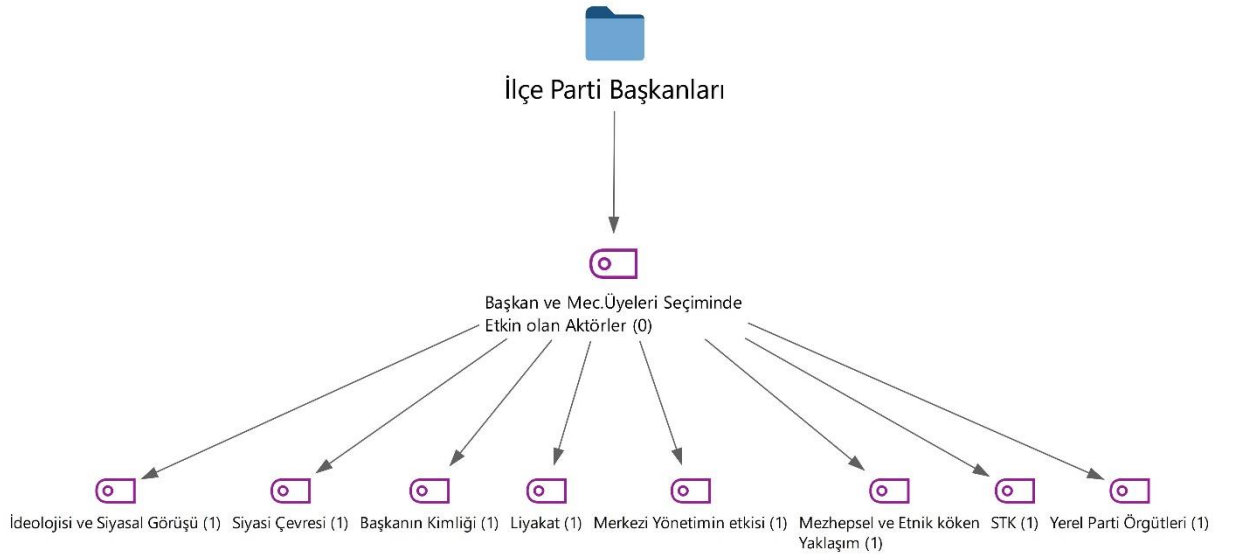
Yapılan çalışmada katılımcılara İskenderun özelinde belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçiminde etkili olan unsurların neler olduğu sorulmuş olup başkanlar bu konuda yerel parti örgütlerinin etkili olduklarını düşündükleri bunun yanı sıra yerelin kozmopolit yapısından kaynaklı mezhepsel ve etnik kökenin önem atfettiğini düşündüklerini beyan etmişlerdir. Yerel parti örgütlerinin çok etkin olduğunu ifade eden bir belediye başkanı, liyakat esasının dikkate alınmadığını, siyasi partilerin isteği doğrultusunda sürecin şekillendiğini düşünmektedir. Bu süreçte kariyer ve vasfın da dikkate alınmadığı iddia edilmektedir. Ayrıca toplumsal ölçekte var olan birtakım menfaat ve çıkar ilişkilerinin de etkili olduğunu, merkezi yönetimin zaman zaman belirleyici bir rol oynadığını düşünenler de vardır. Belediye başkanı

ve meclis üyelerinin belirlenmesi ve seçimi sürecinde mezhebin İskenderun’da oldukça önemli bir unsur olduğunu düşünen bir belediye başkanı, iktidarın da süreci şekillendirmedeki rolünün büyüklüğüne dikkat çekmektedir. Yine belediye başkanının yerel seçimlerde ve meclis üyelerinin belirlenmesi konusunda mevcut durumu, kişiliği ve kimliğinin de bu sürecin belirlenmesinde etkili bir unsur olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bir belediye başkanı meclis üyelerinin seçilmesi konusunda belediye başkanının da partisi özelinde bir miktar inisiyatif kullanabildiğini ifade etmiştir. Bu konudaki bir diğer görüş ise liyakatin belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçiminde etkili olan bir unsur olduğudur.

3.4.4.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları

Şekil 14.

İskenderun’da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkili Olan Unsurlar

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

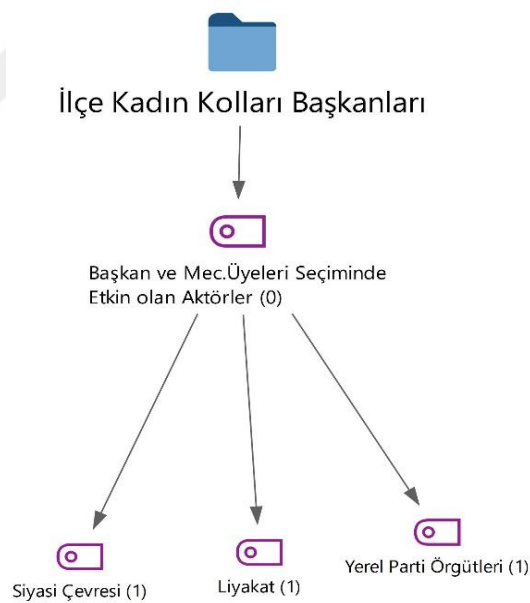
Araştırmaya katılanlara İskenderun özelinde belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçilmesinde etkili olan unsurlar sorulmuş olup şekilde de görüldüğü gibi parti örgütü başkanları bu konuda birbirinden farklı birçok faktörün etkili olduğunu düşünmektedirler. Parti ilçe başkanlarından biri bu konuda adayın kişiliğinin önemli olduğunu vurgularken, kentin gerçeklerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğine dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra adayların demokratik kitle örgütleri, sivil toplum kuruluşu temsilcileri tarafından da destek görmesi, kentin ihtiyacı olan hizmetleri sunma kapasitesine sahip bireylerin bu ölçekte

önerilmesi ve genel merkez tarafından da onaylanması ile sürecin şekillendiğini düşünmektedir. Bir başka parti ilçe başkanı ise kendi parti kültürleri içerisinde olmazsa olmaz olan bir ön seçim süreci ile aday belirlendiğine vurgu yaparken, ön seçimde de yine kentin mevcut durumunun dikkate alındığını, tüm kesimlerin temsil edilebilmesi hususunda hassasiyet gösterildiğini, mezhepsel ve etnik kökenler dikkate alınarak adayların belirlendiğini ifade etmektedir. Bir diğer parti örgütü başkanı ise İskenderun'da belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçimi konusunda yerel parti örgütlerinin etkili olduğunu, mevcut başkanın kimliği, kişiliği, siyasi çevresinin süreci şekillendirmede önemli olduğunu ifade ederken, yine liyakatin ve merkezi yönetimin de etkili unsurlar olduğunu vurgulamıştır.

3.4.4.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının İskenderun'da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları

Şekil 15.

İskenderun'da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkili Olan Unsurlar

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

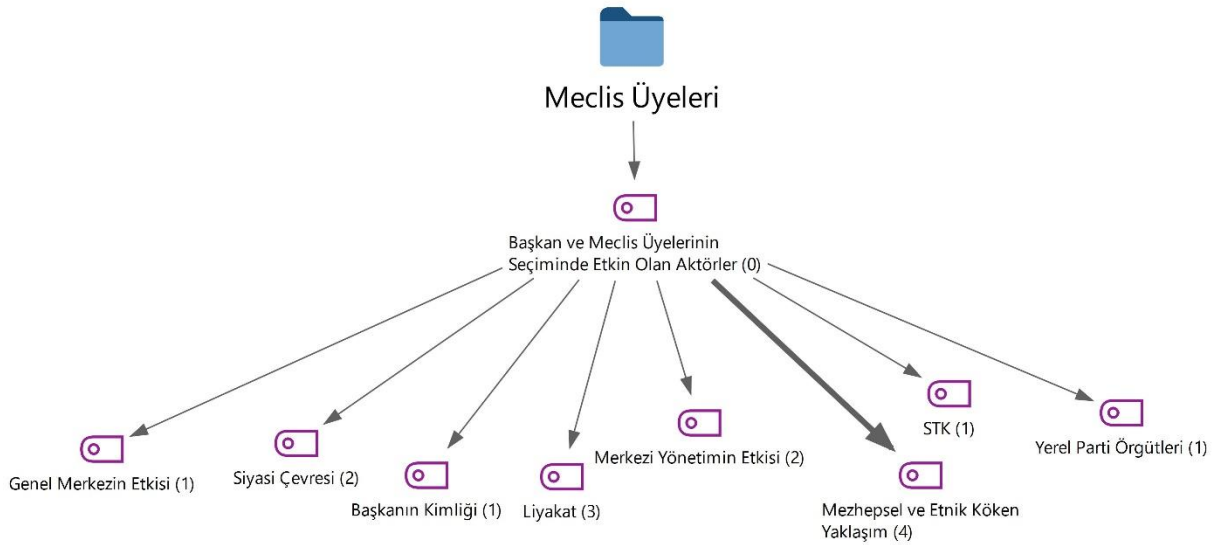
Araştırmaya katılanlara İskenderun özelinde belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçilmesinde etkili olan unsurların neler olduğu sorulmuş olup, kadın kolları başkanlarının vermiş oldukları birbirinden farklı cevaplar şekilde görülmektedir. Bu bağlamda katılımcılardan biri belediye başkanı ve meclis üyesi seçilmesinde yerel parti teşkilatının

önemli ve belirleyici bir fonksiyona sahip olduğunu belirtmiştir. Diğer katılımcı, bireylerin bahsedilen görevlere seçilebilmelerinde geniş, etkili ve kendilerini destekleyen bir çevreleri olması gerektiğine vurgu yapmıştır. Ayrıca yerelde temsil kabiliyeti hem nitel hem nicel açıdan yüksek bir takım sivil toplum kuruluşları tarafından aday olarak gösterilmek ya da arka planda desteklemenin de bu süreci şekillendirdiğini belirtmektedir. Araştırmaya katılan diğer kadın kolları başkanı ise İskenderun'da belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçilmesinde adayların eğitim durumu, meslekleri, insani ve vicdani değerleri ile kişilik yapılarının etkili olduğunu ifade etmiştir. Siyaseten bu mevkilere seçilme konusunda liyakat esasına göre hareket edildiği iddiasındadır.

3.4.4.4.Meclis Üyelerinin İskenderun'da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkin Olan Aktörlere Dair Bakış Açıları

Şekil 16.

İskenderun'da Belediye Başkanı ve Meclis Üyelerinin Seçiminde Etkili Olan Unsurlar

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

İskenderun özelinde belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçiminde etkili olan unsurlara dair meclis üyelerinin bazıları birden fazla aktörün etkili olduğunu ifade etmiştir. Görüşülen meclis üyelerinin neredeyse yarısı mezhepsel ve etnik köken faktörünün bu süreçte oldukça önemli olduğunu vurgulamışlardır. Kişisel görüşleri, yerel siyasal bakış açıları ve siyaset yapma biçimleri bu konuda verilen cevaplarda şekillendirici olmuştur. Bu bağlamda merkezi yönetimin etkin olduğunu, bireylerin siyasi çevrelerinin belirleyici olduğunu, liyakatin

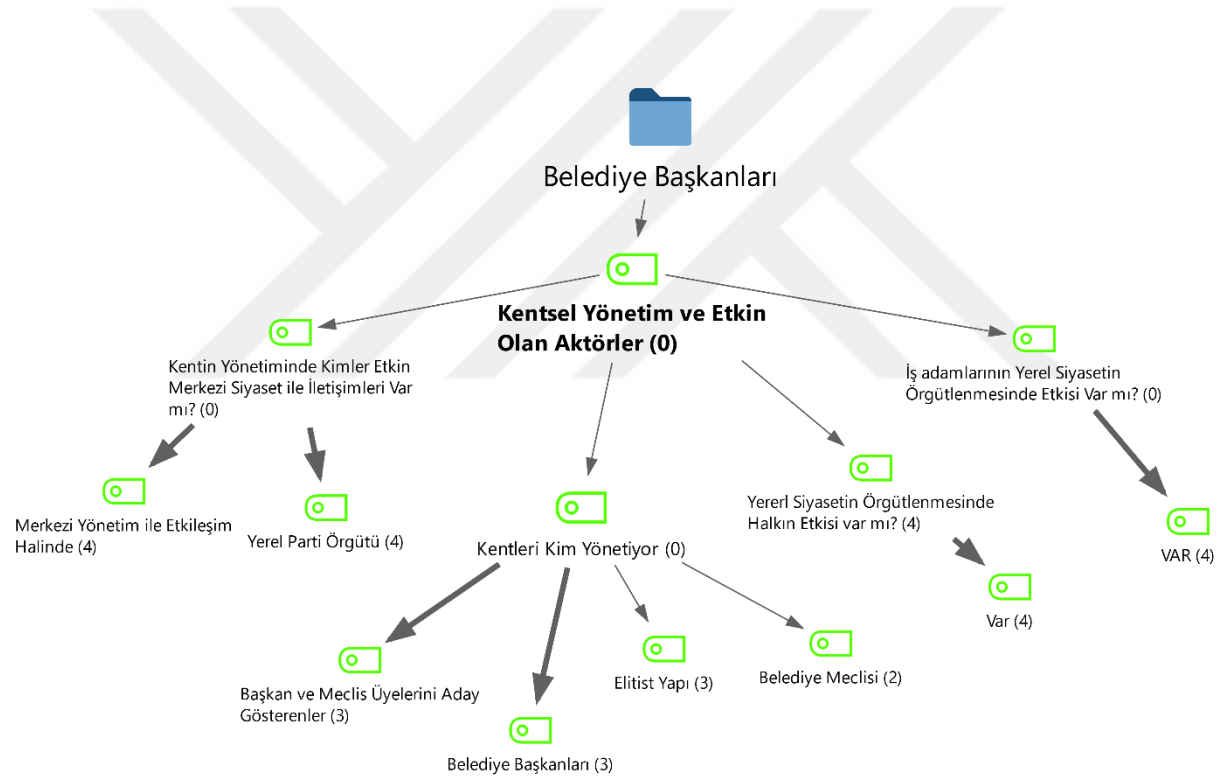
önemli olduğunu, partilerin genel merkezlerinin etkili olduğunu düşünmektedirler. Bunun yanı sıra belediye başkanının seçilmesi sürecinde başkanın kimliğinin önem taşıdığı ifade edilirken hem başkanın hem de meclis üyelerinin seçilmesinde sivil toplum kuruluşlarının ve yerel parti örgütlerinin etkili olduğu da ayrıca belirtilmiştir.

3.4.5. Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörler

3.4.5.1. Belediye Başkanlarının Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörlere dair Görüşleri

Şekil 17.

Yerel Siyasette Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Kentsel yönetim ve etkin olan aktörlere dair katılımcılara dört soru yöneltilmiş ve bu bağlamda iş insanlarının yerel siyasetin örgütlenmesinde etkisi olup olmadığı, kentlerin yönetiminde kimlerin daha fazla söz sahibi olduğu ve bunların merkezi siyasetle bir bağlarının olup olmadığı, kentleri kimlerin yönettiği ve yerel halkın yerel siyasetin örgütlenmesinde bir etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Tüm başkanlar iş insanlarının yerel siyasetin

örgütlenmesinde etkisinin olduğu konusunda mutabıktır. Bu konuda başkanlardan biri yerel siyasetçi ve yöneticilerden bazıları da iş insanı olduğu için bu etki kolaylıkla anlaşılabilir şeklinde konuya açıklık getirmiştir. Bir başka başkan da yereldeki iş insanları etkisini kapitalist sisteme dayandırmaktadır. İçinde yaşanan kapitalist sistem neticesinde para ve sermaye ile iş insanlarının etkin olduğunu düşünmektedir. Belediye başkanlarının üzerinde mutabık kaldıkları bir diğer soru kentlerin yönetiminde kimlerin daha fazla söz sahibi olduğu ve bunların merkezi yönetimle olan bağlantılarıdır. Başkanlar yerel parti örgütlerinin kentlerin yönetimindeki etkinliğinin çok daha fazla olduğunu düşünmektedirler bunun yanı sıra yerel parti örgütündeki etkin aktörlerinde merkezi yönetimle ilişkili, bağlantılı siyaset yaptıkları iddiasındadırlar. Başkanlardan biri, parti örgütlerinin genel merkezleri yerelde siyaset yapacak ya da seçimde aday olacak aktörleri belirlerken bunları kazanma şansı olan kişiler içerisinde seçmekte ama bunun yanı sıra kendilerine biat edecek, açık açık parti içi muhalefet yapmayacak, kolaylıkla söz geçirilebilecek olan adayları tercih ettiklerini ifade etmektedir.

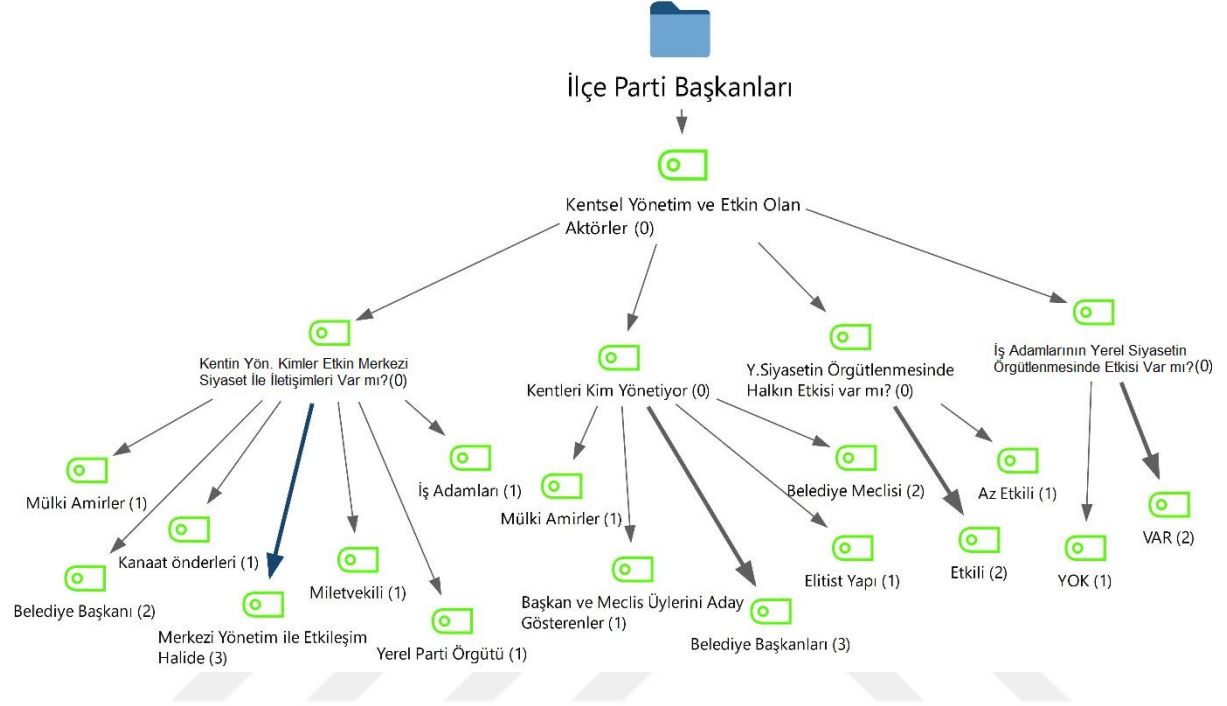
Kentleri kimin yönettiğine dair soruya ise başkanlar birden fazla cevap vermeyi tercih etmişler ve çoğunlukla kentteki belediye başkanı ve meclis üyelerini seçtirenlerin bu konuda arka planda etkin bir rol oynadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra başkanlar yine kenti yönetenler arasında belediye başkanının önemine vurgu yapmışlardır. Ayrıca kentlerin yönetiminde etkin olan elitist bir yapının da varlığına işaret etmişlerdir. Başkanlardan biri kentsel siyasette dürüst ve eşit şartlarda rekabet edilebilen bir siyasi iklimin olmadığını, seçkin bir yapının birtakım yetkileri elinde tutarken, kendi ve çevresinin menfaatleri doğrultusunda çıkar odaklı bir siyaset anlayışına sahip olduğu iddiasındadır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel halkın etkisi olduğuna dair de tüm belediye başkanlarının görüşü aynı yöndedir. Başkanlardan biri, yerel halkın etkisinin ideolojik olduğunu düşünmektedir. Bir diğer başkan da yerel halktan oluşan bazı örgütlerin, örgütsel yapının büyüklüğü ölçütünde yerel siyasetten bir çıkar elde etme çabası içerisinde oldukları iddiasındadır.

3.4.5.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörlere dair Görüşleri

Şekil 18.

Yerel Siyasette Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Katılımcılara yöneltilen kentlerin yönetiminde kimler daha fazla söz sahibi şeklinde yöneltilen soruya ilçe parti başkanları birden fazla aktörün etkinliğine ilişkin yanıtlar vermişlerdir. Bu noktada verilen cevaplar şekilde görülürken, kentlerin yönetiminde daha fazla söz sahibi olduğu düşünülenlerin merkezi siyasetle bağlantılı oldukları konusunda tüm parti ilçe başkanları aynı fikirdedir. Parti ilçe başkanlarından biri, bu konuda daha ayrıntılı şekilde görüşlerini ifade ederken İskenderun'un farklı bir mozaığe sahip olduğu için hem etnik yapıda hem de bölgesel anlamda çok farklı insanın, çok farklı düşüncenin bir arada olduğu bu kentte, kentin yönetiminde kimin daha fazla söz sahibi olduğunun tespitinin de güç olduğunu belirtmektedir. Kimi zaman iş çevrelerinin ve iş insanlarının daha fazla söz sahibi olduğunu belirtirken kimi zaman ve durumlarda ise demokratik il ve ilçe örgütleri, sivil toplum kuruluşları, kentin kanaat önderlerinin daha fazla söz sahibi olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Ayrıca sivil toplum örgütlerinin yerel yönetimlerde yönetimde aktif rol oynamalarının gerekliliğine inandığını da vurgulamıştır. Bir diğer başkan ise bu konuda belediye başkanının,

mülki amirlerin kentin yönetiminde daha fazla söz sahibi olduklarını iddia etmektedir. Diğer parti ilçe başkanı ise milletvekillerinin, belediye başkanının ve yerel parti örgütlerinin kentin yönetiminde daha fazla söz sahibi olduklarını düşündüğünü ifade etmiştir.

Kentleri kimin yönettiğine dair yöneltilen soruya yine birden fazla cevap verilmiş olup, parti ilçe başkanlarının aynı fikirde oldukları tek aktör belediye başkanıdır. Üç parti ilçe örgütü başkanı da verdikleri cevaplarda belediye başkanının kenti yönettiği konusundan mutabıktır. Bunun yanı sıra şekilde de görüldüğü gibi başkanlardan ikisi belediye meclis üyelerinin kenti yönettiğini düşündüklerini ifade ederken başkanlardan biri kentte seçkin bir yapının olduğunu bunun da kent yönetiminde etkisi olduğunu ve ayrıca bu elitist yapının belediye başkanı ve meclis üyelerinin aday gösterilmesi ve seçilmesinde de yoğun bir etkileri olduğunu söylemiştir. Bunların yanı sıra kentte bulunan mülki amirlerinde kenti yönettiğini düşünen bir parti ilçe örgütü başkanı vardır. Bu soru özelinde belediye başkanının etkisi üzerinde duran bir parti yöneticisi kendi parti örgütlerinin, toplumsal menfaate hizmet eden belediye başkanına ait tüm akıllı projeleri desteklediklerini belirtti. Ancak halkın bütçesine dokunan, özgürlüğünü ihlal eden, çevreye zarar veren projeler konusunda da gerekçeleri ile birlikte muhalefet ettiklerini vurgulayan parti ilçe örgütü başkanı, belediye başkanının kendi partilerinden olduğu dönemde de yaklaşımlarının aynı olduğunu, bu defa da muhalefetten gelen olumlu projeleri alıp, değerlendirip, hayata geçirdiklerini vurgulamaktadır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel halkın etkisi olup olmadığına dair yöneltilen soruya tüm ilçe parti başkanları olumlu cevap vermiştir. Etki düzeyine dair ise iki parti başkanı yerel halkın etkili olduğunu ifade ederken, parti başkanlarından biri az etkili olduğunu düşünmektedir.

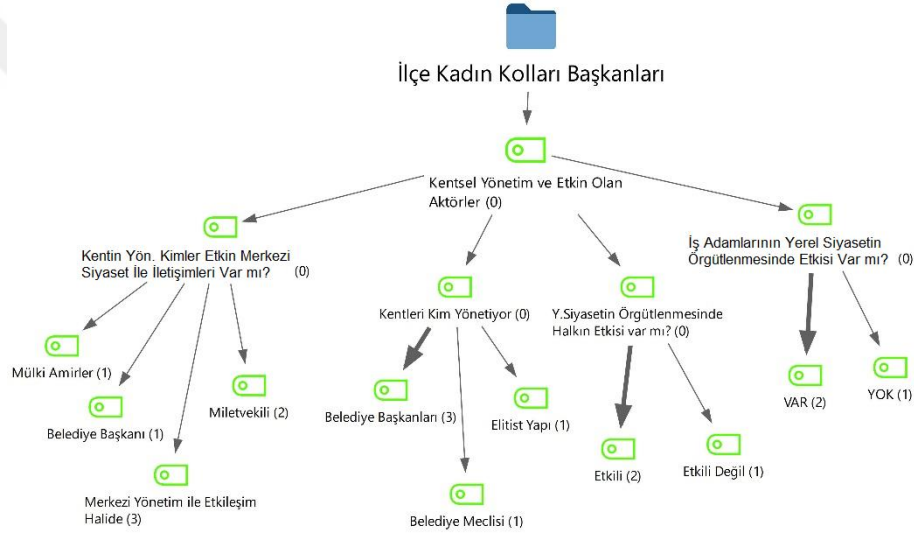
İş adamlarının yerel siyasetin örgütlenmesine dair etkisi konusunda yöneltilen soruya parti ilçe başkanlarından biri, İskenderun'da ikamet eden iş adamlarının kendi işlerinin yürümesi veya belediye ile rahat çalışabilme konusunda, etkili olabilmek adına bir takım girişimlerde bulunduklarını belirtmiştir. Özellikle seçim dönemlerinde iş insanlarının kendi destekledikleri adayları öne sürerek, belediye meclisinde de etkili olmaya çalıştıklarını iddia etmektedir. Ayrıca yine parti ilçe başkanlarından biri hem geçmişte hem de şimdi bir sürü iş insanının belediye meclis üyesi olarak görev yaptığını, iş insanlarının yerel siyasette yalnızca arka planda değil, aktif olarak doğrudan da etkili olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca bu etkiye rağmen herkesin siyaset yapma hakkı olduğunu söyleyen parti ilçe başkanı, bunun bireylerin en demokratik haklarından biri olduğunu belirtirken, İskenderun'da sıklıkla karşılaşıldığı üzere

iş insanlarının bazen kendilerinin aday olup siyaseti etkileyip, yön verdiğini bazen de tercih ettikleri bir adayın seçilebilmesi için ellerinden gelen her türlü imkânı seferber ettiklerini söylemiştir. Bir başka parti ilçe örgütü başkanı ise İskenderun’da iş insanlarının yerel siyaseti etkilediklerini düşünmediğini, siyasete yön verecek ölçüde bir etkiden bahsetmenin mümkün olmadığını düşündüğünü ifade etmiştir.

3.4.5.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörlere dair Görüşleri

Şekil 19.

Yerel Siyasette Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Katılımcılara kentin yönetiminde etkin olan aktörlere yönelik birçok soru yöneltilmiş ve birbiriyle ilişkili olan bu sorular birlikte değerlendirilerek analiz edilmiştir. Kentleri kimin yönettiğine dair soruya kadın kolları başkanlarının ortak cevabı belediye başkanı olmuştur. Bu cevabın yanı sıra kadın kolları başkanlarından biri belediye başkanının yanında belediye meclis üyelerinin de kent yönetiminde etkin olduğunu belirtmiştir. Bir diğer kadın kolları başkanı ise belediye başkanının kenti yönetmekle birlikte kentte seçkin bir yerel kümelenmenin de olduğunu ve bu ekonomik ve sosyal açıdan ayrıcalıklı görülen kesimin bazen doğrudan aktif siyaset içerisinde yer alarak bazen de arka planda karar alma sürecini etkileyerek kentleri yönettiğini iddia etmektedir. Benzer içerikli bir diğer soru kentlerin yönetiminde kimlerin daha fazla söz sahibi olduğu ve bunların merkezi siyasetle bağlantılarının olup olmadığına yöneliktir.

Kadın kolları başkanlarından ikisi, milletvekillerinin kentlerin yönetiminde daha fazla söz sahibi olduğunu düşünmektedir. Bu cevabı veren kadın kolları başkanlarından biri aynı zamanda mülki amirlerinde kentin yönetiminde söz sahibi olduklarını ifade etmiştir. Bir diğer kadın kolları başkanı ise kentin yönetiminde en fazla söz sahibi aktör olarak belediye başkanını işaret etmiştir. Verilen farklı cevaplara rağmen üzerinde mutabık kalınan nokta kentte söz sahibi olduğu düşünülen aktörlerin merkezi siyasetle bağlantılı oldukları hususudur.

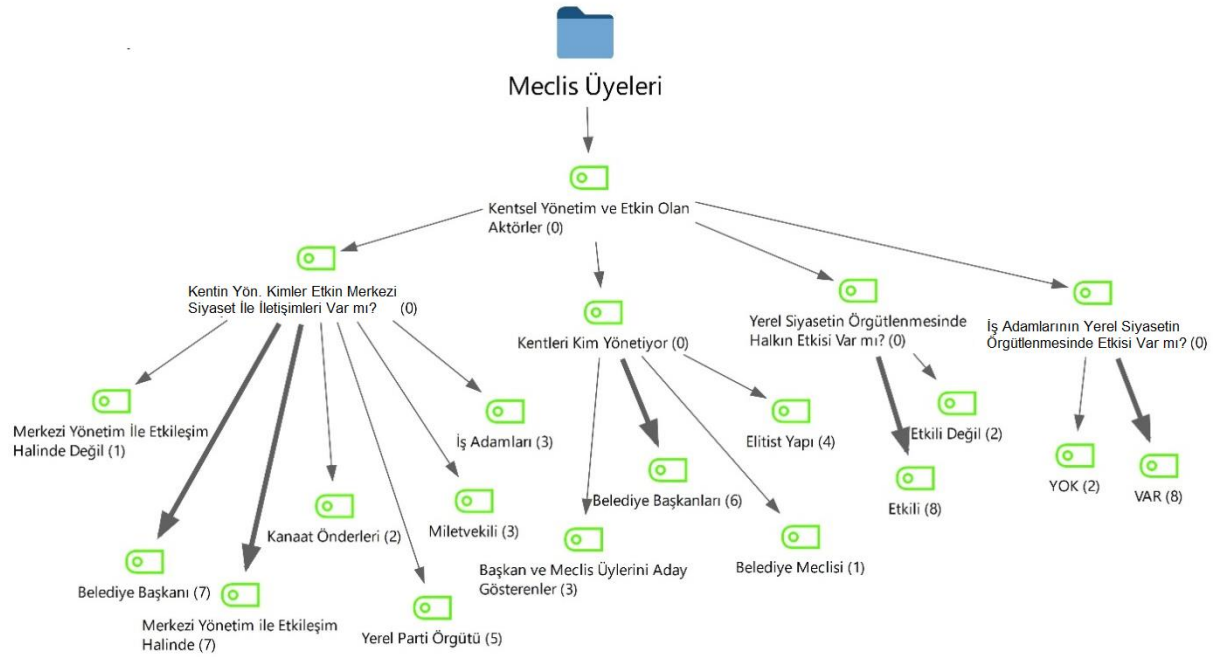
Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel halkın etkisinin olup olmadığına dair yöneltilen soruya kadın kolları başkanlarından ikisi olumlu cevap verirken, kadın kolları başkanlarından biri yerel siyasetin örgütlenmesinde halkın etkisi olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Olumsuz cevap veren kadın kolları başkanı halkın sadece seçim dönemlerinde sandığa gitmek suretiyle siyasetle ilgilendiğini, yerel siyasetin örgütlenmesi konusunda siyasete karşı bir ilgi duyulmadığını ve halk tarafından doğrudan bir katılımın olmadığını düşünmektedir.

İş adamlarının yerel siyasetin örgütlenmesinde etkisi olup olmadığına dair yöneltilen soruya kadın kolları başkanlarından ikisi etkisi olduğuna yönelik cevap verirken biri ise etkisi olmadığı yönünde fikir beyan etmiştir. Etkisi olduğunu düşünen kadın kolları başkanlarından biri İskenderun'da mevcut olan yerel yönetimi örnek göstererek, hem belediye başkanının hem de birçok meclis üyesinin iş adamı olmasının bunu kanıtlar nitelikte olduğunu belirtmiştir. Yerel siyasetin örgütlenmesinde iş adamlarının etkisinin olmadığını ifade eden kadın kolları başkanı ise siyasetin ancak uzun yıllardır içinde olunarak yapılabileceğini, partiye, ideolojisine hizmet etmemiş siyaset dışı aktörlerin yerel siyasetin örgütlenmesinde bir etkiye sahip olamayacağını iddia etmiştir.

3.4.5.4. Meclis Üyelerinin Kentsel Yönetim ve Etkin Olan Aktörlere dair Görüşleri

Şekil 20.

Yerel Siyasette Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Kentsel yönetim ve etkin olan aktörlere dair yöneltilen sorulara meclis üyelerinin vermiş oldukları cevaplar şekilde görülmektedir. Kentlerin yönetiminde kimlerin daha etkili olduğuna ilişkin soruya meclis üyeleri birden fazla cevap vermiş olup, çoğunluğun belediye başkanlarının etkinliği konusunda mutabık oldukları söylenebilir. Bunun yanı sıra katılımcıların yarısı yerel parti örgütlerinin etkin olduğunu düşünürken, bazı meclis üyeleri de iş adamlarının, milletvekillerinin ve kentte yaşayan kanaat önderlerinin süreci şekillendirdiğini düşünmektedir.

Kentleri kimin yönettiğine dair soruya verilen cevaplar, bir önceki soru olan kentin yönetiminde kimlerin etkin olduğu sorusuna verilen cevapları destekler niteliktedir. Burada da meclis üyelerinin çoğunluğu belediye başkanlarının etkinliğinden bahsetmekte ve kentleri belediye başkanlarının yönettiğini ifade etmektedirler. Bunun yanı sıra ekonomik anlamda daha

ayrıcalıklı bir sınıfa işaret ederek dört meclis üyesi kentleri elitist bir yapının yönettiğini belirtmiştir. Ayrıca belediye başkanını ve meclis üyelerini aday gösterenlerin siyaseten arka planda olsalar dahi kentleri yönettiği de bazı meclis üyeleri tarafından düşünülmektedir. Görüşülen meclis üyelerinden biri de kentleri belediye meclisinin yönettiğini belirtmiştir.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde halkın etkisinin olup olmadığına dair meclis üyelerinin de görüşleri alınmış olup, meclis üyelerinin büyük çoğunluğu halkın etkili olduğunu beyan etmişlerdir. Yalnızca iki meclis üyesi yerel siyasetin örgütlenmesinde halkın etkisinin olmadığını ifade ederken içlerinden biri halkın sadece seçim dönemlerinde kendilerine dayatılan adaylardan birini seçmek suretiyle siyaset içerisinde aktif olmayan bir katılım gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

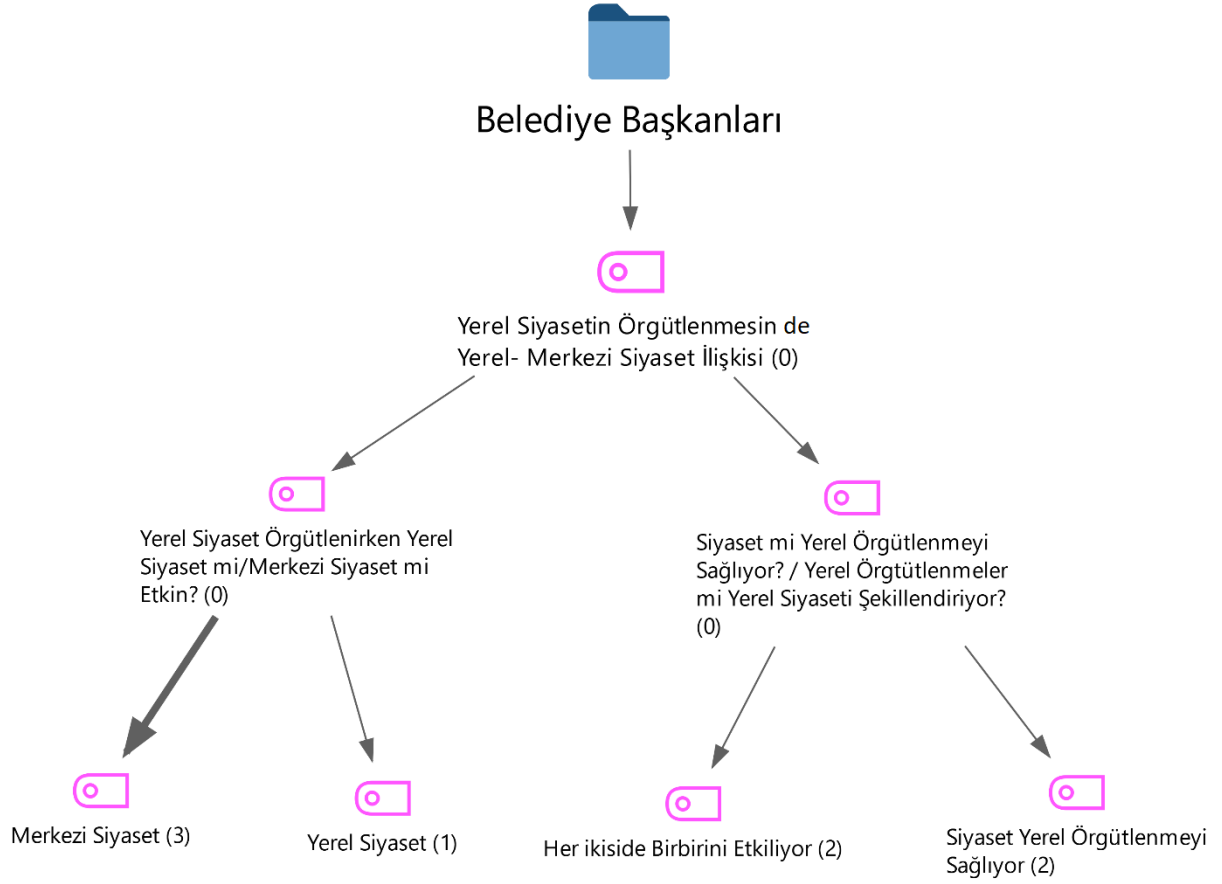
İş insanlarının yerel siyasetin örgütlenmesinde etkisi olup olmadığına yönelik soruya meclis üyelerinin büyük çoğunluğu olumlu cevap vererek, iş insanlarının etkili olduklarını ifade etmişlerdir. Bu yönde görüş bildiren meclis üyelerinin neredeyse tamamının iş insanı olması ve mevcut belediye başkanının da bir iş insanı olmasının verilen cevapta etkili olduğu söylenebilir.

1.3.1. 3.4.6.Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisi

3.4.6.1.Belediye Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisine Dair Görüşleri

Şekil 21.

Belediye Başkanları Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset- Merkezi Siyaset İlişkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Araştırmaya katılanlara yöneltilen bir diğer soru, yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyaset mi çok etkin merkezi siyaset mi şeklindedir. Belediye başkanlarından üçü, merkezi siyasetin çok daha etkin olduğunu düşünürken, biri yerel siyasetin daha etkin olduğunu belirtmiştir. Yerel siyasetin etkin olduğunu düşünen başkan, şehir yönetimi ile merkezi

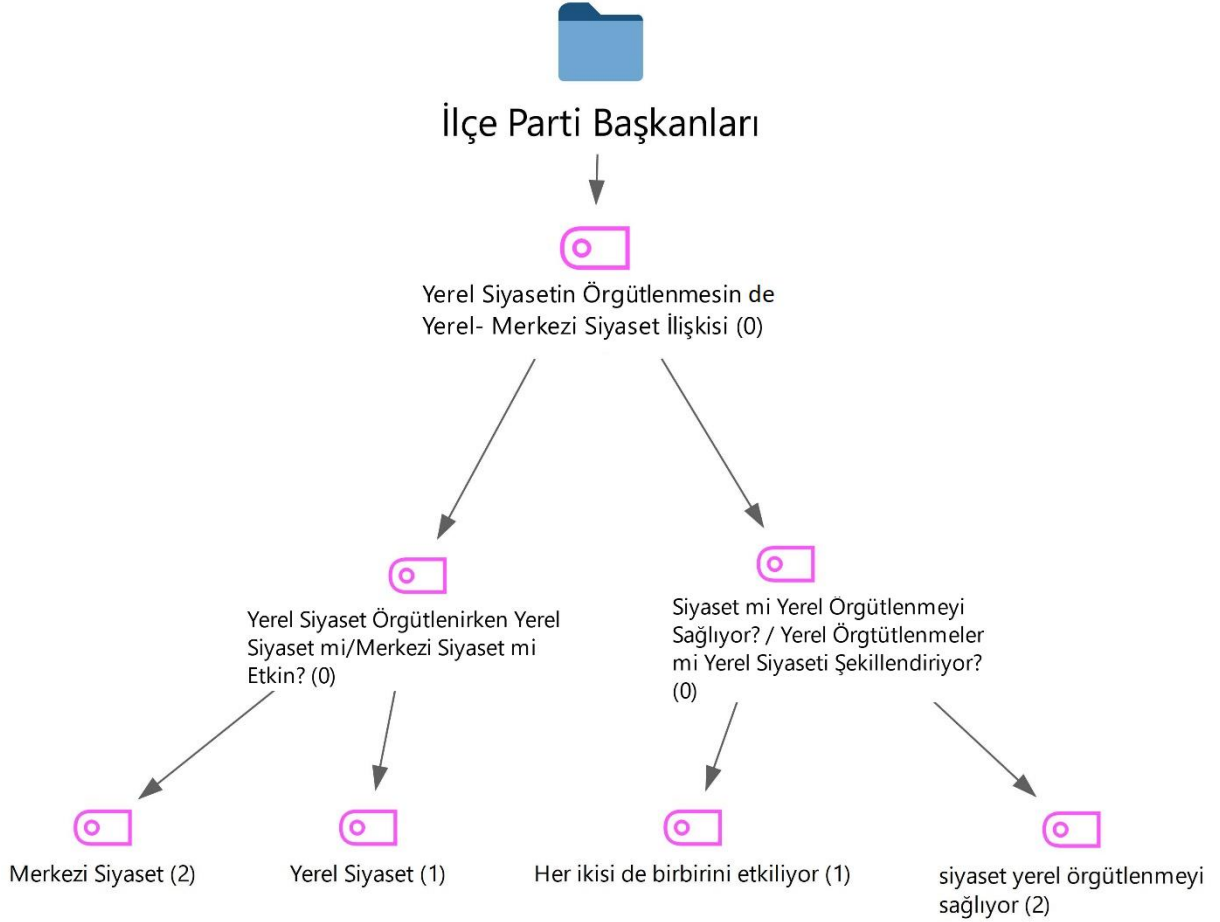
yönetimi birbirinden ayırmak lazım. Şehrin yönetimi o şehrin ihtiyaçlarına binaen hizmet eder ama merkezi yönetim Türkiye'nin tamamının ihtiyaçlarına göre hareket eder şeklinde cevap vermiştir. Dolayısıyla kentsel ölçekte yerel siyasetin etkin olması gerektiğini vurgulamıştır. Merkezi siyasetin etkin olduğunu düşünen bir başkan merkezi siyasetin etkinliğinin arkasında da çıkar ve menfaat ilişkilerinin varlığına vurgu yapmaktadır.

Siyaset mi yerel örgütlenmeyi sağlıyor, yerel örgütlenmeler mi yerel siyaseti şekillendiriyor şeklinde yöneltilen soruya belediye başkanlarından ikisi her ikisinin de birbirini etkilediği yönünde cevaplarken, diğer ikisi siyasetin yerel örgütlenmeyi sağladığını düşünmektedir. Siyasetin yerel örgütlenmeleri şekillendirdiğini ifade eden bir başkan bunun yanı sıra partilerdeki aktör faktörünün de güçlü bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Her ikisinin de birbirini etkilediğini düşünen başkanlardan biri de yerel örgütlenmelerin yerel siyaseti şekillendirmede tek başına yeterli olamayacağını bunun bir ekip işi olduğunu, siyaseten de yerel örgütlenmeleri destekleyecek güç ve yapılara ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir.

3.4.6.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisine Dair Görüşleri

Şekil 22.

Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyaset- merkezi siyaset ilişkisine dair yöneltilen sorular şekildeki gibi iki ayrı kategoride oluşturulmuştur. Bu bağlamda, ilk olarak yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyaset mi çok etkin merkezi siyaset mi diye sorulmuştur. Verilen cevaplardan biri son kararı merkezi siyasetin verdiğine yöneliktir. Buna rağmen bu cevabı veren parti ilçe başkanı yerelde kendisini kabul ettirememiş hiç kimsenin yerel siyasette başarılı olma şansının olmadığını da vurgulamaktadır. Yerel siyasetin örgütlenmesi aşamasında parti içinde kötü tecrübelerle bu durumu teyit ettiklerini ifade etmiştir. Yerel siyasette aktif rol oynayacak olan aktörlerin halk nezdinde, yerel de mutlaka bir karşılığı olması gerektiğini belirtmektedir. Yerelde siyasetin ulusal ölçekte şekillenen siyasetten süreç olarak oldukça farklı

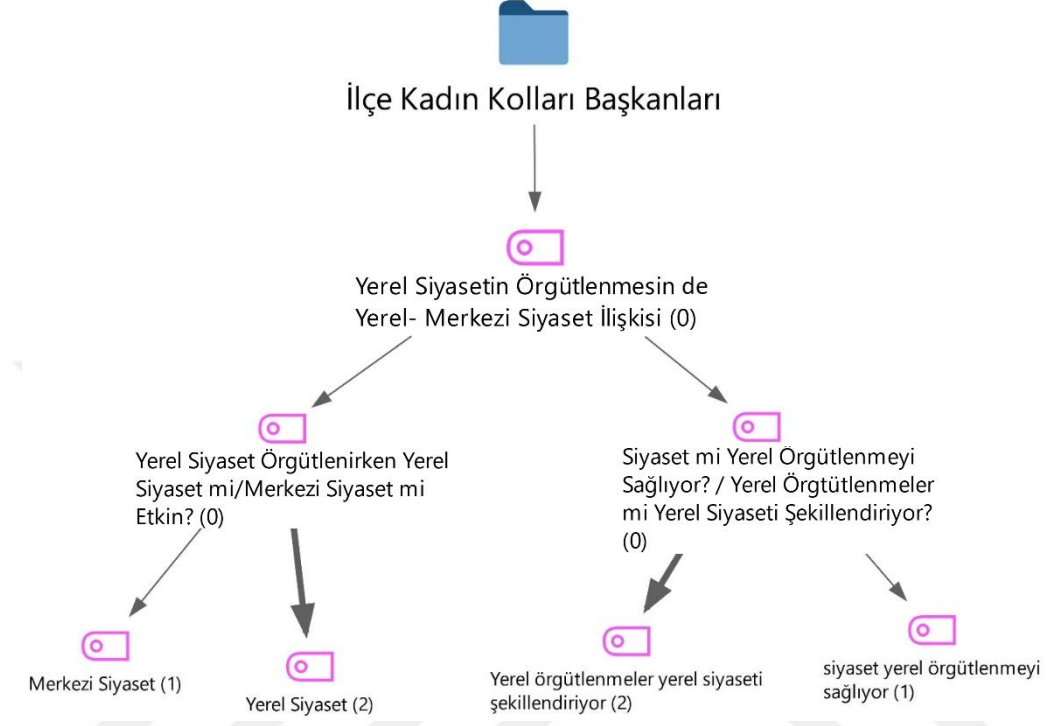
olduğunu iddia eden başkan, yerelde ki aktör faktörünün çok daha baskın olduğuna işaret etmektedir. Aktör faktörünün önemine vurgu yapan bir diğer parti ilçe başkanı yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyasetin belirleyici ve daha etkin olduğunu belirtmiştir.

Yerel siyaset- merkezi siyaset ilişkisine dair katılımcılara yöneltilen bir diğer soru; Siyaset mi yerel örgütlenmeyi sağlıyor yoksa yerel örgütlenmeler mi yerel siyaseti şekillendiriyor, biçimindedir. Parti ilçe başkanlarından biri siyaset yerel örgütlenmeleri sağlarken, yerel örgütlenmelerinde aynı zamanda yerel siyaseti şekillendirdiğini yani birbirlerini neredeyse eşit ölçüde etkilediklerini beyan etmiştir. Diğer parti ilçe başkanı ise yerel siyasetin çok önemli olduğunu ama yerel siyasetin, merkezi siyasetten çokça etkilendiğini belirtmiştir. Türkiye’de yaşadığımız dönemde toplumsal, sosyal ve özellikle de ekonomik anlamda yönetim kaynaklı bir krizin yaşandığını vurgularken, genel siyasetin yereldeki tabloyu belirlediği ve yerelde de hem siyaseten hem de toplumsal ölçekte bir karşı duruş sergileyecek bir kitlenin var olmadığını ifade etmektedir. Aynı başkana göre bu durum göstermektedir ki genel siyaset her şeyin üzerindedir ve yerel örgütlenmelerde yine merkezi siyaset etkisi ile şekillenmektedir. Görüşme yapılan bir diğer parti ilçe başkanı da benzer ifadeler kullanarak yine siyasetin yerel örgütlenmeleri sağladığını ifade etmiş, yerel siyasetin etkinlik düzeyinin çok daha sınırlı olduğuna değinmiştir.

3.4.6.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisine Dair Görüşleri

Şekil 23.

Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyaset ve merkezi siyaset ilişkisine dair katılımcılara yöneltilen ilk soru yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyaset mi çok etkin merkezi siyaset mi şeklindedir. Kadın kolları başkanlarından biri merkezi siyasetin daha etkin olduğunu, merkeze rağmen yerel siyasetin örgütlenemeyeceğini ya da yerel de bir takım politikaların şekillenemeyeceğini ifade etmiştir. Diğer iki kadın kolları başkanı ise yerel siyasetin örgütlenmesinde yerelin etkisinin çok daha fazla olduğunu iddia etmektedirler. Bu başkanlardan biri yerel siyaset örgütlenirken yerelde bulunan dinamiklerle bu örgütlenmenin ancak gerçekleşebileceğini, merkez ne kadar baskın olursa olsun yerelde siyaset yaparken yerele ve yerelde mevcut bir takım dengelere rağmen bunun gerçekleştirilemeyeceğini ifade etmiştir.

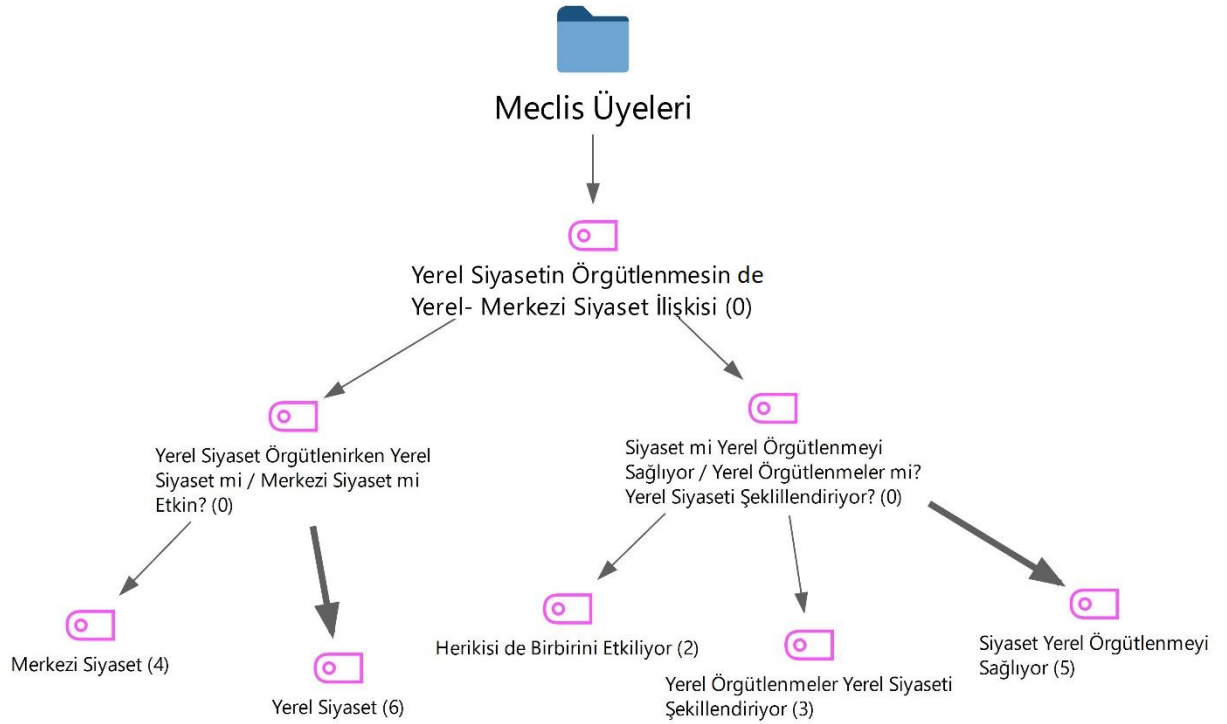
Katılımcılara yöneltilen yerel siyaset merkezi siyaset ilişkisine dair bir diğer soru; siyaset mi yerel örgütlenmeyi sağlıyor yoksa yerel örgütlenmeler mi yerel siyaseti şekillendiriyor biçimindedir. Verilen cevapların bir önceki soruya verilen yanıtlarla paralellik gösterdiği şekilde görülmektedir. Önceki soruda merkezi siyasetin etkin olduğunu beyan eden kadın kolları başkanı bu soruda da siyasetin yerel örgütlenmeleri sağladığını, yerel

örgütlenmenin yerelden bağımsız olarak siyaseten dizayn edildiği iddiasındadır. Diğer iki başkan ise yerel örgütlenmelerin yerel siyaseti şekillendirdiğini ifade etmekte, yereldeki her örgütsel birimin yerel için ayrı bir önemi ve değeri olduğuna işaret eden başkanlardan biri yerel örgütlerin büyüklük ve nitelikleri ölçütünde yerel siyaseti şekillendireceklerini ifade etmektedir.

3.4.6.4.Meclis Üyelerinin Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisine Dair Görüşleri

Şekil 24.

Yerel Siyasetin Örgütlenmesinde Yerel Siyaset Merkezi Siyaset İlişkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyaset merkezi siyaset ilişkisinin analizine yönelik araştırmaya katılanlara iki soru yöneltilmiş olup belediye meclis üyelerinin sorulara verdikleri yanıtlar şekilde görülmektedir. Meclis üyelerinin yarıdan fazlası, yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyaset mi merkezi siyaset mi daha etkin sorusuna yerel siyaset cevabını vermişlerdir. Araştırmaya katılan dört meclis üyesi ise merkezi siyasetin daha etkin olduğunu, yerel de siyaset yapan aktörlerin dahi merkez tarafından belirlendiğini belirtmektedirler.

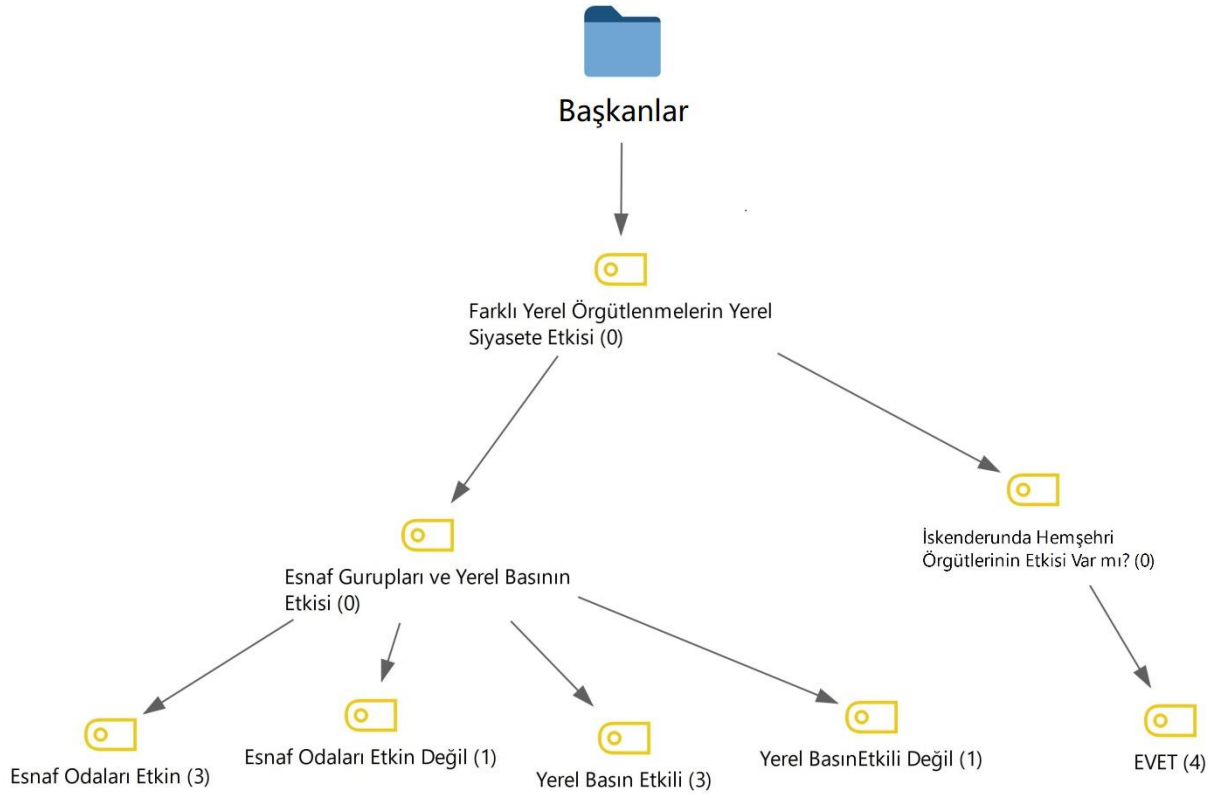
Siyaset mi yerel örgütlenmeyi sağlıyor, yerel örgütlenmeler mi yerel siyaseti şekillendiriyor sorusunu araştırmaya katılan meclis üyelerinin yarısı, siyasetin yerel örgütlenmeyi sağladığı yönünde cevaplamıştır. Yine verilen bu cevaplarda bir önceki merkezi siyasetin etkinliğine yönelik cevapları destekler niteliktedir. Meclis üyelerinden üçü yerel örgütlenmelerin yerel siyaseti şekillendirdiğini ifade ederken, iki meclis üyesi ise her ikisinin birbirini etkilediğini düşünmektedir.

3.4.7. Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi

3.4.7.1. Belediye Başkanlarının Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 25.

Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Farklı yerel örgütlenmelerin yerel siyasete etkisine yönelik sorular iki başlık altında toplanmaktadır. İskenderun özelinde yerel siyasetin örgütlenmesinde esnaf grupları ve yerel basının etkisi araştırılırken aynı zamanda İskenderun’da yerel siyasetin örgütlenmesinde hemşehri örgütlerinin bir etkisi var mı sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Şekilde de görüldüğü

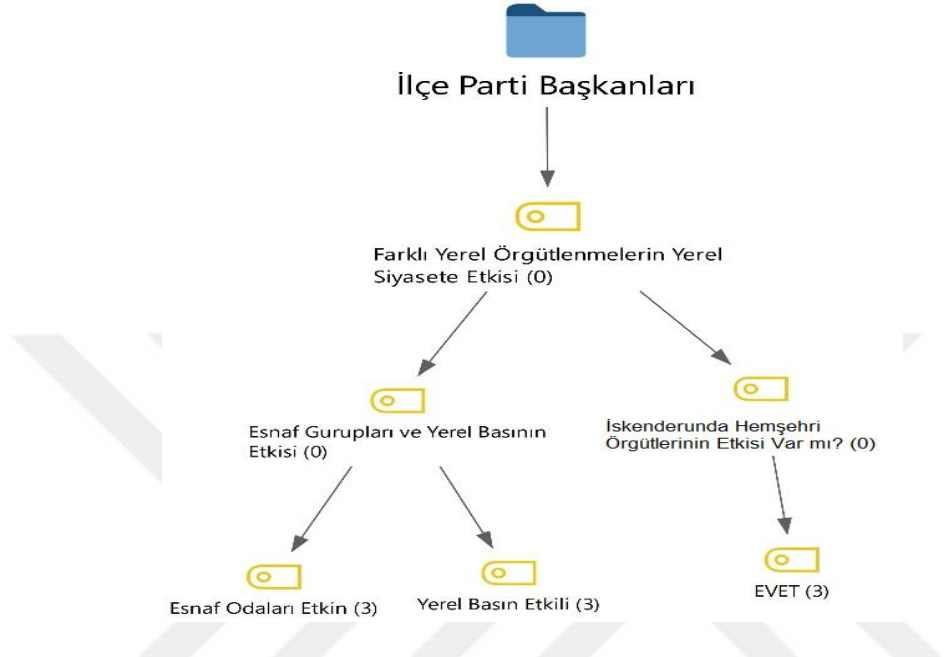
gibi belediye başkanlarının büyük çoğunluğu İskenderun'da yerel siyasetin örgütlenmesinde esnaf grupları ve yerel basının etkili olduğunu düşünmektedir. Yerel basının etkinliği konusunda belediye başkanlarından biri yerel basını icranın gözü kulağı olarak tanımlamaktadır. Ayrıca yerel basının; yöneticilerin, çalışanların ve yerelin bir nevi aynası olduğunu ifade ederken iyiyi de kötüyü de asli görevi olarak yansıttığını düşünmektedir. Aynı başkan esnaf gruplarına dair de onların yerel yönetimle kurduğu bürokratik ilişkinin, etkileşimin yerel siyasete doğrudan yansıyan bir tarafı olduğunu belirtmiştir. İskenderun'da yerel siyasetin örgütlenmesinde esnaf grupları ve yerel basının etkisinin olmadığını düşünen belediye başkanı ise hamiliğe dayanan ilişkilerin olmadığı bir yerel de yerel siyasetçilerin liyakatli davranmaları durumunda esnaf grupları ve yerel basının yerel siyasetin örgütlenmesine dair bir etkisinin olamayacağını düşünmektedir. Aynı başkan yalnızca yerel siyasette, yönetimde bir zafiyetin varlığı durumunda bu örgütsel yapıların etkin olabileceği iddiasındadır.

İskenderun özelinde yerel siyasetin şekillenmesinde hemşehri örgütlerinin etkisine dair yöneltilen soruya belediye başkanlarının tamamı aynı yönde ve hemşehri örgütlerinin etkisinin olduğuna yönelik cevap vermişlerdir. Bu konuda açıklama yapan başkanlardan biri, hemşehri örgütlerinin sahip oldukları demografik yapıya bağlı olarak belediye meclis üyeliği, belediye başkanlığı, milletvekilliği talebinde bulunarak yerel siyasetin şekillenmesinde etkin rol oynadıklarını ifade etmiştir. Bir diğer belediye başkanı hemşehri örgütlerinin İskenderun'da özellikle seçim dönemlerinde etkin olan, ellerinde bir pazarlık gücü barındıran ve bu potansiyelleri sayesinde de menfaat sağlayan örgütler olduğunu bu nedenle de kapatılmaları gerektiğine dair bir düşüncesi olduğunu açıkça belirtmiştir. Konuya açıklık getirmek isteyen bir başka belediye başkanı da hemşehri örgütlerinin yerel siyaseti şekillendirme konusunda bir etkiye sahip olduğunu ancak bunun İskenderun'da bulunan tüm hemşehri örgütleri için söylenemeyeceğini, hemşehri örgütünün kapasitesi, üye sayısı ve örgütü özellikle temsil eden yönetici sınıfındaki üyelerin niteliklerinin etki düzeyi konusunda belirleyici olacağını ifade etmiştir.

3.4.7.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 26.

Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

İskenderun özelinde yerel siyasetin şekillenmesinde farklı yerel örgütlerin etkisine dair yöneltilen sorulara parti ilçe örgütü başkanlarının verdikleri cevaplar şekilde görülmektedir. Başkanların tamamı İskenderun özelinde yerel siyasetin şekillenmesinde hemşehri örgütlerinin, esnaf gruplarının ve yerel basının etkili olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu sorulara ortak cevaplar veren parti ilçe başkanlarından bir tanesi hemşehri örgütlerinin etkisinden bahsederken, İskenderun'un kozmopolit yapısına ve aldığı göçe de özellikle vurgu yapmıştır. 1970-71 yıllarında Demir-Çelik olgusunun İskenderun'da faaliyete geçmesi ve 1974 Barış Harekâtı'ndan önce kurulan CHP-MSP ortaklığından sonra yoğun göç alan kentin demografik yapısının büyük ölçüde değişikliğe uğradığını ifade etmiştir. Netice de İskenderun'da her türlü etnik yapıya, her türlü inanca ve her bölgeye ait insana kolaylıkla rastlandığını ifade ederken, bu insanlar arasında toplumda infial yaratacak şekilde hiçbir zaman bir sorun, kargaşa ya da çatışma yaşanmadığını vurgulamıştır. Yine bu tablonun oluşmasında İskenderun ve Hatay'ın yerlisi olan insanların her geleni kabullenme ve sahiplenme duygusunun etkili olduğunu belirtmiştir. Ancak aynı parti başkanı yakın geçmişte Suriye üzerinden gerçekleşen yoğun göçün, kent ve bölge açısından tehlikeli olduğunu düşündüğünü, bunun yakın gelecekte

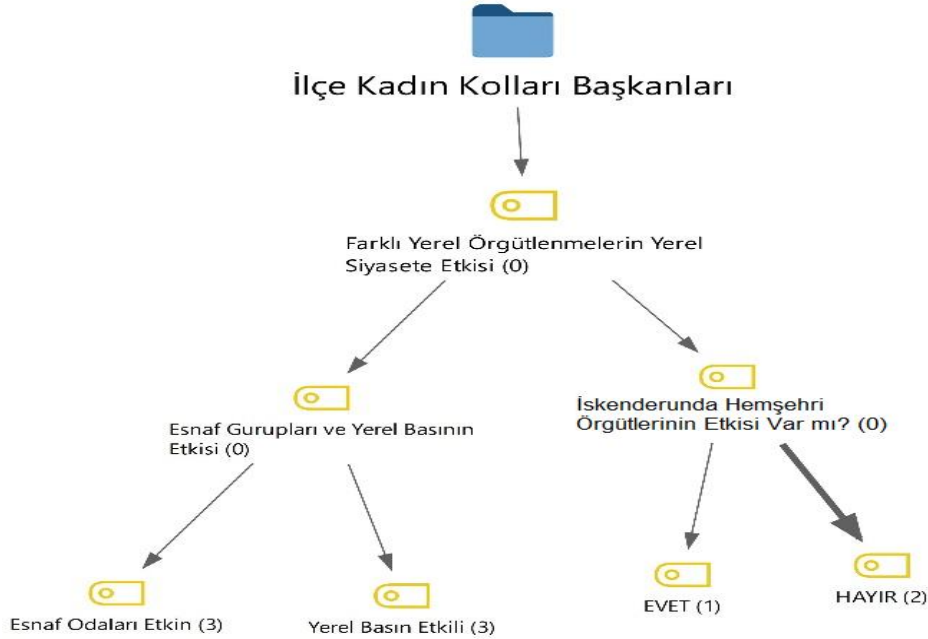
birtakım toplumsal olaylara ve sorunlara zemin hazırlama potansiyeli taşıdığını iddia etmektedir.

Yerel basın ve esnaf gruplarının etkinliği konusunda da hemfikir olan parti başkanlarından biri İskenderun'da on altı tane demokratik kitle örgütü şeklinde meslek grubunun olduğuna işaret etmiştir. Bunları temsil eden odaların olduğunu ve bu odaların hepsinin bir araya geldiği esnaf odalarının da var olduğunu söylemiştir. Bunların yerel siyasette etkili olduklarına işaret ederken, bazen bu odaların siyasi partilerin listelerine temsilci verdiklerine de vurgu yapmaktadır. Ancak İskenderun'da bulunan siyasi partilerin, mesleki oda seçimlerine asla müdahale etmediklerini belirten parti başkanı demokratik şekilde oda seçimlerinin yapılabilmesi için İskenderun'da bulunan tüm siyasi partilerin bu konuda yazılı olmayan bir centilmenlik anlaşması yaptıklarını ifade etmiştir. Her kesimden, her görüşten, her partiden insanın o listelerde olmasını doğal karşıladıklarını, desteklediklerini çünkü bu konuda çıkan her türlü aykırı sese bu kentin ihtiyacı olduğunu düşündüklerini belirtmiştir.

3.4.7.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 27.

Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi

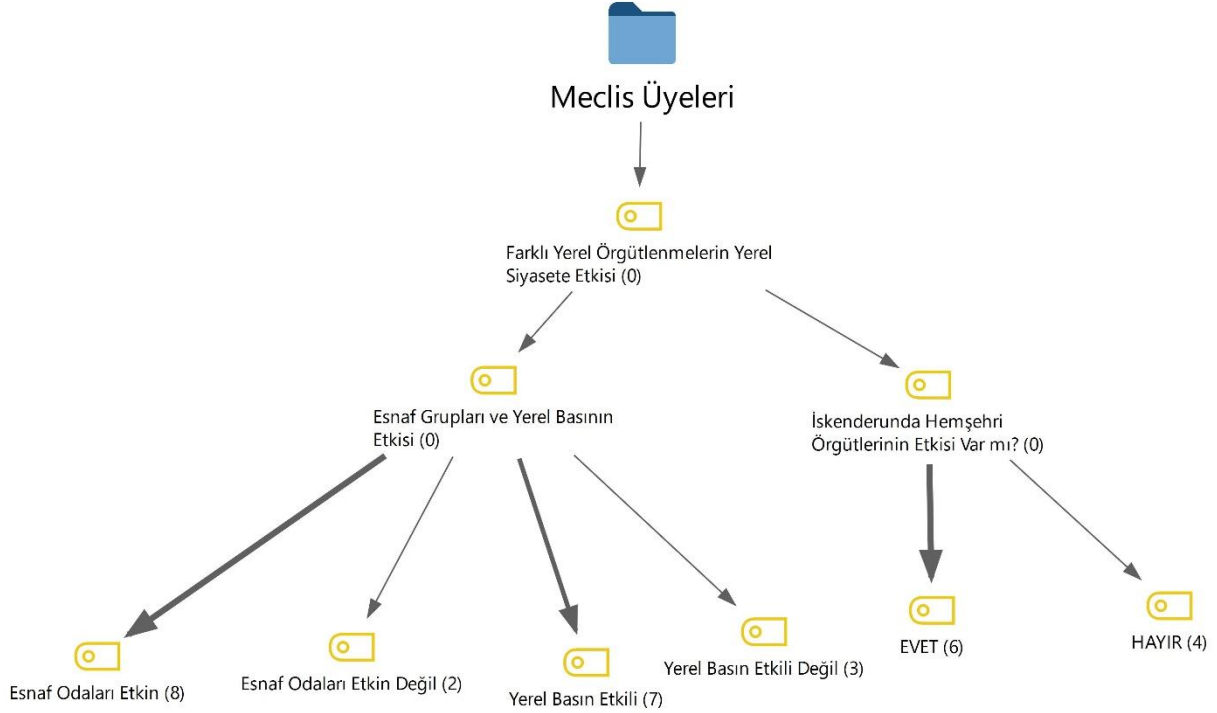
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

İskenderun özelinde yerel siyasetin şekillenmesinde farklı yerel örgütlerin etkisi olup olmadığına dair yöneltilen soruya verilen cevaplar şekilde görülmektedir. Bu bağlamda İskenderun özelinde yerel siyasetin şekillenmesinde hemşeri örgütlerinin, esnaf gruplarının ve yerel basının etkisi araştırılmıştır. Kadın kolları başkanlarının tamamı esnaf gruplarının ve yerel basının İskenderun’da yerel siyaseti şekillendirmede etkin oldukları hususunda hem fikirdirler. Esnaf odalarının özellikle seçim dönemlerinde bazı adayları desteklemek, meclis üyeliği için teşvik etmek ya da doğrudan içlerinden birini aday göstermek şeklinde yerel siyaset içerisinde aktif rol oynadıkları kadın kolları başkanlarından biri tarafından ifade edilmiştir. Yerel basının etkisine yönelikte kadın kolları başkanlarından biri, basının yerelle sınırlı olsa da bir kitlesinin olması ve bu kitleyi manipüle edebilme kabiliyeti, özellikle uzun yıllardır İskenderun’da çıkarılan günlük siyasi gazetelerin varlığı yerel siyaseti etkilediği sonucuna götürmektedir şeklinde açıklama yapmıştır. Hemşeri örgütlerinin yerel siyasete olan etkisi konusunda ayrışan fikirlere sahip olan kadın kolları başkanlarından ikisi İskenderun özelinde yerel siyasetin şekillenmesinde hemşeri örgütlerinin etkisinin olmadığını ifade etmiştir. Bu yönde cevap veren kadın kolları başkanlarından biri İskenderun’da çok sayıda farklı mezhepten, ırktan, inançtan ve bölgeden insanın yaşadığını ancak bunlar içerisinde örgütlü bir yapı ile siyaseti etkilemeye çalışanların olmadığını belirtmiştir. Ancak bu durumun hemşehricilik yapıldığı gerçeğini değiştirmediğini de ifade etmiştir. Kadın kolları başkanlarından bir tanesi hemşeri örgütlerinin İskenderun yerel siyasetinde etkili olduğunu düşünmektedir. O da bu düşüncesini İskenderun’un uzun yıllardır göç alan bir bölge olması ile ilişkilendirmektedir. Aynı zamanda yerel siyasette aktörler belirlenirken bu hemşehricilik olgusunun göz ardı edilemeyecek önemde bir dinamik olduğunun da altını çizmektedir.

3.4.7.4.Meclis Üyelerinin Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 28.

Farklı Yerel Örgütlenmelerin Yerel Siyasete Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

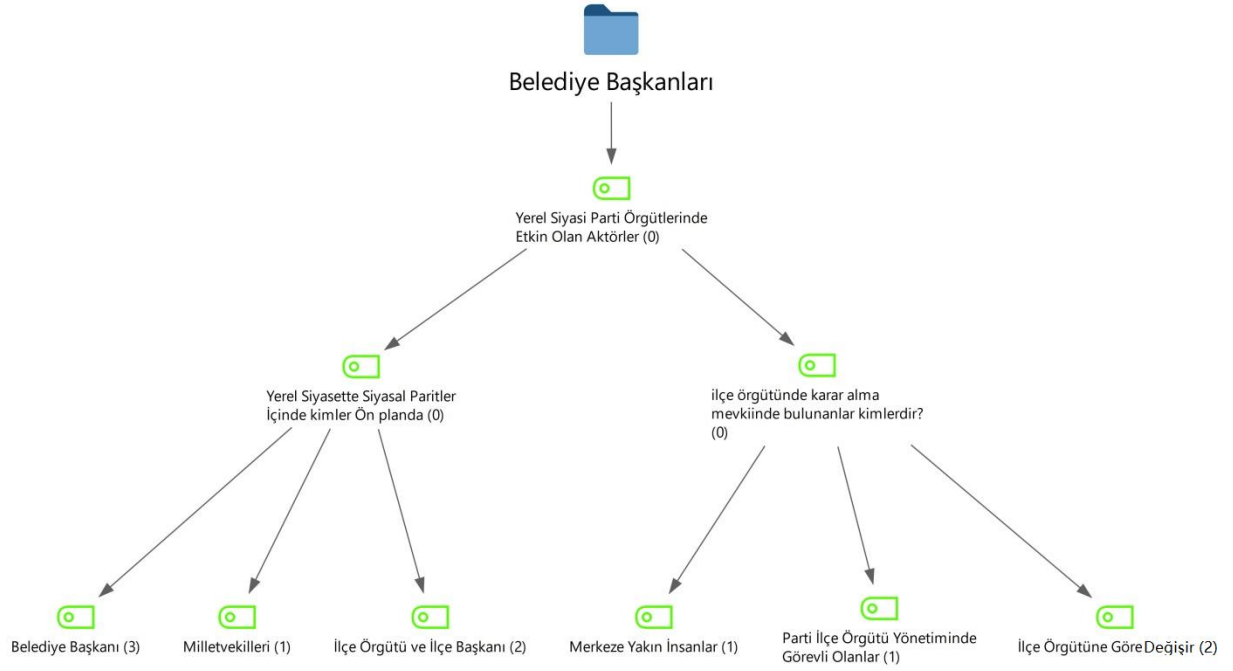
Araştırmaya katılan meclis üyelerine farklı yerel örgütlenmelerin yerel siyasete yönelik etkisini analiz edebilmek için esnaf grupları, yerel basın ve hemşehri örgütlerinin etkinliği üzerine yöneltilen sorulara verilen cevaplar şekilde görülmektedir. Meclis üyelerinin büyük çoğunluğu esnaf gruplarının yerel siyaset üzerinde etkin olduğunu ifade ederken, benzer şekilde yerel basının da yerel siyaset üzerinde etkin olduğunu düşünen meclis üyesi sayısı yarıdan fazladır. Yerel basının, yerel de yaşanan her türlü eylem ve işlemi yansıtmaya özelliğinin önemine değinen bir meclis üyesi siyaseten de halkı yönlendirme kabiliyeti olduğunu ileri sürmüştür. Hemşehri örgütleri konusunda da yine meclis üyelerinin çoğu bu örgütlerin yerel siyaset üzerinde etkisi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. İskenderun'un göç konusunda bir cazibe merkezi olması ve nüfusu içerisinde çok sayıda göçle gelmiş bireyi barındırması ve bunlarında zaman içerisinde örgütlenmek suretiyle hemşehri örgütleri oluşturması yerel siyasette etkin olmalarının yolunu açmıştır.

3.4.8. Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler

3.4.8.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörlere Dair Görüşleri

Şekil 29.

Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasi parti örgütlerinde etkin olan aktörlere ilişkin sorular iki başlık altında toplanmış, yerel düzeyde sorunların belirlenmesinde siyasal partiler içerisinde kimlerin ön planda olduğu ve partilerin ilçe örgütünde karar alma mevkiinde bulunanların kimler olduğuna yönelik olarak hazırlanmıştır. Yerel düzeyde sorunların belirlenmesinde siyasal partiler içerisinde kimlerin ön planda olduğuna dair yöneltilen soruya başkanlardan bir tanesi ilçe başkanı ve ilçe örgütü cevabını vermiş, ilçe örgütünden kastının da partinin yönetim kurulunda yer alan üst düzey yöneticiler olduğunu belirtmiştir. Bir diğer başkan ise belediye başkanı cevabını vermiştir. Bu cevabı verirken parti içerisinde hem eğitim durumu hem de bilgi düzeyi açısından danışılabilir bir aktörün olmamasına dikkat çekerken aynı zamanda liyakate de vurgu yapmaktadır. Başka bir başkan ise siyasal partiler içerisinde kimlerin ön planda olduğunu anlayabilmek için hiyerarşik yapıya bakmak gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda

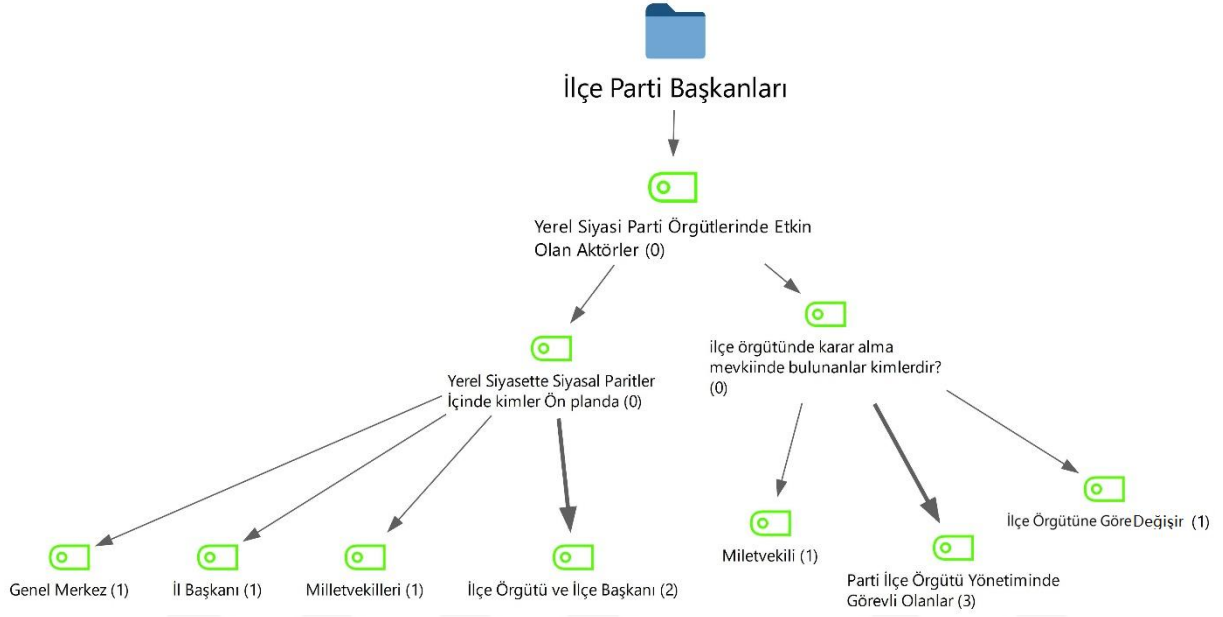
milletvekili, belediye başkanı ve sonrasında parti ilçe örgütü başkanı ve parti yönetiminin sırasıyla yerel sorunların belirlenmesinde siyasal partiler içerisinde ön planda yer aldığı düşünülmektedir. Soruyu yanıtlayan son belediye başkanı da şu an itibarıyla değerlendirildiğinde cevabın belediye başkanları olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcılara yöneltilen yerel siyasi parti örgütlerine yönelik bir diğer soru, partilerin ilçe örgütünde karar alma mevkiinde bulunanların kimler olduğu idi. Belediye başkanlarının çoğu birbirinden farklı cevaplar vererek konuya dair farklı bakış açıları sunmuşlardır. Başkanlardan biri ilçe örgütünde karar alma mevkiinde bulunanların ilçe örgütüne göre değişeceğini, ideolojinin, yönetim anlayışındaki farklılıkların ya da sadece bazen aktör faktörünün etkisinin bile karar alma mevkiinde bulunanları değiştirebileceğini iddia etmektedir. Bir diğer belediye başkanı ise parti ilçe örgütü yönetiminde görevli olanlar cevabını vermiş, bu konuya siyasi parti başkanları ve partinin yönetim kurulu üyeleri diyerek açıklık getirirken ayrıca parti üyeleri ve delegelerinde, ilçe başkanını ve yönetim kurulunu seçtikleri için arka planda bir güç potansiyeli taşıdıklarını belirtmiştir. Soruyu yanıtlayan diğer belediye başkanı ise partilerin ilçe örgütünde karar alma mevkiinde bulunanların partilerin genel merkezlerine yakın isimler olduğunu, iktidar olan bir partinin taşra teşkilatlarında da yine benzer şekilde merkeze olan yakınlığın bu süreçte etkili olduğu iddiasındadır. Görüşülen bir diğer belediye başkanı da o ilçedeki siyasi parti örgütlerinin yapısına, yöneticilerine ve kurguladıkları sisteme göre değişeceği inancında olduğunu ifade etmiştir.

3.4.8.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörlere Dair Görüşleri

Şekil 30.

Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

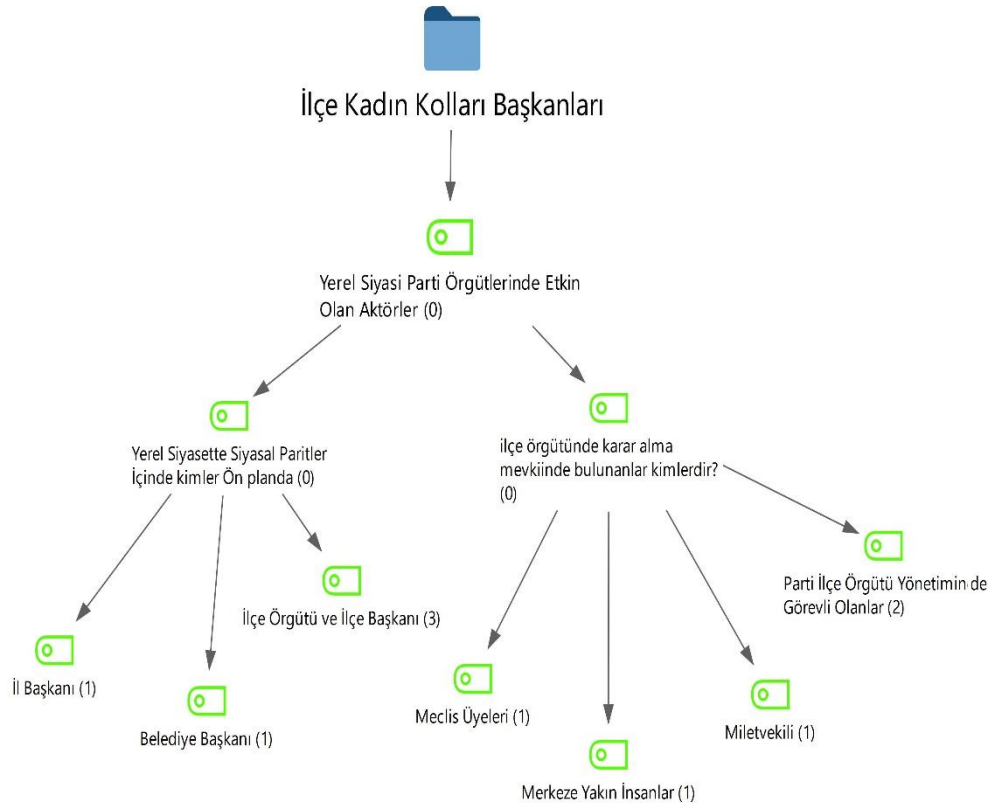
Yerel parti örgütleri içerisinde etkin olan aktörlere dair yöneltilen sorular iki başlık altında toplanmıştır. Bu kapsamda yerel düzeyde sorunların belirlenmesinde siyasal partiler içerisinde kimlerin daha ön planda olduğuna yönelik bir soru sorulmuştur. Bu soruya bazı katılımcılar birden fazla cevap vermişlerdir. İlçe örgütünün ve ilçe başkanının ön planda olduğunu ifade eden parti ilçe başkanlarından biri, parti örgütünün etkinliğini açıklarken her mahallede mahalle temsilcilerinin olduğunu, İskenderun'da 45 mahallenin var olup, her mahallede 45 tane mahalle sorumlusu ile birlikte en az 3'er kişiden oluşan mahalle komitelerinin varlığına işaret etmektedir. Bu mahalle komiteleri ve mahalle sorumlularının olası sorunları çözebiliyorlarsa ivedilikle kendilerinin çözdüğünü çözemiyorlarsa da sorunu ilçe başkanına havale ettiklerini belirtmiştir. Parti ilçe örgütü olarak hiyerarşik yapı içerisinde, yerel düzeyde sorunların belirlenip çözüm üretilmesi noktasında nasıl hareket ettiklerini anlatmıştır. Benzer cevap veren bir diğer parti ilçe başkanı da halkla iç içe bir siyaset anlayışı ile hareket ettikleri için yerel düzeyde sorunların belirlenmesinde özellikle sahada aktif olan parti örgütü

üyelerinin ve parti ilçe başkanının ön planda olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer parti ilçe başkanı ise diğerlerinden oldukça farklı cevaplar vermiş, yerel düzeyde sorunların belirlenmesinde siyasal partiler içerisinde öncelikli olarak milletvekillerinin, partinin genel merkezinin ve akabinde de parti il başkanının ön planda olduğunu belirtmiştir. Parti ilçe başkanının yerel parti teşkilatını ve kendisinin de aralarında bulunduğu yerel parti yöneticilerini bu hususta ön planda değerlendirmemesi de dikkat çekicidir.

3.4.8.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörlere Dair Görüşleri

Şekil 31.

Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasi parti örgütlerinde etkin olan aktörlere dair çalışmada iki soru yer almaktadır. Bunlardan birincisi, yerel düzeyde sorunların belirlenmesinde siyasal partiler içerisinde kimlerin daha ön planda olduğuna yöneliktir. Öncelikle kadın kolları başkanlarının tamamı ilçe başkanı ve ilçe teşkilatında da yönetim kademesinin ön planda oldukları konusunda

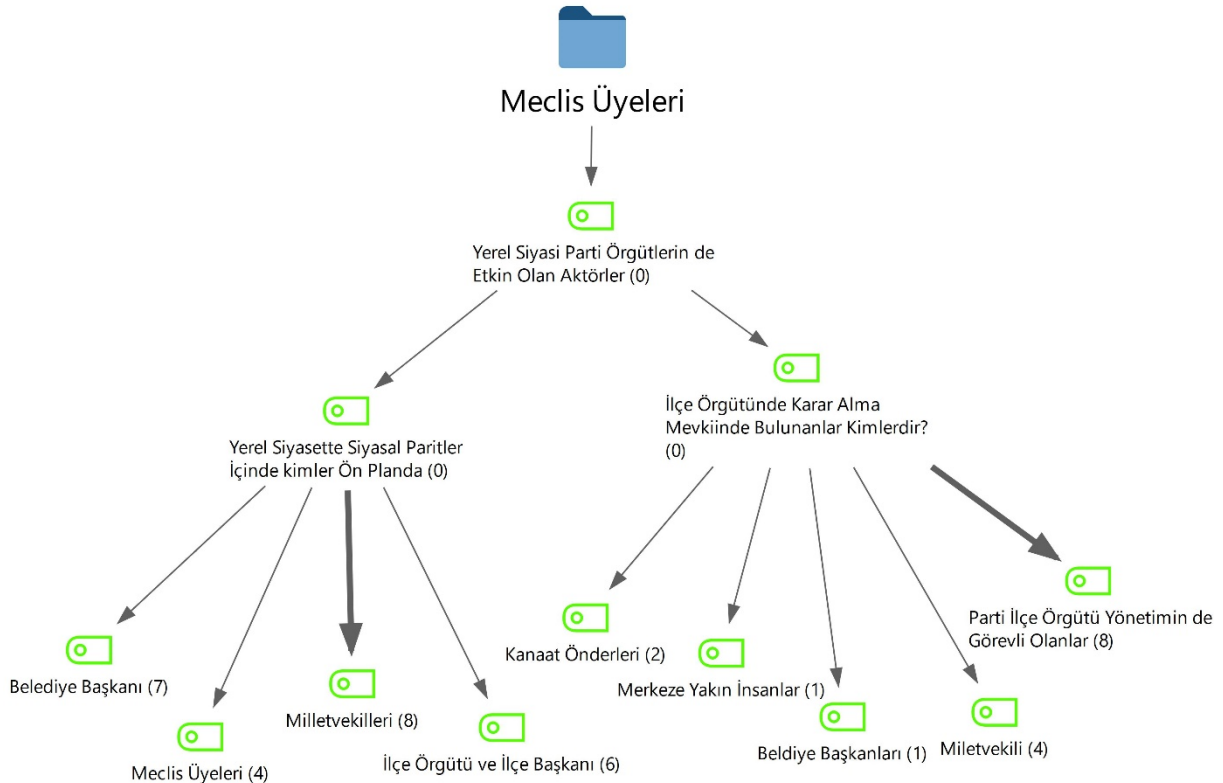
mutabıklardır. Bunun yanı sıra siyasi parti il başkanının ve belediye başkanının da siyasi parti içerisinde ön planda olduğu söylenmiştir. Bu noktada verilen cevapların partinin mevcut konumu ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Partilerin ilçe örgütünde karar alma mevkiinde bulunanların kimler olduğu sorulmuştur. Bu soruya da birden fazla cevap veren katılımcılardan ikisi partinin ilçe örgütünde yönetimde aktif rol oynayanların karar alma mevkiinde bulunanlar olduğunu belirtmişlerdir. Parti ilçe başkanı, kadın kolları başkanı, gençlik kolları başkanı ve yönetim kurulu üyelerinin partilerin ilçe örgütünde karar alma konusunda ön planda olan aktörler olduğu ifade edilmiştir. Yine bu cevabı veren kadın kolları başkanlarından biri aynı zamanda partilerini temsil eden meclis üyelerinin de parti ilçe örgütünde karar alımı konusunda etkin olduklarını beyan etmiştir. Bir diğer kadın kolları başkanı ise parti ilçe örgütünde karar alma mevkiinde bulunanların daha çok merkezi yönetime yakın bireylerden oluştuğunu ve milletvekillerinin de yine bu kategoride yer aldığını ifade etmiştir.

3.4.8.4.Meclis Üyelerinin Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörlere Dair Görüşleri

Şekil 32.

Yerel Siyasi Parti Örgütlerinde Etkin Olan Aktörler

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasi parti örgütlerinde etkin olan aktörlerin tespitine yönelik araştırmaya katılan İskenderun meclis üyelerine iki soru sorulmuştur. Yerel siyasette siyasal partiler içerisinde kimlerin ön planda olduğuna ilişkin yöneltile soruya birden fazla aktörü işaret ederek cevap veren meclis üyelerinin neredeyse tamamına yakın denebilecek büyük çoğunluğu milletvekillerinin etkinliğine işaret etmişlerdir. Bunun yanı sıra belediye başkanlarının, siyasi parti ilçe örgütleri ve parti ilçe başkanlarının da etkinliği konusunda çoğunluk mutabıktır denilebilir. Az sayıda da olsa meclis üyelerinin etkin olduğunu düşünen katılımcılarda mevcuttur.

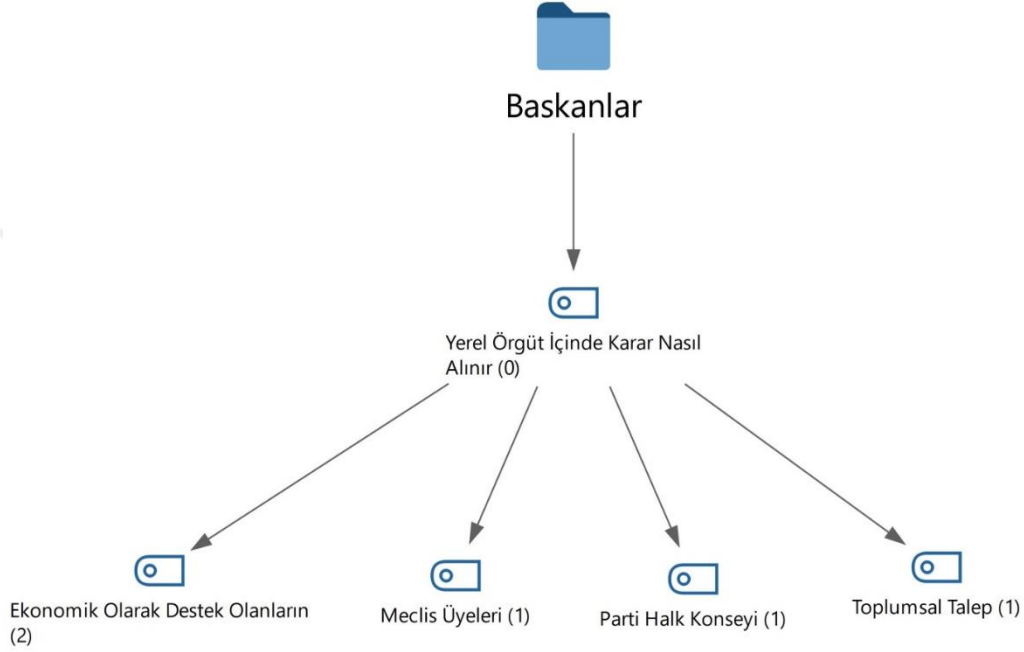
Yerel siyasi parti örgütlerinde etkin olan aktörlerin tespitine dair yöneltile ikinci soruda, siyasi parti ilçe örgütlerinde karar alma mevkiinde bulunanlar kimlerdir diye sorulmuştur. Araştırmaya katılan meclis üyelerinin büyük çoğunluğu siyasi parti ilçe örgütü yönetiminde görevli olanların karar alma mevkiinde bulunanlar olduğunu ifade ederken, dört katılımcı milletvekillerinin de parti ilçe örgütünde karar alma konusunda etkin rol oynadıklarını ifade etmişlerdir. Yine az sayıda meclis üyesi, kanaat önderleri, belediye başkanları ve siyaset içerisinde aktif rol oynamasa da arka planda yer alan ve merkeze yakın olan bireylerin de ilçe örgütünde karar alma mevkiinde yer aldıklarını düşünmektedirler.

3.4.9. Yerel Örgütler İçinde Karar Alımı

3.4.9.1. Belediye Başkanlarının Yerel Örgütler İçinde Karar Alımına Dair Görüşleri

Şekil 33.

Siyasi Partilerin Yerel Örgütleri İçerisinde Karar Alma

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

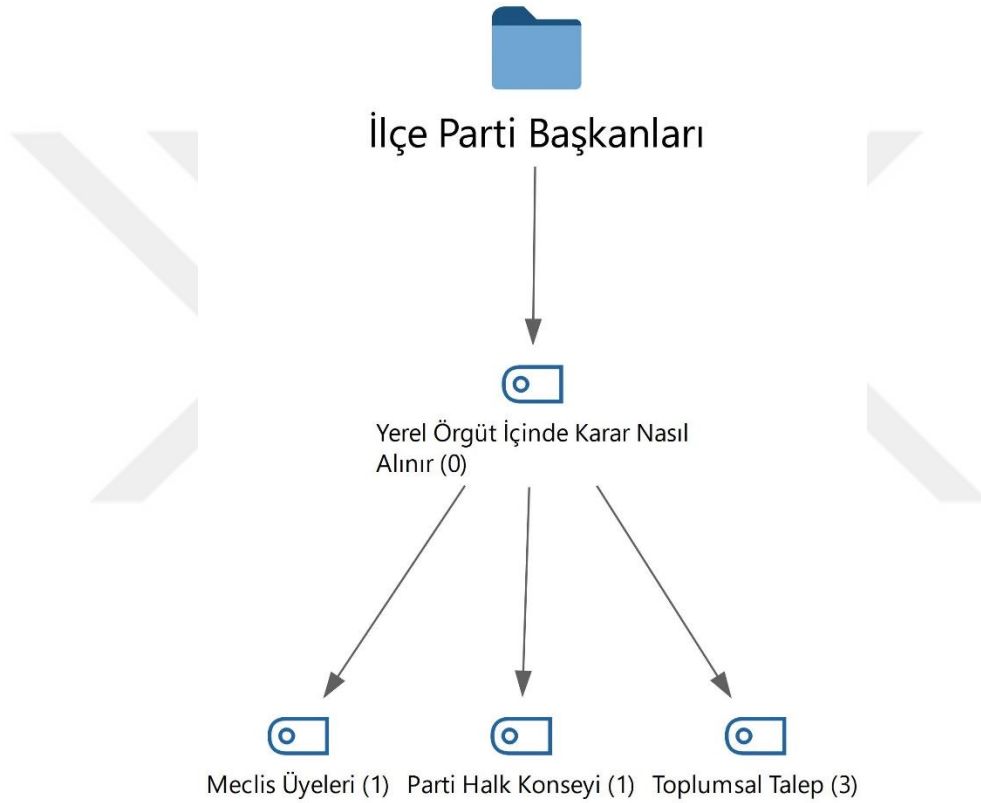
Partilerin yerel örgütleri içinde kararlar nasıl alınır şeklinde yöneltilen soruya belediye başkanlarından ikisi ekonomik olarak destek olanların etkisi ile cevabını vermiştir. Bu yönde cevap veren başkanlardan biri, bir siyasi parti kurmanın maliyetinin çok yüksek olduğundan bahsederek, partilerin yerel teşkilatlarında da benzer şekilde etkin ve etkili bir yapılanma oluşturabilmenin çok yüksek bir ekonomik karşılığı olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle siyasal partilerin finansörlüğünü yapan, arka planda olup, karar alma sürecinde etkin olan birtakım aktörlerin varlığından bahsetmiş ve sürecin bunlar eliyle şekillendiğini düşündüğünü ifade etmiştir. Aynı yönde cevap veren diğer belediye başkanı ise günümüzde geline nokta da siyasetin boyun eğenlerin birleştiği bir alana dönüştüğünü, ekonomik anlamda güçlü olanların tekelinde işleyen bir sistem haline geldiğini, partilerin yerel örgütlerinde de sistemin aynı şekilde tezahür ettiğini, kararlar alınırken de bu etkinin hissedildiğini beyan etmiştir. Bir diğer başkan, yerel örgütler içinde kararların parti ile birlikte halk konseyi ve meclis üyelerinin etkisi

ile alındığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan başka bir başkan ise partilerin yerel örgütü içinde kararların toplumsal mutabakatla alındığını, parti içindeki tüm kesimlerin sürece dahil edildiğini söylemiştir.

3.4.9.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Örgütler İçinde Karar Alımına Dair Görüşleri

Şekil 34.

Partilerin İlçe Örgütünde Karar Alımı

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Katılımcılara partilerin yerel örgütü içinde kararlar nasıl alınır şeklinde yöneltilen soruya her bir parti ilçe başkanı farklı cevaplar vermiştir. Bunlardan biri her partinin anayasası niteliğinde olan tüzüğüne uygun şekilde karar aldığını ve yerel teşkilatlarda da sürecin aynı şekilde işlediğini ifade etmiştir. Parti ilçe örgütü olarak yapılması gerekenler için 15 günde bir toplandıklarını, bu toplantıya gençlik kolları başkanı ve kadın kolları başkanı da olmak üzere 16 yöneticinin katıldığını, ilgili konuda genel bir fikir birliğine varılarak karar alındığını belirtmiştir. Parti kültürleri gereği parti ilçe başkanının aksini söylese ya da düşünse dahi

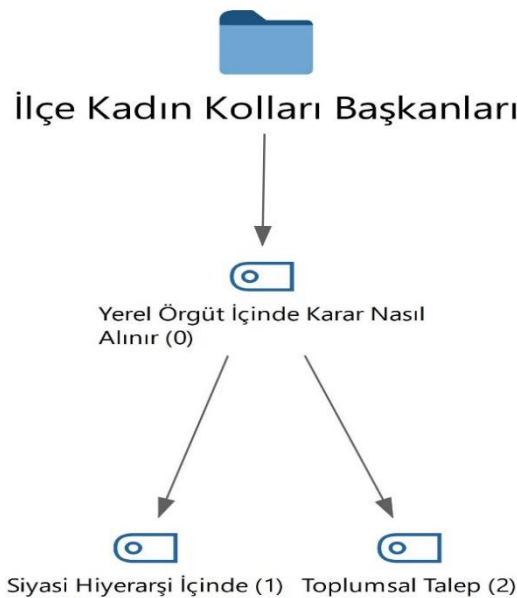
yönetimini ikna edememesi durumunda yönetimin aldığı karara saygı duymak zorunda olduğunu vurgulamaktadır. Yönetim kurulunun karar alma konusunda yerel teşkilat içerisinde tek yetkili merci olduğunu söylemiştir. Yine parti içerisinde alınan kararları beğenmeyenlerin olabileceğini, parti kültürleri gereği de eleştiri ve özeleştirme mekanizmasının çok hızlı çalıştığını ifade etmiştir. Ayrıca parti içerisinde alınan kararlara dair düz bir üyenin dahi genel başkanı eleştirebildiği tek partinin kendi partileri olduğuna değinmiştir. Bu bağlamda demokrasiyi uygulayan ve parti içerisinde yaşatan tek parti olduklarını ancak zaman zaman bunun zararını da gördüklerini belirtmiştir. Genel başkanın dahi rahatlıkla eleştirilebildiği bir partide ilçe başkanının aldığı kararların nasıl sorgulandığı ve tartışıldığı herkes tarafından tahmin edilebilir diyerek sürecin nasıl işlediğini de anlatmıştır.

Bir başka parti ilçe başkanı ise aylık olarak belediye meclis gündemine gelen konuların parti içerisinde, partilerini temsil eden meclis üyeleri ile tartışıldığını, istişare edildiğini ve bu doğrultuda karar alma sürecinin şekillendiğini belirtmiştir.

Bir diğer parti başkanı ise partilerinde bulunan üst kademe yönetim ile periyodik olarak toplantılar yapıldığını ve konuların ya da gündeme ilişkin sorunların tartışılarak istişare yoluyla karar alındığını ifade etmiştir.

3.4.9.3.Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Örgütler İçinde Karar Alımına Dair Görüşleri

Şekil 35.
Partilerin İlçe Örgütünde Karar Alımı

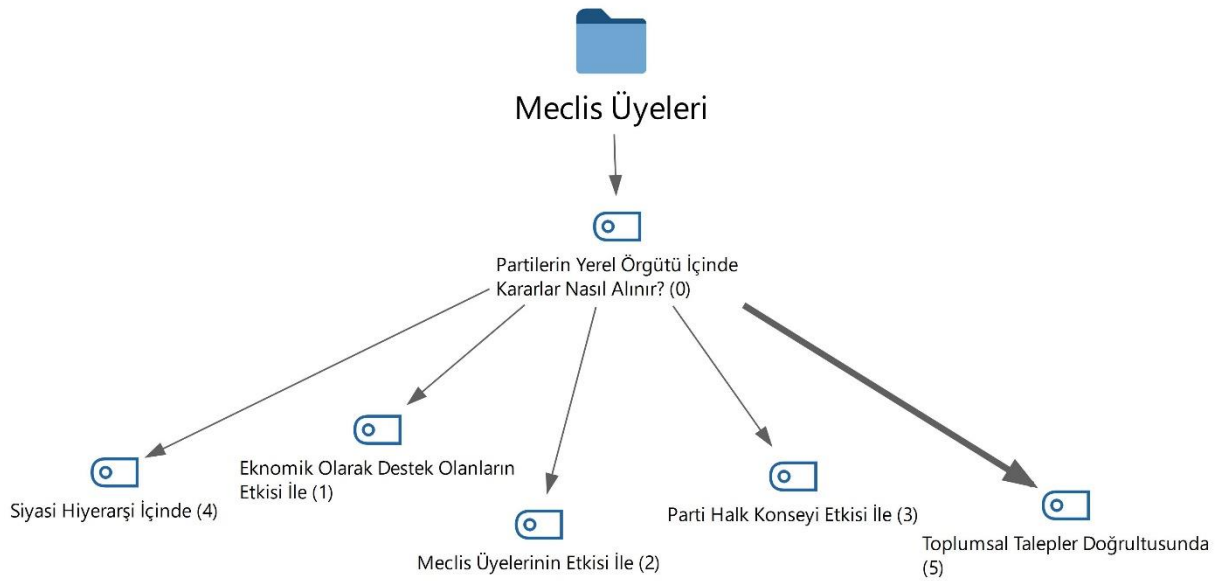
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Siyasi partilerin yerel örgütü içerisinde kararların nasıl alındığına yönelik soruya iki kadın kolları başkanı toplumsal talepler doğrultusunda cevabını vermiştir. Bu cevabı veren kadın kolları başkanlarından biri hem parti üyelerinin hem de parti yöneticilerinin halkın sorunlarına dair duyarlı olduğunu, karar sürecinde de öncelikle çözüme ilişkin kararların alınması noktasında hassasiyet gösterdiklerini ifade etmiştir. Benzer cevap veren bir diğer kadın kolları başkanı ise özellikle mahalle temsilcileri aracılığıyla sürekli olarak halkın yaşadığı problemleri, halkın isteklerini ve beklentilerini anlamaya ve gerçekleştirmeye yönelik politikalar güttüklerini belirterek, parti içinde de bunları önceleyen şekilde karar alındığını söylemiştir. Farklı cevap veren diğer parti kadın kolları başkanı ise partisinin yerel örgütü içerisinde il başkanı, ilçe başkanı ve sonrasında da kadın kolları başkanı ile parti içerisindeki hiyerarşiyi gözeterek karar alımının gerçekleştiğini ifade etmiştir.

3.4.9.4.Meclis Üyelerinin Yerel Örgütler İçinde Karar Alımına Dair Görüşleri

Şekil 36.

Partilerin İlçe Örgütünde Karar Alımı

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

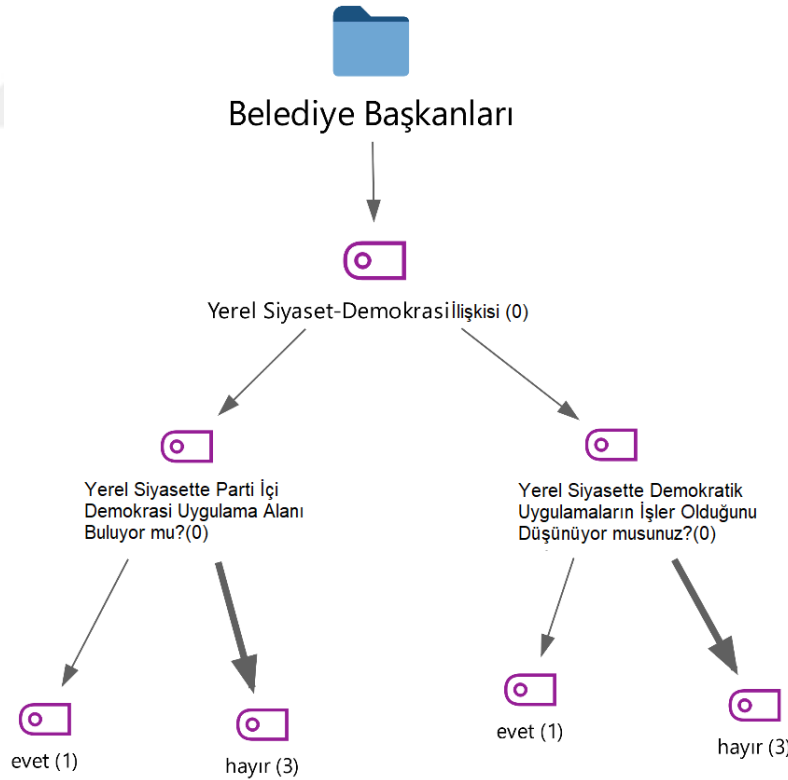
Partilerin yerel örgütü içerisinde karar alma sürecinin nasıl şekillendiğine dair yöneltilen soruya araştırmaya katılan meclis üyelerinin çoğunluğu birden fazla faktörün etkili olduğunu düşünerek cevap vermişlerdir. Meclis üyelerinin yarısı toplumsal taleplerin dikkate alınması suretiyle karar alma sürecinin şekillendiğini ifade etmişlerdir. Bu yönde görüş bildiren meclis üyelerinden biri, halka rağmen gerçekleşen politikaların ve alınan kararların başarılı sonuçlar

doğuramayacağını bu nedenle karar alırken mutlaka toplumun beklenti ve gereksinimlerinin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan meclis üyelerinden dördü, parti örgütü içerisinde hiyerarşik yapı dikkate alınarak ancak kararların alınabileceğini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra üç meclis üyesi, halk konseyinin siyasi parti içerisinde karar alımında etkin olduğunu söylemiş yine az da olsa katılımcılardan bazıları meclis üyelerinin etkinliğine vurgu yapmıştır. Meclis üyelerinden biri de ayrıca partiye ekonomik olarak destek olan kişi ya da kişilerin parti içerisinde aktif rol oynamasa da karar alma konusunda yönlendirici ve alınan kararda da belirleyici bir role sahip olduklarını belirtmektedir.

3.4.10. Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi

3.4.10.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisine Dair Görüşleri

Şekil 37.
Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyaset, demokrasi ilişkisini anlamlandırmaya ve analiz edebilmeye yönelik

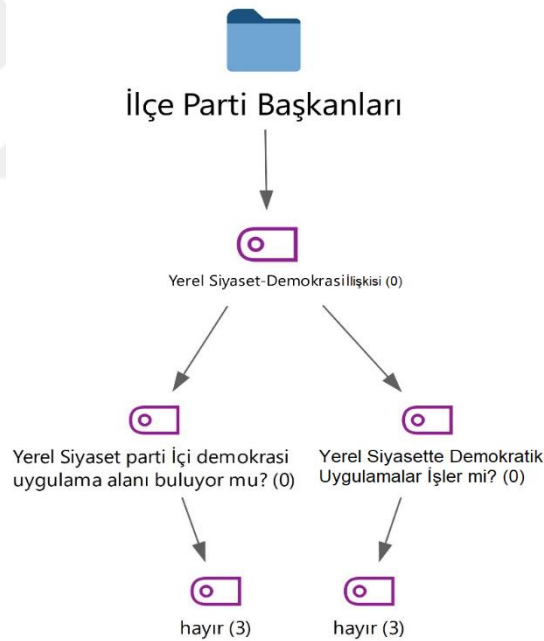
katılımcılara yerel siyaset örgütlenirken parti içi demokrasinin ne kadar uygulama alanı bulduğu sorusu ile yerel siyasette demokratik uygulamaların işler olduğunu düşünüyor musunuz şeklindeki soru yöneltilmiştir. Belediye başkanlarından üçü, parti içi demokrasinin uygulama alanı bulmadığını ifade ederken biri farklı düşünmektedir. Yerel siyasette parti içi demokrasinin olmadığını düşünen bir başkan, yerel de daha ziyade ahbap çavuş ilişkisine dayanan, karşılıklı çıkar esaslı bir yönetim anlayışının olduğunu ve bunun içerisinde de demokrasinin sadece ismen zikredilip uygulama da hiçbir karşılık bulamadığını belirtmiştir. Diğer soruya da başkanlar aynı perspektifle yaklaşmış ve çoğunluk yerel siyasette demokratik uygulamaların işler olduğunu düşünmediklerini ifade etmişlerdir.

3.4.10.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisine Dair

Görüşleri

Şekil 38.

Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Katılımcılara yerel siyaset örgütlenirken parti içi demokrasinin ne kadar uygulama alanı bulduğu sorulmuş olup ilçe parti başkanlarından ikisi parti içi demokrasinin uygulama alanı bulmadığını ifade ederken bir parti ilçe başkanı ise tam tersi yönde cevap vermiştir. Yerel siyaset örgütlenirken parti içi demokrasinin uygulama alanı bulduğu iddiasında olan başkan, parti tabanının benimsediği, desteklediği adayların parti içinde ön plana çıkarılmasının hem

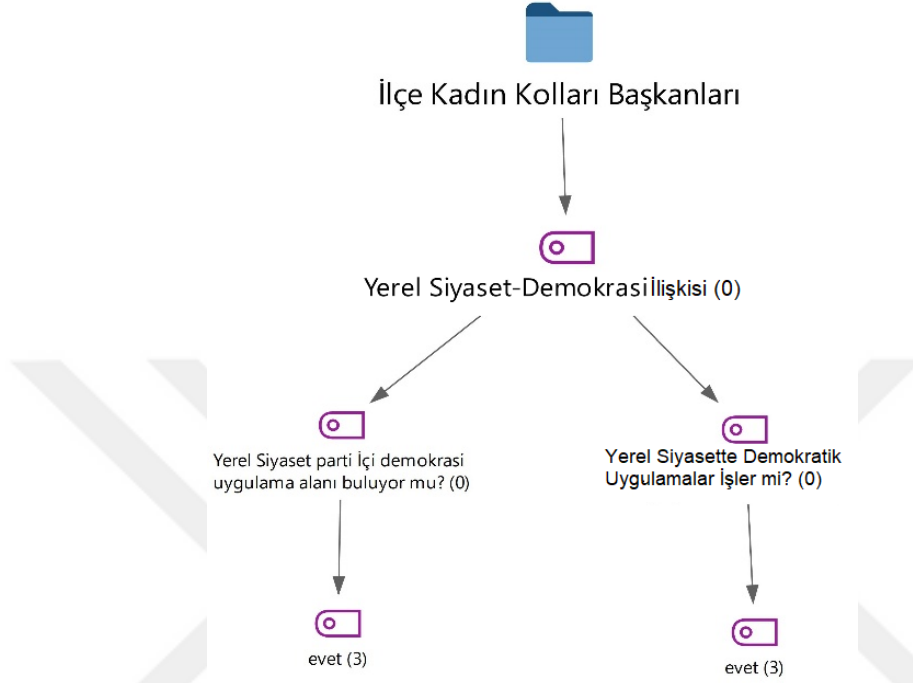
seçimlerde başarılı sonuçlar ortaya çıkardığı hem de parti içi işleyişte üyelerin partiye olan aidiyet duygularını daha da artırdığı düşünülmektedir. Aynı parti başkanı partilerinde olmazsa olmaz bir siyasal kültür olan önseim sürecinin demokrasinin uygulandığının kanıtı olduğunu da belirtmektedir. Bu soruya olumsuz cevap veren parti başkanlarından biri parti kültürlerinde hukukun üstünlüğü ilkesini tamamen benimsediklerini ve uyguladıklarını ancak demokrasinin parti içerisinde uygulama alanının olmadığını ifade etmiştir. Bir diğerk parti başkanı, parti içerisinde demokratik uygulamaların özellikle karar alma sürecinde, süreci olumsuz etkileyip bazen de tamamen karar alımını engelleyen, süreci tıkayan bir sonuç ortaya çıkardığını belirtmiştir. Sorunların çözümünde ya da taleplerin karşılanması noktasında hızlı karar alınabilmesinin önemine değinmiş ve bunun demokrasiden daha gerekli olduğunu düşündüğünü dile getirmiştir.

Katılımcılara yöneltilen demokrasi ile ilişkili bir diğerk soru yerel siyasette demokratik uygulamaların işler olduğunu düşünüyor musunuz şeklindedir. Bu soruya parti ilçe başkanlarının verdikleri cevaplar önce ki soruya verdikleri cevaplarla benzer şekildedir. Yerel siyasette demokratik uygulamaların işler olduğunu iddia eden parti başkanı, yerelde kendilerini temsil eden adayların demokratik usulle seildiğı ve temsilci sıfatına sahip olanların yerelde siyaset yaparken de parti kültürünü yansıttığı iddiasındadır. Diğerk iki parti ilçe başkanı tam tersi bir görüşe sahip olup yerel siyasette farklı normların demokrasiye tercih edildiğini, demokrasinin teorideki değerk ve ilkelerinin uygulamada bir karşılık bulamadığını ifade etmektedirler.

3.4.10.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyaset Demokrasi İlişisine Dair Görüşleri

Şekil 39.

Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi

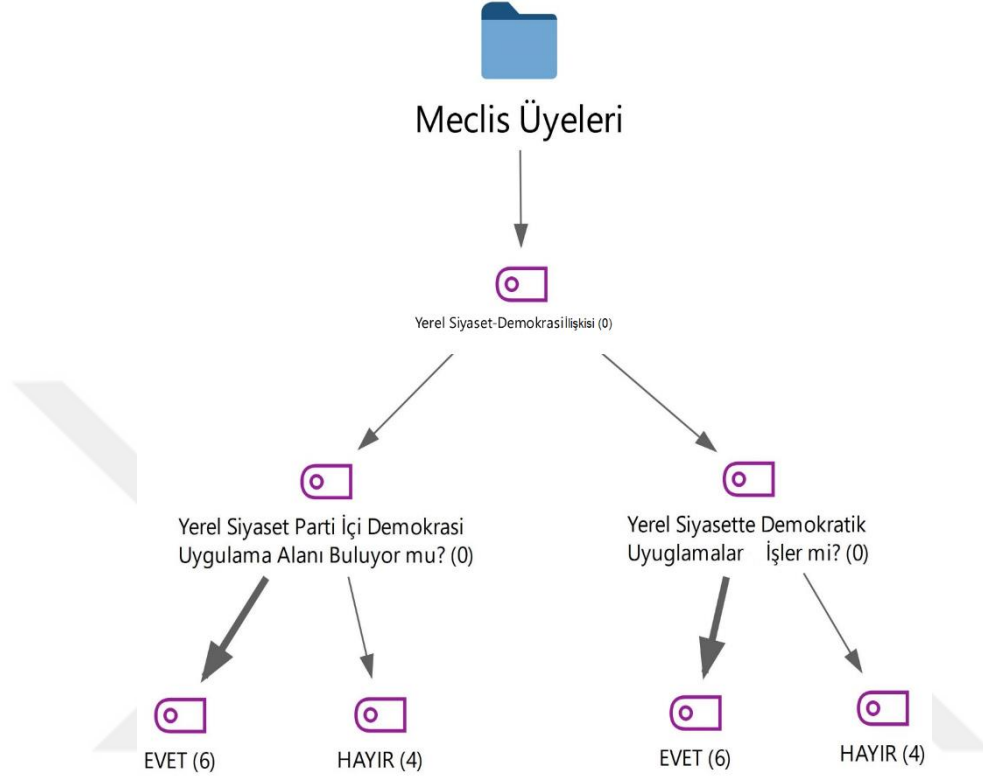
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Katılımcılara yerel siyaset demokrasi ilişkisine dair yöneltilen sorular ve alınan cevaplar şekilde görülmektedir. Bu bağlamda ilk olarak yerel siyaset örgütlenirken parti içi demokrasi ne kadar uygulama alanı buluyor şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Kadın yöneticilerin tamamı yerel siyaset örgütlenirken parti içi demokrasinin uygulama alanı bulduğunu beyan etmişlerdir. Benzer şekilde yerel siyasette demokratik uygulamaların işler olduğunu düşünüyor musunuz şeklinde yöneltilen soruya da yine tamamı olumlu cevap vermiştir.

3.4.10.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisine Dair Görüşleri

Şekil 40.

Yerel Siyaset Demokrasi İlişkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

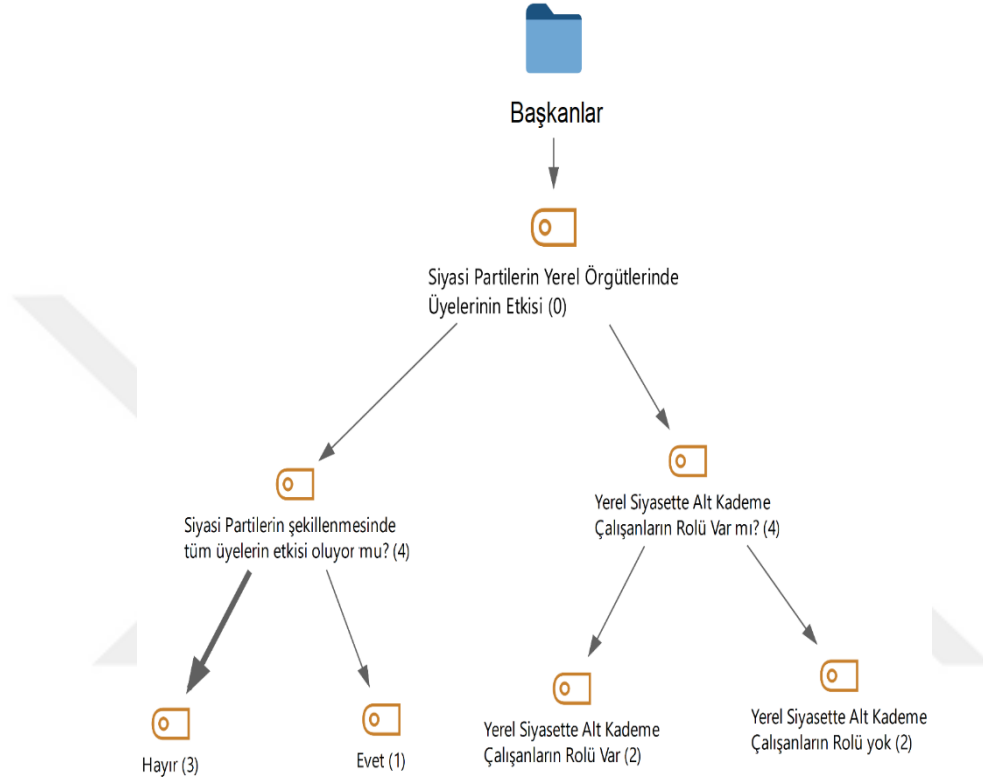
Yerel siyaset ve demokrasi arasındaki ilişkinin anlamlandırılmasına yönelik meclis üyelerine yerel siyasette parti içi demokrasinin uygulama alanı bulup bulmadığı sorulmuş olup çoğunluğun olumlu cevap verdiği şekilde görülmektedir. Aynı minvalde meclis üyelerine yerel siyasette demokratik uygulamaların işler olup olmadığı da sorulmuş bir önceki soruyla paralel cevaplar alınmıştır. Çoğunluk demokratik uygulamaların işler olduğunu düşünürken her iki soruya da aynı dört meclis üyesi olumsuz cevap vermiştir. Bu şekilde düşünen meclis üyelerinden biri, yerelde siyaset yaparken özellikle parti örgütlerinin genel merkezlerin güdümünde faaliyetlerini sürdürdüklerini bu nedenle de demokratik uygulamaların hayata geçmesinin çokta mümkün olmadığını düşündüğünü ifade etmiştir.

3.4.11. Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi

3.4.11.1. Belediye Başkanlarının Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 41.

Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

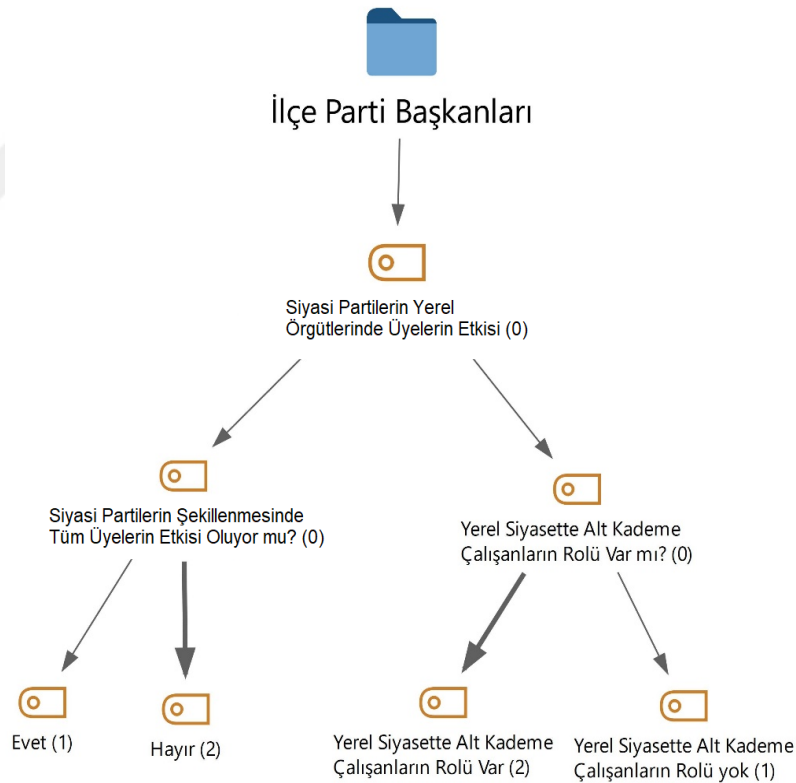
Alan araştırmasında katılımcılara bir siyasal partinin şekillenmesinde bütün parti mensuplarının etkisinin olup olmadığı sorulmuş olup, belediye başkanlarından üçü hayır, siyasi partilerin şekillenmesinde tüm parti mensuplarının etkisinin olmadığını ifade etmişlerdir. Bu yönde düşünen başkanlardan biri siyasi partilerin şekillenmesinde elitist bir azınlığın etkisinin olduğunu dile getirmiştir. Yine olumsuz cevap veren bir diğer başkan, halkın dışarıdan gördüğü ile siyasi partilerin içyapılarında ki durumun tamamen farklı olduğunu, benim seyretmek istediğim film ile bana seyrettirilen film farklı diyerek açıklamıştır. Siyasi partiler şekillenirken de bazı çıkar odaklarının bundan faydalanmak için çaba sarf edeceğini ancak genellikle siyasi partilerin şekillenmesinde ideolojinin çok güçlü bir etkisi olduğunu düşünmektedir. Başkanlardan biri ise siyasi partilerin şekillenmesinde tüm parti mensuplarının etkisinin olduğunu dile getirmiştir.

Yerel parti örgütlerine dair bir diğer soruda yerel siyasetin belirlenmesinde ya da belirlenmesi aşamasında yerel siyasette alt kademelerde çalışanların bir rolü olduğunu düşünüyor musunuz diye sorulmuş, başkanlardan ikisi buna olumlu yönde cevap verirken diğer ikisi alt kademelerde çalışanların rolü olmadığını ifade etmişlerdir. Olumlu cevap veren başkanlardan biri alt kademe diye tanımlanan kişilerin siyasete yön veren, parti teşkilatını oluşturan, delegeleri seçen vatandaşlar olduğunu bu nedenle de çok etkili olduklarını düşündüğünü ifade etmiştir. Başkanlardan biri, yerelde politika yapılan yerin isteklerini, talep ve beklentileri, eksikleri doğru analiz edebilmek için alt kademelerde çalışanların büyük bir etkisi ve önemi olduğunu iddia etmiştir.

3.4.11.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 42.

Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasete dair siyasi partiler özelinde yöneltilen sorular şekilde görülmektedir. Bu bağlamda ilk olarak bir siyasal partinin şekillenmesinde bütün parti mensuplarının etkisinin olup olmadığı sorusu katılımcılara sorulmuş olup, parti ilçe başkanlarından ikisi bu soruyu tüm

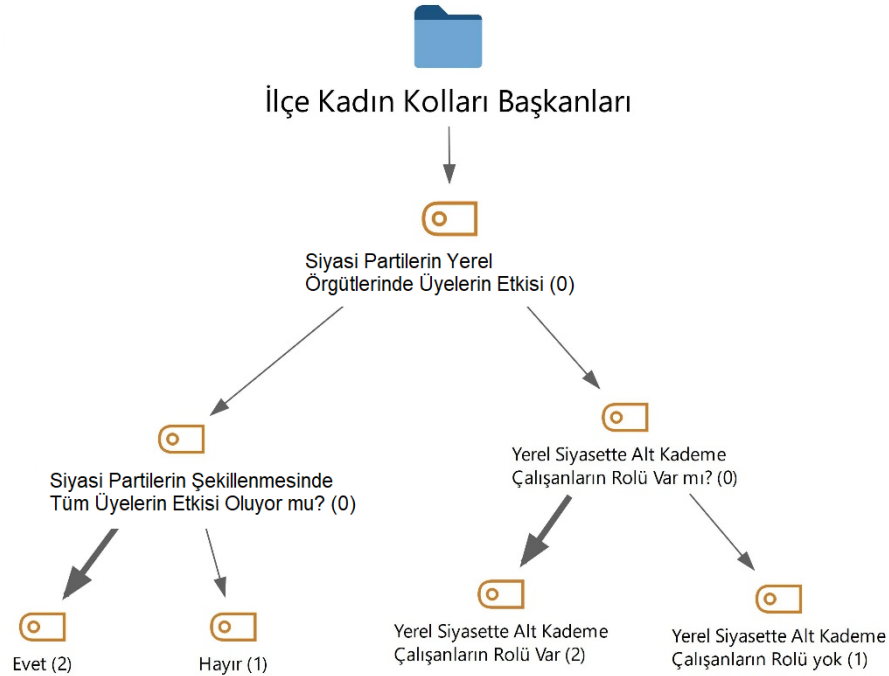
üyelerin etkisinin olmadığı yönünde cevaplamışlardır. Diğer parti başkanı ise siyasi partilerin şekillenmesinde bütün parti mensuplarının etkisinin olduğunu düşünmektedir.

Yerel siyasetin belirlenmesinde ya da belirlenmesi aşamalarında yerel siyasette alt kademelerde çalışanların bir rolü olduğunu düşünüyor musunuz şeklinde yöneltilen soruya verilen cevaplar şekilde görülmektedir. Parti ilçe başkanlarından ikisi yerel siyasetin belirlenmesinde yerel siyasette alt kademede çalışanların rolü olduğunu düşündüklerini belirtirken, bir başkan ise tam tersi yönde görüş bildirmiştir. Alt kademe çalışanların rolü olmadığını düşünen parti başkanı, siyasi partilerde başkanlar (parti başkanı, kadın kolları ve gençlik kolları başkanı) ve yönetim kurulundan oluşan üst kademe yönetimin yerel siyasetin belirlenmesinde partide etkin olduklarını ve karar alma sürecini şekillendirdiklerini ifade etmiştir.

3.4.11.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 43.

Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasette, partilerin yerel örgütlerinde bulunan üyelerin rol ve etkinliklerine dair sorulan sorular aynı başlık altında toplanmıştır. Bu bağlamda öncelikli olarak bir siyasal

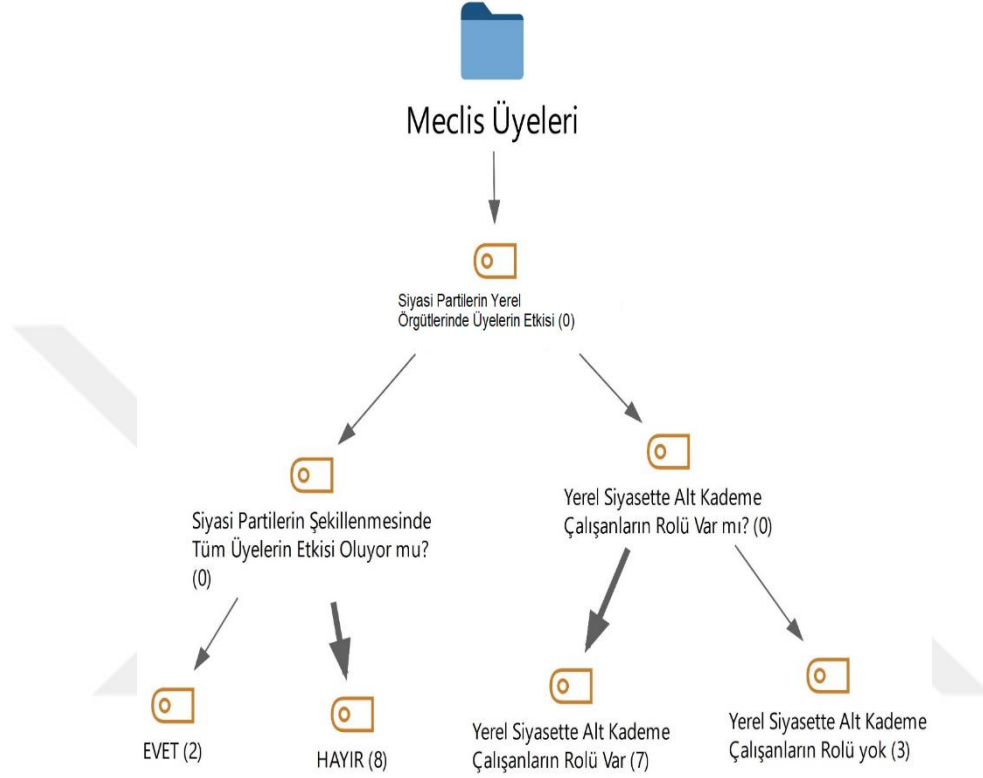
partinin şekillenmesinde bütün parti mensuplarının etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz şeklinde yöneltilen soruya kadın kolları başkanlarından ikisi olumlu cevap verirken, bir diğeri olumsuz yanıt vermiştir. Olumsuz cevap veren kadın kolları başkanı siyasi partilerin şekillenmesinde partinin üst kademe yöneticilerinin belirleyici olduğunu, sıradan üyelerin bu konuda herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmiştir.

Yerel siyasetin belirlenmesinde ya da belirlenmesi aşamalarında yerel siyasette alt kademelerde çalışanların bir rolü olduğunu düşünüyor musunuz, şeklinde yöneltilen soruya verilen cevaplar önceki soruya verilen cevaplarla paralellik göstermektedir. Kadın kolları başkanlarından siyasi partilerin şekillenmesinde tüm üyelerin etkili olduğunu düşünen iki başkan bu konuda da alt kademe de çalışanların rolü olduğuna inandıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevabı veren başkanlardan biri yerelin nabzını tutan, sürekli sahada olan ve faaliyetleri gerçekleştirenlerin alt kademe çalışanlar olduğunu bu nedenle de yerel siyasetin belirlenmesinde alt kademe çalışanların rollerinin olduğunu belirtmiştir. Yerel siyasetin belirlenmesinde alt kademe çalışanların bir rolü olmadığını düşünen kadın kolları başkanı ise yerel siyasetin belirlenmesi sürecinde birbirinden farklı çok sayıda aktörün etkili olduğunu, belediye başkanı, meclis üyeleri, parti il başkanları, bazı sivil toplum örgütü yöneticilerinin süreç içerisinde aktif rol oynadıklarını ifade ederken, alt kademe de görev yapanların böyle bir rolünün olamayacağını ifade etmiştir.

3.4.11.4. Meclis Üyelerinin Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 44.

Siyasi Partilerin Yerel Örgütlerinde Üyelerin Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasi parti örgütlerinde üyelerin etkisine dair yöneltilen iki soruya meclis üyelerinin verdikleri cevaplar şekilde görülmektedir. Öncelikle siyasi partilerin şekillenmesinde tüm parti mensubu üyelerin etkisinin olup olmadığı sorulmuş olup bu konuda büyük çoğunluk olmadığı yönünde kanaat bildirmiştir. Akabinde yerel siyasette alt kademe çalışanların rolü olup olmadığına yönelik fikirleri sorulduğunda ise büyük çoğunluk yerel siyasetin şekillenmesinde alt kademe çalışanların rolü olduğu yönünde görüş belirtmiştir. Bu şekilde düşünen meclis üyelerinden biri alt kademe çalışanları işin mutfağında asıl yemeği yapanlar olarak tanımlamış ve alınan kararların halka iletilmesi ya da halkın nabzının tutulması, talep ve beklentilerinin anlaşılması noktasında asıl işi yapanın parti içerisinde alt kademe çalışanlar olduğunu ifade etmiştir. Meclis üyelerinden üçü de yerel siyasetin şekillenmesinde alt kademe de çalışanların herhangi bir etkilerinin olmadığı yönünde görüş beyan etmişlerdir.

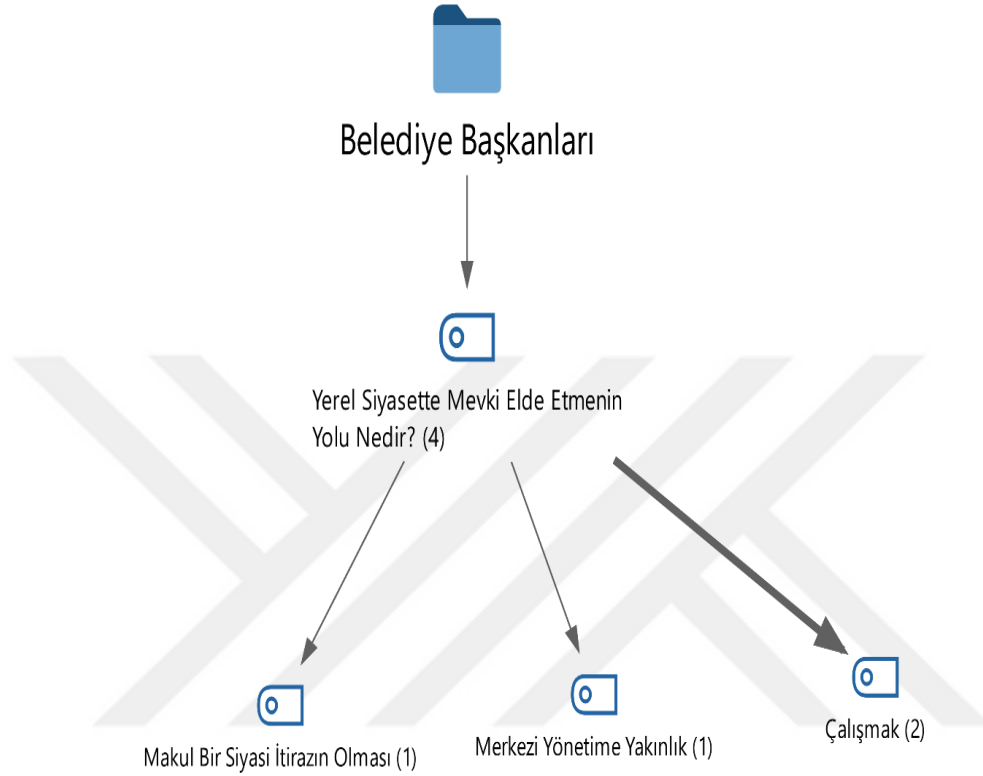
3.4.12. Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolu

1.3.2.

3.4.12.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasette Mevki Elde Etme Konusunda Görüşleri

Şekil 45.

Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolları

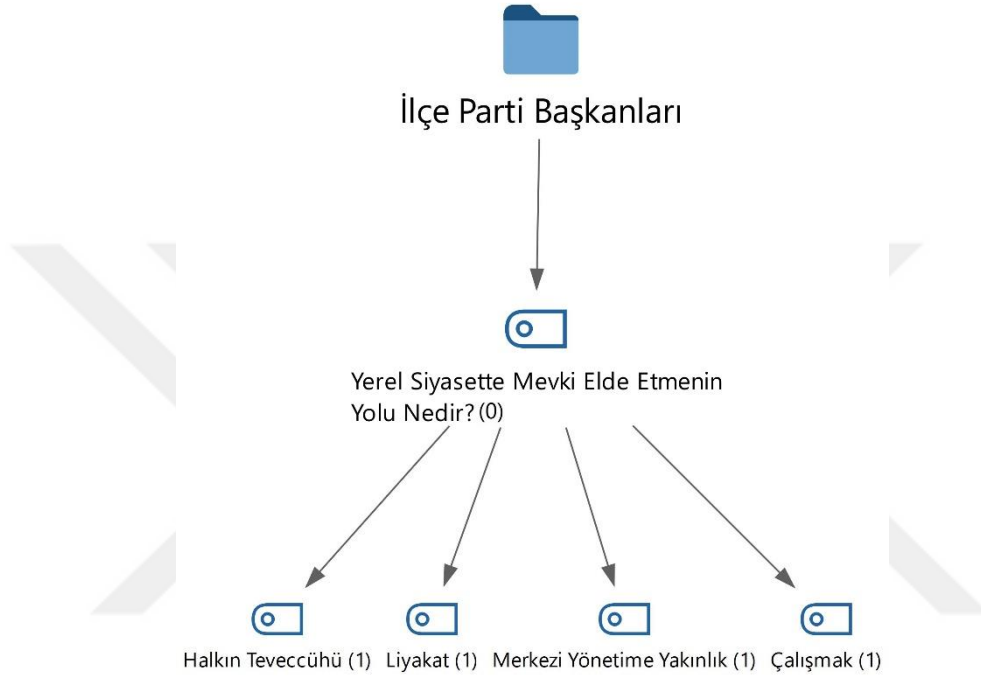
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmaya katılanlara yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyasette mevki elde etmenin yolu nedir şeklinde yöneltilen soruya belediye başkanlarından ikisi, çalışmak hatta çok çalışmak olarak cevap verirken, biri merkezi yönetime yakınlık, diğeri ise makul, herkes tarafından anlaşılabilir bir siyasi itirazın olması şeklinde cevaplamıştır. Merkezi yönetime yakınlık cevabını veren başkan, belirli insanların grubunda yer alındığında, seçkin bir azınlıktan bahsediliyor, yerel de mevki elde etmenin çok daha kolay olduğuna, genelde yerel siyasette azınlığın çoğunluğa tahakküm ettiğine ve demokrasinin uygulama alanı bulmadığına işaret etmiştir. Çalışmak cevabını veren bir başkan ise kişisel anlamda önce bireyin siyasal ölçekte kendine hedefler koyması gerektiğini sonrasında da o hedefler doğrultusunda çalışması gerektiğini belirtiyor. Farklı cevap veren bir diğer başkan ise tutarlı ve gerçekçi bir itirazın olması durumunda yerel siyasetçinin mevki elde edebileceğini iddia etmektedir.

3.4.12.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasette Mevki Elde Etme Konusunda Görüşleri

Şekil 46.

Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolları

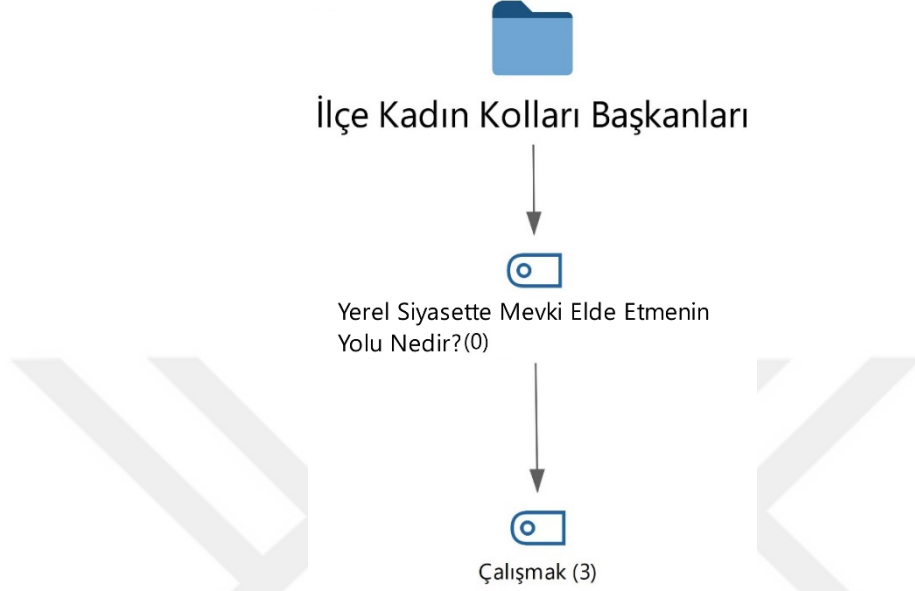
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasette mevki elde etmenin yolu sizce nedir şeklinde yöneltilen soruya parti ilçe başkanlarından her biri farklı şekilde cevap vermiştir. Parti ilçe başkanlarından biri temsil yeteneğine sahip, eğitilmiş, yerele demografik anlamda fayda sağlayabilecek, çalışkan ve liyakat sahibi olmak şeklinde yanıtlarken, bir diğeri mevki elde edebilmek için halkın tanınması, desteklemesi ve bu yönde teveccüh göstermesi gerektiğini ifade etmiştir. Bir diğeri parti ilçe başkanı ise yerel siyasette mevki elde edebilmek için kişilerin merkezi yönetime yakın olması gerektiğini ifade etmiştir. Merkezin, yerel üzerindeki etkisinin güçlü olduğunu düşünen başkan, bu etkinliğin hem yerel yönetimler üzerinde hem de yerel parti örgütü içerisinde görüldüğünü belirtmiştir.

3.4.12.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasette Mevki Elde Etme Konusunda Görüşleri

Şekil 47.

Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolları

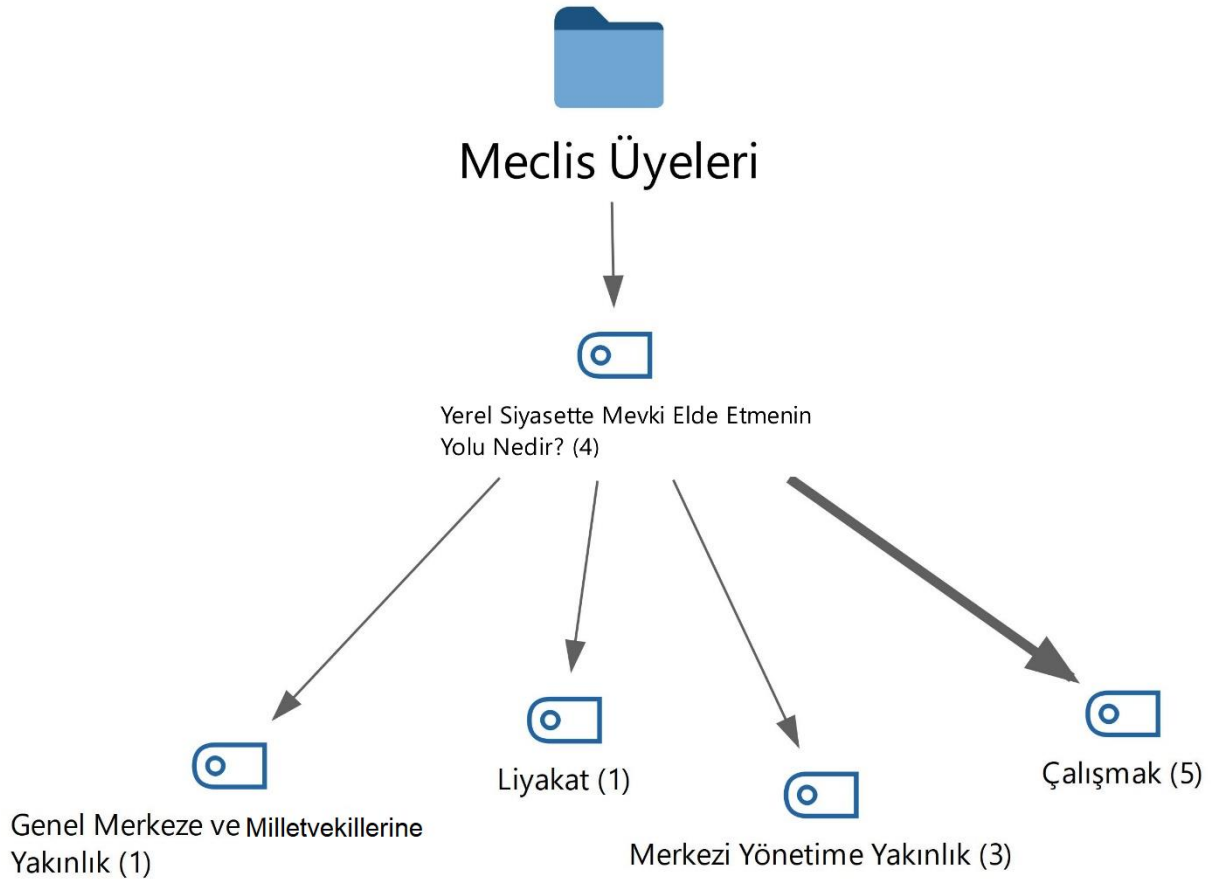
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Araştırmaya katılan kadın kolları başkanlarının üzerinde mutabık kaldıkları bir diğer konu, yerel siyasette mevki elde etmeye yöneliktir. Kadın kolları başkanlarının tamamı yerel siyasette mevki elde etmenin yolunun çalışmak olduğunu ifade etmişlerdir. Nasıl çalışılacağına dair farklılaşan söylemleri olsa da özünde geline nokta ortaktır. Kadın kolları başkanlarından biri parti üyelerinin ülküleri doğrultusunda çalışarak ancak yerel siyasette mevki elde etmenin mümkün olduğunu belirtirken, bir diğeri özünsenmiş, benimsenmiş ideolojilerin hayata geçirilmesi için çok çalışılması gerektiğini bunun da beraberinde mevki elde etmeyi sağlayacak yegâne araç olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer kadın kolları başkanı ise halkla iç içe yapılan siyasetin, halka hizmet, sorunlarına karşı duyarlılık ve çözüm odaklı çalışılmasını yerel siyasette mevki elde etmenin yolu olarak değerlendirmektedir.

3.4.12.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasette Mevki Elde Etme Konusundaki Görüşleri

Şekil 48.

Yerel Siyasette Mevki Elde Etmenin Yolları

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

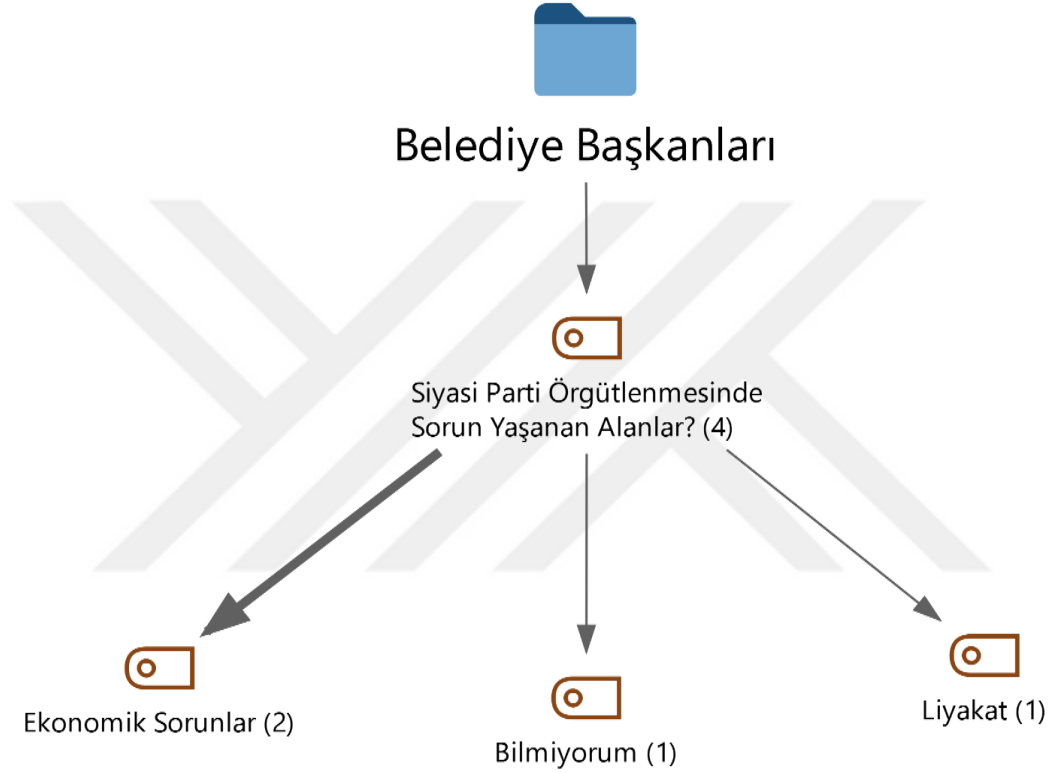
Yerel siyasetin önemli aktörlerinden olan meclis üyelerine de yerel siyasette mevki elde etmenin yolu sorulmuş ve genellikle birbirinden farklı cevaplar alınmıştır. Katılımcıların yarısı çalışarak mevki elde edilebileceği noktasında hem fikir iken üç meclis üyesi merkezi yönetime yakın olmanın gerekliliğine vurgu yapmış, bir katılımcı parti genel merkezlerine yakınlık ve milletvekilleri ile kurulan ilişkilerin önemli olduğunu belirtmiş, bir meclis üyesi de liyakati yerel siyasette mevki elde etmenin bir yolu olarak düşündüğünü ifade etmiştir.

3.4.13. Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlar

3.4.13.1. Belediye Başkanlarının Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlara Dair Görüşleri

Şekil 49.

Yerel Düzeyde Siyasal Partilerin Örgütlenme Aşamasında En Çok Sorun Yaşanan Alanlar

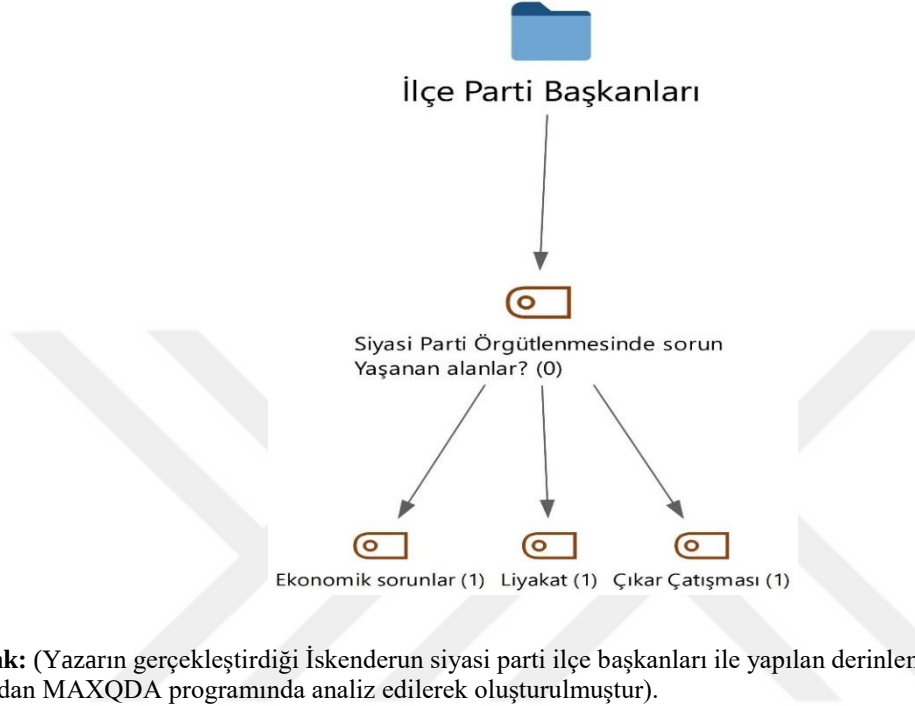
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmada katılımcılara yerel düzeyde siyasi partilerin örgütlenme aşamasında en çok hangi sorunların yaşandığı sorulmuş olup başkanlardan ikisi ekonomi temelli sorunların yaşandığını, biri liyakatsizliğin örgütlenme aşamasında en önemli sorun olduğunu dile getirmiştir. Bir diğer başkanda siyasi geçmişi olmadığı gerekçesi ile bu soruya dair bir yorum yapamayacağını belirtmiştir. Siyasi partiler örgütlenirken ağzı çok laf yapan, çevresi geniş, ekonomik olarak da toplumun büyük çoğunluğundan daha iyi durumda olan, partinin reklamını yapabilecek, bir vitrin oluşturma mantığı ile hareket edildiği için liyakat bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Siyasi partiler örgütlenirken en çok ekonomik sorunlarla karşılaşmaktalar diyen başkan, son zamanlarda bu sorunda hızla türeyen finansörlerle çözülmeye başladığını ifade etmiştir.

3.4.13.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlara Dair Görüşleri

Şekil 50.

Yerel Düzeyde Siyasal Partilerin Örgütlenme Aşamasında En Çok Sorun Yaşanan Alanlar

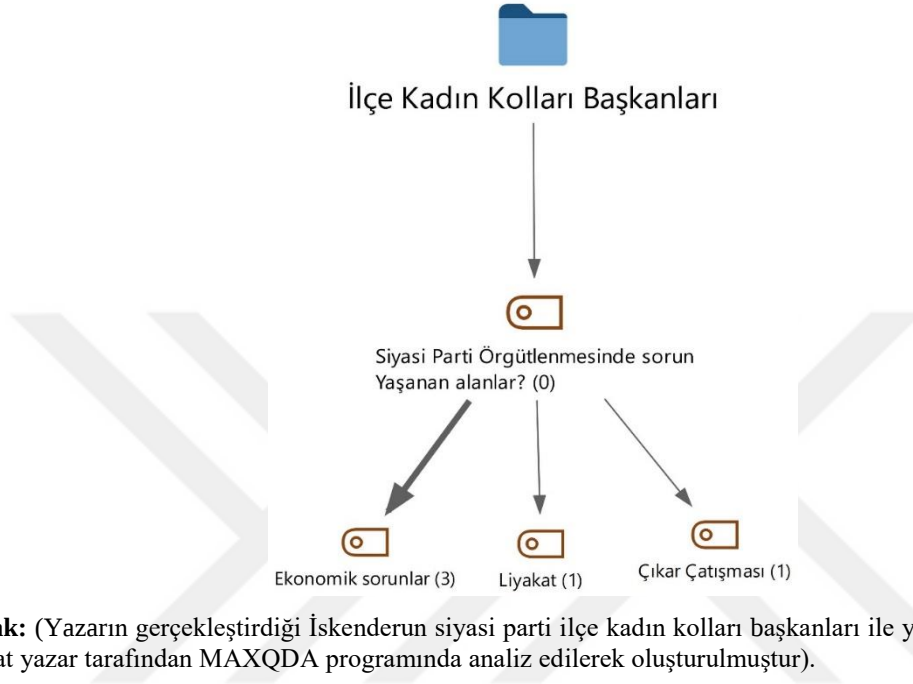
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmaya katılanlara yerel düzeyde siyasi partilerin örgütlenme aşamasında en çok hangi sorunlarla karşılaştığı sorulmuş olup, parti ilçe başkanları bu soruya birbirinden farklı cevaplar vermişlerdir. Çıkar çatışması cevabını veren parti ilçe başkanı, siyasi partisi örgütlenirken, özellikle delege tespitlerinde bu çatışma ve ihtilafın yoğun şekilde görüldüğünden bahsetmektedir. Yine siyasi partinin örgütsel kademelerinin oluşturulmasında, yönetim kadrolarının belirlenmesinde sıklıkla çıkar çatışmalarına dayalı sorunlar yaşandığından bahsetmektedir. Bir diğer parti ilçe başkanı, yerel düzeyde siyasi partilerin örgütlenme aşamasında en çok ekonomik sorunlar yaşandığından bahsetmekte özellikle partilerin yerel teşkilatlarının kaynak yetersizliğinden mustarip olduklarını belirtmektedir. Bir başka parti ilçe başkanı ise siyasi partilerin örgütlenme aşamasında en çok liyakat sorununun yaşandığını ifade etmektedir. Özellikle örgütsel kademelerin oluşturulmasında konuya vakıf, yetenekli kişilerden ziyade farklı etkilerle bu kademelere bir takım yetersiz kişilerin yerleştirilmesi ve sonrasında yaşanan sorunlar temelinde doğru iş için doğru kişinin seçilememesinden kaynaklanmaktadır diyerek konuyu açıklamaktadır.

3.4.13.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlara Dair Görüşleri

Şekil 51.

Yerel Düzeyde Siyasal Partilerin Örgütlenme Aşamasında En Çok Sorun Yaşanan Alanlar

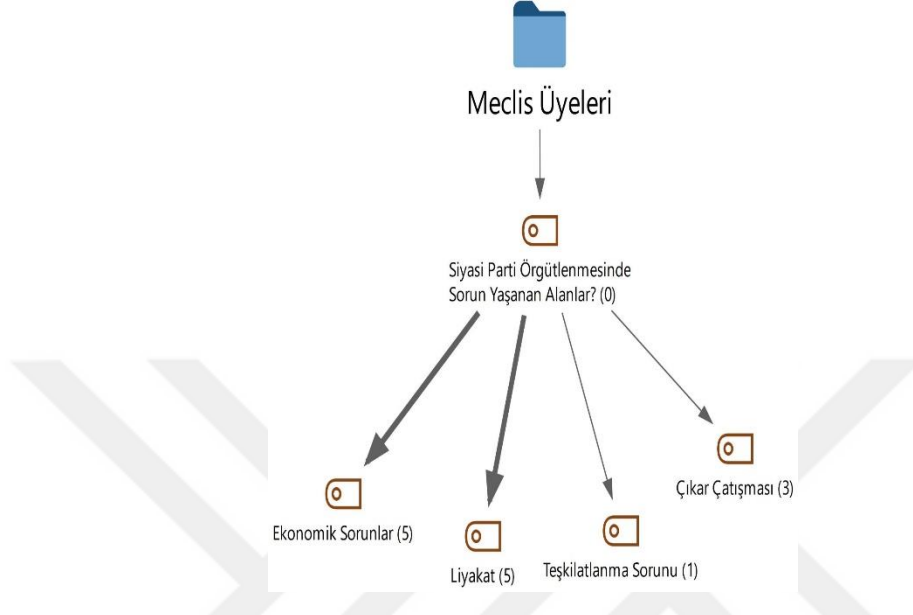
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmaya katılanlara yerel düzeyde siyasal partilerin örgütlenme aşamasında en çok sorun yaşanan alanlar sorulmuş olup, bu soruya hem birden fazla hem de birbirinden farklı cevaplar verilmiştir. Kadın kolları başkanlarının sorun olarak gördüğü ortak nokta ekonomik sorunlardır. Bunun yanı sıra kadın kolları başkanlarından biri parti içerisinde bazı kişilerin bir takım görevlere getirilmelerinde liyakatli davranılmadığı ve parti içerisinde seilmeyen ya da hak etmediği düşünülen kişilere verilen bu görevlerin de parti örgütlenmesinde sorun yarattığı iddiasındadır. Bir diğer kadın kolları başkanı da ekonomik sorunların yanı sıra parti içerisinde menfaat odaklı bazı gruplaşmaların yaşandığını, yine parti içerisinde meydana gelen çıkar çatışmalarının parti örgütlenmesinde sorun oluşturduğunu ifade etmiştir.

3.4.13.4. Meclis Üyelerinin Siyasi Parti Örgütlenmesinde Sorun Yaşanan Alanlara Dair Görüşleri

Şekil 52.

Yerel Düzeyde Siyasal Partilerin Örgütlenme Aşamasında En Çok Sorun Yaşanan Alanlar

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

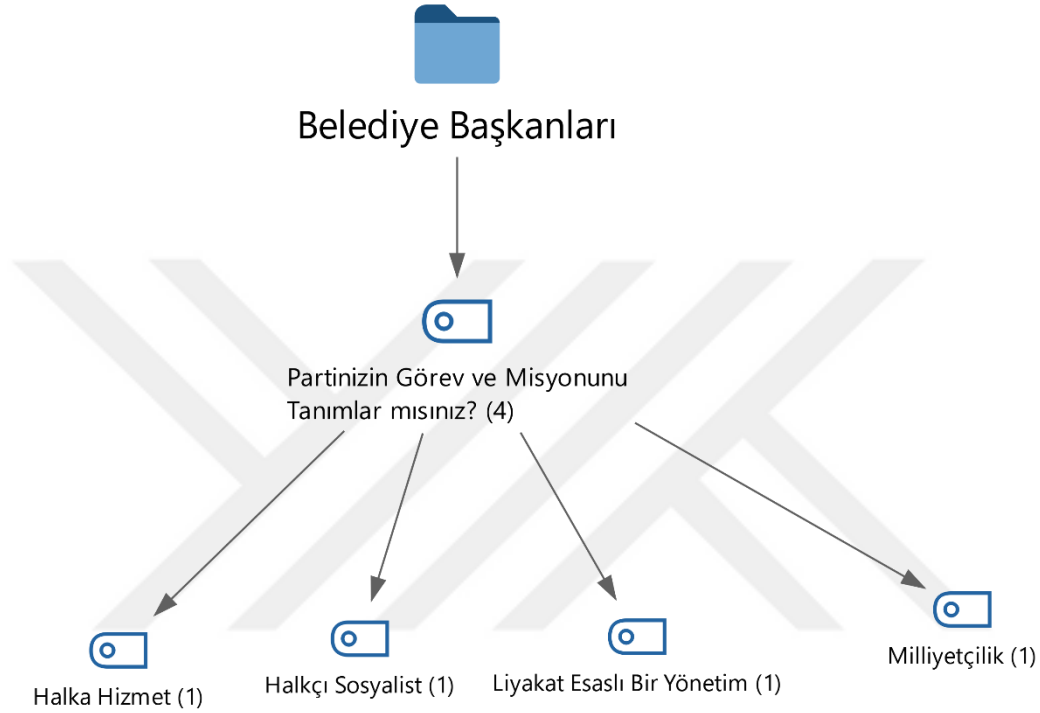
Siyasi parti örgütlenmelerinde en çok sorun yaşanan alanlar konusunda meclis üyelerinden bazıları birden fazla sorunun varlığına işaret etmişlerdir. Katılımcıların yarısı ekonomik sorun ve liyakat konusunun en çok sorun yaşanan alanlar olduğu noktasında hem fikir iken bunun yanı sıra üç meclis üyesi parti içerisinde yaşanan çıkar çatışmalarına, öne çıkan kişisel menfaatlere vurgu yapmışlardır. Meclis üyelerinden biri siyasi partilerin örgütlenirken özellikle ekonomik sorunun yanı sıra teşkilatlanma sorunu da yaşadıklarını ifade etmiştir.

3.4.14. Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu

3.4.14.1. Belediye Başkanlarının Siyasi Partilerin Görev ve Misyonlarına Dair Görüşleri

Şekil 53.

Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu

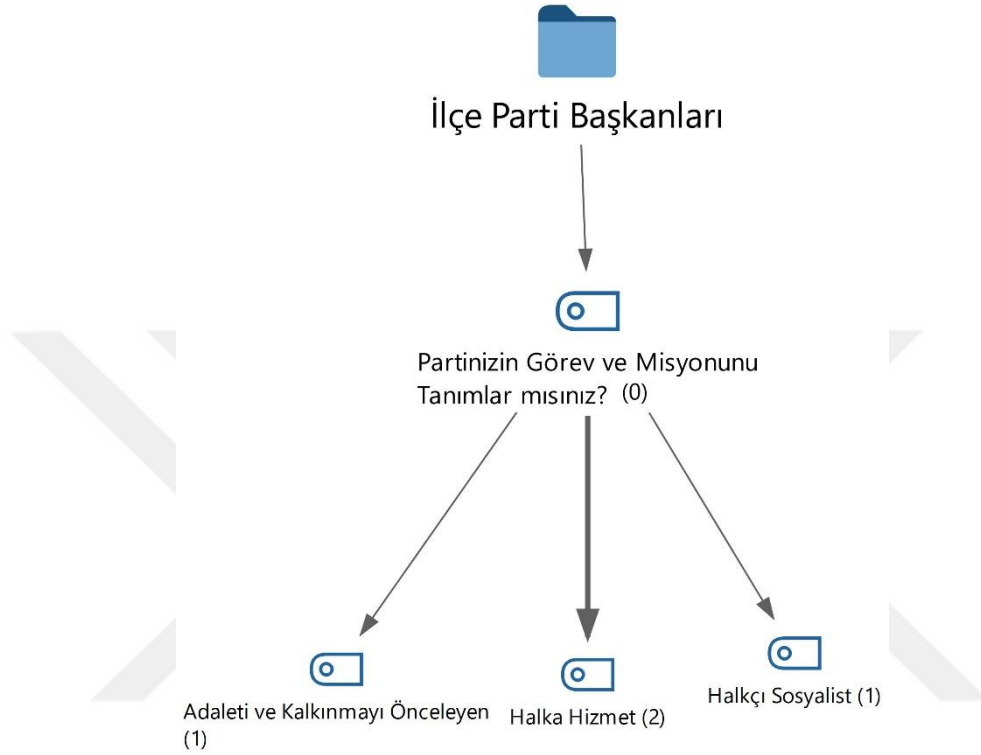
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin örgütlenmesinde partinizin görev ve misyonunu tanımlar mısınız şeklinde yöneltilen soruya her bir belediye başkanı, partisinin ilkeleri ve ideolojisine göre cevaplar vermiştir. Liyakat esaslı yönetim cevabını veren başkan, partisinin içinde, kendi yönetim kadrosunun ve meclis üyelerinin genellikle emekli bürokratlardan, bazı toplum örgütlerinin liderlerinden oluştuğunu belirtmiştir, dolayısıyla da yetkin insanların almış olduğu kararlar doğrultusunda kentin çok daha iyi yönetildiği iddiasındadır. Bu nedenle de partisinin görev ve misyonunu liyakat esasına dayandırmaktadır. Bir diğer başkan partisinin görev ve misyonunu, etnik ve siyasi yapının yozlaşmasının karşısında duran Türk milliyetçiliği olarak tanımlamıştır. Diğer başkan partisinin görev ve misyonunu, sosyal demokrat, halkçı ve sosyalist olarak tanımlamıştır. Çalışmaya katılan diğer başkan ise uzlaşılı temelli, halka hizmeti önceleyen bir misyon ile partisinin faaliyetlerini gerçekleştirdiğini ifade etmektedir.

3.4.14.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Siyasi Partilerin Görev ve Misyonlarına Dair Görüşleri

Şekil 54.

Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

İlçe parti başkanlarına yöneltilen bir diğer soru şeklinde de görüldüğü üzere partilerinin görev ve misyonlarına yöneliktir. Öngörüldüğü üzere her bir başkan, parti ideolojisine uygun birbirinden farklı cevaplar vermişlerdir. Parti ilçe başkanlarından biri partisinin görev ve misyonunu adaleti ve kalkınmayı önceleyen, halka hizmet eden, hakkı ve hukuku devletin ve toplumun temel bir yapı taşı gibi gören ve vatandaşların sorunlarına karşı duyarlı, halka yakın ve halka rağmen değil halkla birlikte siyaset güden bir anlayışa sahip olduklarını beyan etmiştir.

Bir başka ilçe parti örgütü başkanı partisinin görev ve misyonunu halkçı sosyalist olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda İskenderun'un 45 mahalleden oluştuğunu, o mahallelerin her birinin kendine özgü hem etnik hem de siyasi anlamda farklılıklar barındırdığını ifade etmiştir. Parti olarak öncelikli görevlerinin bu kırk beş mahallede kardeşçe, barışçıl bir ortamda bir arada yaşanacak bir toplumsal zemin yaratmak olduğunu belirtmiştir. Parti ve ilçe yönetimi olarak öncelikli görevlerini, İskenderun'da yaşayan insanların etnik yapı ve inançtan kaynaklı,

bölgesel her türlü farklılığına rağmen insanları bir arada tutmak, bireylerin kültürel zenginliklerini ve demokrasiyi yaşatmak olarak tanımlamaktadır. Tüm farklılıkları bir zenginlik olarak gören anlayışla partisinin toplumsal barışı, siyasi seçimlerden elde ettikleri başarıdan daha ön planda tuttuklarını ifade etmiştir.

Bir diğer ilçe parti örgütü başkanı ise partisinin görev ve misyonunu halka hizmetle açıklarken, vatandaşların sorunlarının çözümüne ve toplumsal menfaate hizmet etmeyi amaç edindiklerini belirtmiştir.

3.4.14.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Siyasi Partilerin Görev ve Misyonlarına Dair Görüşleri

Şekil 55.
Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

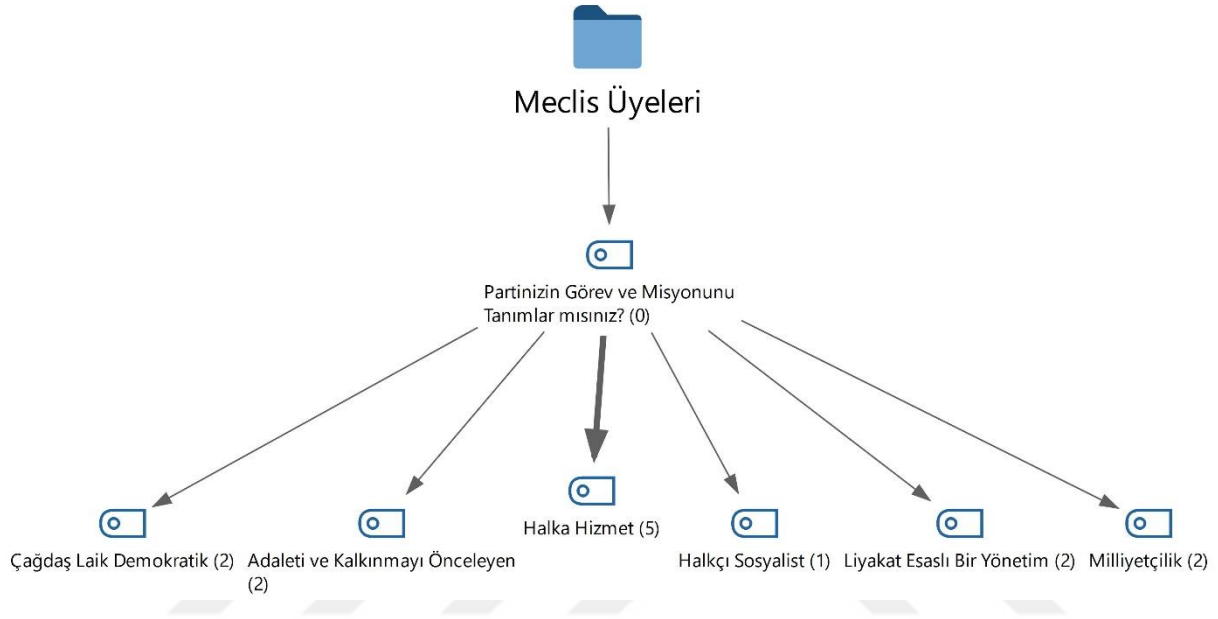
Araştırmaya katılanlardan partilerinin görev ve misyonlarını tanımlamaları istenmiştir. Kadın kolları başkanlarından her biri kendi parti ideolojisine uygun olarak cevaplar vermişlerdir. Bu kapsamda verilen cevaplar şekilde görülmekle birlikte kadın kolları başkanlarından biri örgütlü bir toplum, eşitlikçi ve halkçı sosyalist ideolojinin partilerinin görev ve misyonu olduğunu belirtmiştir. Başka bir kadın kolları başkanı ise genel itibariyle halka hizmetin, millet odaklı siyasetin, tevazu, samimiyet ve sorun çözücü anlayışın partilerinin görev ve misyonu olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer kadın kolları başkanı ise partisinin görev ve

misyonunu ayrımcılık yapmadan, kişisel menfaat ve beklentileri bir kenara bırakarak önce vatan ve millet şuuru ile hareket eden, millet odaklı ve milliyetçilik esaslı olarak tanımlamıştır.

3.4.14.4. Meclis Üyelerinin Siyasi Partilerin Görev ve Misyonlarına Dair Görüşleri

Şekil 56.

Siyasi Partilerin Görev ve Misyonu

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

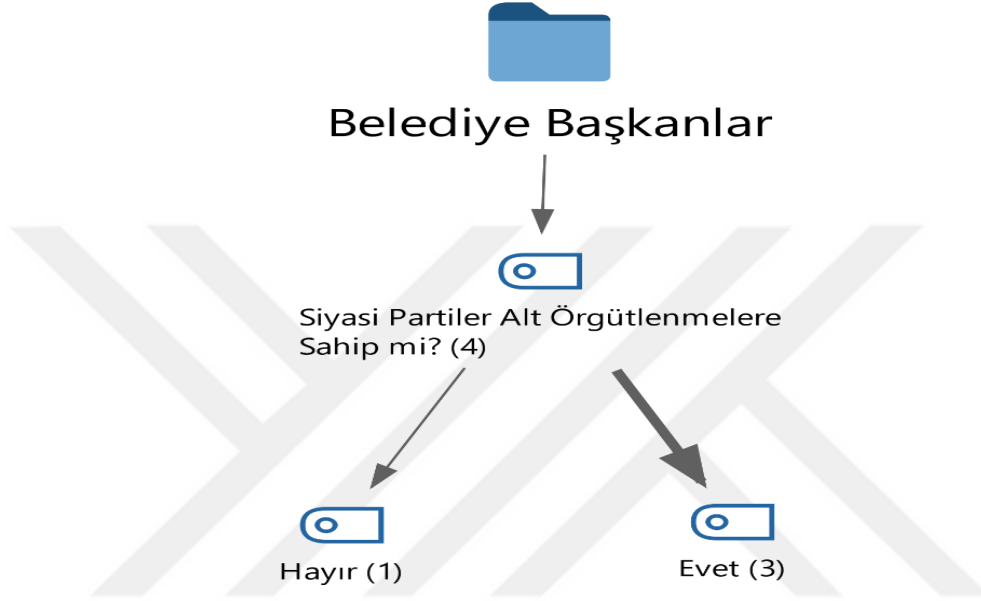
Meclis üyeleri partilerinin görev ve misyonunu tanımlarken bazıları birden fazla kavrama vurgu yaparak bu soruyu yanıtlamayı tercih etmişlerdir. Araştırmaya katılan meclis üyelerinin yarısı partisinin görev ve misyonunu halka hizmet olarak tanımlamıştır. Aynı meclis üyelerinden bir kısmı partisini milliyetçiliği önceleyen bir çizgide tanımlarken diğer bir kısmı ise partilerinin adalet ve kalkınma temelinde kurulduğunu ifade etmişlerdir. İki meclis üyesi partisinin görev ve misyonunu çağdaş bir Türkiye için, laiklikten ödün vermeden, demokratik değerlere sahip çıkmak olarak tanımlamıştır. Meclis üyelerinden ikisi partilerinin liyakate dayalı bir yönetimi misyon edindiğini belirtirken, bir meclis üyesi de partisinin görev ve misyonunu eşitliğe dayalı bir toplumsal düzen sağlamayı amaç edinen halkçı ve sosyalist olarak tanımlamıştır.

3.4.15. Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmeler

3.4.15.1. Belediye Başkanlarının Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmelere Dair Görüşleri

Şekil 57.

Siyasal Partilerin Yerel Siyasette Yerel Sorunları Çözmek Amacıyla Sahip Olduğu Alt Örgütlenme Tipleri

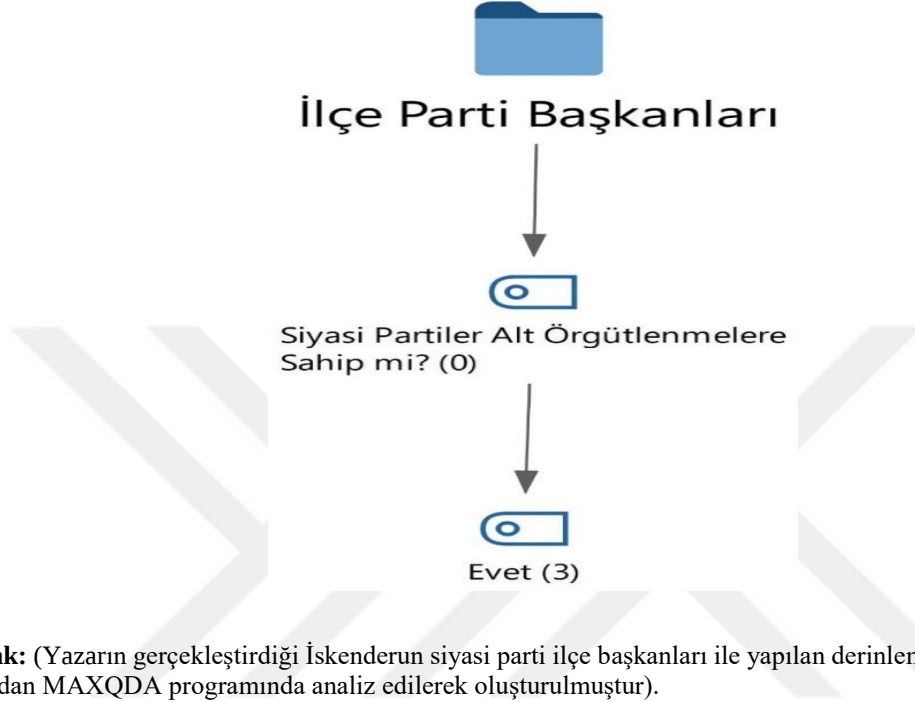
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmaya katılanlara yerel siyasette siyasal partiler yerel sorunları çözmek amacıyla farklı örgütlenme tiplerine sahip midirler şeklinde bir soru yöneltilmiş olup belediye başkanlarından üçü, bu soruya olumlu cevap verirken, bir tanesi olumsuz cevap vermiştir. Başkanlar soruya cevap verirken temsilcisi oldukları partiler özelinde düşünmüşlerdir. Olumsuz cevap veren başkan, olması gerektiğini ama olmadığını ifade ederken Türkiye’de siyasi partiler içerisinde genel merkez ve genel başkan ne derse o yönde çalışmalar yapıldığı, bu nedenle de sağlıklı kararlar üretmenin parti örgütleri içerisinde imkan bulamadığını söylemiştir. Evet yanıtını veren bir başkan da var olan alt kademe örgütlerin daha da artırılması gerektiğini, ekonomiyi bilen, çevre konusunda duyarlı, farklı alanlarda uzman kişilerden oluşan alt komisyonların nitelik ve niceliksel olarak sivil toplum kuruluşları ile birlikte kentsel sorunlara çözüm üretebilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yine olumlu cevap veren bir diğer başkan kendi partisi için bu tarz alt örgütlenme tiplerinin yeni yeni hayata geçtiğini ve çalışmalar yürüttüğünü belirtmiştir.

3.4.15.2.Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmelere Dair Görüşleri

Şekil 58.

Siyasal Partilerin Yerel Siyasette Yerel Sorunları Çözmek Amacıyla Sahip Olduğu Alt Örgütlenme Tipleri

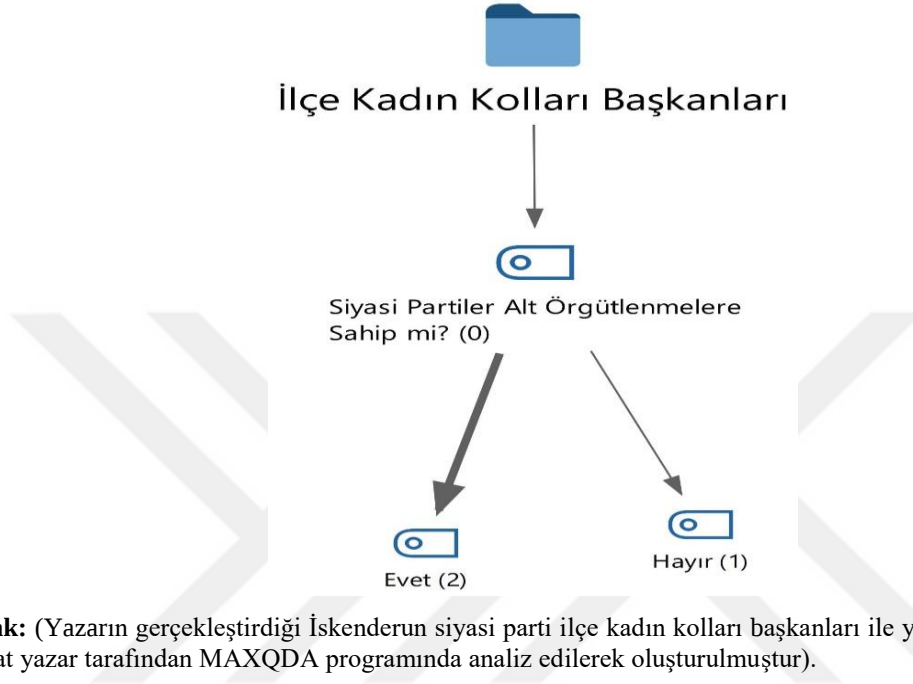
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmaya katılanlara, siyasal partiler yerel siyasette yerel sorunları çözmek amacıyla farklı örgütlenme tiplerine sahip midir şeklinde yöneltilen soruya parti ilçe başkanlarının tamamı olumlu cevap vermiştir. Parti ilçe başkanlarından biri çevre korumaya dair bir alt örgütleri olduğunu belirtirken çevreye zarar veren her türlü maden ocakları, taş ocakları gibi yapılara karşı oldukça duyarlı olduklarını ifade etmiştir. Bir başka parti ilçe başkanı ise partisinde alt örgütlenmelerin var olduğunu bunların toplumda var olan sorunların tespiti ve çözümüne yönelik çalışmalar yürüttüğünü belirtmiştir.

3.4.15.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmelere Dair Görüşleri

Şekil 59.

Siyasal Partilerin Yerel Siyasette Yerel Sorunları Çözmek Amacıyla Sahip Olduğu Alt Örgütlenme Tipleri

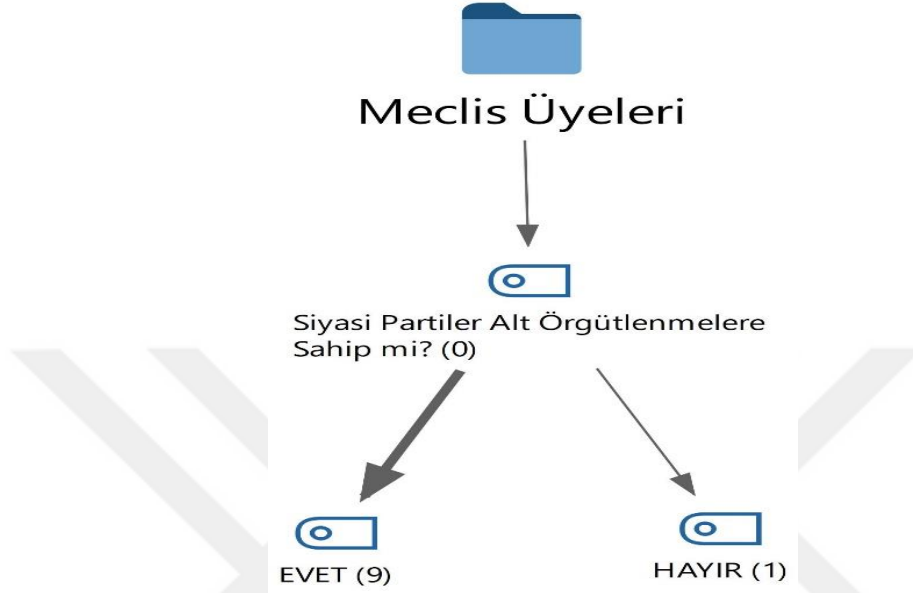
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Siyasal partilerin yerel siyasette sorunları çözmek amacıyla farklı alt örgütlenme tiplerine sahip olup olmadıklarına dair yöneltilen soruya kadın kolları başkanlarında ikisi olumlu cevap vermiştir. Olumlu cevap veren kadın kolları başkanlarından biri, siyasi parti örgütünde çevre konusunda, sokak hayvanları konusunda ve bazı sosyal, toplumsal konularda duyarlılığı artırabilmek adına bu tarz alt örgütler oluşturduklarını ifade etmiştir. Olumsuz cevap veren kadın kolları başkanı ise kadın kolları ve gençlik kolları dışında farklı bir örgütlenmenin partileri içerisinde olmadığını belirtmiştir.

3.4.15.4.Meclis Üyelerinin Siyasi Partilerde Alt Örgütlenmelere Dair Görüşleri

Şekil 60.

Siyasal Partilerin Yerel Siyasette Yerel Sorunları Çözmek Amacıyla Sahip Olduğu Alt Örgütlenme Tipleri

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

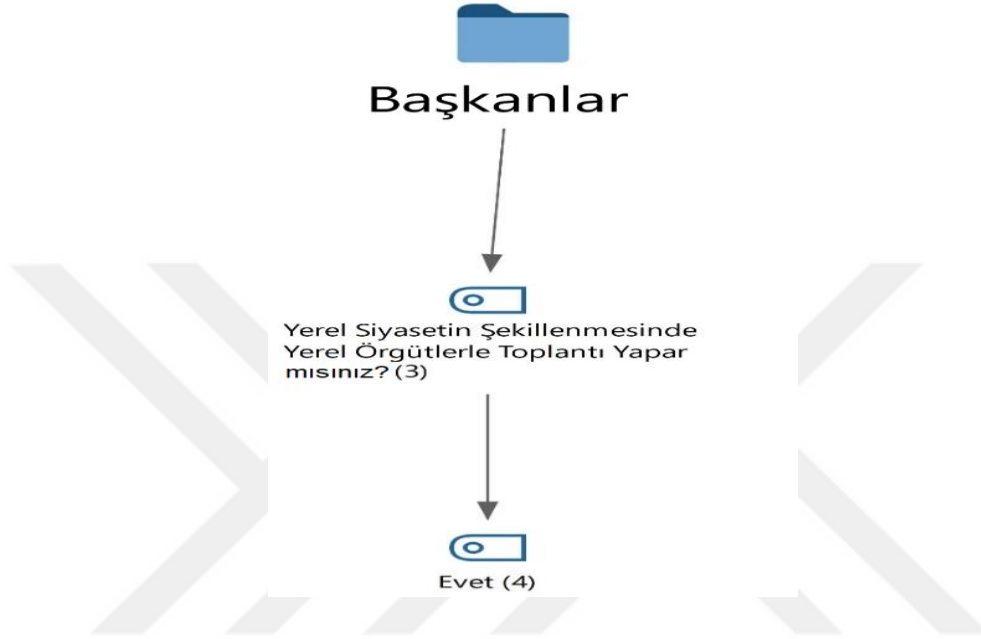
Çalışmaya katılan meclis üyelerine siyasi partilerinin yerel örgütleri içerisinde alt örgütlenmelerin olup olmadığı sorulmuş, büyük çoğunluk olduğu yönünde cevap vermiştir. Olumsuz cevap veren meclis üyesi, sorun olduğu düşünülen alanlara ilişkin profesyonel anlamda bir alt örgütlenmenin olmadığı ancak tüm toplumu ilgilendiren bir sorunu çözebilmek ya da ortak politika üretebilmek anlamında özellikle parti yöneticilerinin çok sıkı bir iletişim halinde oldukları ifade edilmiştir. Parti genel merkezinde alt örgüt yapılanmaları var iken yerel örgütlerde tam bir kadro kurma noktasında bu tarzda bir yapılanmanın söz konusu olmadığını belirtmiştir. Bu bağlamda, yerel de spesifik sorunlara yönelik yerel parti örgütlerinin ilgili sivil toplum örgütlerinden destek almak suretiyle çalışmalar yürüttüğünü dile getirmiştir.

3.4.16. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılar

3.4.16.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılara Dair Görüşleri

Şekil 61.

Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Yapılan Toplantılar

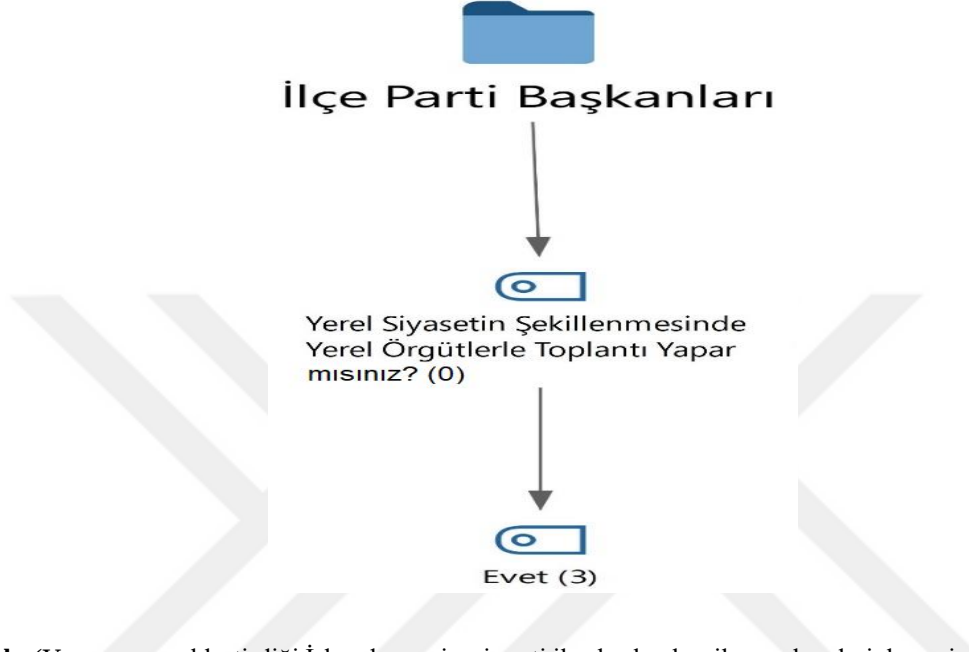
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmaya katılanlara yerel düzeyde yerel siyasetin şekillenmesinde yerel örgütlerle toplantılar yapmakta mısınız diye sorulmuş olup, belediye başkanlarının tamamı bu soruya evet cevabını vermiştir. Başkanlardan biri örgütlerle toplantılar yapmanın hem yapılan icraat ve hizmetlerin duyurulması noktasında hem de halkın ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin talep ve beklentilerini öğrenip, değerlendirme aşamasında önem arz ettiğini ifade etmiştir. Bir diğer başkan ise iş insanları, muhtarlar ve yerel basın ile sık sık toplantılar yaptığını bu şekilde gelen talepleri karşılamaya çalışırken yapılanların da kamuoyuna duyurulması noktasında uğraş verdiklerini belirtmiştir. Başka bir başkan ise yerel örgütlerin hepsinin bir siyasi parti ile ilişkili olduklarını ve genellikle amaçlarının da kendi bulundukları konumları korumaya yönelik olduğunu ifade etmiştir. Yerel örgütlerle toplantılar yaptıklarını, normal işleyişe dair istişarelerde bulunduklarını beyan ederken genellikle sivil toplum kuruluşu olarak tanımladığı yerel örgütlerin taleplerinin çok da toplumsal taleplerle örtüşmediğini düşünmektedir.

3.4.16.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılara Dair Görüşleri

Şekil 62.

Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Teşkilatların ve Yerel Örgütlerin Etkinliği

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Parti ilçe başkanlarına yerel düzeyde yerel siyasetin şekillenmesinde yerel örgütlerle toplantılar yapmakta mısınız şeklinde yöneltilen soruya tüm katılımcılar olumlu cevap vermiştir. Bu bağlamda parti ilçe başkanlarından biri periyodik olmasa da zaman zaman yerel basınla, iş adamları dernekleri, esnaf odaları ile toplantılar yaptıklarını ifade etmiştir.

3.4.16.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılara Dair Görüşleri

Şekil 63.

Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Yapılan Toplantılar

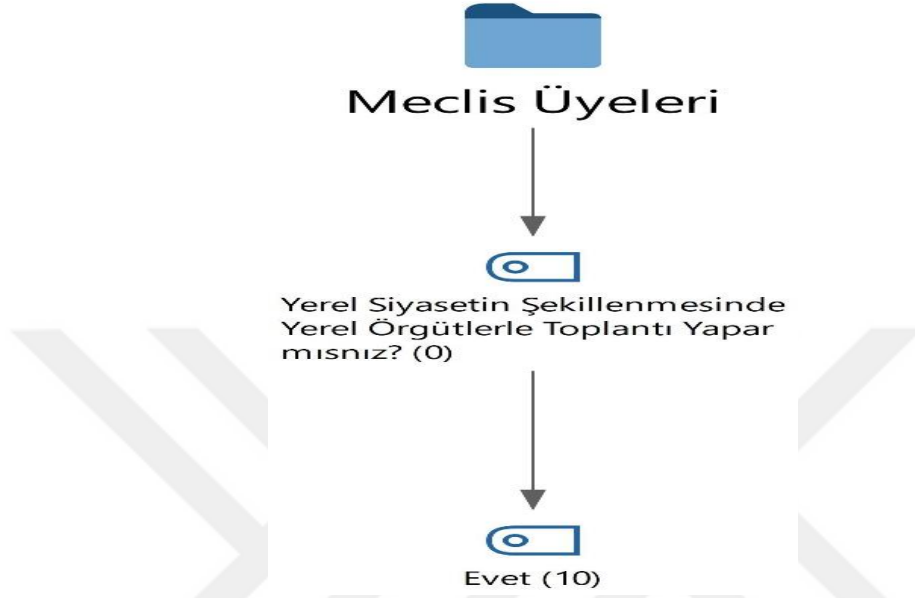
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin şekillenmesinde yerel örgütlerle toplantılar yapmakta mısınız sorusuna da kadın kolları başkanlarının tamamı olumlu cevap vermiştir. Bu bağlamda, sık sık toplumun nabzını tutmaya çalıştıklarını beyan eden kadın kolları başkanlarından biri esnaf odaları, bazı iş adamları dernekleri ya da kentte etkin olan bir takım sivil toplum kuruluşları ile görüşmeler gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir. Bir diğer kadın kolları başkanı ise parti teşkilatları adına zaman zaman merkezi yönetimin taşra teşkilatları ile görüşmeler yaptıklarını ve yine bir takım icraatları duyurabilmek adına yerel basınla da sıklıkla toplantılar yaptıklarını belirtmiştir.

3.4.16.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Toplantılara Dair Görüşleri

Şekil 64.

Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Örgütlerle Yapılan Toplantılar

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

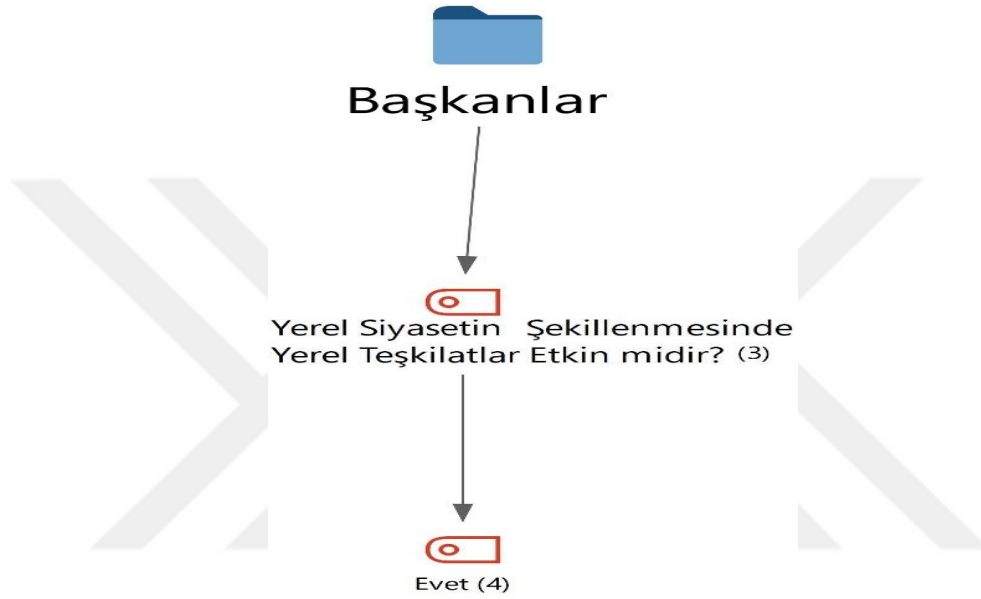
Yerel siyasetin şekillenmesinde yerel örgütlerle toplantılar yapar mısınız? sorusu araştırmada tüm katılımcıların üzerinde mutabık kaldıkları bir soru olmuştur. Bazıları periyodik olarak bazıları da şartlar gerektirdiği ölçüde, zaman zaman farklı yerel örgütlerle görüşmeler gerçekleştirdiklerini, toplantılar yaptıklarını ifade etmişlerdir.

3.4.17. Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliği

3.4.17.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliğine Dair Görüşleri

Şekil 65.

Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliği

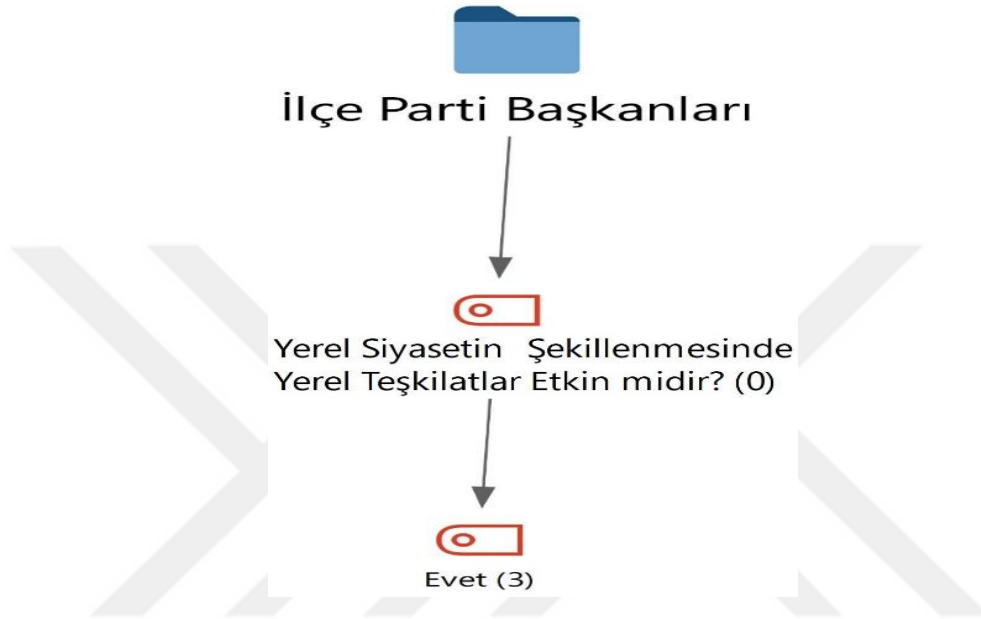
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel düzeyde partilerin yerel teşkilatları yerel siyaseti etkilemekte ne kadar etkin şeklinde yöneltilen soruya çalışmaya katılan tüm başkanlar oldukça etkin ya da üst düzey bir etkiden bahsedilebilir diyerek cevap vermişlerdir. Yerel parti teşkilatlarının etkin olmadığını düşünen bir belediye başkanı yoktur. Bir belediye başkanı, partilerin yerel teşkilatlarının yerel siyaseti etkileme de güçleri oranında bir etkiye sahip olduklarını belirtmiştir. Bir başka başkan ise etkinlik düzeyinin yerel parti örgütlerinin hayata geçirdiği olgularla ilişkili olduğunu düşündüğünü ifade etmektedir.

3.4.17.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliğine Dair Görüşleri

Şekil 66.

Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmaya katılanlara, yerel düzeyde partilerin yerel teşkilatları yerel siyaseti etkilemede ne kadar etkin şeklinde yöneltilen soruya parti ilçe başkanlarının çoğu yoğun bir etkisi olduğuna dair olumlu cevap vermiştir. Bir diğer parti ilçe başkanı ise o günün şartlarına bağlı olarak, yaşanan dönemin koşulları bağlamında olabildiğince etkin oldukları iddiasındadır.

3.4.17.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliğine Dair Görüşleri

Şekil 67.

Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Teşkilatların ve Yerel Örgütlerin Etkinliği

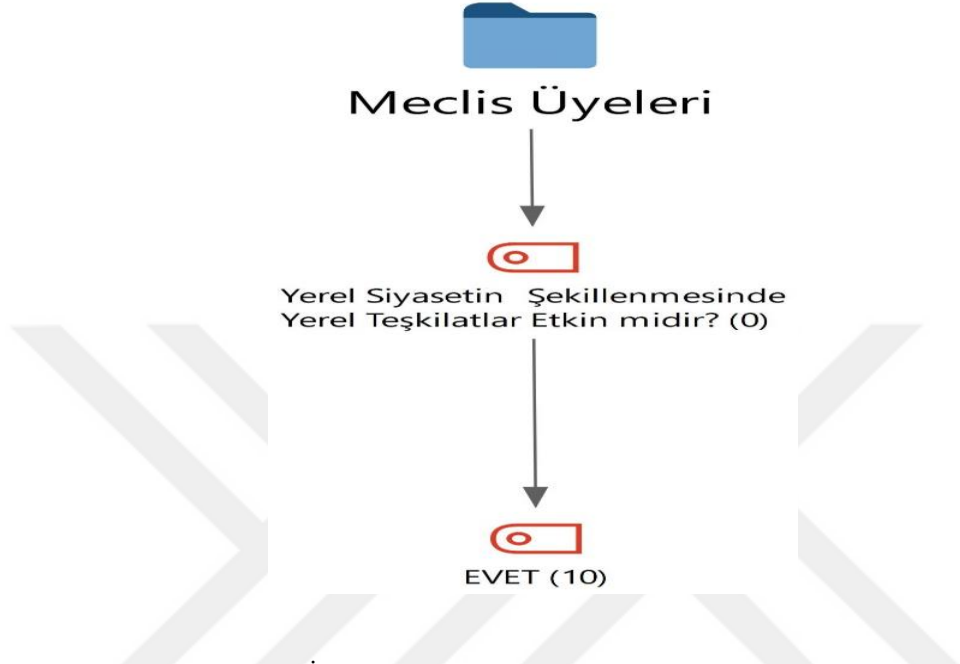
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin şekillenmesinde yerel teşkilatların etkinliği üzerine yöneltilen soruya, tüm kadın kolları başkanları benzer cevaplar vererek, yerel teşkilatların etkin olduğunu ifade etmişlerdir. Kadın kolları başkanlarından biri, yerel düzeyde partilerin yerel teşkilatlarının yerel siyaseti etkileme de oldukça etkin olduğunu savunurken, yerel parti teşkilatlarını halka en yakın olan örgütlü birim olarak tanımlamaktadır. Yerel parti teşkilatlarının üst kademe yönetiminde görev yapan katılımcıların, yerel teşkilatların yerel siyaseti şekillendirmede oldukça etkin olduğu konusunda hem fikir olmaları anlaşılabilmektedir.

3.4.17.4.Meclis Üyelerinin Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Parti Teşkilatlarının Etkinliğine Dair Görüşleri

Şekil 68.

Yerel Siyasetin Şekillenmesinde Yerel Teşkilatların ve Yerel Örgütlerin Etkinliği

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

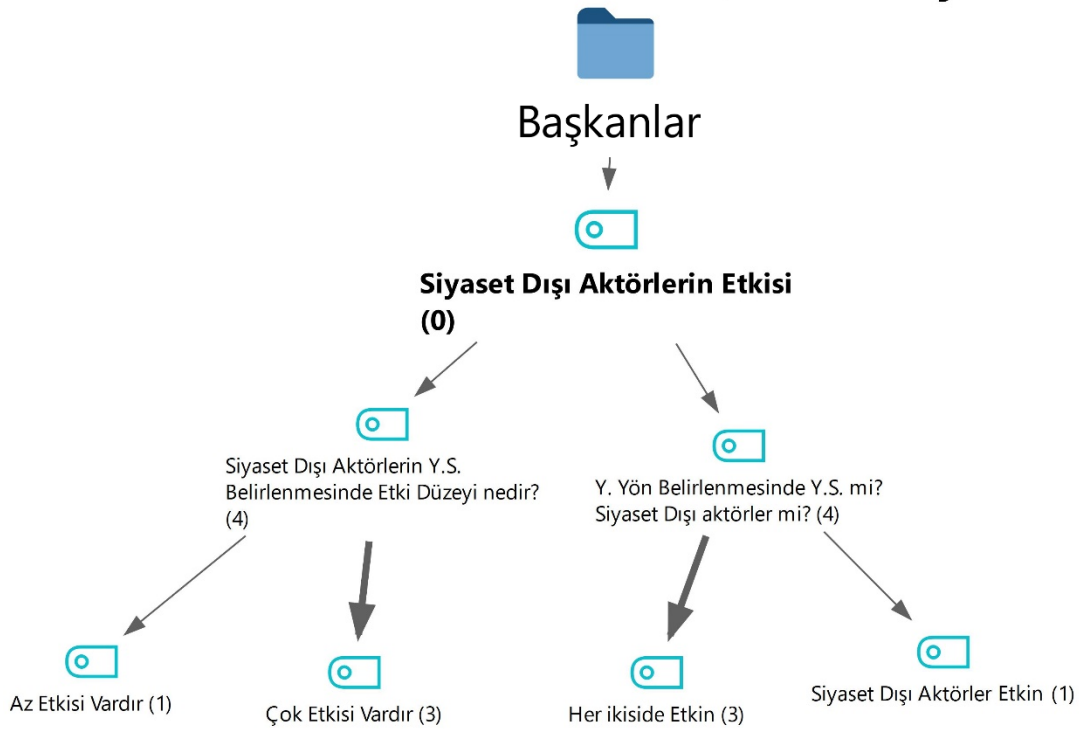
Yerel siyasetin şekillenmesinde yerel teşkilatların etkinliği konusu da üzerinde mutabık kalınan bir diğer konudur. Araştırmaya katılan tüm meclis üyeleri, yerel siyasetin şekillenmesinde yerel teşkilatların etkin olduğunu düşünmektedir. Meclis üyelerinden biri, etkinlik derecelerinin ve etki oranlarının yerel teşkilatın yapısına göre değişebileceğini belirtirken bir diğeri, özellikle parti örgütleri ve bazı sivil toplum örgütlerinin etkinliğinin çok daha fazla olduğunu ifade etmiştir.

3.4.18. Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi

3.4.18.1. Belediye Başkanlarının Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 69.

Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği 1980 sonrası İskenderun belediye başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Çalışmada katılımcılara yerel siyasetin belirlenmesinde siyaset dışı aktörlerin (dernek, vakıf, iş insanları vs...) etkisinden söz etmek mümkün mü ve ne düzeyde bir etkiden bahsedebiliriz şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Tüm başkanlar, bu soruya olumlu cevap verirken üçü siyaset dışı aktörlerin etkisinin çok olduğunu düşündüğünü, biri ise az da olsa siyaset dışı aktörlerin etkisinden de bahsetmenin mümkün olduğunu ifade etmiştir. Yerel siyasetin belirlenmesinde siyaset dışı aktörlerin çok etkisi olduğunu düşünen Belediye başkanlarından biri, seçilenlerin bir sonraki seçimde yine seçilebilmek ya da daha üst düzey bir makamda siyaset yapabilmek için bu bahsi geçen aktörlere birtakım tavizler vermek zorunda kaldığını

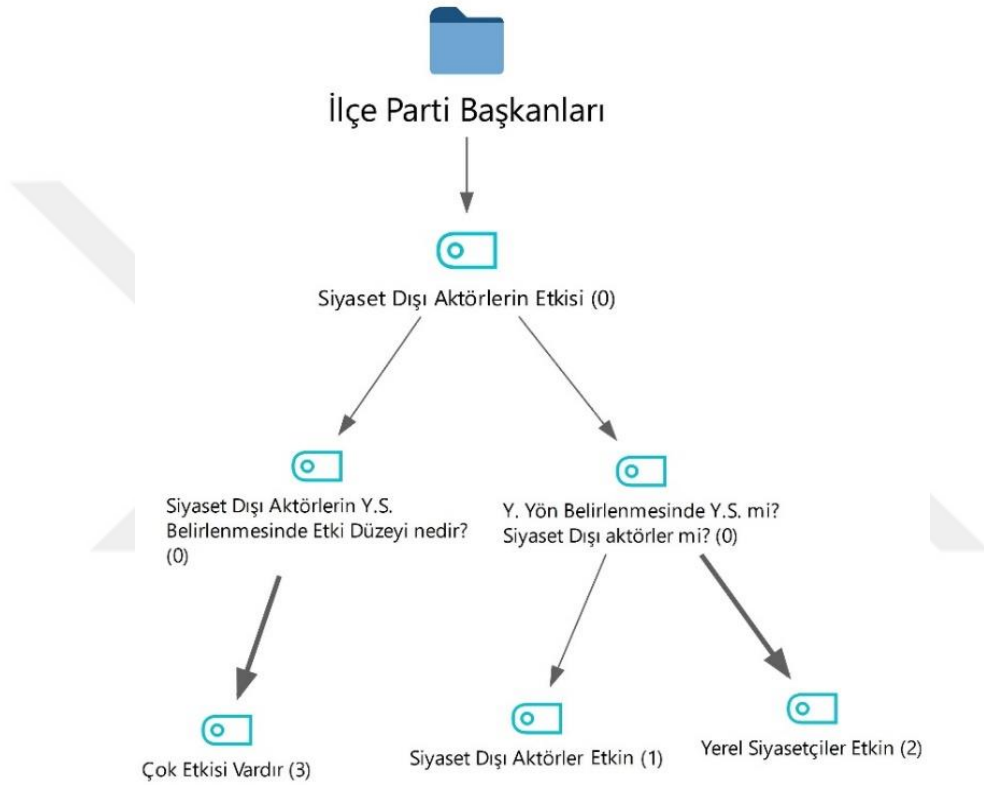
düşünmektedir. Bunun sonucu olarak da bu aktörlerin etki düzeyinin yoğunluğundan bahsedilmektedir. Bir diğer belediye başkanı, siyaset dışı aktörlerin doğrudan siyaseti şekillendirdiğini iddia etmektedir. Özellikle seçim dönemlerinde siyaset dışı aktörlerin onay ve desteklerinin alınması, adaylar açısından partilerin genel merkezleri üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılmaktadır. Siyaset dışı aktörlerin etkisinin az olduğunu düşünen başkan ise kendisinin birtakım örgütsel yapılara destek sağlayarak demokrasi adına siyaset dışı aktörleri daha işler kılmaya çalıştığını ifade etmiştir.

İskenderun özelinde birtakım iş ya da göreve getirilmelerde yerel siyasetçiler mi siyaset dışı aktörler mi daha etkin sorusuna başkanlardan üçü her ikisinin de etkin olduğunu düşündüklerini biri ise siyaset dışı aktörlerin daha etkin olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Bir belediye başkanı, siyaset dışı aktörlerin daha etkin olduğu için iş ya da görevlerin ehillerine verilmediğini bu nedenle de sağlıklı bir tablonun ortaya çıkmadığını, sağlıklı kararlar alınamadığını, egemen ya da paralı güçler diye tanımladığı erk yapılarının etkin ama olumsuz sonuçları olduğunu iddia etmektedir. Bir başka başkana göre de iş ya da göreve getirilmelerde siyaset dışı aktörlerin etkisi o sırada yönetimde bulunan yerel yöneticilere bağlıdır.

3.4.18.2. Siyasi Parti İlçe Başkanlarının Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 70.

Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Siyaset dışı aktörlere dair yöneltilen sorulara ilçe parti başkanlarının verdikleri cevaplar şekilde görüldüğü gibidir. Bu konuda ilk olarak yerel siyasetin belirlenmesinde siyaset dışı aktörlerin etkisinden söz etmenin mümkün olup olmadığı sorulmuştur. Tüm katılımcıların olumlu cevapladığı bu soruya bir de ne düzeyde bir etkiden bahsedildiği sorusu eklenmiştir. Bu konuda parti ilçe yöneticilerinin tamamı aynı fikirde olup yerel siyasetin belirlenmesinde siyaset dışı aktörlerin etki düzeyinin oldukça yüksek olduğunu beyan etmişlerdir. Bu konuda parti ilçe başkanlarından biri, demokratik kitle örgütlerini, sivil toplum kuruluşlarını, dernekleri, vakıfları, meslek odalarını hayatın her alanında var olan siyasi anlamda yönlendirme yetkisine sahip demokrasinin olmazsa olmazları olarak tanımlamış ve etki düzeylerinin

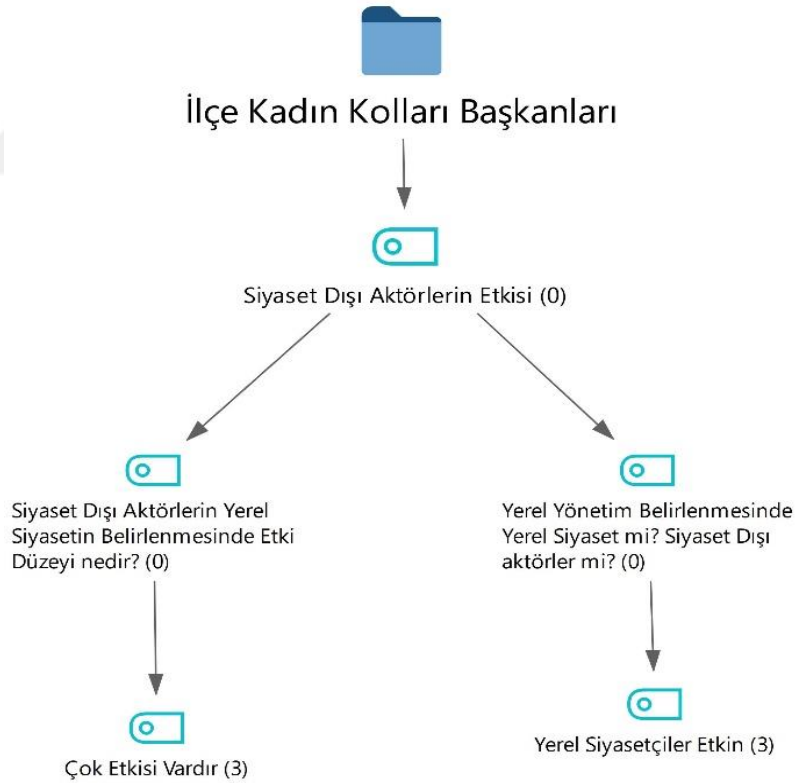
yüksekliğine vurgu yapmıştır.

Siyaset dışı aktörlere dair yöneltilen bir diğer soru, bir takım iş ya da göreve getirilmelerde yerel siyasetçiler mi siyaset dışı aktörler mi daha etkin şeklindedir. Bu soruyu iki parti ilçe başkanı, yerel siyasetçilerin daha etkin olduğuna yönelik cevaplarken, parti başkanlarının biri de siyaset dışı aktörlerin bir takım iş ya da göreve getirilmelerde daha etkin oldukları iddiasındadır. Yerel siyasetçilerin etkin olduğunu düşünen parti ilçe başkanlarından biri, bir takım iş ya da göreve getirilmeler için talebin dışarıdan gelebileceğini ama bu konuda gerekli çabayı gösterip, gerekli baskıyı yapan, bu konuda siyasi tercihini ortaya koyanın yerel siyasetçiler olduğunu vurgulamıştır.

3.4.18.3. Siyasi Parti İlçe Kadın Kolları Başkanlarının Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 71.

Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi

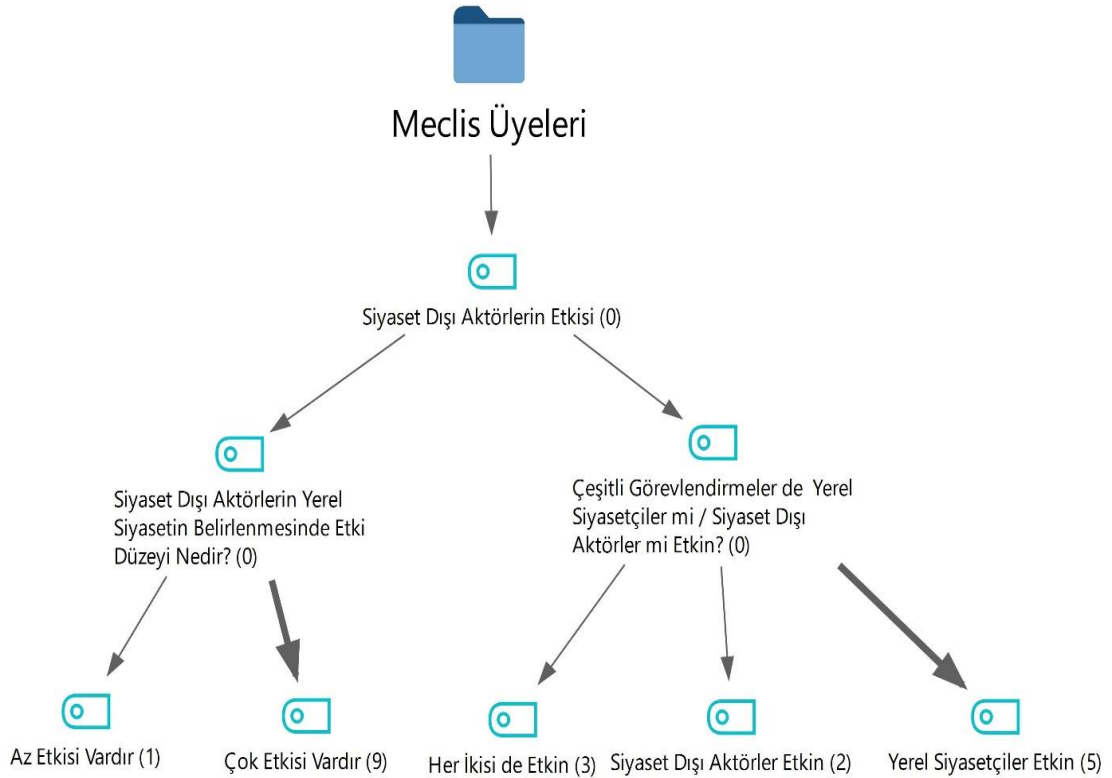
Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun siyasi parti ilçe kadın kolları başkanları ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyasetin belirlenmesinde ve bir takım iş ya da göreve getirilmelerde siyaset dışı aktörlerin etkilerinin analizine yönelik sorulan sorular ve alınan cevaplar şekilde görülmektedir.

Bu bağlamda öncelikli olarak yerel siyasetin belirlenmesinde siyaset dışı aktörlerin etki düzeyi konusunda tüm katılımcılar aynı yönde cevap vermiştir. Siyaset dışı aktörlerin etkili olduğunu düşünen üç kadın kolları başkanı, yerel siyasetin belirlenmesinde de çok etkili olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca bir takım iş ya da göreve getirilmelerde yerel siyasetçilerin mi siyaset dışı aktörlerin mi daha etkin olduğuna dair yöneltilen soruya da kadın kolları başkanlarının tamamı aynı cevabı vermiştir. Siyaset dışı aktörlerin yerel siyasette etkin olduklarına yönelik beyanlarının yanı sıra bir takım iş ya da göreve getirilmelerde yerel siyasetçilerin çok daha etkin oldukları konusunda hem fikirdirler.

3.4.18.4. Meclis Üyelerinin Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisine Dair Görüşleri

Şekil 72.
Yerel Siyasette Siyaset Dışı Aktörlerin Etkisi

Kaynak: (Yazarın gerçekleştirdiği İskenderun meclis üyeleri ile yapılan derinlemesine mülakat yazar tarafından MAXQDA programında analiz edilerek oluşturulmuştur).

Yerel siyaset üzerinde siyaset dışı aktörlerin etkinliklerini ve etki düzeylerini anlamaya dönük iki soru ve meclis üyelerinin bu sorulara verdikleri cevaplar şekilde görülmektedir. Meclis üyelerinin büyük çoğunluğu siyaset dışı aktörlerin yerel siyasetin belirlenmesinde çok etkisi olduğu kanaatinde olup, yine etkisi olduğunu kabul edip yalnızca az etkisi olduğunu

Meclis üyelerine birtakım iş ya da göreve getirilmelerde yerel siyasetçiler mi siyaset dışı aktörler mi daha etkin diye sorulmuştur. Araştırmaya katılan meclis üyelerinin yarısı, yerel siyasetçilerin etkin olduğunu düşünmektedir. Meclis üyelerinden üçü hem yerel siyasetçilerin hem de siyaset dışı aktörlerin etkin olduğunu ifade ederken, iki meclis üyesi ise siyaset dışı aktörlerin daha etkin olduğunu belirtmiştir. Siyaset dışı aktörlerin etkinliğini savunan meclis üyelerinden biri, yerel de bulunan kanaat önderlerinden bahsederek bazı göreve getirilmelerde aracı olduklarını söylemiştir.

1980 Sonrası İskenderun Belediye Başkanları ile Yapılan Görüşme Kelime Bulutu

201

yereldeki işlevleri, fonksiyonları ve etkinlikleri ile örtüşmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yerel siyaset, yerel yönetimleri, siyasi parti örgütlerini, sivil toplum kuruluşlarını, kentteki kanaat önderlerini ve yerel halkı, kente dair tüm sorunları ile kapsayan bir siyasa türüdür. Sosyal bilimlere ait birçok disiplin ve kavramda olduğu gibi yerel siyaset konusunda da üzerinde mutabık kalınmış tek bir tanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu konuda her kentin dinamiklerinin farklı olması bir etken iken bu alanda çalışan araştırmacıların bakış açıları da bir diğer belirleyici olmuştur. Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel de etkin olan örgütsel yapıların kentsel siyaset içerisindeki konumları, kentsel politikalara yönelik etki düzeyleri ve nasıl örgütlendikleri yerel siyaseti şekillendirmektedir. Yaşanan teknolojik gelişmeler, özellikle iletişim alanında gerçekleşen değişim, dönüşüm ve yenilikler tüm örgütsel yapılarda olduğu gibi yerel örgütlerde de zaman ve mekândan bağımsız bir örgütlenmeyi mümkün kılmış, bu da yerel siyasetin örgütlenmesine farklı bir boyut kazandırmıştır. Yerel siyasetin örgütlenmesi konusunda kent yönetimlerindeki farklılıklar ile örgütlenmeye dair olay ve olguların farklı bakış açıları ile anlamlandırılıp açıklanabilmesi için yerel siyaset kuramları ve örgüt kuramları yol gösterici olmaktadır.

Türkiye özelinde yerel siyasetin örgütlenmesine ilişkin süreç Cumhuriyet öncesinden itibaren ele alındığında yerelde birçok örgütsel yapının kendi sistemi içinde yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarını yerine getirdiği görülmektedir. Kadıların, vakıfların ve loncaların günümüz yerel yönetimlerinden farklı bir örgütsel yapıları olsa da Tanzimat öncesi yerel hizmetleri yürüttükleri bilinmektedir. Tanzimat'la birlikte batılılaşmaya dönük reformların yerel yönetimler bağlamında bir karşılığı olmuş ancak yapılan yönetsel değişikliklerin imparatorluğun varlığını sürdürmesi için yapıldığı görülmüştür. Cumhuriyet sonrası çıkarılan Belediye Kanunu ile yerel yönetimler görev, sorumluluk ve yetki açısından örgütsel yapısını oluşturmuştur. 1930'da çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile batı eksenli, modern, demokratik bir yerel yönetim anlayışı hedeflenmiştir. Bu hedefle birlikte yapılan yönetsel çalışmalarda yerel yönetim organlarının nasıl oluşturulacağına yönelik farklı denemeler olmuş ve akabinde ilk kez 1963'te Belediye Başkanı seçimle belirlenmiştir. 1984'e kadar yerel de toplumsal taleplerin karşılanması noktasında tek düze bir yerel yönetim modeli uygulanmışken 1984 yılında kurulan büyükşehir belediyeleri ile yerel de farklı bir yönetim modeli ile karşılaşmıştır. Bu süreç sonrasında özellikle büyükşehir belediye başkanlarının yerel siyasetin yanında ulusal siyasette de etkili oldukları görülmüş, yerel siyasetin ulusal siyasete kazandırdığı çokça isim olmuştur.

Günümüzde yerel yönetimler, yoğun olarak maruz kaldığı hem iç hem de dış göç hareketleri neticesinde kentlerin saçaklanarak büyümesi ve bunun yarattığı birçok sorunla mücadele etmektedir. Dolayısıyla mevcut kaynakları ile tek başına, hız kazanan kentleşme sürecini yönetmekte yetersiz kalan yerel yönetimler küresel ölçekli örgütsel yapılarla işbirliğine gitmektedir.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde; yerel örgütler, bu örgütlerin yerel de oynadıkları roller, etkileşimleri ve yaklaşımları son derece belirleyicidir. Sivil toplum kuruluşları, hemşeri dernekleri, siyasi partiler ve yerel örgütleri, iş adamları örgütleri, sanayi ve ticaret odaları gibi yerel örgütlerin yerel siyasetin örgütlenmesinde başat bir rol oynadığı söylenebilir. Yerel örgütlerin yanı sıra yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel kültür ile siyasal kültürün etkileşimi de önem arz etmekte, yaygın olan alışkanlıklar, yerelde siyaset yapma şekli ve ilişki ağları süreci şekillendirmektedir. Bu ilişki ağlarının yerelde oluşturduğu klientalist ilişkiler, patronaj ve hamiciliğe dayalı ilişki ve etkileşimlerde yerel siyaseti, yerelde karar alma süreçlerini ve sonuçlarını etkilemektedir. Yerel siyasetin örgütlenmesinde klientalist ilişki ağları bir takım kişi ya da gruplara belirli alanlarda ayrıcalıklar tanımaktadır. Bunun yerel siyaset için kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik sonuçları kent ölçeğinde kaçınılmaz olmaktadır. Klientalist ve patronaj ilişki ağlarının tamamen yok edilebilmesi mümkün ve gerçekçi görünmemektedir. Bağımlılığa dayalı bu ilişki ağlarının yerel siyaset içerisinde dar bir alana hapsedilerek, genel ve toplumsal çıkarı önceleyen politikaların hayata geçirilmesi ve yerel de bu anlayışa sahip bir siyasal kültürün yerleşmesi hem daha gerçekçi hem de arzu edilir bir tablo ortaya çıkaracaktır. Kentin dinamikleri, tarihi, ekonomik durumu, kültürel ve demografik özellikleri yerel siyaseti ve siyaset yapma alışkanlıklarını, geleneğini ve şeklini etkilemektedir. Dolayısıyla yerel siyasetin dinamik bir yapıya sahip olduğu, sıklıkla da yerel kimlik tarafından üretildiği ifade edilebilir.

Ulusal siyasette olduğu gibi yerel siyasette de temsil ve katılım konusunu seçim dönemleri ile sınırlamak, siyasetin toplumsal tabana yayılması ve benimsenmesi noktasında eksiklikler olduğunu gösterirken, yerel siyaset sunduğu iletişimsel ve mekânsal bir takım avantajlarla temsil ve katılımı tüm vatandaşlar için daha mümkün kılmaktadır. Yerelde halk tek başına siyasette aktif rol oynayabileceği gibi yerel örgütler aracılığıyla da hem yönetimde temsil kabiliyeti bulup hem de daha etkin bir katılım gerçekleştirebilirler. Yerel siyasette ve yerel demokrasi içerisinde katılım, hedeflenen amaçlara ulaşma noktasında kullanılan bir araçtır. Yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan araçlar ise iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte sosyal medya, yerel siyaset alanında son zamanlarda daha görünür olan

küresel aktörler ve etkileri, siyaset sahnesinde yer alan aktörler ile göç ve göçmen sorunu olarak değerlendirilebilir. Sosyal medya platformları gündem oluşturma, kişi, grup ya da toplulukları örgütleyebilme, plan, proje ya da stratejileri duyurma ve paylaşma noktasında karşılıklı bir etkileşim imkânı sunan günümüzün en önemli siyasal iletişim araçlarından biridir. Yine yerel siyasete küresel ilginin yoğun olduğu da söylenebilir. Çok uluslu şirketler, bazı küresel örgütler, kentsel siyasetle hem ekonomik hem de yönetsel ölçekte ilgilenirken rekabetçi kentlerin yaratılması, yatırıma ihtiyaç duyan kentlerin tercih edilebilirliğine katkı sunulması gibi konularda ön planda yer almaktadırlar. Hem küreselleşme sürecini hem de küresel aktörleri yerel siyasette ve kentleşme sürecinde tehdit olarak gören, karşıt bir bakış açısı da mevcuttur. Göç, yerel siyasetin örgütlenmesini etkileyen bir başka olgudur. Kentin maruz kaldığı iç ya da dış yoğun göç hareketleri kentte demografik yapıyı, kültürü, ekonomiyi, sosyal ve siyasal tüm dengeleri etkileyebilecek ve değiştirebilecek güçtedir. Bu bağlamda Türkiye’de göç konusunun güvenlikle ilişkilendirilmesi Suriye iç savaşı sonrası yaşanan kitlesel göç hareketlerine dayandırılmaktadır. Bu göç dalgası, Türkiye’yi transit ülkeden hedef ülke konumuna taşımıştır. Özellikle sınır kentleri, etkisini uzun yıllar hissetmeye devam edeceği göçün sonuçlarını yerel siyasette tecrübe etmektedir. Bu şekilde göçle beslenen kentlerde, sosyal, siyasal ve kültürel profiller farklılaşırken bunun yerel siyasetin örgütlenme biçimine etki ettiği de görülmektedir.

Yerel basın yerel siyasetin anlaşılıp, kentte yer alan aktör ve örgütlerin ilişki ağlarının anlamlandırılmasında ve yerelin dinamiklerinin analizinde önemli bir kaynaktır. Her ne kadar yerel basında gazetelerin imtiyaz sahiplerinin farklı bakış açıları, farklı siyasal görüşleri haber içeriklerine yansıyor olsa da dönemin değerlendirilmesinde yerel siyasete dair fikir vermektedir. Bu perspektifle İskenderun’da yerel siyasetin örgütlenmesine yönelik basın arşivi incelenmiş ve siyasal aktörler, siyasi partiler bu kapsamda değerlendirilmiştir.

İskenderun, tarihin neredeyse her döneminde çekici bir kent olmayı başarmış, mevcut konumu, iklimsel avantajları ve bir liman kenti olması, kenti bulunduğu coğrafyada bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Kentin sunduğu bu imkan ve avantajlar göç almasına neden olurken kent de çok kültürlü bir yapının hakimiyetinden söz edilebilir. İskenderun’da yerel siyasetin örgütlenmesi konusunda dört belediye başkanı, altı siyasi parti yöneticisi ve on meclis üyesi ile yapılan derinlemesine mülakat, kentteki yerel örgütler, siyasi dengeler, aktörler ve yerel siyasete dair analizde önemli bir rol oynamıştır. Yapılan saha çalışması ile yerel siyaset-demokrasi ilişkisi üzerinde durulurken, yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan aktörler, yerel siyasetçilerin bakış açısı, deneyimleri ve yerel örgütlerle ilgili düşünceleri çalışmada yer almaktadır. Yerel siyasetin örgütlenmesinde siyaset dışı aktörlerin etkisi araştırılırken yine

yerel siyasetin örgütlenmesinde merkezi siyaset- yerel siyaset etkinliği üzerinde de durulmuştur. Çalışmaya katılan her bir yerel siyasetçi, parti misyonu, siyasi kimliği ve deneyimlerini göz önünde bulundurarak yerel siyasetin örgütlenmesini değerlendirmiştir. Çalışmada yer alan teorik bilgiler ile uygulamadan edinilen veriler değerlendirildiğinde;

Yerel siyasetin örgütlenmesinde katılımcıları siyasete iten faktörler birbirinden farklılık göstermekle birlikte genel itibariyle ailesel etki, çevrenin bu konudaki baskısı, gelen talepler ve siyasetçinin kişilik özellikleri ile ideolojik düşüncelerinin bu konuda belirleyici olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde çalışmaya katılan yerel siyasetçilerin çok büyük çoğunluğunun bulundukları mevkie gelmeden önce partilerinin siyasal yapılarında daha önce görev aldıkları sonucuna ulaşılmış ve bununla birlikte yerel siyasette yerel parti örgütlerinin stratejik konumu ve önemi ortaya çıkmıştır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde etkin olan aktörlerin öncelikli olarak parti örgütleri olduğu düşünülmektedir. Akabinde merkezi yönetimin bu konuda etkin olduğu ifade edilmekte ve sırasıyla yerel zengin ailelerin, sivil toplum kuruluşları ve kanaat önderlerinin, mahalle temsilcileri ve kadınların da bu etkinlikte payı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde İskenderun'da etkin olan aktörlerin başında Belediye Başkanı gelmektedir. Akabinde yereli temsil eden milletvekillerinin oldukça etkin oldukları düşünülmekte iken yerel parti örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve kanaat önderleri, merkezi yönetim, iş insanları, bilim insanları, muhtarlar ve kaymakamın da yine bu etkinlikte payları olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

İskenderun'da belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçiminde etkili olan unsurlar ve etkin olan aktörlere dair öncelikle yerel parti örgütlerinin etkinliği vurgulanmıştır. Sonrasında İskenderun'un kozmopolit yapısının bir sonucu olarak mezhepsel ve etnik kökenin bunda belirleyici olduğu ortaya çıkmıştır. Yine liyakat, merkezi yönetim, bireylerin ideolojik ve siyasal görüşleri, başkanın kimliği, sivil toplum kuruluşları, siyasi çevre ve çıkar ilişkilerinin de etkin olduğu sonucuna varılmıştır.

Kentin yönetiminde belediye başkanı, yerel parti örgütleri ve kenti temsil eden milletvekillerinin etkin bir rol oynadığı, iş adamları, mülki amirler ve kanaat önderlerinin de kentsel yönetime katkı sundukları sonucuna ulaşılmıştır. Kentin yönetiminde etkin olan bu

aktörlerin merkezi yönetimle etkileşim halinde oldukları ulaşılan bir diğer sonuçtur.

Kentleri öncelikli olarak belediye başkanının yönettiğine dair bir neticeye varılırken, belediye başkanının yanı sıra kentte yer alan elitist yapının, akabinde başkan ve meclis üyelerini aday gösterenlerin, meclis üyelerinin ve mülki amirlerin kent yönetimine ortak oldukları ortaya çıkmıştır. Yerel siyasetin örgütlenmesinde hem halkın hem de iş adamlarının oldukça büyük bir etkisi olduğu bilgisine de ulaşılmıştır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde hem yerel siyasetin hem de merkezi siyasetin etkin olduğu anlaşılırken, yerel örgütlerin şekillenmesinde genel siyasetin bunda daha belirleyici olduğu yerel örgütlerin yerel siyaseti şekillendirmede etkinlik düzeyinin az da olsa düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde farklı yerel örgütler olan yerel basın, hemşehri dernekleri ve esnafların önemli bir rol oynadığı ve etkin oldukları ortaya çıkmıştır. Bir diğer ifadeyle toplumsal ve gündelik hayat içerisinde önemli işlevleri bulunan yerel medya, hemşehri dernekleri ve esnafların yerel siyasetin örgütlenme sürecinde önemli, etkin ve belirleyici bir rol üstlendikleri tespit edilmiştir.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde önemli bir örgüt olan yerel siyasi partilerde, ilçe örgütü ve ilçe başkanı, belediye başkanı ile yereli temsil eden milletvekillerinin ön planda olduğu bilgisine ulaşılrken yine meclis üyeleri, il başkanı ve partilerin genel merkezlerinin de bu konuda önem arz ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Yerel parti örgütlerinde karar alımı konusunda genellikle kararların toplumsal talepler doğrultusunda şekillendiği ve alındığı vurgulanırken, siyasi hiyerarşinin, parti halk konseylerinin, meclis üyeleri ile partinin yerel örgütünü ekonomik olarak destekleyenlerin bu süreci şekillendirdiği bilgisi de mevcuttur.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde demokrasi yerel siyaset ilişkisine dair yerel parti örgütlerinde parti içi demokrasinin varlığına inananlar kadar inanmayanlarında olduğu, dolayısıyla yerel siyasi partilerin parti iç işleyiş durumlarının demokratik uygulamalar açısından ayrıştığı bir tablo ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde yerel siyasette demokrasinin işler olup olmadığı konusunda da aynı tablo ile karşılaşılacaktır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde siyasi partiler şekillenirken bu noktada tüm üyelerin etkisinin olmadığı bilgisine ulaşılrken, yerel siyasette ise yerel siyasi partilerin alt kademe çalışanlarının rolü olduğu anlaşılmaktadır.

Yerel siyasette mevki elde etmenin yolları konusunda çalışmak en etkili yol ve yöntem olarak değerlendirilmekle birlikte merkezi yönetime yakınlık, liyakat, parti genel merkezine ve milletvekillerine yakınlık, halkın teveccühü ve makul bir siyasi itirazın olması gerekliliği de bu konuda önem arz etmektedir.

Yerel siyasette yerel siyasi parti örgütlerinde sorun yaşanan alanlar konusunda öncelikli olarak ekonomik problemler yer almakta ardından liyakat, çıkar çatışması ve teşkilatlanma sorunu da bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Yerel siyasetçiler partilerinin görev ve misyonunu tanımlarken halka hizmet, halkçı sosyalist, milliyetçilik, liyakat esaslı bir yönetim, adaleti ve kalkınmayı önceleyen, çağdaş, laik ve demokratik şeklinde tanımlamışlar bu da ideolojik farklılıklarının bir yansımasını oluşturmuştur.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde yerel siyasi partilerin alt örgütlenmelere sahip olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca yerel siyasetin şekillenmesinde yerel örgütlerle toplantılar yapıldığı ve yerel teşkilatların yerel siyasetin şekillenmesinde etkin bir role sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yerel siyasetin belirlenmesinde siyaset dışı aktörlerin çok etkili ve belirleyici olduğu ortaya çıkmıştır.

Yerel siyasetin örgütlenmesinde önemli bir örgüt olan yerel yönetimlerin belirlenmesinde yerel siyasetçilerin etkin olduğu siyaset dışı aktörlerin ise etkinlik düzeyinin çok daha düşük seviyede olduğu belirlenmiş ancak hem yerel siyasetçilerin hem de siyaset dışı aktörlerin ortak etkinlik düzeylerinin çok daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

İskenderun tarihsel süreçte yerel siyaset ölçeğinde ulusal siyasette yaşanan gelişmelerinde etkisiyle siyasal alanda bir takım değişim ve dönüşümlere sahne olmuştur. Bugün geline nokta ise toplumsal talep ve ihtiyaçlarda yaşanan değişim, asrın felaketi olarak isimlendirilen depremin ortaya çıkardığı vahim tablo ve yerel halkın önceliklerinde meydana gelen değişimlerde yine kentsel siyasette bir dönüm noktası oluşturabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ş. (2013). Kentsel Yoksullukla Mücadelenin Bir Aracı Olarak Sosyal Belediyecilik Antakya Belediyesi Sosyal Belediyecilik Uygulamaları. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.
- Agnew, J. A. (1987). Place and Politics :The Geographical Mediation of State and Society, (Boston: Allen and Unwin).
- Akay, R. A. (2012). *Türkiye’de Siyasetin İletişim Profesyoneli; Siyasal İletişim Danışmanı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akdoğan, A. (2004). Yerel Yönetimlere Halkın Katılımı: Sınırlılık ve Yeni Açılımlar. *Yerel Yönetimler Kongresi-Dünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Bildiriler Kitabı*, 3-4.
- Akbulut, Ö. (2004). Yerel Seçimlerin Yerelliği. *Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi*, Sayı: 17/18, 1-9.
- Akdeniz, H. (2007). Yerel Yönetimlerde Demokratikleşme ve Halk Katılımına Etkisi Bağlamında İnternet ve Toplumsal Katmanlaşma. *Yerellik Ve Politika-Küreselleşme Sürecinde Yerel Demokrasi*, Editör: MENGİ, A, 1, 13-38.
- Akdoğan, Y. (2008). *Yerel Siyaset- Kavramlar*. *Yerel Siyaset*,1. İstanbul: Okutan yayınları.
- Akıncı, M. (2020). 1950-1980 Döneminde TOBB’un Türk Siyasi Hayatındaki Etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16(2), 296-309.
- Akman, K. (2018). Göç Yönetiminde Yerel Yönetimler ve STK İşbirliği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 452-466.
- Aksu, H., ve Kurtuluş, H. (2011). Yerel Temsil ve Katılım Açısından Sivas Belediye Meclisi. *Türk İdare Dergisi*, 8(15), 113-132.
- Aktan, C. C. (1999). *Müdahaleci Devletten Sınırlı Devlete*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Alkan, A. (2004). Yerel Siyaset Kadınlar İçin Neden Önemli? . *Birikim Dergisi*, 179, 71-77.
- Aliefendioğlu, Y. (1999). Siyasal Partiler ve Sivil Toplum Örgütleri. *Anayasa Yargısı*

Dergisi, 16(1), 95-115.

Alkan, H. (1998). Türkiye’de Baskı Grupları: Siyaset ve İşadamları Örgütleri. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Alkan, H. ve Biçkes, M. D. (2000). İşçi sendikaları ve yerel yönetimler.

Alkan, H. ve Mercan, M. (2013). Yeni Burjuvazi, Ekonomik Kalkınma ve Afrika: Tuskon Afrika Ticaret Köprüleri. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 1(1), 25-41.

Alkan, H. ve Çiftçiöğlü, H. (2007). Yerel Siyasette Belediye Meclisi ve Siyasi Parti Örgütleri: Göksun Örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (14).

Alkan, H. ve Taş, E. (2007). *Yerel Siyasetin Dönüşümü-Afşin Örneği*. Kesit Yayınları.

Almond, G.A. ve Verba, S. (1989). The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Sage Pub., London.

Alodalı, F. B. ve Usta, S. (2013). Yerel Demokrasinin Bir Aktörü Olarak Kent Konseyleri: Osmaniye Örneği. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.

Altınok, A. R. (2001). İnternet, Demokrasi ve Devlet. *Türk İdare Dergisi*, 433, 137-165.

Arapkirlioğlu, K. (2007). Kentli Kimliği ve Kentsel Siyasal Hareketler. *Yerellik ve Politika*, 193-210.

Aras, İ. ve Sağiroğlu, A. (2018). Avrupa aşırı sağında göçmen karşıtlığı: Fransa ve Macaristan örnekleri. *Mukaddime*, 9(3), 59-78.

Arklan, Ü. (2016). Sosyal Medyanın Siyasal Amaçlı Kullanımı: Ağ Kuşağının Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2 (4), 618-657.

Arpacı, I. (2013). Yerel Yönetimlerde Bir Anlayış Ve Yönetim Modeli Olarak Milli Görüş: Refah Partisi’nden Ak Parti’ye İdeoloji ve Pratik. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.

Arslan, İ. ve Mete, M. ve Bal, V. (2007). Küreselleşmenin yerel ekonomiler üzerindeki etkileri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar*

Dergisi, 2007(3), 222-229.

Aslanoğlu, A. R. (2000). *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*. Ezgi Kitabevi, 2.baskı.

Ateş, T. (1994). *Demokrasi*. Ankara: Ümit Yayıncılık.

ATO (2004). AB Kapısında Sivil Toplum Dosyası. *Ankara Ticaret Odası*.

Ayalp, G., Erten, E. (2008). 5302 Sayılı Yasaya Göre İl Özel İdare Binalarının Programlarının Belirlenmesi. *Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 19-3*.

Ayata, G. A. (1990). Kasabada Politika ve Politikacı. *Toplum ve Bilim, 50*, 97-110.

Ayata, G. A. (2010). *Cumhuriyet Halk Partisi (Örgüt ve İdeoloji)*. İstanbul: Gündoğan Yayınları, 2. Basım.

Ayata, S. (1996). Patronage, party and the state: the politization of Islam in Turkey. *The Middle East Journal, 50 (1)*: 40-56.

Aydın, K. (2014). Yapısal İşlevselci Teori Ve Toplumsal Tabakalaşma. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 4(8)*.

Bağcı, E. (2008). *Üniter Yapı ve Yerel Siyaset*. Yerel Siyaset. İstanbul: Okutan yayınları.

Baharççek, A. (2013). 6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Yasası ile Yerel Yönetimlerin Yapısında Yapılan Değişikliklerin Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci Üzerindeki Etkileri. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar, 223-229*.

Bal, H. (1999). *Kent Sosyolojisi*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Barber, B. (1994). *Starke Demokratie*. Hamburg: Rotbuch Rationen.

Barnett, M. (1941). *The Palace School of Muhammed the Conqueror*. Massachusetts: Harvard University Press.

Bayraktar, U. (2013). Yerel Yönetimlerde Etkinlik-Demokrasi Diyalektiğini Aşmaya Yönelik Bir Model Önerisi: Birlikler, Komisyonlar ve Mahalleler. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.

Bayramoğlu, Y. F. (1994). *Yerel Demokrasi ve Kentteki Gençlik*. Gençlik ve Kent Yönetimi.

- Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi (WALD). İstanbul: Kent Basımevi.
- Beyhan, B. (2011). Toplumsal-Bilişsel Yakınlık ve İşgücü Hareketliliği: Hemşehrilik Bağları Üzerinden Bir İrdeleme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11/3, 199-238.
- Bostanoğlu, Ö. (1990). Türk Belediyeciliğinde Güncel Tarihsellik. *Amme İdaresi Dergisi*, 23/2, 74-93.
- Bourdieu, P. (1996). On Family as a Realized Category. *Theory. Culture and Society*, 13 (3), 19-26.
- Bozan, M. (2013). Mahalli İdarelerin Tevhidine Yönelik Bir Adım Yeni Büyükşehir Belediyeleri. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.
- Bulut, Y. (2019). *Türk Siyasal Hayatında Yerel Yönetimlerin Yeri*. Siyasi, İdari ve Mali Yönleriyle Yerel Yönetim. Türkiye üzerine bir inceleme. Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Bulut, Y. (2003). Sivil Toplum, Devlet ve Yerel Yönetimler. *Türk İdare Dergisi*, 441.
- Bulut, Y. ve Tanıyıcı, Ş. (2008). Türkiye'de Belediye Meclis Üyelerinin Temsil Ediciliği: Erzincan Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21).
- Bulut, Y. ve Tanıyıcı, Ş. (2006). Representativeness and Attitudes of Municipal Council Members in Turkey: The case of Erzincan Province. *Local Government Studies*, 32(4), 413-428.
- Bumin, K. (1990). *Demokrasi Arayışında Kent*. Ayrıntı Yayınları.
- Bumin, K. (1998). *Demokrasi Arayışında Kent*. İstanbul: İz Yayınları.
- Buran, H. (1995). Yönetim Yurttaş İlişkileri Ve Katılımlı Yönetim. *Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri*, 1.
- Byrne, D. S. (2001). *Complexity Theory and the Social Sciences: An Introduction*. New York: Taylor and Francis, e- Library.
- Can, N. (2002). Örgütlenme Gereksinimi ve Önemi. *Eğitim ve Bilim*, 27 /125.
- Castells, M. (1997). *Kent, Sınıf, İktidar*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınevi.

- Castells, M. (2010). The Information Age. Economy, Society and Culture. *The Rise of the Network Society*.
- Castells, M. (1983). *The City and The Grass roots*. London: A Croos – Cultural Theory of Urban Social Movement, Edvard Arnold.
- Castells, M. (2016). *İletişim gücü*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Caymaz, B. (2005). İstanbul’da Niğdeli Hemşehri Dernekleri. *European Journal of Turkish Studies. Social Sciences on Contemporary Turkey*, (2).
- Ceng, E. (2018). Algı Yönetimi Aracı Olarak Twitter Kullanımına İlişkin Siyasal Bir Analiz. *Doctoral dissertation, Erciyes University*.
- Coşkun, B. ve Uzun, T. (1999). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişimi, Niteliği ve Muğla İli Yerel Yönetimlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar*. Muğla: Muğla Üniversitesi yayınları.
- Coşkun, R. (2008). *Küreselleşme ve Yerel Yönetimler için İmalari. Yerel Siyaset*. İstanbul: Okutan yayınları.
- Çağlar, İ. (2004). İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri ile Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Tarzına İlişkin Eğilimlerinin Karşılaştırmalı Analizi ve Çorum Örneği. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 91-107.
- Çavuşoğlu, H. (2011). Ali Coşkun’un TOBB Başkanlığı Döneminde TOBB-Siyaset İlişkisi. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 51-61.
- Çavuşoğlu, H. (2009). TOBB-Siyaset İlişkisi Açısından Erbakan’ın TOBB Başkanlığı Sürecinin Değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 44-55.
- Çavuşoğlu, H. (2011). Ali Coşkun’un TOBB Başkanlığı Döneminde TOBB Siyaset İlişkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(11), 51-61.
- Çelik, A. (2010). Muhafazakâr Sosyal Politika Yönelimi: Hak Yerine Yardım- Yükümlülük Yerine Hayırseverlik. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 42.
- Çelik, B. (1995). Türk Belediyeciliğinin Tarihsel Gelişimi. *Yeni Türkiye*, 1/ 4, 588-597.

- Çetin, H. (2014). *Siyaset Bilimi*. Ankara: Orion yayınları.
- Çetin, F. ve Şeşen, H. (2015). *Genel Sistem Kuramı ve Örgüt Araştırmaları. Örgüt Kuramları*. İstanbul: Beta yayınları, 3. Baskı.
- Chikerema, A. F. (2013). Citizen Participation and Local Democracy in Zimbabwean Local Government System. *IOSR Journal Of Humanities And Social Science*,3/2, 87-90.
- Çınar, T., Çiner, C.U., Zengin O. (2009). *Büyükşehir Yönetimi Bütünleştirme Süreci*. Ankara: TODAİE.
- Çiçek, Y. (2014). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1) , 53-64 .
- Çitçi, O. (1996). Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5 (6) ,5-14.
- Çitçi, O. (2001). *Yerel Seçimler Panoraması 1963-1999*. Ankara: TODAİE Yayını.
- Çitçi, O. (2005). *Yerel Seçimler Coğrafyası 1963-1999*. Ankara: TODAİE Yayını.
- Çubuk, M. (1998). *Kent, Kültür, Toplumsal Uyum için Nasıl Bir Şehircilik*. 4. Türkiye Şehircilik Kongresi. İstanbul: TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını.
- Çukurçayır, M. A. (2002). *Siyasal Kalkınma ve Demokrasi (Küreselleşme Sürecinde Yurttaş, Yönetim, Siyaset)*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çukurçayır, M. A. (2006). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çukurçayır, M. A. (2003). *Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim*. Çizgi kitabevi.
- Çukurçayır, M. A. (2007). *Kamu Yararı, Türkiye’de Kentsel Alanların Geleceği ve Yurttaşın Sorumluluğu. Yerellik ve Politika-Küreselleşme Sürecinde Yerel Demokrasi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Çukurçayır, M. A. (2008). *Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset. Yerel Siyaset*. İstanbul: Okutan yayınları.
- Çukurçayır, M. A. (2012). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*. Konya: Çizgi Kitabevi.

- Daft, R. L. (2001). *Organization Theory and Design*. Cincinnati: OH: South-Western College Publishing.
- Daft, R. L. (2015). *Organization Theory and Design*. Cengage learning.
- Daft, R. L. (2015). *Understanding the Theory and Design of Organizations. Örgüt Kuramları ve Tasarımını Anlamak*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Dahl, R. A. (2001). *Demokrasi Üstüne*. Çev. Betül Kadioğlu, Ankara: Phoenix Yayınları.
- Dahl, R. A. (2005). Who governs?: Democracy and power in an American city. *Yale University Press*.
- Dahl, R. A. (2010). *Demokrasi Üzerine*. Çev. Betül Kadioğlu, Ankara: Phoenix Yayınları,
- Demir, M. ve Sever, E. (2008). Kamu Ekonomisi İçerisinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Yeri ve Önemi. *Uluslararası V. STK'lar Kongresi, Küresel Bakış, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Bildiriler Kitabı*, 347-360.
- Demir, K. A. (2013). Osmanlı Devletinde İlk Belediye Yönetimi Deneyimi: İstanbul Şehremaneti. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.
- Demirol, D. ve Koçak, Y. (2013). Büyükşehir Belediyelerinin Denetim Birimlerinin İşlevsel Açıdan Karşılaştırmalı Analizi. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.
- Demirtaş, B. (2016). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Dış İlişkilerinin Analizi: Merkez-Çevre Etkileşimini Yeniden Düşünmek. *Uluslararası İlişkiler*, 13/52, 151-173.
- Deniz, A., Akarçay, P., ve Karakaş, A. (2017). Osmanlıda Belediyeciliğin Gelişimi Ve Modernleşme Çabaları. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (64), 314-325.
- Dickson, D. ve Erdoğan, N. (1992). *Alternatif teknoloji: Teknik değişimin politik boyutları*. Ayrıntı.
- Doğan, B. (2007). Yönetim Ve Örgüt Kuramlarının Tasnifinde Modern Ve Post Modern Ayrımı. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2).

- Doğan, S. (2017). *Mahalledeki AKP: Parti İşleyişi, Taban Mobilizasyonu ve Siyasal Yabancılaşma*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Doğu, B., Özçetin, B., Bayraktutan, G., Binark, M., Çomlu, T. Telli, A. ve İslamoğlu G. (2014). *Siyasetin Yeni Hali: Vaka-İ Sosyal Medya*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Dönmez, M. (1999). Belediye Yönetiminin Niteliği, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi. *İller ve Belediyeler Dergisi*, 639.
- DPT. (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara.
- Dural, A. B. ve Con, E. (2013). Türkiye’de Katılım Sorunu ve Tabandan Tavana Demokrasi İnşasında Kentsel Siyasetin Rolü. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.
- Duran, B. (2004). *Türkiye’de Sivil Toplum Ve Siyaset. Sivil Toplum Farklı Bakışlar*. Kaknüs Yayınları 229, 5.
- Dursun, D. (2005). *12 Eylül Darbesi*. İstanbul: Şehir Yayınları.
- Dursun, D. (2002). *Siyaset Bilimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Dursun, D. (2008). *Demokratik Siyasal Kültürün Gelişmesinde Yerel Yönetimler. Yerel Siyaset*. İstanbul: Okutan yayınları.
- Duverger, M. (1974). *Siyasi Partiler*. (Çev. E Özbudun), Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Eraldemir, Z. (2023). Yüzyılın Felaketinin Hatay Dış Ticaretine Etkisi. *İnterdisipliner Yaklaşımla Hatay’da Afet Deneyimi 6 Şubat Depremi Tarihe Not Düşmek*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Easton, D. (1957). An Approach to the Analysis of Political Systems. *World Politics*, 9 (3).
- Easton, D. (1965). *A Systems Analysis of Political Life*. New York: John Wileyand Sons Pub.
- Engin, Y. (2000). *Sendikacılık, Sivil Toplum ve Yeni Duruşlar*. Ankara: Öziplik İş Sendikası Eğitim Yayınları.
- Ercan, A. ve Ercan, B. (2015). Türkiye’de Ekonomik Elit Davranışları Ve Bir Ekonomik

Seçkinler Örgütü Olarak Tüsiad. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Journal of International Social Research*, 8(41).

Erder, S. (2005). *İstanbul'un Geleceği ve Yerel Politika*. Kızılcık, 78-81.

Erdoğan, İ. (1997). *İletişim Egemenlik Ve Mücadeleye Giriş*. Ankara: İmge Kitabevi.

Erdoğan, M. (2005). *Anayasal Demokrasi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Ergün, N. (2008). *Yerel Siyaset ve Parti Kültürü. Yerel Siyaset*. İstanbul: Okutan yayınları.

Eryılmaz, B. (2000). *Kamu Yönetimi*. İstanbul: Erkan Matbaacılık.

Eryılmaz, B. (1995). Yerel Yönetim Sendromu. *Yeni Türkiye*, 1/4, 340-346.

Eryılmaz, B. (2007). *Kamu Yönetimi*. Ankara: Okutman Yayıncılık.

Eryılmaz, B. (2011). *Kamu Yönetimi*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.

Eryılmaz, B. (2002). *Türk Belediyeciliğinde Demokrasi Geleneği*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları-Türkler, 13.

Eryılmaz, B. (2002). *Kamu Yönetimi*. İstanbul: Erkam Matbaası.

Eryılmaz, B. (2011). *Kamu Yönetimi Düşünceler/ Yapılar/ Fonksiyonlar/ Politikalar*. Ankara: Okutman yayıncılık, 4.

Es, M. (2008). *Kentlilik Bilinci ve Yerel Siyaset. Yerel Siyaset*. İstanbul: Okutan yayınları.

Esen, A. (2008). *Kent Yönetimlerinde Katılım. Yerel Siyaset*. İstanbul: Okutan yayınları.

Esen, A. ve Akça, E. (2013). Büyükşehir Belediyelerinde, Hemşehri Derneklerinin Yerel Siyaset ve Kent Yönetimi Üzerindeki Etkileri. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*, 503-513.

Frederickson, H. G. (1997). *The Spirit of Public Administration*. San Francisco: Jossey-Bass.

Freundreis, J. P. ve Alan, R. G. (1999). *Local Parties in the 1990s: Spokes in a Candidate-Centered Wheel*. The State of the Parties: The Changing Role of Contemporary American Parties. J. C. Green ve D. M. Shea (drl.), 3, Lanham: Rowman&Littlefield.

- Freundreich, J. P., Gibson, J. L. ve Vertz, L. L. (1990). The Electoral Relevance of Local Party Organizations. *American Political Science Review*, 84(1): 225-235.
- Frey, F. W. (1965). *The Turkish Political Elite*. Cambridge: The MIT (Massachusetts Institute of Technology) Press.
- Genç, F. N. ve Erdoğan, Ü. (2013). *Yerel Demokrasi ve Kalkınma Bağlamında Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Aydın Örneği*. Kaysem 7.
- Genç, N., Yılmaz, M. ve Artuç, M. (2013). Dönüşen Kamu Yönetimi ve Teoriden Uygulamaya Halkın Yönetime Katılım Araçları. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*, 747-759.
- Giddens, A. (2000). *Elimizden Kaçıp Giden Dünya*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Göküş, M. (2011). *Kamu Hizmeti: Kuram-Politika-Uygulama*. Çizgi Kitabevi.
- Göksoy, B. ve Sağol, E. (2017). Demokrasi Bağlamında Bir Değerlendirme: Türk Yerel Yönetim Sistemi ve Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Belediyelerin Kuruluşu. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/4.
- Görmez, K., Altınışik, H. U. (2011). Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri. *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6(7), 31-51.
- Görmez, K. (1997). *Yerel Demokrasi ve Türkiye*. Ankara: Vadi Yayınları, 2.
- Görmez, K. (2005). Küreselleşme Ve Yerelleşme. Ankara: Odak Yayın ve Dağıtım.
- Görmez, K., Altınışik, H. U., Bahçeci, H. I. (2013). Muhafazakârlık, Neoliberalizm, Kentsel dönüşüm ve Kimliksiz kentler. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*, 346-351.
- Göymen, K. (1983). *Bir Yerel Yönetim Öyküsü*. Özgün Matbaacılık: Ankara.
- Göymen, K. (2000). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yönetişim: Gereksinimler, Önergeler, Yönelimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 9(2), 3-13.
- Göymen, K. (2007). Korel Göymen ile Yerel Siyaset Kavramı Üzerine. *Yerel Siyaset Üzerine Raporajlar – 1*, İstanbul, Plato, 7-15.

- Gül, H., Kiriş, H. M., Negiz, N., Gökdayı, İ. (2014). *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*. Ankara: Detay yayıncılık.
- Güler, B. A. (2005). *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi, Yapısal Uyarlanma Politikaları 1980-1995*. Ankara: İmge Kitabevi yayınları.
- Güler, B. A. (1998). *Yerel Yönetimler: Liberal Açıklamalara Eleştirisel Yaklaşım*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- Güneş, İ. (1996). Yerel Yönetimler ve Siyasal Faktörler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(4).
- Güngör, S. (2017). Siyasetin@ Hali: Dijital Çağda Siyasal Katılım. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (Kayfor 15 Özel Sayısı), 2259-2273.
- Harding, A. (1995). Elite Theory and Growth Machines. *Theories of Urban Politics*, Eds. D. Judge, G. Stoker ve H. Woldman, Sage London.
- Harvey, D. (1982). *The Limits to Capital*. Oxford, England: Basil Blackwell Publisher Limited.
- Heywood, A. (1994). *Political Ideas and Concepts: An Introduction*. London: Palgrave Macmillan.
- Heywood, A. (2012). *Siyasetin Temel Kavramları*. Ankara: Adres yayınları,.
- Heywood, A. (2018). *Siyaset*. (Çeviren Doç. Dr. Fahri Bakırcı). Ankara: BB101 Yayınları.
- Hicks, H. (1979) *Perspektif Açından Yönetim Düşünüşü*. Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından Örgütlerin Yönetimi. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Hunter, F. (1953). *Community Power Structure: A Study of Decision-Makers*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Huntington, S. P. (1977). *Political Order in Changing Societies*. New Haven: Yale University Press.
- Huntington, S. P. (1996). *Üçüncü Dalga*. (Çev. Ergun Özbudun) Ankara: Yetkin Yayınları.

- Kabasakal, M. (1995). *Türkiye’de Siyasal Parti Örgütlenmesindeki Kısıtlamalar*. Siyasi Partiler ve Demokrasi. Ankara: TESAV Yayınları.
- Kabasakal, M. (2019). Türkiye’de Yerel Parti Örgütlenmesinde İki Farklı Model. *Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi* 19(2), 489-515.
- Kadıoğlu, A. (1996). Kamusal Alan İle Özel Alanın Yeniden Eklemlenmesi: Demokratik Yurttaşlık. *Türk Demokrasi Vakfı, Diyalog Dergisi* 1, Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayını.
- Kalabalık, H. (2005). *Avrupa Birliği Ülkeleri ile Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Yayınları.
- Kapani, M. (2003). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Karabıçak, M. (2006). Demokrasilerde Sivil Toplum Örgütlerinin Önemi ve Yerel Yönetimlerin Güçlenmesine Etkileri. *Yerel Siyaset. Plato Danışmanlık* 1/7.
- Karabıçak, M. (2008). *Yerel Siyaset Ekseninde Sivil Toplum Örgütleri: Önemi ve Etkileri*. Yerel Siyaset. İstanbul: Okutan yayınları.
- Karabulak, S. (2013). Türk Kamu Yönetiminde Belediyecilik Tarihi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Karasu, A. M. (2018). Yerel Siyaset Ve Yerel Siyasal Dinamikler Üzerinde Aşiret Etkisi (Şanlıurfa Örneği). Küreselleşme Sürecinde Yerel Hizmet Yerel Siyaset. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları*, 618.
- Karatepe, U. (2011). *Sermaye Egemenliğinin İzdüşümü Olarak Dinsel Hayırseverlik*. Kuramsal ve Tarihsel Boyutuyla Hak Mücadeleleri I, Ankara: Note Bene Yayınları, 207-41.
- Kartal, K. (1983). *Türkiye’de Kentlileşme*. Ankara: Yurt yayınevi.
- Kaya E. B. (2011). Radikal Demokrasi Kuramı Bağlamında Yeni Medyanın Geleceği: ‘Wikileaks Örneği’. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, 5-24.

- Kaya, E. (2004). *Kentleşme ve Kentlileşme*. İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Kayan, K. (2015). Görev, Yetki ve Sorumluluklar Açısından 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Uygulamaları. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 199-224.
- Kaypak, Ş. (2013). Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Markalaşması ve “Marka Kentler”. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 340-361.
- Kaya, E. (2008). *Yerel Kalkınma ve Siyaset*. Yerel Siyaset. İstanbul: Okutan yayınları.
- Kazdal, N. (2020). Türkiye'de 1970 Sonrası Kurulan Koalisyon Hükümetlerinde Demokrasi Anlayışı. *Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Keleş, R. (1994). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınları, 2. Basım.
- Keleş, R. (1993). *Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar (1975-1992)*. İstanbul: IULA-EMME Yerel Yönetim Dünyası Yayını.
- Keleş, R. (1994). *Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma: Avrupa ve Türkiye*. Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Uluslararası Konferansı. Ankara: Türk Belediyecilik Derneği Yayını.
- Keleş, R. (1999). *Türkiye’de Yerel Siyaset/Yerel Yönetimler-Yapı, İşleyiş*. Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri, İstanbul: WALD Yayınları.
- Keleş, R. (2000). Kent ve Çevre Değerleri Bağlamında Kamu Yararı Kavramı. *Mekan Planlama ve Yargı Denetimi*, 1-14.
- Keleş, R. (2000). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınları, 4. Baskı.
- Keleş, R. (2006). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi, 5. Baskı.
- Keleş, R. (2012). Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Kentsel Dönüşüm Yönetim Süreci. *TODAİE Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Kentsel Dönüşüm Süreci Çalıştayı*, Ankara.
- Keleş, R. (2006). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi, 8. Baskı.
- Kenworthy, J. R. (2006). The Eco-City: Ten Key Transport and Planning Dimensions for Sustainable City Development. *Environment and Urbanization Copyright*,

International Institute for Environment and Development (IIED), 18 (1).

Keskinok, H. Ç. (1997). State and the Reproduction of Urban Space. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi*.

Kılıçbay, A. (1994). *Ekonomi ve Politika*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kılınç, R. (2002). Küreselleşmeyi İnşa Etmek: Egemenliğin Dönüşümü Olarak Küreselleşme. *Liberal Düşünce Dergisi*: 25-26, Ankara: Liberal Düşünce.

Kışlalı, A. T. (2003). *Siyasal Sistemler*. Ankara: İmge Kitabevi.

Kıray, M. B. (1999). *Değişen Patronaj Kalıpları: Yapısal Değişme Üzerine Bir Çalışma*. Mübeccel B. Kıray, Toplu Eserleri 4: Toplumsal Yapı ve Toplumsal Değişme İstanbul: Bağlam Yayınları.

Kilduff, M., Mehra, A. ve Dunn, M. B. (2011). From Blue Sky Research to Problem Solving: A Philosophy of Science Theory of New Knowledge Production. *Academy of Management Review*, 36 (2): 297-317.

Kocaoğlu, M., Aslan, H., Çetin, D. (2013). Katılımcı Demokrasinin Somut Yansıması Olarak Kent Konseyleri: Ankara ve Kayseri Kent Konseyleri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Çözümleme. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.

Koçak, S., Ekşi, A., (2010). Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 295-307.

Koçak, H. (2009). Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Yerel Demokrasi ve Kentsel Yaşam. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 133-142.

Köklü, T. E., Cansever, N., Kiriş, H. M. (2017). Yerel Siyaset Alanı ve Araştırmaları: Isparta’dan Bir Bakış. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*.

Köse, A. (2008). Küreselleşme Çağında Bir Aidiyet Zemini ve Örgütlenme Şekli Olarak Hemşehrilik. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 3(1), 221-232.

Köse, H. Ö. (2002). Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetim ve Demokrasi. *Yayımlanmamış TODAİE Tezi, Ankara*.

- Köse, H. Ö. (2004). Yerel Yönetim Olgusu ve Küreselleşme Sürecindeki Yükselişi. *Sayıştay Dergisi*, 52(1), 3-42.
- Kösecik, M. (2005). *Türkiye’de Yerel Seçimler*. Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Köseoğlu, Y., Al, H. (2013). Bir Siyasal Propaganda Aracı Olarak Sosyal Medya. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 8 (3), 103-125.
- Kurtbaş, İ. (2017). Türkiye’de Politik Değişim ve Siyasi Elitler Merkez-Çevre Kuramının Gözden Geçirilmesi ve Türkiye’de Bir “Elit Koalisyonu Olarak Yeni Elitler”. *International Journal of Social Science*.
- Kurtoğlu, A. (2004). *Hemşehrilik ve Şehirde Siyaset: Keçiören Örneği*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Kurtoğlu, A. (2012). Siyasal Örgütler ve Sivil Toplum Örgütleri Bağlamında Hemşehrilik Ve Kollamacılık. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67/1.
- Kurtulmuş, N. (2007). *Numan Kurtulmuş ile Yerel Siyaset Üzerine*. Yerel Siyaset Üzerine Röportajlar – I, İstanbul: Plato, 16-26.
- Kutlu, Ö. (2019). Siyasal İletişimde Instagram Kullanımı: Türkiye’de Liderlerin Instagram Kullanım Pratikleri Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 730-755.
- Kutlu, Ö., Usta, S. (2005). AB Yolundaki Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşlarının Devlete Güven Tesisindeki Rolü. *Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Biga İİBF, II. Ulusal STK Kongresi Bildiriler Kitabı*. “Küresel Eşitlik”, 198-208.
- Kübler, D. ve Heinelt, H. (2005). Metropolitan Governance, Democracy and the Dynamics of Place. *Metropolitan Governance*, Eds. D. Kübler ve H. Heinelt, London and New York: Routledge.
- Lefevre, C. (1998). Metropolitan Government and Governance in Western Countries: A Critical Review. *International Journal of Urban and Regional Research*, 22 (1).
- Lilleker, D. G. (2013). Siyasal İletişim Temel Kavramlar. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Lipson, L. (2005). *Siyasetin Temel Sorunları*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Mardin, Ş. (2006). *Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez- Çevre İlişkileri*. Türkiye’de Toplum ve Siyaset Makaleler I, Der. M. Türköne ve T. Önder, 13. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mengi, A. (2007). Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Yerel Yönetimlerle İlgili Düzenlemeler. *Ruşen Keleş’e Armağan*, 4.
- Michels, A. M. (2006). Citizen Participation and Democracy in the Netherlands. *Democratization*, 13(2), 323-339.
- Mutlu, A. (2013). *Türkiye’de Kent Kültürü Algısı ve Kentsel Kültür Politikaları*. Hatay: Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar Bildiri Kitabı.
- Mutlu, A. (2019). *Kent Hakkı*. Yerel Siyaset. Palme Yayınevi.
- Müezzinoğlu, M. (2004). *Ak Parti’nin Yerel Yönetim Anlayışı*. Belediye Yönetimi ve Belediyecilik (ed. Davut Dursun). İstanbul: Ak Parti İstanbul İl Başkanlığı.
- Müftüoğlu, A. (2005). *Liberal Kamusal Alan Tanımına Yeni Bir Bakış: Rawls’un Uzlaşmacı Liberal Kültürü*. Sivil Bir Kamusal Alan. İstanbul: Kaknüs-Sivil İnisiyatif.
- Oktay, T. (2013). *Belediye Meclisi İmar Komisyonlarının Üye Profili: Marmara Bölgesi Örneği*. Hatay: Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar Bildiri Kitabı.
- Okutan, E. (2008). Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişmiş İşbirliği: İngiltere Örneği. *Sayıştay Dergisi*, 71.
- Ortaylı, İ. (1973). Türk Belediyesinin Denetim Yetkisinin Tarihi Gelişimi ve Günümüzdeki Durumu. *Amme İdaresi Dergisi*.
- Ortaylı, İ. (1985). Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Yerel Yönetim Geleneği. Ankara: Gül Matbaası.
- Ortaylı, İ. (1990). *Yerel Yönetim: Devraldığımız Miras*. Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl, Uluslararası Sempozyum Ankara: 23-24 Kasım 1990 Bildiriler ve Tartışmalar.
- Ortaylı, İ. (2000). *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)*. Türk Tarih

Kurumu yayınları.

- Ortaylı, İ. (2008). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*. Ankara: Cedit Neşriyat Matbuat İnş. ve Nak. Tic. Ltd. Şti.
- Ökmen, M. (2002). *Yerel Yönetimlerde Özerklik Eğilimleri*. Avrupa Birliğine Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler, 1123,44. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ökmen, M., Parlak, B. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler*. Bursa: Alfa Yayınları.
- Öncü, A (1980). Chambers of Industry in Turkey: An Inquiry into State-Industry Relations as a Distributive Domain. *The Political Economy of Income Distribution in Turkey*. New York: Holmes&Meier Publishers, 455-480.
- Önder, F. (2006). Sivil Toplum Kuruluşlarının Hukuki Niteliği. *Yerel Siyaset, Plato Danışmanlık*, 1/7.
- Öner, Ş. (2019). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Yerel Yönetim Mevzuatına Etkileri. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 303-332.
- Öner, Ş. ve Yıldırım, U. (2002). 1963’ten 2002’ye: Kalkınma Planlarında Türk Yerel Yönetimlerinin Dönüşümü. *U.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi*, XXI (2).
- Özaydın, M. M. (2008). Küresel Etkilerle Şekillenen Sosyal Politika Anlayışı Ekseninde Sosyal Politikaların Geleceğini Tartışmak. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 163-180.
- Özbudun, E. (1975). Türkiye’de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi*.
- Özdemir, A. T. (2011). Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri. *Sayıştay Dergisi*, (83), 31-56.
- Özer, A. (2013). *Metropolleşme Dinamikleri Bağlamında Mersin için Bir Yerel Yönetim ve Kentleşme Projeksiyonu*. Hatay: Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar.

- Özgür, H. (2008). Metropoliten Alanların Yönetimine Kamu Tercihi ve Klasik Yönetim (Metropoliten Reform) Yaklaşımlarının Bakışları. *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı 30.
- Öztürk, İ. D., Zeybek, B. (2020). Siyasal İletişim Kampanya Aracı Olarak Video İçerik Paylaşım Ağı Youtube: 23 Haziran 2019 İstanbul Yerel Seçimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, (35), 92-114.
- Öztürk, K. (1968). *Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri ve Programları*. İstanbul: Ak.
- Pickvance, C., Preteceille, E. (1991). *Introduction: The Significance of Local Power in Theory and Practice*. (Ed.) Chris Pickvance and Edmond Preteceille, State Restruction and Local Power. London and New York: Pinter Publisher.
- Plamper, H. (1997). Global Ekonomide Güçlü Yerel Yönetimler. *Belediye Dergisi*, 4/5, 33-34.
- Polsby, N. W. (1980). *Community Power and Political Theory*. New Haven: Yale University Press,
- Reyhan, H., Satır, R. A. (2019). *Yerel Siyaset*. Ankara: Palme yayınevi.
- Ringgen S. (2015). *Demokrasi Neye Yarar?* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ritzer, G. (2011). *Sociological Theory*. Eighth edition. Published by McGraw-Hill, a Business Unit of The McGraw-Hill Company, Inc., New York: 1221 Avenue of the Americans. ISBN: 978-0-07-811167-9.
- Roskin, M., Cord, R. L., Medeiros, J. A., Jones, W. S. (2013). *Siyaset Bilimi*. (Çev: Atilla Yayla), Ankara: Adres Yayınları.
- Rumelili, B., Karadağ, S. (2017). Göç ve Güvenlik: Eleştirel Yaklaşımlar. *Toplum ve Bilim*, 140(1), 69-92.
- Sağır, M. (2003). Küreselleşme Süreci ve Siyasal Katılımda Yeni Arayışlar: Yerel Gündem 21 Antalya Kent Konseyi Kadın Meclisi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 12(4), 28-41.
- Sanal, R. (2007). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yönetimsel Denetimine İlişkin Yeni Gelişmeler*. Ruşen Keleş’e Armağan, Yerellik ve Politika, Küreselleşme Sürecinde Yerel Demokrasi. Ankara: İmge Kitabevi.

- Sargut, A. S. (2015). *Kuramın Önceliği: Bilimsel Tavır Araçsalcılıkla Niye Uzlaşmaz? Örgüt Kuramları*. İstanbul: Beta yayınları.
- Sargut, A. S., Özen, Ş. (2015). *Örgüt Kuramlarına Genel Bakış: Karşılaştırmalı Bir Çözümleme*. Örgüt Kuramları. Ankara: İmge Kitapevi.
- Sarıbay, A. Y. (1998). *Siyasal Sosyoloji*. İstanbul: Der Yayınları, 4. Basım.
- Savage, M., Warde, A. (1993). *Urban Sociology, Capitalism and Modernity*. New York: Continuum.
- Saybaşı, K. (1999). *Siyaset Biliminde Temel Yaklaşımlar*. Ankara: Doruk Yayınları.
- Sayılar, Y. (2015). *Koşul Bağımlılık Kuramı*. Örgüt Kuramları. İstanbul: Beta yayınları, 3. Baskı.
- Schmidt, M. G. (2002). *Demokrasi Kuramlarına Giriş*. (M. E. Köktaş, Çev.) Ankara: Vadi Yayınları.
- Schmitz, M. (1983). Partizipation. Überlegungen Zu Einer Historischen Rekonstruktion Des Begriffs. *Bürgerbeteiligung Und Kommunale Demokratie. München: Minerva Publikation Saur.(= Beiträge Zur Kommunalwissenschaft 13)*, 9-56.
- Schüler, H. (1998). *Türkiye’de Sosyal Demokrasi: Particilik, Hemşehrilik, Alevilik*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Scott, W. R. (2003). Introduction to the Transaction edition: Thompson’s bridge over troubled waters. *Organizations in Action-Social Science Bases of Administrative Theory*.
- Seymen, O. A. (2014). Koşul Bağımlılık Kuramı Kapsamında Örgüt Büyüklüğü-Örgüt Yapısı İlişkisinin Yazınsal Açıdan Eleştirel Bir Değerlendirmesi.
- Sığrı, Ü. (2015). *Örgüt Araştırmaları Alanının Doğuşu ve Gelişimi*. Örgüt Kuramları. İstanbul: Beta yayınları.
- Singer, A. (2002). *Osmanlı’da Hayırseverlik: Kudüs’te Bir Haseki Sultan İmareti*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Sisk, T. (2001). *Democracy at the Local Level*. Stockholm: IDEA Handbook Series 4.

- Stephens, G. R., Wikstrom, N. (2000). *Metropolitan Government and Governance: Theoretical Perspectives, Empirical Analysis and the Future*. New York: Oxford University Press.
- Stoker, G. (1995). Regime Theory and Urban Politics. *Theories of Urban Politics*, Eds. D. Judge, G. Stoker ve H.Woldman, Sage London.
- Subaşı, E. (2019). Bir Yeniden Hegemonikleştirme Hamlesi Olarak 12 Mart Döneminde Reform Siyaseti Ve Başarısızlığı. *Mülkiye Dergisi*, 43(1), 26-61.
- Sunar, İ. (2010). *Demokrasi, Türkiye Serüveni*. İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Şengül, T. (1999). Yerel Yönetim Kuramları: Yönetimden Yönetişime. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 8(3), 3-19.
- Şengül, T. H. (2000). Radikal Kent Kuramları Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme: Alternatif Bir Yaklaşım Doğru. *Amme İdaresi Dergisi*, 33(1), 27-58.
- Şengül, T. (2001). *Kentsel Çelişki ve Siyaset, Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi*. İstanbul: WALD Yayınları.
- Şengül, R. (2011). *Yerel Yönetimler*. Kocaeli: Umuttepe yayınları.
- Talas, M. (2011). Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (29), 387-401.
- Taşdan, N., Gül, H. (2013). *Kamu Yönetiminde Liderlik ve Kaymakamlık*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Tavits, M. (2013). *Post-Communist Democracies and Party Organization*. New York: Cambridge University Press,.
- Tekeli, İ. (1999). Yerel Siyaset ve Demokrasi/ Çoğulculuk/ Sivil Toplum. *Sivil Toplum için Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri*, WALD, 195-232.
- Tekeli, İ. (2004). Kent Gündemi. *TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*.
- Tekeli, İ., Ortaylı, İ. (1978). *Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi*. Türk İdareciler Derneği Bilimsel Araştırma Dizisi: 2(1) Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Teziç, E. (1990). Türkiye’de Siyasal Düşünce ve Örgütlenme Özgürlüğü. *Anayasa Yargısı*

Dergisi, 7(3), 1-46.

TODAİE (1991). *Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA) Raporu*. Ankara: TODAİE.

Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., Özer, M. A. (2006). *Mahalli İdareler*. Ankara: Nobel yayın dağıtım.

Tosun, G. E. (2001). *Demokratikleşme Perspektifinden Devlet-Sivil Toplum İlişkisi (Türkiye Örneği)*. Alfa Yayınları, 1. Basım.

Tosun, G. E. (2005). Türkiye’de Devlet Sivil Toplum İlişkisi ve Demokrasinin Pekişmesinin Önündeki Engeller. *Sivil Toplum ve Demokrasi*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Tosun, N. B. (2013). *Sanal Gerçeklik Özgürleştiriyor Mu? Yeni Medyada Demokrasi: Sosyal Medya’ya Dair Araştırmalar*. Konya: Literatürk Yayınları.

Tuncay, S. (1996). *Parti İçi Demokrasi ve Türkiye*. Ankara: Gündoğan Yayınları.

Tunçer, P. (2012). Küreselleşme-Yerelleşme ve Türkiye’de Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi. *Türk İdare Dergisi*, 475, 131-146.

Turan, İ. (2011). Türk Siyasi Partilerinde Lider Oligarşisi: Evrimi, Kurumsallaşması ve Sonuçları. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 45,1-21.

Türe, F. (2000). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Kökeni: Osmanlı İmparatorluğu’nda Yerel Yönetimler. *Yerel Gündem*, 2 (5), 34-41.

Türk, E., Bayram, A. (2020). Halkla İlişkiler ve Kurumsal Yönetişim Bağlamında Sosyal Medyanın Kullanımı: Türkiye’deki Siyasi Partilerin Facebook ve Twitter Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (33), 106-128.

Tüzün Kalemci, İ. (2015). *Yönetimde Erken Dönem: Klasik ve Neoklasik Yaklaşımlar*. Derleyenler: Sözen, Cenk H. Ve Basım, Nejat H. Örgüt Kuramları. İstanbul: Beta yayınları.

Uçar, A. (2004). Belediye Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Hizmette Yerellik (Subsidiarite) İlkesi ile Yönetişim (Governance) Kavramı Üzerine Bir İnceleme. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1).

- Uçkan, Ö. (2003). *E-Devlet, E-Demokrasi ve Türkiye*. İstanbul: Literatür yayıncılık.
- Ulusoy, A., Akdemir T. (2004). *Mahalli İdareler Maliyesi*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Urhan, V. F. (2008). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi*, (70), 85-102.
- Uyar, H. (2008). Türkiye’de ve Dünya’da Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçe. *Aydınlanma* 1923, 51(51), 31-38.
- Uzbek, M. H., Dinçer, I. (2009). Kentsel Rejim Kuramının, Türkiye’deki Kentleşme Dinamiklerinin Açıklanmasında Uygulanabilirliği Üzerine Kuramsal Bir Tartışma. *Megaron*, 3(3).
- Üsdiken, B., Leblebici, H. (2001). *Organization Theory*. Anderson, N., Ones, D., Sinangil, HK ve Viswesvaran, C.(Der.) International Handbook of Work and Organizational Psychology.
- Üsdiken, B. (2008). *Organizational Theory*. International Encyclopedia of Organization Studies, Clegg, S. R. and Bailey, J. R. (Der.) Thousand Oaks: Sage Publications, 1196-1200.
- Varol, M. (1989). *Yerel Siyasetin Demokratikleşmesi*. Ankara: Gündoğan yayınları.
- Vergin, N. (2003). *Siyasetin Sosyolojisi: Kavramlar, Tanımlar, Yaklaşımlar*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Vorhoff, K. (2001). *Türkiye’de İşadamları Dernekleri: İşlevsel Dayanışma, Kültürel Farklılık ve Devlet Arasında*. Türkiye’de Sivil Toplum ve Milliyetçilik. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Warf, B. (1993). Postmodernism and the Localities Debate: Ontological Questions and Epistemological Implications. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 84 (3).
- Weber, M. (1993). *Sosyoloji Yazıları*. İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları.
- Weber, M. (1978). *Economy and Society*. Berkeley: University of California Press.
- Wolfgang, A. (1977). *Demokratieals Partizipation: Versuch e.Wert-u. Einstellungs analyse*,

Meisenheim, Verlag Anton Heim Meisenheim.

Yalçındağ, S. (1996). *Belediyelerimiz ve Halkla İlişkiler*. Ankara: TODAİE Yayını.

Yaman, M., Önder, Ö. (2018). Küreselleşme-Yerelleşme Ekseninde Yerel Siyasetin Dönüşümü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 232-237.

Yaş, H., Yaş, S. Z. (2018). *Yerel Siyasete Katılıma Farklı Açılardan Bakış Edirne Kent Merkezinde Bir Araştırma*. Nobel Yayın.

Yaşamış, F. D. (2001). Osmanlı Devlet Yönetimi Başlangıç Yılları. *Türk İdare Dergisi*, 73 (432), 1-32.

Yaşar, İ. H. (2020). *Sosyal Medya ve Siyaset*. Ankara: Orion Akademi.

Yayla, Y. (1987). *Belediye Nedir? Tanımı/ Görev ve Yetkileri/ Organları/ İşleyişi/ Diğer kuruluşlarla ilişkileri*. İstanbul: Kent Basımevi.

Yayman, H. (2005). Türkiye'nin İdari Reform Politikası. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi (Yönetim Bilimi) Anabilim Dalı. Yayınlanmış Doktora tezi*.

Yazar, M. (1984). *TOBB 35. Genel Kurul, Genişletilmiş Mutad, Müsterek Başkanlar Toplantısında Yapılan Konuşmalar*. Mehmet Yazar'ın açılış konuşmaları. Ankara.

Yelken, R. (2005). *Kamusal Alan Kim(ler)'in Alanı, Sivil Bir Kamusal Alan*. İstanbul: Kaknüs-Sivil İnisiyatif.

Yemen, A., Akman, Ç., Negiz, N. (2013). Kentin Markalaşmasında Kalkınma Ajanslarının Rolü: Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı İncelemesi. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*.

Yıldırım, İ. (2004). *Demokrasi, Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim*. Seçkin Yayıncılık, 1. Basım.

Yıldırım, S. (1993). *Yerel Yönetim ve Demokrasi: Kavramlar ve Yaklaşımlar*. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, İstanbul: Kent Basımevi.

Yıldız, R. , Çıracı, H. (2006). 5216 Sayılı Yeni Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Stratejik

Mekânsal Planlama Yaklaşımı Açısından Değerlendirilmesi. *İTÜDERGİSİ/a*, 5(2).

Yılmaz, A. (2008). *Tanzimat Dönemi Yönetmel Reformları Üzerine: Ahmet Cevdet Paşa'nın Yönetmel Reform Düşüncesi*. 18. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Kamu Yönetiminde Reform. Ankara: TODAİE Yayınları, 237-248.

Yılmaz, A. (2014). Neo-Liberal Dönüşüm Sürecinde Türkiye'de Devlet Toplum İlişkileri, Toplumsal Sınıf Merkezli Bir Yaklaşım. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 107-140.

Yorgancı, A. E. (2000). Sivil Toplumun Tarihsel Devrimi. *TUGİAD Elegan's Dergisi*.

Yörükoğlu, F. (2008). 5393 Sayılı Belediye Kanunu Bağlamında Türkiye'de Belediye Reformu. *Master'sthesis, Sakarya Üniversitesi*.

Yörükoğlu, F. (2009). Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci. *Mevzuat Dergisi*, 12 (135),1-18.

Yücekök, A. (1969). Üst Yapı Olarak Siyasal Davranış. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 24 (4), 175-200.

5393 sayılı Belediye Kanunu, RG Tarih: 13.07.2005 Sayı:25874. 29.11.2018 Tarih ve 7153 sayılı Kanun.

ekogundeCm.org/2020/07/18/500-buyuk-firmada-16-firma-iskenderun-korfezinin/

<https://iso500.org.tr/>

